

'Από τὰ καλύτερα δημοσιεύματα ὅλου τοῦ κόσμου

Η ΖΩΗ ΣΤΟ 2.000 Μ. Χ.

Τοῦ
ALDOUS HUXLEY

Ὁ γνωστός Ἀγγλος συγγραφέας Ἄλντους Χάξλεϋ στὸ παρακάτω ἄρθρο χειρίζεται ἓνα θέμα πρωτότυπο γι' αὐτόν. Κάνει μιὰ ἐρευνα καθαρὰ ἐπιστημονικὴ. Παρ' ὅλο τὸ χιούμορ του, δὲν μῆς δίνει καμμιὰ φανταστικὴ διήγησι. Μᾶς δίνει ἀπλῶς τὸ ἀποτέλεσμα μιᾶς προσεκτικῆς καὶ αὐστηρῆς ἐργασίας. Γὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ζήτησε τὴν συνεργασίαν γνωστῶν ἐιδικῶν: τοῦ Ἐρνεστ Χούτον, καθηγητοῦ τῆς ἀνθρωπολογίας στὸ Πανεπιστήμιο τοῦ Χάρβαρντ γιὰ τὰ θέματα τῆς ἐξελιξέως τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, τοῦ Φίλιπ Οὐίλυ, φιλοσόφου καὶ συγγραφέα, γιὰ τὰ θέματα τῆς ψυχολογίας τοῦ ἀνθρώπου στὸ 2.000 μ.Χ. καὶ τοῦ Βίνσεντ Σήαν, ιστορικοῦ καὶ πολιτικοῦ ἀρθρογράφου γιὰ τὶς πολιτικὰς προβλέψεις.

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ 2.000 μ.Χ. δὲν θὰ ἔχη στὴν κορυφὴ τοῦ κρανίου του ἓνα κινητὸ ὄργανο μὲ ἓνα μάτι. Τὰ χέρια του δὲν θὰ ἔχουν ἀντικαταστήσῃ ἐιδικὲς συσκευές καὶ τὰ δόντια του ἓνα ἰσχυρὸ ράμφος. Θὰ μοιάζῃ μὲ τὸν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας καὶ τὸ πλῆθος ποὺ θὰ γεμίζει τοὺς δρόμους τῶν μεγαλουπόλεων δὲ θὰ δείχνῃ φαινομενικὰ καμμιὰ διαφορὰ ἀπὸ τὸ πλῆθος ποὺ συνωθεῖται

τὰ βράδια στὶς μεγάλες λεωφόρους τοῦ Παρισιοῦ τοῦ 1950. Μιὰ πιὸ προσεκτικὴ ὁμῶς ἐξέτασι θὰ δείξῃ ὅτι οἱ ἄνθρωποι τοῦ 2.000 θὰ ἔχουν ὑποστῇ μιὰ περίεργη ἐξέλιξι. Εἶναι μιὰ τάσι ποὺ διαγράφεται ἀπὸ σήμερα. Οἱ μετρήσεις ποὺ ἐγίναν σὲ ὅλες τὶς χῶρες τοῦ κόσμου τὰ τελευταῖα χρόνια, στοὺς νέους τῆς καινούργιας γενεᾶς, στοὺς νεοσύλλεκτους τοῦ στρατοῦ, στοὺς σπουδαστὰς τῶν πανεπι-

στημίω δειχνουν ότι τὸ μέσο ὕψος τῶν ἀνθρώπων αὐξήθηκε κατὰ 2,5 ἐκμ. καὶ τὸ μέσο βάρος κατὰ 4.500 γραμ. Τὰ πόδια καὶ τὰ χέρια εἶναι μακρότερα σὲ σχέσι μὲ τὸν κορμὸ καὶ ὁ θώρακας πρὸς ἀνοικτός. Τὸ ἴδιο φαινόμενο παρατηρεῖται καὶ στὶς κοπέλλες. Ὁ κορμὸς τους εἶναι πρὸς μακρὺς καὶ τὰ ἰσχία τους πρὸς στενὰ ἀπὸ τῶν μητέρων τους. Ἡ ἐξέλιξι αὐτῇ πρὸς ὀφείλεται στὶς ὑγιεινότερες συνθήκες ζωῆς, στὴν καλύτερη διατροφή καὶ στὴν ἐπίδοσι στὰ σπὸρ, θὰ αὐξηθῇ μέσα στὰ προσεχῆ πενήντα χρόνια.

Αὐτὴ εἶναι ἡ θετικὴ πλευρὰ τῆς ἐξελίξεως. Ἡ ἀρνητικὴ πλευρὰ εἶναι ἀποτέλεσμα τοῦ τεχνητοῦ φραγμοῦ πρὸς μὴ πῆκε ἐπιλογὴ τῆς φύσεως μὲ τὴν πρόοδο τῆς ἱατρικῆς. Ἡ θνησιμότης τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων ἔχει σχεδὸν ἐξουδετερωθῇ. Ἀμέτρητα παιδάκια, ἀδύνατα, ἀσθενικά πρὸς κανονικά δὲν θὰ ζοῦσαν σώθηκαν ἀπὸ τοὺς γιατροὺς. Μὲ τὴ σειρά τους, ὅταν μεγαλώσουν αὐτὰ θὰ δημιουργήσουν στὰ ἐπόμενα χρόνια ἄλλους ἀνθρώπους λεπτοὺς, ἀσθενικοὺς, συχνὰ νευρωτικοὺς πρὸς ἡ ἐπιβίωσί τους θὰ ἐξασφαλιστῇ χάρις σὲ ἐνέσεις, χάπια καὶ βιταμίνες. Τέλος, παρ' ὅλα τὰ σπὸρ, οἱ μὺς ἔχουν τὴν τάσι νὰ ἐπιμηκύνονται καὶ νὰ ἀτροφοῦν γιατί ὁ ἄνθρωπος ἐξοδεύει ὅλο καὶ λιγώτερη φυσικὴ δύναμι. Τὸ αὐτοκίνητο καὶ τὸ ἀσανσέρ δημιουργοῦν μιὰ γενεὰ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μὲ ἀδύνατα πόδια.

Συνεπῶς οἱ κοντοί, τετράγωνοι, δεμένοι ἄνδρες θὰ ἀποτελοῦν τὴν μειονότητα στὸ 2.000 καθὼς καὶ οἱ παχεῖς ἀλλὰ δεμένοι, ὕψηλοί μὲ δυνατὰ καὶ μεγάλα ἄκρα. Τότε θὰ κυριαρχοῦν δύο τύποι ἀνδρῶν, ὁ ὕψηλός καὶ ἀδύνατος μὲ μικρὸ κεφάλι, πρόσωπο μακρὺ

καὶ ἀδύνατο, στενὴ κοιλότητα τοῦ στόματος, δόντια ἀκανόνιστα, λεπτὴ καὶ μακρὰ μύτη. Καὶ σὲ ἀντίθεσι μ' αὐτόν, ὁ παχὺς, μὲ πλαδαρὸ πρόσωπο, μαλακοὺς μὺς, μικρὰ καὶ παχουλὰ χέρια καὶ πόδια.

Οἱ γυναῖκες θὰ χωριστοῦν ἐπίσης ἀνάμεσα στὶς δύο αὐτὲς ομάδες. Οἱ γραμμὲς τους θὰ εἶναι λιγώτερο καμπύλες καὶ τὸ στήθος τους πρὸς μικρὸ ἀπὸ τῶν γυναικῶν τοῦ 1950.

Οἱ καινούργιοι αὐτοὶ ἄνθρωποι θὰ ζοῦν σ' ἓνα ψυχολογικὸ κλίμα πολὺ διαφορετικὸ ἀπ' αὐτὸ πρὸς ξέρουμε. Ἐνας τύπος θὰ ἔχη σχεδὸν χαθῇ: Ὁ τύπος τοῦ μικροκαμωμένου καὶ μυώδους ἀνθρώπου. Ὁ χαρακτήρας του εἶναι ἐπιθετικὸς καὶ δεσποτικὸς. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ, συχνὰ ἀναίσθητοι, μὲ πνεῦμα πρακτικὸ καὶ ἄπληστο καὶ χωρὶς φαντασία, δημιουργοῦν ἀκόμη καὶ στὴν ἐποχὴ μας πλαίσια κυριαρχίας, καὶ δίνουν τοὺς σκληροὺς ἐπιχειρηματίες, τοὺς ἄκαμπτους στρατιωτικοὺς καὶ τοὺς ὑπολογιστικοὺς πολιτικούς. Ἡ ράτσα αὐτὴ, μαζὺ μὲ ὅλους τοὺς μυώδεις καὶ ὀστεώδεις τύπους, μὴ μπορῶντας νὰ θρῇ διέξοδο γιὰ τὸ κυριαρχικὸ τῆς πνεύμα σὲ μιὰ σοσιαλιστικοποιημένη καὶ ὁλότελα ἱεραρχικὴ κοινωνία, θὰ δώσῃ ἀπὸ τοὺς κόλπους τῆς τοὺς κακοποιούς καὶ τοὺς ἐκτὸς νόμου. Αὐτὸ ἔχει ἤδη ἀποδειχθῇ ἀπὸ τὶς μελέτες πρὸς ἔγιναν στοὺς σημερινούς τύπους τῶν νεαρῶν ἐγκληματιῶν.

Οἱ ἄνθρωποι τοῦ 2.000, μοιρασμένοι ἀνάμεσα στοὺς δύο τύπους πρὸς ἀναφέραμε, θὰ εἶναι ἴσως πρὸς εὐαίσθητοι, πρὸς ἔξυπνοι καὶ πρὸς καλλιτέχνες ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ 1950.

Οἱ «χοντροί» ἔχουν συνήθως καλὸ χαρακτήρα. Εἶναι συμφι-

λιωτικοί, χαρούμενοι, ἀπολαμβάνουν τὴν ζωὴ. Ἀγαποῦν τὶς διασκεδάσεις, τὸ καλὸ φαί, τὴν οἰκογενειακὴν ζωὴ. Ἀπεχθάνονται τὶς ἀπαισιόδοξες φιλοσοφικὲς συζητήσεις καὶ τὶς αἰσθηματικὲς περιπλοκές. Αὐτοὶ θὰ εἶναι οἱ γελαστοὶ ἄνθρωποι μέσα στὸ πλῆθος τοῦ 2.000 μ.Χ.

Οἱ ἀδύνατοι ἄνθρωποι θὰ εἶναι μελαγχολικοὶ καὶ κλεισμένοι στὸν ἑαυτὸ τους. Ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τοῦ τύπου αὐτοῦ, θὰ εἶναι δειλοί, ἐπιφυλακτικοί, ἀσταθεῖς στὶς συμπάθειές τους. Μὲ τὴν εὐαίσθησία τους θὰ γίνουν καλλιτέχνες, διανοούμενοι καὶ ἀνιδιοτελεῖς. Θὰ δώσουν ὅμως καὶ ἓναν μεγάλο ἀριθμὸ ἀνθρώπων νευρωτικῶν, καθυστερημένων διανοητικῶν, μανιακῶν κακοποιῶν, μὲ μιὰ λέξι ἀνθρώπων ἐκφυλισμένων. Αὐτὸ θὰ εἶναι τὸ τίμημα μὲ τὸ ὁποῖο θὰ πληρωθῇ ἡ σωτηρία ἀπὸ τὴν ἱατρικὴν χιλιάδων ἀσθενικῶν παιδιῶν.

Οἱ ἐλάχιστοι μαχητικοὶ αὐτοὶ ἄνθρωποι θὰ συγκινοῦνται πρὸς εὐκολὰ ἀπὸ εὐγενικὲς ἰδέες ἢ ἀπὸ ἓναν εἰλικρινέστερο ἀνθρωπισμό. Θὰ ὑποφέρουν ὅμως ἀπὸ τὸν ἀδύνατο χαρακτήρα τους, ἀπὸ χίλιες διὰ νευρώσεις καὶ ἀπὸ ἐσωτερικὰ μαρτύρια. Οἱ ψυχίατροι θὰ γίνουν δισεκατομμυριοῦχοι.

Ἡ ἐπιβίωσι τοῦ τύπου τοῦ χονδροῦ κοντὰ στὸν τύπο τοῦ ἀδύνατου δὲν ἐξηγεῖται ἀπὸ φυσιολογικὰ ἀλλὰ ἀπὸ καθαρὰ ψυχολογικὰ αἷτια. Ὁ παχὺς λατρεῖ τὴν ζεστασιά τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν φλυαρία τῶν παιδιῶν, καὶ δὲν ἔχει καμμιὰ ἀντίρρηση νὰ συμβάλῃ ὅσο μπορεῖ στὴν ἀναπαραγωγὴ τοῦ εἴδους. Ὁ ἀδύνατος τύπος ἀντιπαθεῖ τὰ παιδιὰ καὶ τὴν φασαρία τους καὶ συχνὰ παίρνει διαζύγιο (λόγῳ κακῆς διαθέσεως)

καὶ ἀποτραβιέται σὲ μιὰ μελαγχολικὴ μοναξιά.

Ἐνα ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ θὰ κἀν ἐντύπωσι στὸν ἄνθρωπο τῆς ἐποχῆς μας πρὸς θὰ περιδιαβάξῃ στοὺς δρόμους τοῦ 2.000: ἡ μεγάλη ἀναλογία τῶν γέρων. Οἱ ἄνθρωποι τότε θὰ ζοῦν πολὺ χάρις στὴν ὑγιεινὴ καὶ τὴν ἄνετη ζωὴ.

★

Ὁ ἄνθρωπος τοῦ ἔτους 2.000 θὰ πρέπει μπροστὰ στὸν κίνδυνον τρομερῶν λιμῶν, νὰ λύσῃ τὸ μεγάλο πρόβλημα τῆς διατροφῆς. Τὸ 1950 δισεκατομμύρια ἄνθρωποι ζοῦν (οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς μισοὺς μίξερ) σὲ γῆ ἐξαντλημένη ἀπὸ τὴν πρωτόγονη καλλιέργεια ἐκατοντάδων ἐτῶν, καὶ πρὸς κάθε μέρα θὰ χειροτερεύῃ. Τὸ ἔτος 2.000 ὁ πληθυσμὸς τοῦ κόσμου θὰ φθάσῃ τὰ 3 δισεκατομμύρια. Τίποτα δὲν δείχνει ὅτι οἱ εὐφῶρες περιοχὲς θὰ εἶναι δυνατὸ νὰ ἐπεκταθοῦν. Ὑπάρχει μάλιστα, κατὰ τὴ γνώμη τῶν ἐιδικῶν, μιὰ ἐντελὴς ἀντίθετη τάσι.

Γιὰ νὰ ἐπιζῇ ὁ ἄνθρωπος θὰ πρέπει νὰ ἐγκαταλείψῃ κάθε καλλιέργεια πρὸς δὲν παράγει εἶδη διατροφῆς. Τὸ θαμβάκι καὶ ἡ κάνναβις θὰ ἀντικατασταθοῦν ἀπὸ συνθετικὰς ἱνες. Θὰ πρέπει νὰ ἀπαρνηθῇ καὶ τὸ μαλλί. Τὰ πρόβατα θέλουν πολλὰ λειβάδια πρὸς εἶναι πολύτιμα. Κάποιο ἄλλο νῆμα, παράγωγο τοῦ νάυλον θὰ ἔλθῃ νὰ τὸ ἀντικαταστήσῃ. Οἱ ἄνθρωποι θὰ πρέπει νὰ ἐλαττώσουν τὴν κατανάλωσι κρέατος. Τὰ κοπάδια δὲν θὰ βόσκουν πρὸς στὰ λειβάδια μὰ θὰ τρέφονται στὶς στάνες. Οἱ ὠκεανοὶ θὰ ἀποτελέσονται ἀντικείμενο μεγάλης ἐπιστημονικῆς ἐκμεταλλεύσεως. Ὅλα, ἀκόμη καὶ τὰ φύκια θὰ χρησιμο-

ποιηθούν ανάλογα με τις ζωικές και φυτικές τους ιδιότητες.

Μένει ακόμη η μεγάλη ελπίδα να γίνει μια επανάσταση στη χημεία που θα επιτρέψει με την φωτοσύνθεση να παραχθούν από τις ανόργανες ουσίες προϊόντα οργανικά που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την διατροφή των ανθρώπων. Πολλοί επιστήμονες μελετούν ήδη από το 1950 το πρόβλημα του τεχνητού κρέατος και των λαχανικών.

Μπορούμε ακόμη να προβλέψουμε ότι οι άνθρωποι του 2.000 θα έχουν να αντιμετωπίσουν και άλλα προβλήματα το ίδιο δύσκολα: του χαρτίου π.χ. από το όποιο ο πολιτισμός μας ξοδεύει όλο και μεγαλύτερες ποσότητες.

Οι τεχνικές επαναστάσεις που θα απαιτήσουν την επιβίωση και ύστερα την πρόοδο της ανθρωπότητας θα έχουν ασφαλώς σημαντική επίδραση στην επαγγελματική ζωή των εργαζομένων.

Οι γεωργοί θα πρέπει να υιοθετήσουν άλλα συστήματα καλλιέργειας, άλλες μηχανές. Πολλοί απ' αυτούς θα δουλεύουν στη βιομηχανία. Με τις έφευρέσεις της χημείας και των ατομικών επιστημών θα δημιουργηθούν πολλές καινούργιες βιομηχανίες.

Ωστόσο η τεχνική πρόοδος που θα άνεβάζει βέβαια το επίπεδο της ζωής (με την προϋπόθεση ότι η ανθρωπότητα θα απαρνηθεί τον πόλεμο) δεν θα αλλάξει καθόλου την βασική στάση του εργαζομένου, του μισθωτού, απέναντι στον εργοδότη του.

Ο εργάτης, ο υπάλληλος του 2.000 θα δίνει λιγότερη σημασία στην τεχνική και στις μεθόδους και περισσότερη στην πληρωμή του, στις ώρες της δουλειάς, στην συμπεριφορά του προϊσταμένου.

Μπορούμε να ελπίζουμε ότι η ανύψωση του βιοτικού επιπέδου θα είναι αρκετά αισθητή ώστε σε όλο τον κόσμο οι εργαζόμενοι να πληρώνονται καλά ενώ συγχρόνως θα ελαττωθούν οι ώρες εργασίας.

Μέσα σε πενήντα χρόνια τα φθερά εργοστάσια, γκρίζα και ανθυγιεινά, λείψανα του βιομηχανικού μεσαίωνα, θα έχουν εξαφανιστεί για να δώσουν τη θέση τους σε κτίρια φωτεινά και άνετα. Όλο και πιο πολύ θα ιδρύονται εργοστάσια και γραφεία στις μικρές πόλεις ακόμη και στην ύπαιθρο, σ' ένα κλίμα πιο ανθρώπινο από των μεγάλων πόλεων που ευννοούν τις ομαδικές νευρώσεις. Η βιομηχανική και εμπορική αποκέντρωση θα συντελέσει ίσως να σταματήσει αυτή η καταναγκαστική πορεία προς τα ψυχιάτρεία που μαστίζει τον πολιτισμό μας, και είναι μια άπειλη τόσο σοβαρή όσο και η διάθροιση των καλλιεργημένων αγρών ή η ατομική βόμβα.

“Αν και οι άντρες τους θα βασανίζονται πάντα με τα αιώνια χρηματικά προβλήματα, οι γυναίκες του έτους 2.000 θα απολαύσουν χίλια δυο μικρά και μεγάλα οικιακά θαύματα. Τα καινούργια συστήματα ήλιακής θέρμανσεως θα είναι λιγότερο δαπανηρά και πιο καθαρά. Το μαγείρεμα θα γίνεται μέσα σε λίγα λεπτά σε φούρνους ραντάρ. Η νοικοκυρά θα έχει στη διάθεσή της ένα σωρό «ηλεκτρικούς υπηρέτες».

Όταν, γυρίζοντας από το ατομικό εργοστάσιο όπου δούλεψε με την ώρα σαν τους προγόνους του του 1950, ο εργάτης του έ-

τους 2.000 θα φάγη το ψητό από συνθετικό κρέας που του έψησε στον φούρνο - ραντάρ ή γυναίκα του (με ρόμπα από μάλλινο νάυλον) τότε θα του παρουσιαστεί το πρόβλημα της ψυχαγωγίας. Θα σθήση το φώς, θα εξαπλώσει σε μια πολυθρόνα και θα πατήσει ένα κουμπί: ο άνθρωπος του έτους 2.000 θα διασκεδάσει.

Δεν θα βγεί έξω: κινηματογράφος, θέατρο, μιούζικ - χώλλ, όλα αυτά θα είναι νεκρά ή έτοιμα θάνατα. Η μεγάλη εισβολή στην ήσυχία των σπιτιών που άρχισε από τις μέρες μας με το τηλέφωνο, το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, θα έχει συμπληρωθεί.

Η κυριώτερη ψυχαγωγία των έγγονών μας θα είναι η «τηλεαίσθησις». Σε πενήντα χρόνια ο άνθρωπος θα μπορεί να περνά περίπου πέντε ώρες την ημέρα στον θάλαμο «τηλεαίσθησεως». Θα φορή ένα είδος σκαφάνδρου από πλαστική ύλη που ίσως θα γεμίσει με ένα ειδικό υγρό για να χρησιμοποιηθεί για οδηγός. Θα χειρίζεται μερικά κουμπιά τοποθετημένα επάνω από μια θόνη τριών διαστάσεων όπου θα προβάλλονται εικόνες ανάγλυφες και έγχρωμες. Και θα παίρνουν μέρος όλες οι αισθήσεις, όχι μόνο η ακοή και η όραση, μα και η όσφρηση και η αφή. Αυτό θα γίνεται με ηλεκτρομαγνητικά και χημικά συστήματα που μπορούμε να τα φανταστούμε εισχωρώντας στα άδυτα της σημερινής επιστήμης.

Η «τηλεαίσθησις» θα κάνει εκπομπές μασσάζ, μπόξ και περιποιήσεων της καλλονής. Και γιατί να μην πιστέψουμε και σε μία χιουμοριστική υπόθεση; Έκεί, στο σκοτεινό θάλαμο, οι γόησσες και οι δόν Ζουάν θα βγαίνουν από την θόνη, ανάγλυφοι και έγχρωμοι, και θα τραγουδούν, θα

γλυκοκυττάζουν και θα χαμογελούν κοντά στο πρόσωπο του θεατή, θα κάθονται ίσως και στα γόνατά του, αν θέλη! Υπάρχει φόβος όμως (σκέπτομαι τὰ ἤθη) μερικοί σταθμοί να κάνουν εκπομπές με πολύ πιο τολμηρά θεάματα.

Θα παίζουν και ποδόσφαιρο βέβαια. Θα υπάρχουν και μποξέρ. Οι περισσότεροι θεαταί όμως θα παρακολουθούν από τις πολυθρόνες τους με την τηλεόραση της «τηλεαίσθησεως».

Το τουριστικό αυτοκίνητο θα έχει χαθή και αντικατασταθῇ από έναν απόγονο του ελικόπτερου που θα έχει ατομικό κινητήρα και θα διανύει 500 χιλιόμε. την ώρα.

Το σὸρ της μόδας θα είναι το έλικο - πόλο που θα παίζεται από χαμηλό ύψος με ένα μπάλονι φουσκωμένο με ήλιον και με μηχανές εξαιρετικής ταχύτητας.

Σε κάθε συνάντησι θα γίνεται τρομερά δυστυχήματα, μα το κοινό, ανυπόμονο και σκληρό, θα διασκεδάσει.

Το 1950, αν εξαιρέσουμε τις δοκιμασίες του πολέμου, είναι πιά πολύ δύσκολο να νοιώσει κανείς δυνατές συγκινήσεις.

Ο άνθρωπος του έτους 2.000, ακόμη περισσότερο μπλαζέ, θα αναζητά βίαιες ψυχολογικές συγκινήσεις. Γι' αυτό, σε πενήντα χρόνια, το πάθος του παιγνιδιού θα λυμαίνεται όλες τις κοινωνικές τάξεις. Οι κυβερνήσεις θα έκμεταλλευτούν την τάση αυτή ιδρύοντας μεγάλα λαχεία που θα παρέχουν τὰ μισὰ από τὰ απαραίτητα ποσὰ για τὰ δημόσια έξοδα.

Οι πολίτες της μελλοντικής αὐτῆς κοινωνίας είναι σχεδὸν βέβαιο ὅτι θὰ ἔχουν ἐλευθερωθῇ ἄ-

πό την ανάγκη της αναπαύσεως και του ύπνου. Η βιομηχανία κρεβατιών και σωματιών καταστραφή και θα αναδειχθεί ή βιομηχανία των χαπιών «Καλός Ύπνος». Τα χημικά προϊόντα που θα περιέχουν θα εξαφανίζουν τις οργανικές αιτίες της κοπώσεως. Ένα χάπι θα αξίζει όκτώ ώρες ύπνου.

Η συνήθεια των οίνοπνευματωδών ποτών θα έχει σχεδόν εγκαταλειφθεί εξ αιτίας των κακών αποτελεσμάτων της. Θα την αντικαταστήσουν εκατό ειδών διαφορετικά παρασκευάσματα που θα προσφέρουν την δυνατότητα να έχει κανείς ώραία όνειρα, να χαλαρώνη, να γίνεται ομιλητικός ή ήρεμος, να γελά χωρίς λόγο και να είναι ευτυχισμένος επί 37 λεπτά.

Το κυνήγι δεν θα είναι παρά μια ανάμνησι, τα δάση θα έχουν εξαφανιστή και το λίγο κυνήγι θα χαθή σιγά-σιγά. Οι έρασιτέχνες τουρίστες θα κάνουν ένα ταξίδάκι ως τον Άρη με αεροσκάφη που θα έχουν και μικρούς κήπους για να εξασφαλίζουν την κανονική κατανάλωσι οξυγόνου και να μυρώνουν τον αέρα. Πολλές ομάδες φιλάθλων και επιστημόνων θα χαθούν σε αναγνωριστικά ταξίδια στην Αφροδίτη.

Στόν κόσμο της αμφιέσεως θα γίνει μια παράξενη επανάστασι. Μέσα σε μισό αιώνα ό γυμνασμός θα θριαμβεύση αλλά για να ξεπεραστή. Οι άνθρωποι θα ντύνονται όχι για λόγους αιδούς αλλά αισθητικής. Καθένας θα ντύνεται, ή καλύτερα θα στολίζεται κατά το γούστο και την φαντασία του. Αυτό το παλιό απομεινάρι του πολιτισμού μας, το κουστούμι του μπάνιου, δεν θα το φορούν στις άμμουδιές παρά αν

κάνη ψύχρα ή για να κρύψουν κάποιο σωματικό ελάττωμα.

Οί γαστρονομικές απολαύσεις θα έχουν πάντα τιμητική θέσι κυρίως για τους παχείς τύπους που αναφέρουμε. Είναι όμως αμφίβολο αν οι παλιές παραδόσεις της «αστικής» κουζίνας θα έχουν διατηρηθή ως το έτος 2.000 εκτός από λίγα εστιατόρια πολυτελείας. Βάσι της λαϊκής κουζίνας θα είναι τα φύκια, διάφορα αλεύρια συνθετικά και αρωματισμένα με χημικές ουσίες θγαλμένες από το κάρβουνο και το πετρέλαιο. Η γεύσι του ανθρώπου του έτους 2.000 θα έχει ασφαλώς προσαρμοστή σ' αυτές τις παράξενες τροφές και θα τις βρίσκη ίσως και νόστιμες.

Το 2.000 κανείς πιά δεν θα διαβάξη εκτός από τους ειδικούς. Μόλις τελειώση το σχολείο ό έγγονός μας δεν θα ανοίξη πια βιβλίο παρά μόνο για επαγγελματική ανάγκη. Στις ελεύθερες ώρες του θα απασχοληται από το ραδιόφωνο και την «τηλεόραση», χωρίς να αναφέρουμε τα μεγάλα ταξίδια και τις ομαδικές διασκεδάσεις. Ο συγγραφέας θα δουλεύη κυρίως με το ραδιόφωνο και τον κινηματογράφο. Οί μουσικοί, οί αρχιτέκτονες, οί ζωγράφοι και οί χορεύτριες μπαλέτου θα έχουν αντίθετα κερδίσει όλη την ευνοία του κοινού που, πιά καλλιεργημένο από το 1950 αλλά πολύ πιά βιαστικό θα εκτιμά κυρίως σ' ένα έργο πλαστικής τέχνης την δυνατότητα που του προσφέρει να μπορή να το καταλαβαίνη και να το χαίρεται γρήγορα, με μια ματιά. Το διάβασμα, για ευχαρίστησι, θα είναι κάτι πολύ σπάνιο. Το φαινόμενο αυτό δεν θα παρουσιάζεται παρά στην έξοχή.

Η σύντομη αυτή εξιστόρησι

των πιθανών συνθηκών ζωής του έτους 2.000 έγινε με την προϋπόθεσι ότι οί άνθρωποι θα άπαρηγοούν τους πολέμους από το 1950.

Αν ή υπόθεσι αυτή αποδειχθή ψεύτικη είναι φανερό ότι κάθε πρόγνωση για το επίπεδο ζωής των απογόνων μας θα έπαιρνε μια τάσι πολύ πιό άπαισιόδοξη.

Αν, ύστερα από έναν άτομικό πόλεμο, επέπλεε κάτι στον κόσμο θα ήταν ένας νικητής «άπόλυτος» ίσως πολύ εξασθενημένος από τις ίδιες του τις άπώλειες, αλλά ίκανός να επιβάλη στα έρείπια του κόσμου την «άπέλυτη» κυριαρχία του. Ο άπολυταρχικός αυτός κόσμος που θα γεννιόταν μέσα από το αίμα είναι άπολύτως άνεπιθύμητος.

Είναι λοιπόν καλύτερα να άφήσουμε κατά μέρος αυτή την δυσάρεστη υπόθεσι και να σκεφθούμε ότι από τους ψυχρούς πολέμους και τις τοπικές συγκρούσεις ό κόσμος προχωρεί σ' ένα δρόμο χαώδη και επικίνδυνο προς μια παγκόσμια έξουσία, αποτέλεσμα όχι ενός μεγάλου πολέμου αλλά μιας ελεύθερης συγκατανεύσεως όλων των έθνων.

Αυτό ήταν το όνειρο πολλών ανθρώπων στο παρελθόν. Σε μās τους ανθρώπους του 1950, μάχτυρες τόσων άηλεων άγώνων, αυτό φαίνεται θέμα για κυνικές κοροϊδίες. Το όνειρο όμως αυτό που έγινε ανάγκη ζωτική, ανάγκη επιβιώσεως του είδους, δεν είναι δυνατό να μήν πραγματοποιηθή. Η λογική, ή φρόνησι, οί βιολογικοί νόμοι το άπαιτούν.

Έτσι πρέπει να πιστέψουμε ότι το μικρό φως της έλπίδας δεν θα σβήση ποτέ στο βάθος της σήραγγος. Η πιό μεγάλη άμαρτία είναι του κυνικού που άρνείται να το πιστέψη, είναι «ή άμαρτία έναντίον του πνεύματος», αυτή

που δεν θα συγχωρεθή ίσως ποτέ.

Όποια και αν είναι ή όψι του κόσμου στο έτος 2.000 μπορούμε να έχουμε σχεδόν τη βεβαιότητα ότι, αν ύπάρχη άκόμη θα άποτελήται από μια μόνο ένότητα. Τα έθνη, σάν συγκεντρώσεις ατόμων θα έχουν χαθή, ένωμένα από τον νόμο των άγρίων θηρίων «Νά φας γιατί θα σε φάνε».

Ο πατριωτισμός θα είναι άνυπαρκτος ως βάσις ένστίκτων έγωϊστικών και έπιθετικών και ως αίσθημα μονόπλευρο και άνόητα τυφλό.

Άλλοι ένθουσιασμοί θα πλημμυρίζουν την ψυχή των ανθρώπων. Ίσως θα θρούν το ίδιο μεγαλειό στην έπιθυμία να άνακουφίσουν την τεράστια δυστυχία της ανθρώπότητος, όσο και στην μανιώδη έπιθυμία να πνίξουν το γειτονικό έθνος, ένοχο για ένα ιστορικό άμάρτημα κακοπληρωμένο.

Η ευτυχία δεν είναι πάντα ένα καλό για τον άνθρωπο (οί αντιδραστικοί αυτό ύποστηρίζουν χωρίς άποδείξεις, αλλά και ή τιμιότητα λέει ότι δεν πρέπει ούτε να το άρνιόμαστε χωρίς άποδείξεις). Έτσι φαίνεται ότι ούτε του έτους 2.000 ό πολιτισμός δεν θα άφήση τον καιρό στον άνθρωπο να άποκοιμηθή στην ευτυχία του. Θα ύπάρχουν άκόμη άρρωστοί που θα πρέπει να γιατρευτούν άνεργοί που θα πεινούν, ή μακρυνά πορεία της άγνωστης και καρτερικής δυστυχίας που σέρνουν πίσω τους τα μεγάλα βιαστικά έρματα των πολιτισμών. Θα ύπάρχουν πάντα φτωχοί, θα πρέπει πάντα να κερδίζης το ψωμί σου με τον ιδρώτα του προσώπου σου και ή ειρήνη των ανθρώπων αν και στηριγμένη σ' ένα έξυπνο νομικό οικόδομημα θα μένη πάντα επικίνδυνα ευθραυστή.

ΓΝΩΜΕΣ ΚΑΙ ΚΡΙΣΕΙΣ

"Οποιος ψάχνει στὸν οὐρανὸ μὲ τὸ τηλεσκόπιο γιὰ νὰ βρῇ τὸ Θεὸ εἶναι σὰν νὰ ψάχνῃ στὸν ἐγκέφαλο τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸ μικροσκόπιο γιὰ νὰ βρῇ τὸν νοῦ.

George Santavana

★

Οἱ ἄνθρωποι χωρίζουν γιὰ τοὺς ἴδιους ἀσήμαντους λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους παντρεύονται.

Bob Caird

★

Δὲν ἔχει σημασία τί ξέρεi ἓνα κορίτσι. Σημασία ἔχει πῶς τὸ ἔμαθε.

M. P. Kaye

★

Ἀπὸ τὰ πράγματα ποὺ μοῦ δίνουν τὴν μεγαλύτερη χαρὰ ὅταν δὲν τὰ κάνω, τὸ πιὸ εὐχάριστο εἶναι ὅταν δὲν ἀκούω ραδιόφωνο.

John Crosby

★

Πολὺ εὐκόλα θὰ τὰ πᾶτε καλὰ μὲ ἓ.α. συγγραφέα, ἂν ἀγαπᾶτε τὰ παιδιά.

Michael Joseph

★

Εἴμαστε εὐτυχεῖς ἢ δυστυχεῖς γιὰ χίλια - δυὸ μικροπράγματα ποὺ οὔτε τὰ καταλαβαίνουμε, οὔτε μιλάμε γι' αὐτά, οὔτε καὶ μπορούμε νὰ μιλήσουμε.

Chamfort

★

Ἀτυχία δὲν θὰ πῇ νὰ μὴν βρῇ κανεὶς τὴν τύχη του. Ἀτυχία θὰ πῇ νὰ βρῇ τὴν τύχη καὶ νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ φύγῃ.

Silvain

★

Ἡ ψυχὴ γεννιέται γερασμένη καὶ ὅσο πᾶει γίνεται πιὸ νέα. Αὐτὴ εἶναι ἡ κωμωδία τῆς ζωῆς. Τὸ σῶμα γεννιέται νέο καὶ ὅσο περνᾶνε τὰ χρόνια γεννᾶει. Αὐτὴ εἶναι ἡ τραγωδία τῆς ζωῆς.

Oscar Wilde

★

Οἱ ἄνθρωποι γίνονται δυστυχεῖς γιὰτὶ δὲν ἀγαποῦν τὴν εἰρήνην ὡς εἰρήνην ἀλλὰ σὰν τέλος τοῦ πολέμου.

Herriot

★

Τίποτα δὲν εἶναι πιὸ ἀνιάρο ἀπὸ τὴν εὐτυχία τῶν ἄλλων.

Pourquoi Pas?

★

Κάποτε χρειάζοταν κανεὶς τρεῖς ἐβδομάδες γιὰ νὰ περάσῃ τὸν Ἀτλαντικὸ καὶ 24 ὥρες γιὰ νὰ βγάλῃ τὸ διαβατήριό του. Σήμερα χρειάζεται 24 ὥρες γιὰ νὰ περάσῃ τὸν ὠκεανὸ καὶ τρεῖς ἐβδομάδες γιὰ νὰ βγάλῃ τὰ χαρτιά του.

Vicki Baum

Θοῦλος καὶ πραγματικότης

ΑΓΑΠΗΣΕ Ο ΜΠΑΪΡΟΝ ΤΗΝ "ΚΟΡΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ";

Κάτω ἀπὸ τὸν ὀλογάλανο οὐρανὸ τῶν Ἀθηνῶν, μέσα στ' ἀθάνατα μνημεῖα, ἦρθε μιὰ μέρα ἓνας μεγάλος Ἀγγλος ποιητής, γνήσιο πνευματικὸ τέκνο τοῦ Παρνασσοῦ, γυρεύοντας, στὴ χώρα τῆς ποιήσεως καὶ τῆς σοφίας, ν' ἀνακαλύψῃ τὸ μυστικὸ τῆς εὐτυχίας ποὺ μάταια ζητοῦσε στὴν ὀμιχλώδη πατρίδα του. Ἄν δὲν βρῇκε ὁ Μπάϊρον τὸ μυστικὸ αὐτὸ στὸν ἔρωτα τῆς «Κόρης τῶν Ἀθηνῶν» ποὺ τόσο γλυκὰ τὴν τραγουδῆσε, ἔμαθε ὅμως, γυρίζοντας στὰ κορφοβούνια καὶ στ' ἀκρογιαλίας μας, ποὺ τοῦ μιλοῦσαν γιὰ τὸ Μαραθῶνα καὶ τὴ Σαλαμίνα, τὸ μυστικὸ πῶς μπορεῖ κανεὶς νὰ πεθάνῃ δοξασμένος...

★

Ἀρχοντόπουλο, πλούσιος, κοσμοφιμισμένος ποιητής, ὁ Γεώργιος Νόελ Μπάϊρον ξεκίνησε σ' ἡλικία εἴκοσι χρόνων γιὰ νὰ γνω-

ρίσῃ τὴν ἔνδοξη χώρα ποὺ θαύμαζε στὶς μελέτες του. Τὸν Ἰανουάριο λοιπὸν τοῦ 1810, κατεβαίνοντας ἀπὸ τὴν Ἠπειρο, ὅπου πῆγε νὰ γνωρίσῃ τὸν Ἀλῆ πασᾶ, ὁ Μπάϊρον, μαζὺ μὲ τὸ φίλο του λόρδο Χομπχάους, ἔφθασε στὰς Ἀθήνας. Ξεπέζεψε στὸ Μοναστηράκι καὶ κατοίκησε στὴ γειτονικὴ ὁδὸ Ἀγυιάς, ὅπου νοίκιαζε δωμάτια σὲ περιηγητὲς ἢ χήρα τοῦ ὑποπροξένου τῆς Ἀγγλίας Θεοδώρα Μακρῇ γιὰ νὰ συντηρήσῃ τὴν οἰκογένειά της. Τὴν ἐποχὴ ἐκεῖνη δὲν ὑπῆρχαν ξενοδοχεῖα στὰς Ἀθήνας

κι' οἱ λιγοστοὶ περιηγητὲς ποὺ ἤρχοντο ἐξοικονομοῦντο στὰ διάφορα σπίτια.

Ὁ νεαρὸς Μπάϊρον ἦταν φημισμένος γλεντζές. Φυσικὸ, λοιπόν, ἦταν, βρίσκοντας στὸ σπίτι τρία κορίτσια, νὰ θελήσῃ νὰ παίξῃ λιγάκι γιὰ νὰ σκοτώνη τὴ μονοτονία τὸ ὄραδου κατὰ τοὺς δύο

σχεδόν μήνες πού ἔμεινε στὰς Ἀθήνας. Νά πῶς τις περιγράφει ὁ Μπαύρον στὸ ποίημά του «Δὺν Ζουὰν» παρουσιάζοντάς τες σ' ἔνα τάχα χαρέμι :

«Ήσαν τρεῖς, ἡ Λούλα, ἡ Κατήγκω κι' ἡ Ντουντού. Ήσαν ὠραί-ες, μολονότι κατὰ διαφόρους βαθμούς. Διαφορετικές μεταξύ τους στὸ ἀνάστημα καὶ τὸ χρῶμα. Ἡ Λούλα ἦταν μελαγχροινὴ σὰν Ἰνδὴ, καὶ σὰν αὐτὲς θερμὴ. Ἡ Κατήγκω ἦταν σὰν Γεωργιανή, μὲ χρῶμα κρίνου καὶ ρόδου, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια, ὁμορφο χέρι καὶ πόδια τόσο μικρά, ὥστε λὲς δὲν ἦταν φκισμένα νὰ πατοῦν τὴ γῆ, ἀλλὰ μονάχα νὰ ἐγ-γίζουν ἀπαλὰ τὴν ἐπιφάνειά της».

Κι' ἄλλοι Ἀγγλοὶ περιηγηταὶ τὴν παριστάνουν ὠραία, ἐνῶ μερικοὶ ἄλλοι λένε ὅτι δὲν εἶχε τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ. Ζήτημα γούστου.

Οἱ τρεῖς Κονσολίνες, ὅπως ἐλέγοντο σὰν θυγατέρες τοῦ Κονσόλου τῆς Ἀγγλίας, ἦσαν ἡ Μαριάννα, πού γεννήθηκε τὸ 1794, ἡ Κατήγκω τὸ 1796 καὶ ἡ Τερέζα τὸ Νοέμβρι τοῦ 1797· ἐπομένως ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» ἦταν δώδεκα χρόνων καὶ δύο μηνῶν ὅταν ἦρθε ὁ Μπαύρον.

☆

Ἡ μόνη πηγὴ τοῦ ἐρωτικοῦ εἰδύλλiou εἶναι τὸ περίφημο ποίημα τοῦ Μπαύρον :

Πρὶν χωριστοῦμε, Κόρη τῆς Ἀθήνας,
δῶσε μου, ὦ δὸς μου, τὴν καρδιά μου
[πίσω!]
Ἡ, τώρα πού ἀπ' τὰ στήθη μου ἔχει
[φύγει,
κράτησ' τὴν πιά καὶ πάρε ὅ,τι ἔχει
[μείνει.
Τὸν ὄρκο μου ἄκουσε πρωτοῦ νὰ φύγω:
Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ! (1)

Μὰ τὰ μαλλιά σου αὐτὰ τὰ ξεπλεγμένα,
πού τὰ χαϊδεύει τοῦ Αἰγαίου τὸ κύμα,
μὰ τὰ ματόκλαδά σου αὐτὰ τὰ μαύρα,
πού τ' ἀνθηρὰ σου μάγουλα φιλοῦνε,

μὰ τὴν ὠραία σὰν ζαρκαδιῶν ματιά σου:
Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ!

Μ' αὐτὰ τὰ χεῖλη πού νὰ τὰ φιλῶσω
πεθῶ, μ' αὐτὴ τὴν κονδ' ἰνία μέση,
μὰ τὰ λουλούδια αὐτά, πού λένε λόγια
πού στόμα ἀνθρώπινο νὰ πῇ δὲν ξέρει,
μὰ τῆς ἀγάπης τὴ χαρὰ καὶ θλίψη:
Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ!

Τώρα πιά φεύγω, κόρη τῆς Ἀθήνας!
Νὰ μὲ θυμάσαι, ἀγάπη μου, ὅταν μόνη
θάσαι. Καὶ μολονότι πάω στὴν Πόλη,
ὅλη μου τὴν καρδιά κρατᾷ ἡ Ἀθήνα.
Νὰ σ' ἀγαπῶ μπερῶ νὰ πάω; Ὅχι!
Ζωὴ μου, σὰς ἀγαπῶ.

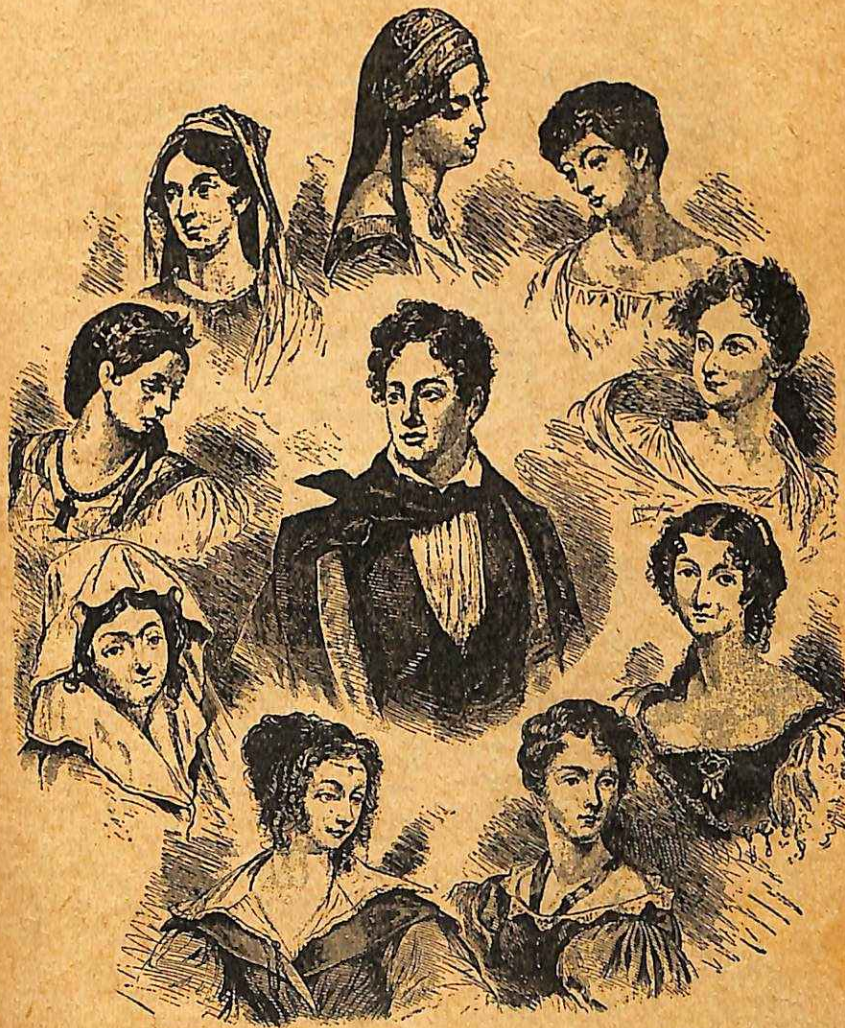
Τὸ τραγούδι αὐτὸ εἶναι ἡ μόνη ἐρωτικὴ ἐκδήλωσί του. Γιατὶ δὲν ὑπάρχει κανένα γράμμα του στὴ νέα ἢ τίποτ' ἄλλο, πού νὰ μιλή γιὰ τὸν ἐρωτὰ των. Ἀπεναντίας, ὑπάρχουν πολλὰ στοιχεῖα πού μᾶς κάνουν νὰ πιστέψουμε ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦ ποιητῆ γιὰ τὴν Τερέζα δὲν ἦταν τίποτ' ἄλλο, παρὰ ἓνα ἀπὸ τὰ συνηθισμένα σκέρ-τσα, πού δὲν εἶναι λίγα στὴ ζωὴ του. Ἀλλως τε ὁ ἴδιος τὸ θεβαι-ώνει σὲ γράμμα του πρὸς τὸ Χομπχάους, ὅπου τοῦ γράφει :

«Περνοῦμε ἐδῶ ἄτακτη ζωὴ. Τὸ παιγνίδι βρίσκεται στὴν ἀκμή του. Ἡ γρηά, ἡ μάνα τῆς Τερέζας, ἦταν ἀρκετὰ ἀνόητη, ὥστε νὰ φαντασθῇ ὅτι θὰ ἔπαιρνα γιὰ νόμιμη σύζυγό μου τὴν κόρη της... Ὁ Ἄνδρας κάνει κόρτε μετ' ἡ Ντουντού, ἐνῶ ἡ Μαριάννα κάνει τὴν κατάκτησι τοῦ Δερβίση Ταχέρ. Ζήτω ὁ ἐρωτας !»

Καὶ σὲ γράμμα του στὸ φίλο του Ἑρρίκο Ντρούρου, τὶς 3 τοῦ Μᾶη τοῦ 1810, γράφει :

«Λησμόνησα σχεδόν νὰ σοῦ πῶ ὅτι ἐδῶ πεθαίνω ἀπὸ ἐρωτα γιὰ τρεῖς Ἑλληνίδες τῶν Ἀθηνῶν, ἀδελφές. Ἐζήσα στὸ σπίτι τους. Καὶ οἱ τρεῖς εἶναι ἡλικίας μικρότερης ἀπὸ δέκα πέντε χρόνων».

(1) Ὁ τελευταῖος στίχος εἶναι ἑλληνικὰ στὸ ἀγγλικὸ κείμενο τοῦ ποιήματος.

Ο ΜΠΑΥΡΟΝ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΝΕΑ ΜΟΥΣΕΣ ΤΟΥ

Ἡ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν. Ἡ Λαίδη Μπαύρον. Ἡ Κόρη τῆς Σαραγό-
σας. Ἡ Μαργαρίτα Κόνι. Ἡ Κόμισσα Γκουϊτσιόλι. Ἡ Μαίση
Τσάουοφ. Ἡ Καρλόττα Χάρλεϊ. Ἡ Κόμισσα Σάρα Τζέρεν.
Ἡ Καρολίνα Λάμ.

Ἡ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν

Καί σ' ἄλλο γράμμα του, στή μάνα του, γράφει:

«Ἄν παντρευτώ, θά φέρω στό σπίτι μιὰ Σουλτάνα, μέ μισή δωδεκάδα πολιτείες γιά προίκα, καί συμβιδάσου μέ μιὰ νύφη πού θάχη ἓνα κοιλὸ μαργαριτάρια ὄχι μεγαλύτερα ἀπὸ αὐτὸ στρουθοκαμήλου, οὔτε μικρότερα ἀπὸ φουντούκια».

Καί δὲν εἶναι μόνο οἱ κατηγορηματικές αὐτὲς θεβαιώσεις του. Ἐχομε ἐπίσης τὸ γεγονός ὅτι, ρεύγοντας ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, οὔτε τὴν ξαναθυμήθηκε. Ὅταν ἔφτασε στὴν Ἀγγλία ἔκαμε διαθήκη, στὴν ὁποία ἄφησε γενναῖα κληροδοτήματα σὲ δύο Ἀθηναίους, τὸ Δημήτρη Ζωγράφο καὶ τὸ Νικόλα Ζιρῶ, τοὺς ὁποίους εἶχε δραγουμάνους τοῦ ὅσο ἔμεινε στὴν Ἑλλάδα. Στὴ διαθήκη, λοιπόν, αὐτὴ πού γράφτηκε ἓνα χρόνο μετὰ τὴν ἀναχώρησί του ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, οὔτε καν ἀναφέρει τὴ Μακρῇ καὶ τίς θυγατέρες της.

Ἄλλη ἀπόδειξι εἶναι ὅτι, ὅταν ξαναγύρισε στὰς Ἀθήνας ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολι, δὲν ξαναπῆγε νὰ μείνῃ στό σπίτι τῆς Κονσολίνας—ὅπως θὰ ἔκανε ἂν αἰσθανόταν ἔρωτα—ἀλλὰ πῆγε καὶ κατοίκησε στό μοναστήρι τῶν Καπουτσίνων, πού θρικόταν ἐκεῖ πού εἶναι τὰ Φανάρι τοῦ Διογένη.

Κι' ἄλλη ἀπόδειξι: Γυρίζοντας, ἔπειτα ἀπὸ χρόνια, ὁ Μπάϋρον στὴν Ἑλλάδα, γιὰ νὰ πεθάνῃ, δὲν φρόντισε νὰ μάθῃ τί ἀπέγινε ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν», ἐνῶ ἔξερουμε ὅτι ἀναζητήσε πολλοὺς Ἑλληνες πού εἶχε γνωρίσει στό πρῶτο του ταξίδι, ὅπως τὸν Ἀνδρέα Λόντο καὶ ἄλλους. Καὶ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἡ Τερέζα ἦταν ἀκόμη ἀνύπαντρη καὶ σὲ μεγάλη οικονομικὴ στενοχώρια.

Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι, ἡ χήρα Μακρῇ κατέφυγε μέ τὰ κορίτσια τῆς στὴν Κέρκυρα γιὰ νὰ προστατευθῇ ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ διοίκησι. Καὶ πράγματι τῆς δόθηκε μνησιαῖο χρηματικὸ βοήθημα κι' ἐπειδὴ δὲν τῆς ἔφτανε, οἱ ἐκεῖ Ἀγγλοὶ, θέλοντας νὰ τιμήσουν ἐκείνη πού τραγούδησε ὁ Μπάϋρον, κατέφυγα: σ' ἓνα περίεργο εἶδος συνεισφοράς. Ἐδημοσίευσαν ἓνα πρόχειρο ἀγγλοελληνικὸ λεξικὸ μέ τ' ὄνομά τους (πραγματικά, ὅμως, κάποιος ἄλλος τὸ σύνθεσε, γιὰτὶ αὐτὲς δὲν ἦσαν μορφωμένες ὥστε νὰ φτιάσουν λεξικὸ) κι' ἐγράφηκαν πολλοὶ συνδρομητές, μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸ Γκύλφορντ, πού ἔδωσε ἑκατὸ λίρες καὶ τὸν Ἀγγλο Ἀρμοστή. Στὸ τέλος εἶναι μακρότατος κατάλογος τῶν συνδρομητῶν, ἀπὸ τὸν ὁποῖο λείπει τ' ὄνομα τοῦ Μπάϋρον.

Ὅταν γιὰ δευτέρη φορὰ κατέβηκε στὴν Ἑλλάδα ὁ Μπάϋρον, ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» ζοῦσε στὴν

Κέρκυρα. Ὁ ποιητὴς ξεμπαρκάρισε κι' ἔμεινε μερικoὺς μῆνες στὴν Κεφαλονιά, πού εἶχε τακτικὴ συγκοινωνία μέ τὴ γειτονικὴ Κέρκυρα. Δὲν σκέφτηκε ὅμως, ποτὲ νὰ ρωτήσῃ τί ἔγινε ἡ παλιὰ του ἀγάπη. Δὲν μένει, λοιπόν, καμμιά ἀμφιβολία ὅτι τὸ αἶσθημα τοῦ Μπάϋρον γιὰ τὴν Τερέζα Μακρῇ ἦταν ἐπιτόλαιο παιγνίδι γιὰ νὰ περνᾷ τίς ἀνιαρὲς βραδυὰς τῶν Ἀθηνῶν. Ὅσο γιὰ τὸ τραγούδι του στὴν «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν», ὁποῖος διέτρεξε τὸ ποιητικὸ ἔργο τοῦ Μπάϋρον ἔρει ὅτι ἐρωτικὰ ποιήματα ἔγραψε γιὰ πολλὰς δωδεκάδες γυναῖκες ὁ φημισμένος αὐτὸς γιὰ τίς θορυβώδεις ἐρωτικές περιπέτειές του Δὸν Ζουάν.

Σ' ἓνα γράμμα του στό φίλο του Χομπχάους ἔγραψε τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1810 ὅτι περνᾷ θαυμάσια στὰς Ἀθήνας: «Ἐχομε, τοῦ γράφει, χοροὺς καὶ ποικιλία ἀπὸ τρέλλες μέ θηλυκὰ τῶν Ἀθηνῶν». Ἀνάμεσα στὰ θηλυκὰ αὐτὰ χωρὶς ἄλλο ἦταν κι' ἡ Τερέζα Μακρῇ.

Καὶ τώρα ἂς ἰδοῦμε τί ἀπέγινε ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν».

Κατὰ τὴ διαμονὴ τῆς οἰκογενείας Μακρῇ στὴν Κέρκυρα γνωρίσθηκε μέ τὸν Ἰάκωβο Μπλάκ, ὁ ὁποῖος ἦταν γιὸς Ἀγγλοῦ ἀξιωματικοῦ πού πολέμησε στό Βατερλώ. Πῶς θρέθηκε ὁ γιὸς τοῦ στὴν Ἑλλάδα, ἄγνωστο. Ἐξέρουμε μόνο ὅτι ὅταν ἦρθε ὁ βασιλεὺς Ὁθων, ὁ ἀντίβασιλεὺς Ἀρμανσπεργκ πῆρε τὸν Μπλάκ γραμματέα του.

Τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ μ' ὅλο τὸ περίφημο τραγούδι τοῦ Μπάϋρον δὲν κατόρθωσε ἡ Τερέζα νὰ ῥῇ κανένα Ἀγγλο γιὰ σύζυγο, μολοντί ὅσοι Ἀγγλοὶ

ἤρχοντο στὰς Ἀθήνας ἐθεωροῦσαν καθήκον τῶν νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴν «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν». Τὰ χρόνια περνοῦσαν καὶ μ' αὐτὰ κι' ἡ ὁμορφιά της. Ἦταν πιά τριάντα δύο χρόνων καί, μπροστὰ στὸν κίνδυνο νὰ μείνῃ γεροντοκόρη, δέχθηκε τέλος τὴν πρότασι τοῦ Μπλάκ νὰ γίνῃ γυναῖκα του.

Ἡ εἰκόνα του, πού σώθηκε ἕως σήμερα, τὸν παρουσιάζει κάθε ἄλλο παρὰ Δὸν Ζουάν. Μὲ τίς μεγάλες μουστάκες του καὶ τὴν ἀγριωπὴ ὄψη του μοιάζει μέ τύπο παλιοῦ ἀπόστρατου ἀξιωματικοῦ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

Ὁ Δημ. Καμπούρογλου, πού γνωρίσε τὴν κόρη τῆς Τερέζας, μᾶς διέσωσε μιὰ ἐνδιαφέρουσα συνομιλία του μ' αὐτὴν:

Ὁ Μπάϋρον μέ ἑλληνικὴ ἐνδυμασία

— 'Η μητέρα μου, του είπε, ήταν πάντα εύτυχης. Δεν φαντάζεσθε πόσο καλός ήταν ο πατέρας μου. 'Η μήμη, όμως, του Μπάϋρον την κρατούσε σε διαρκή συγκίνηση. Μάλιστα υπόφερε από τη σκιά του. Συχνά τον έβλεπε στον ύπνο της να την αρπάζει άγριεμένος από τα μαλλιά και να της φωνάζει: «Γιατί να παντρευτής;». Αυτό συνέβαινε στο Μεσολόγγι, όπου η μητέρα μου είχε εγκατασταθεί, επειδή εκεί διωρίσθηκε πρόξενος ο άντρας της ο Μπλάκ. Για τουτό συχνά έφευγε ή μάνα μου και έρχόταν στάς 'Αθήνας, όπου έμενε πολύν καιρό, για ν' αποφύγει τον ίσκιο του Μπάϋρον, που τη βασάνιζε στον ύπνο της. Και το περιεργο είναι ότι δεν παρουσιαζόταν όσο καιρό έμενε στην 'Αθήνα το φάντασμα του Μπάϋρον.

— Οί περιηγητές βεβαιώνουν, της είπε ο Καμπούρογλου, ότι γρήγορα έχασε ή μάνα σας την όμορφιά της.

— Δεν την έχασε. Κατεβλήθηκε, όμως, από τις δυστυχίες, όχι όμως από οικονομικές στενοχώριες, όπως μάς συκοφάντησαν. Στην έφημερίδα «'Ωρα» μάλιστα έγραφε ότι, έπειτα από ενέργειες του 'Αγγλου δημοσιογράφου Φίνλεϋ, που ζούσε στην 'Αθήνα, έγινε συνεισφορά για την «Κόρη των 'Αθηνών» που δυστυχούσε. 'Ο Φίνλεϋ τότε θύμωσε και το διέψευσε. Πήγε μάλιστα στον πρωθυπουργό Χαρίλαο Τρικούπη, που έβγαζε την έφημερίδα αυτή που το έγραψε, και του παραπονέθηκε. Κι' ο Τρικούπης πολύ λυπήθηκε. 'Εμείς είχαμε και σύνταξι και πήραμε και κληρονομία από τον παπού μας. Δεν σταθήκαμε πλούσιοι, μα ποτέ όμως δεν στερηθήκαμε.

— Κι' ο Γκουνώ συγκινήθηκε από τη διάδοσι αυτή.

— Μήπως δεν έγγραφε ότι η «Κόρη των 'Αθηνών» πέθανε σε μιὰ τρώγλη του Λονδίνου, ενώ πραγματικά πέθανε το 1875 στάς 'Αθήνας;

— 'Ημουν στην κηδεία της. Τη θάψαμε στο άγγλικό νεκροταφείο, σιμά στον τάφο του γιουό της.

★

Δεν μπορούμε φυσικά να παρουμε τις πληροφορίες αυτές ως απόλυτως ειλικρινείς, γιατί ή κόρη της Τερέζας ήθελε να σκεπάσει την πραγματική οικονομική στενοχώρια που πέρασε ή οικογένειά της. 'Οσο για την διαμονή της στο Λονδίνο και για τη μουσική που γι' αυτήν έγραψε ο Κάρολος Γκουνώ, έχουμε ενδιαφέρουσες πληροφορίες από πηγή της έποχής. Πρόκειται για μιὰ περιέργη μυθιστορική περιπέτεια.

Στο φύλλο του περιοδικού «'Εστία» της 1ης 'Απριλίου 1884 δημοσιεύθηκε το ακόλουθο άρθρο, που ο Γάλλος μυθιστοριογράφος 'Ιούλιος Κλαρετί έδημοσίευσε στην έφημερίδα «Χρόνος» των Παρισίων:

«Θα υγράνθησαν βεβαίως εκ δακρύων οί δορκάδειοι όφθαλμοί της «Κόρης των 'Αθηνών» ότε μετά δέκα τέσσερα έτη ο ποιητής απέθανεν εν Μεσολογγίω. Ποίαν ηλικίαν είχε τότε ή κόρη της Θεοδώρας Μακρή; 'Ισως θα είχαν ύπανδρευθή τον 'Αγγλον Μπλάκ. Το βέβαιον είναι όμως ότι, μετά πενήντα έτη (ήμισυ αιών ταχώς παρέρχεται), αι άγγλικά έφημερίδες άνήγγελλον ότι εν τρώγλη τινί του Λονδίνου απέθνησκε της πείνης μία γραία ή κυρία Μπλάκ, αυτή ή ώραία ποτέ «Κόρη των 'Αθηνών», ής την

κυματίζουσιν κόμην έθώπευν προσπαίζουσαι αι αύραι του Αίγαίου, ή Κόρη των 'Αθηνών πρς ήν ο Βύρων άναχωρών έλεγε: «Ζωή μου, σάς αγαπώ».

«'Οποία συμφορά ήγαγον εις έλεεινόν οίκημα της ζοφεράς μεγαλουπόλεως την παρθένον, της οποίας οί ώραίοι όφθαλμοί έθωρύδισαν ή παρεμύθησαν την ψυχήν του ποιητού; Δεν είναι σπάνιαι τοιαύται καταπτώσεις. 'Ο κ. Γκουνώ, ο περικληής μουσικός, έμαθε και αυτός εκ των άγγλικών έφημερίδων την ένδειαν της γηραιάς, παντελώς άπόρου, κυρίας Μπλάκ και άνέγνωσε την έκκλησίν της εις την φιλανθρωπίαν του κοινού. 'Ηνοιξε τον τόμον των ποιημάτων του Βύρωνος, έθηκεν επί του κλειδοκυμβάλου τον άπαιχαιρισμόν εις την «Κόρην των 'Αθηνών» και συνέθεσε μελωδίαν, ήν έπεμψε εις τον έκδότην του γράφας εις αυτόν:

«'Αφήνω εις την κυρίαν Μπλάκ τα εκ της συνθέσεως κέρδη. 'Ανήκει εις εκείνην, την όποιαν ύμνησεν ο Βύρων, εις την κόρην του προξένου της 'Αγγλίας, εις την «Κόρην των 'Αθηνών».

Αυτά γράφει ο Κλαρετί. 'Από άλλη πηγή μαθαίνουμε ότι ή μελωδία αυτή του Γκουνώ παίχθηκε σ' ένα Παρισινό σαλόνι για πρώτη φορά κι' όλοι όσοι ήσαν εκεί άκουσαν με δακρυσμένα μάτια τη γλυκειά μελωδίαν, αναλογιζόμενοι την άθλιότητα, στην όποιαν έφτασε ή Κόρη των 'Αθηνών.

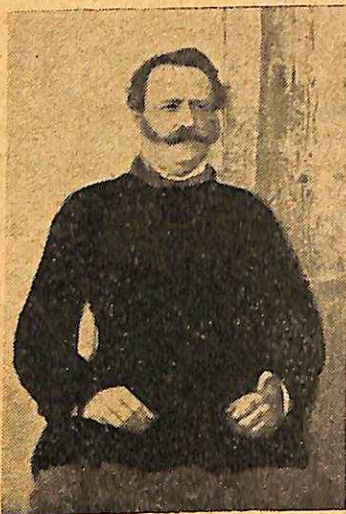
★

'Αφήνοντας τη δακρυοποτισμένη αίσθηματολογία, ως δοϋμε ποία είναι ή αλήθεια σ' όλο αυτό το ρωμάντο. Λοιπόν με μιὰ λέξη, πρόκειται για παραμύθι. Για-

τι τίποτε δεν συνέβη άπ' όσα έγραψαν οί άγγλικές έφημερίδες. Για τον άπλούστατο λόγον ότι ή Κόρη των 'Αθηνών γεννήθηκε και πέθανε στάς 'Αθήνας και μόνο δυο ταξίδια έκαμε σ' όλη τη ζωή της — κι' αυτά στην 'Ελλάδα, το ένα, όπως είδαμε, στην Κέρκυρα, κατά την 'Ελληνική 'Επανάστασι, και τ' άλλο στο Μεσολόγγι, όταν διορίσθηκε εκεί ο άντρας της Μπλάκ πρόξενος της 'Αγγλίας. Πώς, λοιπόν, γεννήθηκε αυτό το παραμύθι;

'Από το άρθρο του Κλαρετί μαθαίνουμε ότι δημοσιογράφοι 'Αγγλοι ανακάλυψαν σε μιὰ τρώγλη φτωχικής συνοικίας του Λονδίνου μιάν άρρώστη γρηά πάμπωχη, που λεγόταν Μπλάκ. Συγκινημένοι έγραψαν άρθρα διαμαρτυρίας για την κατάστασι στην όποια βρισκόταν εκείνη που έψαλε ο Μπάϋρον και ζήτησαν τη συνδρομή των φιλευσπλάχνων. 'Απ' αυτά συγκινημένος κι' ο Γκουνώ έγραψε τη μελωδίαν.

Δεν μπορούμε να δεχθούμε ότι 'Αγγλοι δημοσιογράφοι έγραψαν ψέματα. Θά είδαν, βέβαια, μιὰ γρηά κατάκοιτη σε τρώγλη, που λεγόταν Μπλάκ, και θυμήθηκαν ότι έτσι λεγόταν κι' ή Κόρη των 'Αθηνών (ίσως κι' ή γρηά να τους άπάτησε λέγοντας ότι ήταν ή άγαπημένη του Μπάϋρον για να έκμεταλλευθή την όμωνυμία). 'Αλλά γεννάται μιὰ άπορία: Πώς, όταν δημοσιεύθηκε στην «'Εστία» το άρθρο του Κλαρετί, δεν διαμαρτυρήθηκε κανείς; Στο περιοδικό αυτό συνεργάζοντο οί διαπρεπέστεροι συγγραφείς της 'Ελλάδος. 'Εφτανε να γράψουν ότι ή Κόρη των 'Αθηνών είχε πεθάνει πρό έννηα χρόνων στάς 'Αθήνας για να καταρρεύση όλο αυτό το παραμύθι.

Ἰάκωβος Μπλάκ,
ὁ σύζυγος τῆς Κόρης τῶν Ἀθηνῶν

Καὶ τώρα, γυρίζοντας στὴν πραγματικότητα, ἄς ἀκολουθήσουμε τὴν «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» στὴν οἰκογενειακὴ τῆς ζωὴ.

Ἔως τὸ 1866 ἔζησε στὸ Μεσολόγγι, ὅπου ὁ ἀντρας τῆς ἦταν πρόξενος. Τίποτε δυστυχῶς δὲν ξέρουμε ἀπὸ τὴν ἐκεῖ ζωὴ τῆς. Ὅταν χήρεψε, γύρισε στὰς Ἀθήνας, ὅπου ζοῦσε ἡ μιὰ τοῦλάχιστο ἀδελφὴ τῆς, ἡ Κατήγκω, ποὺ εἶχε παντρευτῇ μὲ τὸν περίφημο ἀρχαιολόγο Κυριάκο Πιττάκη. Στὰς Ἀθήνας, λοιπόν, μεγάλωσαν τὰ παιδιὰ τῆς. Ἡ τύχη, ὅμως, τὴν κατάρτεξε. Ἐχασε τὰ τρία ἀγόρια τῆς καὶ τῆς ἔμεινε μιὰ κόρη μόνη, ἐκείνη ποὺ γνώρισε ὁ Καμπούρογλου.

Ὁ πρωτότοκος Φρειδερίκος ἦταν ἀκόλουθος τῆς ἀγγλικῆς πρεσβείας στὰς Ἀθήνας. Τὸ 1854, μὲ τὸν Κριμαϊκὸ πόλεμο, ἐξεργράγη ἐπαναστατικὸ κίνημα στὴ Θεσσαλία, μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ ἐλύετο τὸ ζήτημα τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, ποὺ ἦσαν ὑπὸ τὸν τουρκικὸ ζυγὸ. Μπροστὰ

ὅμως στὴν ἐπέμβασι τῶν Δυνάμεων οἱ ἐπαναστάτες ἀναγκάσθηκαν νὰ ὑποκύψουν. Ἡ ἀγγλικὴ πρεσβεία Ἀθηνῶν ἔστειλε ἀνθρώπους τῆς γιὰ νὰ συνεννοηθοῦν μὲ τοὺς ἐπαναστάτες. Στὴν ἐπιτροπὴ ἦταν κι' ὁ νεαρὸς Μπλάκ, ἕνας ὥραϊος λεβέντης εἴκοσι χρόνων. Ἀπὸ τὴν κούρασι καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴ ζέστη, προσεβλήθη ἀπὸ ἐγκεφαλικὴ συμφορῆσι καὶ πέθανε. Καὶ τὸ δεῦτερο παιδί τῆς, ἡ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν, πέθανε στὰς Ἀθήνας ἀπὸ χολέρα. Τὸ τρίτο παιδί τῆς, ὁ Λεωνίδας, πέθανε μικρὸ στὰ τέσσερα χρόνια του. Ἔτσι τῆς ἔμεινε ἡ μοναχοκόρη, ποὺ γιὰ πολλὰ χρόνια διηύθυνε τὸ Παρθεναγωγεῖο Χίλλ.

Ἡ «Κόρη τῶν Ἀθηνῶν» πέθανε τὶς 24 Σεπτεμβρίου 1875 καὶ ἐκηδεύθη ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς, στὴν ὁδὸ Σοφοκλέους ἀριθμὸς 35, με συρροὴ πολλοῦ κι' ἐκλεκτοῦ κόσμου. Ἐτάφη στὸ ἀγγλικὸ κοιμητήριο, στὸν τάφο τοῦ ἀγαπημένου τῆς Φρειδερίκου.

Ἡ Κόρη τῶν Ἀθηνῶν στὸ τέλος τῆς ζωῆς τῆς

Η ΕΠΙΔΡΑΣΙ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ ΣΤΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

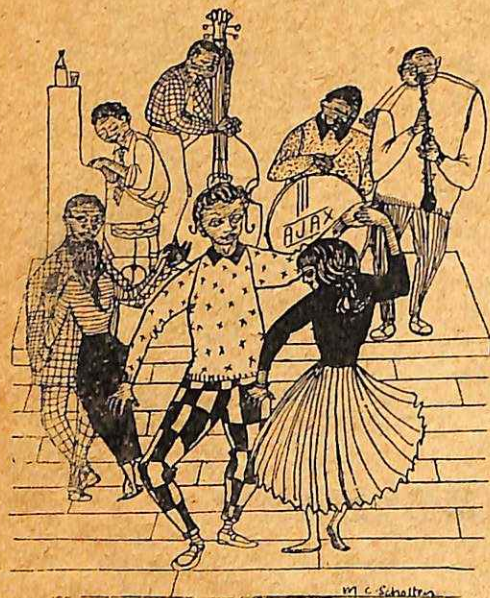
Τοῦ

MARTIN COOPER

Ἀπὸ τὸ πρῶτο ἡμῖσι τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος, ἡ μουσικὴ ἄρχισε νὰ χάνη τὸν ἀριστοκρατικὸ τῆς χαρακτήρα. Μιὰ ἐπανάστασι ποὺ ἀπέβλεπε στὴ χειραφέτησι τῆς ἀσικῆς τάξεως πραγματοποιήθηκε στὴν μουσικὴ. Τὸ ἀσικὸ γούστο θρῆκε τὴν ἔκφρασί του στὶς ὑπερβολὰς τῆς μεγάλης γαλλικῆς ὀπερας καὶ στὸν σεμνὸ οἰκογενειακὸ ρωμαντισμὸ τοῦ Σούμαν καὶ τοῦ Μέντελσον.

Σήμερα, στὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, ἡ ἐπανάστασι ἔκαμε ἀκόμη ἕνα βῆμα. Μὲ τὴν μεγάλη διάδοσι τῆς μουσικῆς—στὴν ὁποία συνετέλεσαν ὅλα τὰ μηχανικὰ μέσα—ὁ κοινὸς ἀνθρώπος ἔγινε ἀκροατὴς, καὶ τὸ γούστο του εἶναι ὑπεύθυνο γιὰ τὰ περισσό-

τερα σύγχρονα μουσικὰ ἔργα. Αὐτὸ φυσικὰ δὲν ἰσχύει γι' αὐτὸ ποὺ λεμε σοβαρὴ μουσικὴ, γιὰ τὴν αὐτὴ βλέπει ἀφ' ὕψους τὸ κοινὸ. Ἰσχύει ὅμως γιὰ τὴ μουσικὴ τοῦ ἐμπορίου. Ἡ δημοκρατικοποίησι τοῦ γούστου ἔχει προχωρήσει πολὺ περισσότερο στὴν Ἀμερικὴ παρὰ στὴν Εὐρώπη καὶ θὰ ἔλεγε κανεὶς ὅτι ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴ ἦρθε στὴν Εὐρώπη. Σοβαροὶ Ἀμερικανοὶ συνθέτες ὅπως ὁ Σέσσιους, ὁ Πίστον, ὁ Σούμαν, ὁ Κόπλαντ, ὁ Βίρτζιλ Τόμπσον καὶ ὁ Ρόυ Χάρρις, εἶναι οἱ ἀνθρώποι ποὺ ἔφεραν τὴν Εὐρωπαϊκὴ μουσικὴ στὸν Νέο Κόσμο. Ἡ καλλιτεχνικὴ τους συγγραμμὴ ἦταν εὐρωπαϊκὴ. Ἀκόμη, ὅσες φορές κατάρθωσαν νὰ δώσουν κάτι καθαρὰ δικό τους,

ή κάτι καθαρά προσωπικό, αυτό ποτέ δεν άσκησε άμοιβαία επίδρασι στην Εύρώπη.

Από δημιουργικής λοιπόν άπόψεως ή επίδρασι τής Άμερικης δεν είναι ύπολογίσιμη. Η δημιουργική αυτή έλλειψι τής Άμερικης έξηγει ως ένα σημείο και την συγκέντρωσι τής προσοχής στο έκτελεστικό μέρος, χαρακτηριστικό που ιδιάζει σε ανθρώπους που ένδιαφέρονται περισσότερο για τα μέσα και λιγώτερο για τους σκοπούς.

Οί μεγάλες άμερικανικές όρχήστρες είναι θαυμάσιες στην έκτέλεσι όχι όμως αναγκαστικά και στην έρμηνεία. Η Άμερική σήμερα κρατά άκριβώς την αντίθετη θέσι από κείνην που κρατούσε στις άρχές του περασμένου αιώνος ή Βιέννη. Στη Βιέννη, ή μουσική δημιουργία θρικόταν στο ύψηλότερο επίπεδο που έφθασε ποτέ, με τον Χάυντν, τον Σούμπερτ και τον Μπετό-

βεν έν πλήρει δράσει. Την εποχή εκείνη όμως δεν ύπήρχε όρχήστρα ικανή να έκτελέση ίκανοποιητικά τα έργα των μουσικών αυτών, πράγμα στο όποιο οί άμερικανικές όρχήστρες είναι σήμερα άφθαστες.

Έτσι, άφου από την άμερικανική μουσική ζωή έλειψε το δημιουργικό στοιχείο, τή θέσι του την πήρε ή έκτέλεσι και ή έμφασι που δόθηκε σ' αυτήν ύπήρξε δυσανάλογη. Η έκλαϊκευσις και ή έμπειρικοποίησις, ή άντιγραφή και κατά συνέπειαν ή παραμόρφωσις είχαν φοβερά άποτελέσματα. Κύριος παράγων αυτής τής εξέλιξεως ύπήρξε ό κινηματογράφος, αλλά και το ραδιόφωνο δεν ύστέρησε.

Η καταστρεπτική επίδρασι του μικροφώνου δεν είναι ιδιαίτερο άμερικανικό φαινόμενο. Στο Χόλυγουντ όμως, σάν ήθοιοι του κινηματογράφου, οί άσήμαντοι τραγουδιστές γίνονται βασιλείς του τραγουδιού. Σοβαρώτερα άποτελέσματα έχουν τα κέρδη και ή εύκολη έπιτυχία που προσφέρει ό κινηματογράφος, γιατί δελεάζουν τον νεαρό τραγουδιστή και δεν τον άφίνουν να προσηλωθή στη σκληρή μελέτη όπως έκαναν οί μεγάλοι τραγουδιστές του παλιού καιρού. Ένα καινούργιο ταλέντο νομίζει ότι με λίγων μηνών έξάσκησι θα μporή να αναλαμβάνη μεγάλους ρόλους με μεγάλη άμοιδή. Η ψεύτικη γλύκα τής φωνής και τα διάφορα άλλα τεχνάσματα δημιουργούν μιá καινούργια μόδα στη μουσική.

Με τον κινηματογράφο και το γραμμόφωνο ή άμερικανική μουσική νοοτροπία έφθασε και στην

Εύρώπη, έπηρέασε ακόμη και τή σοβαρή μουσική και έγινε ή μόνη μουσική διασκεδάσεως.

Πρίν από πενήντα χρόνια, ή Γαλλία, ή Αύστρία και ή Άγγλία είχαν καθεμιά τή δική της μουσική. Τα έθνικά χαρακτηριστικά εύρισκαν ωραία έκφρασι στη μουσική που συνδεόταν στενά με την κοινωνική ζωή κάθε χώρας. Σήμερα ή μόδα τής μουσικής των Νέγγρων έχει σαρώσει κάθε διάκρισι.

Η επίδρασι τής άμερικανικής μουσικής των Νέγγρων σε σοβαρούς συνθέτες, ποτέ δεν προχώρησε πολύ βαθιά. Ο Ντεμπυσύ έπαιξε με ένα μοτίβο που θα το λέγαμε πρωτόγονο, αλλά μόνον μετά τον πρώτο Παγκόσμιο Πόλεμο μπορούμε να πούμε ότι ή μόδα έπεβλήθη. Στα άπονημονεύματά του ό Νταριούς Μιλώ λει πόσο ένθουσιάστηκε όταν άκουσε την όρχήστρα του Μπίλλυ Άρνολντ που ήρθε από την Νέα Υόρκη στα 1920, ένω το μπαλέτο του ίδιου του Μιλώ «Η δημιουργία του κόσμου» που έγινε στα 1923, είναι ή πρώτη σοβαρή σύνθεσι με επίδρασι τής μουσικής των Νέγγρων. Η «Parade» του Σακτί, ένα φός-Τρότ του Ωρίκ με τον τίτλο «Αντίο Νέα Υόρκη» και ένα κομμάτι τζάζ του Στραβίνσκυ ήταν ή μόνη συγκεκριμένη μουσική που γράφτηκε από τα 1920 ως τα 1930. Όλα αυτά τα κομμάτια όμως προωρίζονταν άπλως για διασκέδαι. Άκόμη και ό Ραβέλ έγραψε ένα μπλουζ στη σονάτα του για θιολί και μιá παρωδία μουσικής τζάζ που ήταν τότε τής μόδας στο έργο του «L' enfant et le sortilège». Επίσης ό Κρένεκ έφερε τή μόδα στην όπερα.

Όλη αυτή ή κίνησι, αν μporή να ονομασθή έτσι, ήταν λιγόζωη και το μόνο κέρδος που άποκόμισε άπ' αυτήν ή Εύρωπαϊκή μουσική ήταν ή επανεμφάνισι του άπροσχεδιάστου. Τα τελευταία στοιχεία αυτού του στοιχείου είχαν εξαφανιστή με τους μεγάλους συνθέτες έκτελεστάς του 19ου αιώνος, με τον Λιστ και τον Ραχμανίνωφ.

Οί άμερικανικές όρχήστρες Νέγγρων με τα αυτοσχεδιάσματα των μουσικών τους ξανάφεραν το στοιχείο τής δημιουργικότητας. Οί τρομπέτες, τα σαξόφωνα, τα κλαρινέτα δημιουργούσαν έκ του προχείρου. Ήταν ένα φαινόμενο που μporεί να συγκριθί με την επινόησι των έκφράσεων άργκό, πράγμα που όμολογουμένως άποτελεί την πιό χαρακτηριστική συμβολή τής Άμερικης στην εξέλιξι τής άγγλικής γλώσσας. Και στα δύο, δηλ. στην αυτοσχέδια μουσική καθώς και στις έκφράσεις άργκό, ύπάρχει ζωηρό το λαϊκό στοιχείο

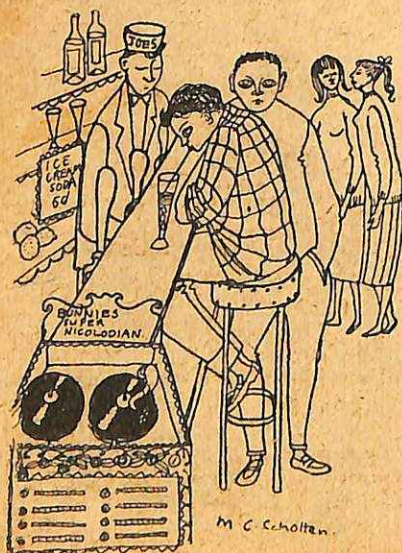

και μιὰ τραχύτης που κατέκτησε τους ευρωπαίους ειδικούς.

☆

Ἡ μόδα τῆς νέγρικης μουσικῆς ἦταν ἓνα σύμπτωμα τῆς μεταπολίσεως τῶν αἰσθητικῶν ἀξιῶν. Τὸ κέντρο τῆς διαταράξεως τῆς ισορροπίας ἦταν ἡ Γαλλία, ὅπου μὲ τὸν Ντεμπυσὶ καὶ τὸν Ραβέλ εἶχε ἐπιτευχθῇ μιὰ τελειότης πραγματικά θαυμαστή. Ἡ ἀντίδρασι φυσικὰ ἦρθε μὲ ἀνάλογη ἔντασι. Ἡ μόδα τῆς καινούργιας μουσικῆς ἦταν μιὰ προσπάθεια φυγῆς ἀπὸ τὸ τελειοποιημένο, τὸ ἀκριβὲς καὶ τὸ ἐκλεπτυσμένο πρὸς τὴν τραχειὰ ἀλλὰ καὶ ἀπλή πραγματικότητα.

Ὁ Ζὰν Κοκτώ, ὁ προφήτης τοῦ νέου κινήματος, τὸ εἶδε σὰν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὰ δεσμὰ τῆς Παριζιάνας, σὰν φυγὴ ἀπὸ τὸ ἡμίφως, τὴν ἀποχαυνωτικὴ γοητεία καὶ τὰ ἀρώματα πρὸς ἓνα κόσμο πῶς ἀρρενωπό, μὲ γεροφτιαγμένη καὶ ζωντανὴ μουσικὴ.

Τὸ ἰδεῶδες ἦταν ἀντιρωμαντικό, ἀθλητικό, ἀντι-πνευματικό καί, μὲ τὴν προσκόλλησί του στὴν τεχνικὴ ἀπόδοσι εἶχε πολλὰ κοινὰ σημεῖα μὲ τὴν ἀμερικανικὴ νοοτροπία, τοῦλάχιστον στὰ μάτια τῶν Γάλλων. Ἀκόμη, ἡ νοοτροπία τῶν νέων συνθετῶν ἐμοίαζε περισσότερο μὲ τὴ νοοτροπία τοῦ σημερινοῦ ἐπιχειρηματία παρά μὲ τοῦ ρωμαντικοῦ καλλιτέχνη, καὶ ὁ Ἀαρὼν Κόπλαντ, ἓνας Ἀμερικανὸς συνθέτης ποὺ σπούδασε στὴ Γαλλία ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ, μετέφερε αὐτὴ τὴ νοοτροπία στὴν πατρίδα του. Ὁ πελάτης πῆγαινε γιὰ νὰ παραγγεῖλῃ στὸν Κόπλαντ μιὰ ὠρισμένη ποσότητα μουσικῆς θεάτρου, μπαλέτου, ραδιοφώνου ἢ δωματίου.

Στὴν αὐτοβιογραφία του ὁ Μιλὼ διηγεῖται μιὰν ἄλλη περίπτωσι χαρακτηριστικὰ ἀμερικανικὴ, ἡ ὁποία ὅμως εἶχε ἐπιτυχία τόσο στὴν Ἀμερικὴ ὅσο καὶ στὴν Εὐρώπη. Ἦταν ἡ ἰδέα τοῦ Σαττί νὰ δώσῃ μουσικὴ ἔκφρασι σὲ πράγματα ποὺ συνήθως δὲν προσέχουμε. «Υπάρχουν σχήματά» λέει ὁ Μιλὼ «στὰ ὁποῖα κανεὶς δὲν δίνει καμμιά προσοχή: τὸ σχέδιο ἑνὸς χαρτιοῦ ταπετσαρίας ἢ τὸ σχῆμα ἑνὸς τζαμιοῦ: Ὁ Σαττί σκέφτηκε νὰ γράψῃ μουσικὴ αὐτοῦ τοῦ εἶδους καὶ τὸ μέλλον ἀπέδειξε πὼς εἶχε δίκιο. Στὰ ἀμερικανικὰ μπάρ υπάρχουν σήμερα μηχανὲς μὲ τις ὁποῖες κάθε πελάτης μπορεῖ νὰ διασκεδάσῃ τὴ μοναξιά του ἢ νὰ συνοδεύῃ τὴν κουβέντα του». Αὕτη εἶναι ἡ μουσικὴ ποὺ τὴν ἀκούει κανεὶς χωρὶς νὰ τὴν ἀκούῃ. Ἡ ἐπίδρασι τῆς Ἀμερικῆς τὴν ἔφερε καὶ στὴν Εὐρώπη, σὲ βαθμὸ μάλιστα ποὺ νὰ

ἀποτελῇ σήμερα ἓνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα ἐμπόδια γιὰ τὴ διαμόρφωσι τοῦ λαϊκοῦ γούστου.

☆

Υπάρχει ὅμως ἓνας κλάδος τῆς μουσικῆς στὸν ὁποῖο οἱ Ἀμερικανοί, ἀπὸ διδασχὴ ἂν ὄχι ἀπὸ ἔμφυτο, ἔχουν προοδεύσει. Πρόκειται γιὰ τὴ μουσικὴ κατάρτισι. Ὁ Ἀϊνσταϊν, ὁ Μπούκοφτσερ, ὁ Ρήζ καὶ πολλοὶ ἄλλοι σοφοὶ μεταφύτεψαν στὴν Ἀμερικὴ τὸ γερμανικὸ πνεῦμα μὲ ἀποτέλεσμα τὴ δημιουργία προσωπικοτήτων στὴν ἱστορία τῆς μουσικῆς. Τὰ σοφὰ μουσικὰ ἔργα ἐκτελοῦνται καλὰ ἂν καὶ ἡ ἑρμηνεία τους εἶναι κάπως αὐθαίρετη καὶ τὸ στοιχεῖο τῆς συνομιλίας, τῆς ἐπικοινωνίας δηλ. μεταξύ συγγραφέως καὶ ἀναγνώστου, λείπει.

Μπορεῖ ἓνα ἀπαιδευτο κοινὸ νὰ χειραφετηθῇ αἰσθητικὰ χωρὶς νὰ πέσῃ τὸ αἰσθητικὸ ἐπίπεδο; Αὐτὸ σημαίνει ἐπανάστασι. Ὁ χωρισμὸς τῆς κοινωνίας σὲ πνευματικὰ ἀνώτερα καὶ πνευ-

ματικὰ κατώτερα στρώματα θὰ εἶναι ἓνα ἀπαραίτητο στάδιο, μὲ ἀποτέλεσμα, ὄχι τὴν μεταβολὴ τοῦ γούστου, ἀλλὰ τὴν ἐξαφάνισι τῆς λέξεως ἀπὸ τὸ λεξιλόγιό μας.

Ὡστόσο τὰ λιγοστά σημεῖα ποὺ μᾶς κάνουν νὰ ἐλπίζουμε σὲ μιὰ ἀλλαγὴ τῆς κατευθύνσεως, θρίσκονται πάλι στὴν Ἀμερικὴ. Σὲ καμμιά χώρα τοῦ κόσμου δὲν ὑπάρχει ἡ πληροφορημένη καὶ κριτικὴ μειονότης ποὺ ὑπάρχει στὴν Ἀμερικὴ, μειονότης ποὺ ξέρει πολὺ καλὰ ποὺ χωλαίνει ὁ πολιτισμὸς τοῦ τόπου της καὶ εἶναι ἀποφασισμένη νὰ διορθώσῃ τὸ κακὸ. Δὲν θὰ εἶναι ὑπερβολὴ ἂν ποῦμε ὅτι στὴν Ἀμερικὴ ὑπάρχει σήμερα ἓνα ἀντιματεριαλιστικὸ κίνημα καί, ἂν ὥς σήμερα δὲν παρουσιάστηκε στὴν Ἀμερικὴ κανένας κριτικὸς τοῦ ἀναστήματος τοῦ Γκαίτε, οἱ συνδυασμένες προσπάθειες πολλῶν μικροτέρων πνευμάτων μπορεῖ νὰ πετύχουν αὐτὸ ποὺ δὲν πέτυχε ὁ Γκαίτε: τὴν ἀλλαγὴ τῆς κατευθύνσεως.

ΛΟΓΙΚΗ...

Ἡ σύζυγος ἑνὸς ὑπνωτιστοῦ ἔκανε μῆνυσι στὸν ἄνδρα της μὲ τὴν κατηγορία ὅτι τὴν βασάνιζε.

— Κύριε δικαστά, εἶπε ἀπελπισμένη ἡ σύζυγος, ὁ ἄνδρας μου εἶναι ὁ χειρότερος ἄνθρωπος τοῦ κόσμου. Μὲ ὑπνώτιζε ὥστε νὰ νομίζω πὼς ἤμουν καναρίνι καὶ ὕστερα μοῦ ἔδινε νὰ τρώω μονάχα κεχρὶ καὶ ἀντίδια ὠμά.

Ὁ δικαστὴς τὰ ἔχασε.

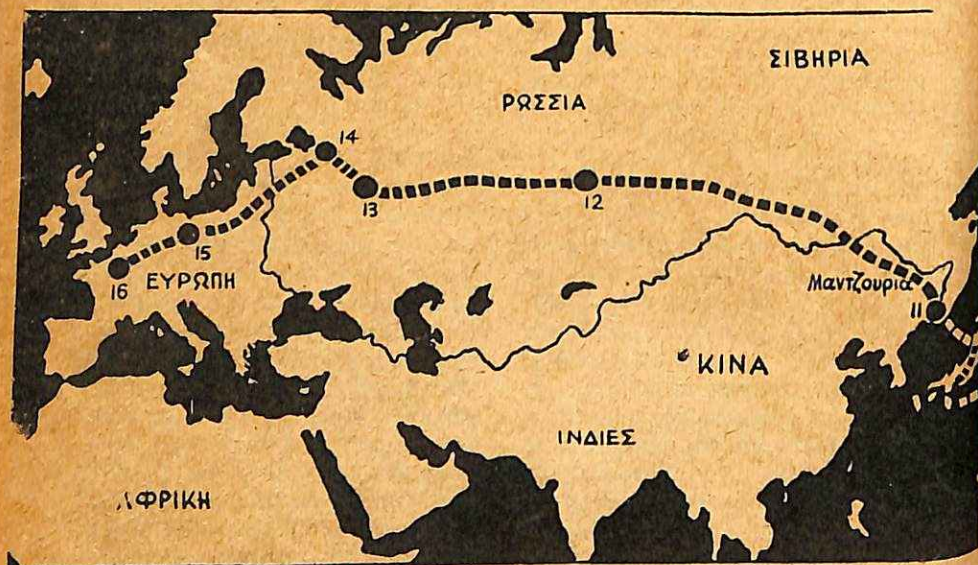
— Εἰ.αι ἀλήθεια αὐτό; ρώτησε.

— Εἶναι ἀλήθεια καὶ ἰσχυρίζομαι ὅτι τίποτε τὸ κακὸ δὲν ὑπάρχει σ' αὐτό, ἀπάντησε ὁ κατηγορούμενος.

Ὁ δικαστὴς ἄναψε.

— Ὡστε ἔτσι εἶπε, δὲν νομίζετε πὼς εἶναι κακὸ, ἔ;

— Καὶ βέβαια ὄχι, κύριε δικαστά. Θὰ μπορούσα νὰ τὴν κάνω νὰ νομίζῃ πὼς εἶναι σπουργίτης καὶ τότε θὰ ἔπρεπε μόνη της νὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν τροφή της.

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ-ΠΑΡΙΣΙ

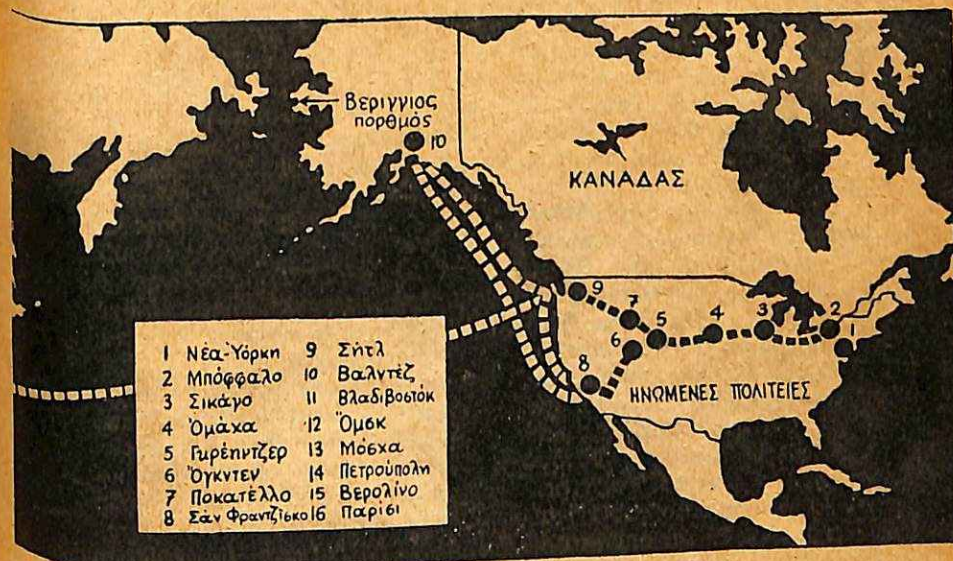
ΕΝΑ ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΟ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑ

Αυτή η 12η Φεβρουαρίου του 1908 ήταν μία μοιραία ημέρα για τα άλογα. Στους κεντρικούς δρόμους της Νέας Υόρκης οι άμαξάδες ώδηγοῦσαν με προσοχή τα άλογά τους που έτρεχαν επικίνδυνα. Και οι έφιπποι αστυνομικοί με δυσκολία μπορούσαν να συγκρατηθούν επάνω στα τόσο πειθαρχικά συνήθως άλογά τους που ζητούσαν τώρα να τους πετάξουν χάμω.

Κέντρο της αναταραχής ήταν το Τάιμς Σκουαίρ, το μεγάλο σταυροδρόμι της Νέας Υόρκης. Από το πρωί, αυτά τα καινούργια άμαξια, αυτά τα αφάνταστα «άμαξια χωρίς άλογα» είχαν μαζευτεί εκεί και γέμιζαν τους δρόμους με το θόρυβο της μηχανής και των κλάξων. Ποτέ δεν είχε δη

κανείς τόσο πολλά μαζεμένα. Κατά τις δέκα, 50.000 άνθρωποι είχαν μαζευτεί στην πλατεία. Μέσα σε κείνον τον πανζουρλισμό άκούγεται και η μουσική μιάς μπάντας.

Το ενδιαφέρον όλων το συγκέντρωναν ξένη καταπληκτικά όχημα, σταματημένα στην γωνιά της 42ας οδού. Τα τρία είχαν σημαίες γαλλικές, το ένα γερμανική, το ένα ιταλική και τέλος άλλο ένα αμερικανική. "Όπως φαίνεται, ήταν αυτοκίνητα. Και όμως το ένα ήταν διασκευασμένο έτσι ώστε να του θάλουν κατάρτι και πανί για να το βοηθήσουν να περάσει τις άνεμοδαρμένες πεδιάδες και ένα άλλο είχε και πατίνια για να ταξιδεύει στα χιόνια και στους πάγους. Σχεδόν όλα

1 Νέα-Υόρκη	9 Σέτλ
2 Μπόσφαλο	10 Βαλντέζ
3 Σικάγο	11 Βλαδιβοστόκ
4 Όμαχα	12 Όμπεκ
5 Γυρένιτσερ	13 Μόσχα
6 Όγκντεν	14 Πετρούπολη
7 Ποκατέλλο	15 Βερολίνο
8 Σαν Φραντζίσκο	16 Παρίσι

ΜΕ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ!...

Του MICHAEL SCULLY

Είχαν εκτός από τα λάστιχα και ύψηλές ρόδες με άτσάλενιο κάλυμμα για τους κακούς δρόμους. "Όλα ήταν γεμάτα από κάσες με τρόφιμα και φάρμακα, με φυάρια και αξίνες, με όπλα, με έργαλεία και με ανταλλακτικά.

"Ανάμεσα σ' όλες αυτές τις πολυποίκιλες αποσκευές μπορούσε κανείς να δει τους αυτοκίνητιστές με μεγάλα γυαλιά, κουκουλωμένους με γούνες και αδιάβροχα με γούνινα κασκέττα και μπότες πολιτών εξερευνητών. "Ο συγγραφέας Ρέξ Μπής που κύτταζε αυτό το κωμικό καραβάνι γύρισε και είπε σε κάτι φίλους του :

— Βάζω στοίχημα 1.000 δολάρια πώς ούτε ένας δεν θα επιτύχει. "Ένας από τους φίλους δέχθηκε το στοίχημα. "Όλοι σχεδόν οι

σοβαροί άνθρωποι πίστευαν ότι ο κ. Μπής είχε ήδη κερδίσει το στοίχημα.

☆

Τα φαντάσματα αυτά με τα μαύρα γυαλιά έτοιμάζονταν να ξεκινήσουν για ένα μεγάλο ταξίδι με αυτοκίνητο : θα διέσχισαν τις Ηνωμένες Πολιτείες ως τα βόρεια σύνορα, θα πήγαιναν στην Άλσκα με πλοίο, θα περνούσαν τον Βερίγγειο πορθμό επάνω στον πάγο και θα έφθαναν τέλος στο Παρίσι από τη Σιβηρία και την Ανατολική Ευρώπη.

"Αν το δρομολόγιο αυτό φαίνεται σήμερα αδύνατο να πραγματοποιηθεί, ως σκεφθούμε ακόμη ότι στα 1908 στις Ηνωμένες Πολιτείες δεν υπήρχαν στρωμένοι

δρόμοι έξω από τις πόλεις. Η Σιζαίρη δεν είχε καθόλου δρόμους. Το αυτοκίνητο, που είχε τότε μόλις 18 χρόνια ζωής, δεν ήταν ακόμη παρά μία ψυχαγωγία. Οι μηχανικοί όμως ήθελαν να δείξουν σ' όλο τον κόσμο ότι ήταν μία εφεύρεση με μέλλον. Το πείραγμα ήταν υπό την προστασία δυο εφημερίδων που είχαν πεισθή για την έπιτυχία του, των «Τάιμς της Νέας Υόρκης» και της Παρισινής «Ματέν». Οι «Τάιμς» ήταν κάτι παραπάνω από αισιόδοξοι. «Ο δρόμος αυτός, προφήτευαν, είναι προωρισμένος να γίνει μία μέρα ο κυριώτερος δρόμος επικοινωνίας του κόσμου». Ωστόσο πολλοί ήταν σκεπτικοί όπως φαίνεται από ένα σχόλιο του «Νταίηλυ Μαίηλ»: «Το αυτοκίνητο, ύστερα από την γυναίκα, είναι το πιο ιδιότροπο και το πιο εύθραυστο πράγμα στον κόσμο».

Όπωςδήποτε όλοι ήταν εκεί για να άκουσουν την πιστολιά της εκκινήσεως.

Το γερμανικό αυτοκίνητο «Πρώτο» (Protos) τριών τόνων, με μηχανή 60 ίππων, με οδηγούς μηχανικούς του στρατού ήταν ο πιο επικίνδυνος ανταγωνιστής. Το δεύτερο σέ μέγεθος, το Αμερικανικό «Τόμας Φλάιερ» ήταν επίσης 60 ίππων, το Ιταλικό «Ζούστ» και τα δύο γαλλικά, το «Ντέ Ντιόν» και το «Μοτο - Μπλόκ» είχαν καθένα μηχανή 40 ίππων. Ο τρίτος γάλλος ανταγωνιστής ήταν ένα μικρό αυτοκίνητο 12 ίππων, το «Σιζαίρ - Νωντέν», για το οποίο οι κατασκευαστές του είχαν προείπει ότι θα πετούσε επάνω στο χιόνι και στη λάσπη. Κάθε αυτοκίνητο είχε δύο οδηγούς και έναν μηχανικό. Το «Τόμας» έπαιρνε μαζί και έναν ανταποκριτή των «Τάιμς».

Το σήμα της εκκινήσεως στις

11.15 χάθηκε σέ ένα πανδαιμόνιο εκπυρσοκροτήσεων, κλάξων, ζητωκραυγών και έμβατηρίων. Οι διαγωνιζόμενοι με άκολουθία από 200 άλλα αυτοκίνητα ξεκίνησαν και έκαναν τα πρώτα 15 χιλιόμετρα ανάμεσα σέ πλήθος κόσμου που είχε μαζευτή στα πεζοδρόμια και τους χειροκροτούσε. Ύστερα μέσα σέ μεγάλο θόρυβο των κλάξων τὰ έξη αυτοκίνητα σ' ποχωρίστηκαν και πήραν τὸ δρόμο για τὸ Ὁλμπανυ σέ απόσταση 250 χιλιομέτρων.

Τὸ ξεκίνημα αὐτὸ μέσα στὸ χειμῶνα εἶχε κάποιον λόγο. Ἐπειδὴ ἡ διάβαση τοῦ Βεριγγείου Πορθμοῦ δὲν γινόταν συχνὰ καὶ τὰ νερά ἦταν ἀγνώστα, σκέφθηκαν ὅτι θὰ μπορούσαν νὰ τὸν περάσουν παγωμένο ἂν ἔφθαναν στὴν Ἀλάσκα πρὶν ἀπὸ τὴν 1η Ἀπριλίου. Ἐκτὸς ἀπ' αὐτὸ οἱ παργαγωγοὶ ἤθελαν νὰ ἀποδείξουν ὅτι τὰ αὐτοκίνητα θὰ μπορούσαν νὰ ἀνθέξουν καὶ στὶς σκληρότερες οἰνηθῆκες.

Τὸ νότιο τμήμα τῆς πολιτείας τῆς Νέας Ὑόρκης τοὺς ἔβαλε ἀμέσως σέ μπελάδες. Μόλις ἔκαναν τριάντα χιλιόμετρα τὸ «Ντέ Ντιόν» κόλλησε στὸ χιόνι καὶ χρειάστηκε νὰ δουλέψουν ὅλοι μισὴ ὥρα μετὰ τὰ φτυάρια γιὰ νὰ τὸ ἐλευθερώσουν. Στὶς 8.20 τὸ θράδυ τὸ «Τόμας» μπῆκε πρῶτο στὴν πόλη Χάντσον μετὰ τὸ «Ντέ Ντιόν» καὶ τὸ «Ζούστ» ἀπὸ πίσω. Τὰ ἄλλα εἶχαν σταματήσει κάπου ἐνδιάμεσως γιὰ τὴν νύκτα.

Τὸ χιόνι πού ἔπεσε ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἔκανε τὸ δεύτερο τμήμα τοῦ ταξιδιοῦ χειρότερο ἀπὸ τὸ πρῶτο. Τὸ «Τόμας» καὶ τὸ «Ζούστ» ἔκαναν 150 χιλιόμετρα σέ 12 ὥρες καὶ ἔφθασαν στὴν Φόντα. Τὰ ἄλλα ὅμως αὐτοκίνητα ἦταν ἀκόμη μακριὰ. Τὸ μικρὸ «Σιζαίρ - Νωντέν» εἶχε χάσει τὸ

δρόμο καὶ ἔχασε ἑπτὰ ὁλόκληρα χιλιόμετρα. Ὑστερα ἔσπασε τὸ διαφορικὸ σέ μιὰ μεγάλη πέτρα καὶ ἔγκατέλειψε τὸν ἀγῶνα.

Μετὰ τὸ Ὁλμπανυ τὰ αὐτοκίνητα ἄφησαν τὸ δρόμο τοῦ χάριτος γιὰ νὰ κερδίσουν δρόμο. Οἱ αὐτοκίνητιστὰι ἀναγκάστηκαν νὰ γεμίσουν χαντάκια, ἐνίσχυσαν μιὰ γέφυρα καὶ σήκωσαν 80 πελώριους κορμούς δέντρων ποὺ τοὺς ἐμπόδιζαν. Τὴν τέταρτη μέρα οἱ ἐπιβάται τοῦ «Ντέ Ντιόν» καὶ τοῦ «Τόμας» ἔβγαλαν τὸ «Ζούστ» ἀπὸ ἕνα βάλτο σέ ἕνα δρόμο ποὺ ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάιμς» τὸν ὠνόμασε με ἐπιείκεια «ὁ χειρότερος δρόμος τῆς Ἀμερικῆς». Ὡς τὸ Μπόφφαλο ἔγινε σκληρὸς συναγωνισμὸς ἀνάμεσα στὸ «Τόμας» καὶ τὸ «Ντιόν». Ἐξ ἑνὸς μετὰ τὴν ἐκκίνησι τὸ «Ντέ Ντιόν» ἐκάλυψε τὸ 9000 χιλιόμετρο στὸ Ἐριέ τῆς Πενσυλβανίας.

Στὸ Ὁχάιο, μιὰ ἀπροσδόκητη μεταβολὴ τοῦ καιροῦ εἶχε ἐξαφανίσει τὰ χιόνια ὅταν, τὴν ἑβδόμη ἡμέρα, τὸ «Τόμας» ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ καραβανιοῦ, ἔφθασε ὡς τὸ Τολέδο, 350 χιλιόμετρα μακρύτερα. Τὸ «Ντέ Ντιόν» καὶ τὸ «Ζούστ» ἀκολουθοῦσαν σέ μικρὴ ἀπόστασι. Τότε κατεβαίνοντας ἀπὸ τὶς Μεγάλες Λίμνες συνάντησαν τὴν μεγαλύτερη θύελλα τοῦ χειμῶνα. Τὸ «Τόμας» ἀνοίγει τὸ δρόμο στοὺς ἄλλους ἀλλὰ ὁ ἡδηγὸς Μόνταγκιου Ρόμπερτς ὕστερα ἀπὸ μιὰ τρομερὰ κοπιαστικὴ μέρα ποὺ εἶχε κάνει 15 χιλιόμετρα ἀνοίγοντας τὸ δρόμο ἀνάμεσα στὰ χιόνια, κατάρθωσε με βρῆ, πληρώνοντας 1.000 δολλάρια, δέκα συνεργεῖα γιὰ νὰ ἀνοίγουν δρόμο στὸ χιόνι με ἔλκυθρα ἐπὶ 150 χιλιόμετρα. Στὰ μισὰ τῆς πολιτείας τῆς Ἰνδιάνας, ὁ Σαίν - Σαφφραὶ ποὺ ὡδηγοῦσε

τὸ «Ντέ - Ντιόν» τηλεγράφησε στοὺς ὀργανωτὰς αὐτὰ τὰ ἀρκετὰ πικρὰ λόγια: «Βέβαιος διὰ νίκην. Χειρίζομαι φτυάρι θαυμασία». Στὶς 25 Φεβρουαρίου ὁ Ρόμπερτς μπῆκε στὸ Σικάγο, ὡδηγώντας τὸ «Τόμας». Ἀπὸ τὸ Τολέδο ὡς τὸ Σικάγο (400 χιλιόμετρα) εἶχε κάνει ὀκτὼ μέρες. Τὰ τρία πρῶτα («Τόμας», «Ντέ - Ντιόν» καὶ «Ζούστ») αὐτοκίνητα βρῖσκονταν ἤδη στὸ Ἰλλινόις ὅταν τὰ δύο ἄλλα («Πρώτος» καὶ «Μοτο - Μπλόκ») βασανίζονταν ἀκόμα στὴν Ἰνδιάνα. Ἡ Ἀϊόθα ἦταν ἕνας πραγματικὸς ποταμὸς λάσπης με θάθος καμμιά φορὰ 60 ἑκατ.

Τὰ νέα τῆς ἀδιανόητης αὐτῆς περιπέτειας συγκρατοῦσαν ζωηρότατο τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου. Παντοῦ περιμέναν νὰ τοὺς δοῦν καὶ ἤθελαν νὰ τοὺς βοηθήσουν. Τὴ νύχτα ἀνάβαν φωτιὲς ἀπὸ ἄχυρα γιὰ νὰ τοὺς φωτίζουν τὸ δρόμο. Ὁ Σαίν - Σαφφραὶ τηλεγραφοῦσε: «Ἀδύνατον ἐξόψω χρήματα. Ὅλα μοῦ τὰ δίνουν». Στὴν Ὁμάχα ἡ φρουρὰ χαίρετσε με 8 κανονιὲς τὴν ἐμφάνισι τοῦ πρώτου αὐτοκινήτου. Οἱ μηχανικοὶ τῶν σιδηροδρόμων τῆς Ἐταιρίας «Ἐνωσὶς Εἰρηνικοῦ» εἶχαν ἐπιστρατευθῇ γιὰ νὰ ἐπιθεωρήσουν τὰ αὐτοκίνητα. Στὸ τέλος ὅμως ἔφθασαν μόνο τέσσερα γιὰτὶ τὸ «Μοτο - Μπλόκ» κατέθεσε τὰ ὅπλα προστὰ στὴν λάσπη τῆς Ἀϊόθα. Ἄν καὶ ἦταν οἱ ἴδιοι παγωμένοι, ὡστόσο οἱ αὐτοκίνητιστὰι ὑποδέχτηκαν με εὐχὴς τὸν πάγο ποὺ τοὺς βοήθησε νὰ περάσουν τὴν Νεμπράσκα. Ἀπὸ τὸ Οὐαϊόμινγκ ὁ ἀνταποκριτὴς τῶν «Τάιμς» τηλεγράφησε ὅτι «διέσχισαν με 30 χιλιόμετρα τὴν ὥρα τὸ σημεῖο τῶν Βραχυδῶν Ὁ-

ρέων ποὶ χωρίζει την πλευρά τους πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸ ἀπὸ τὴν πλευρὰ πρὸς τὸν Εἰρηνικὸ καὶ ἀπὸ ἐκεῖ βρῆκαν κακοὺς δρόμους». Θὰ μπορούσε ἀκριβέστερα νὰ πῇ «καθόλου δρόμους». Ὡρες ὁλόκληρες περνοῦσαν οἱ ἄνθρωποι σκαλίζοντας μάταια τὸ βραχῶδες καὶ χιονισμένο ἔδαφος γιὰ νὰ βροῦν κάποια ὑπόνοια δρόμου. Συμφώνησαν μὲ τὴν ἑταίρῳ σιδηροδρόμου καὶ καμμιὰ φορὰ πῆγαιναν ἐπάνω στὶς γραμμές. Αὐτὸ ὅμως ἦταν δύσκολο καὶ ριψοκίνδυνο. Περνώντας μιὰ γέφυρα τὸ «Ζούστ» κατρακύλησε σὲ μιὰ μικρὴ χαράδρα, ὅχι ἀπὸτομη εὐτυχῶς, ἀπὸ ὅπου τὴν ἔβγαλε ὕστερα ἓνα συνεγερτὸ διασώσεως. Πολὺ συχνὰ τὰ αὐτοκίνητα καθὼς βραδυποροῦσαν εἶχαν καὶ συνοδεία ἀπὸ λύκους ποὺ τοὺς ἔσπρωχνε στὰ χαμηλὰ ἢ τυραννικὴ χειμωνιάτικη πείνα.

Μετὰ ἀπὸ τὴν ἐπιθεώρησι στὸ "Ογκντεν τῆς Γιούτα τὸ «Τόμας» μῆκε σὲ μιὰ περιοχὴ τόσο πρωτόγονη ὥστε ὥσπου νὰ φθάσῃ στὸ Μπῆττυ τῆς Νεβάδας ὕστερα ἀπὸ πέντε μέρες δὲν μπορούσε νὰ ἔχῃ καμμιὰ τηλεφωνικὴ ἐπικοινωνία. Ἀπὸ ἐκεῖ ὡς τὸ Μότζαβ τῆς Καλιφόρνιας ἐκάλυψε μέσα σὲ μιὰ μέρα 534 χιλιόμετρα ἐπάνω στὴ ζεστὴ καὶ εὐνοϊκὴ ἄμμο τῆς ἐρήμου. Αὐτὸ ἦταν πραγματικὸ ρεκόρ. Στὶς 24 Μαρτίου ἀκολουθώντας μιὰ κακὴ συνοδεία τοπικῶν αὐτοκινήτων τὸ «Τόμας» μῆκε στὸν "Αγιο Φραγκίσκο. Ἀπὸ τὴν Νέα Ὑόρκη εἶχε διανύσει 6.137 χιλιόμετρα σὲ 42 μέρες. Τὸ «Ζούστ» ὅμως ποὺ ἐρχόταν δεύτερο παιδευόταν ἀκόμη στὰ βουνὰ τῆς Γιούτα, τὸ «Ντέ Ντιόν» ἦταν πρὸ πρὶν καὶ τὸ «Πρῶτος» θρῆσκονταν γιὰ ἐπισκευὴ ἀκόμη πρὶν μακρυνῆ.

Στὶς 8 Ἀπριλίου τὸ «Τόμας»

ἔφθασε στὸ Βαλντέζ τῆς Ἀλάσκας μὲ πλοῖο. "Όταν οἱ αὐτοκίνηται εἶπαν πῶς θὰ περνοῦσαν τὸν Βερίγγειο οἱ γέροι χρυσοθηγερὲς ἀπόρησαν. Ποτὲ δὲν εἶχαν δῆ τὸν πορθμὸ τελείως παγωμένο.

Στὸ μεταξὺ στὴν Νέα Ὑόρκη ἡ ὀργανωτικὴ ἐπιτροπὴ ἀνήσυχη ἔστειλε συνεχῆ τηλεγραφήματα. Τὸ «Ζούστ» καὶ τὸ «Ντέ Ντιόν» εἶχαν ξεκινήσει ἀπὸ τὸν "Αγιο Φραγκίσκο γιὰ τὸ Σῆττλ, τὸ λιμάνι ὅπου θὰ ἐρχόταν καὶ τὸ «Τόμας», ἀλλάζοντας δρόμο. Ἀποφάσισαν ὅτι τὸ «Πρῶτος» ποὺ τώρα εἶχε ἐπιδιορθωθῇ ἀλλὰ ἀπείχε ἀκόμη 1.300 χιλιόμετρα ἀπὸ τὸ Σῆττλ, ἔπρεπε νὰ ἔλθῃ μὲ τραῖνο. "Όλα λοιπὸν τὰ αὐτοκίνητα θὰ ἐπιβιβάζονταν γιὰ τὸ Βλαδιβοστόκ τῆς Σιβηρίας ὅπου θὰ ξανάρχιζαν τὸν ἀγώνα.

Στὸ Βλαδιβοστόκ τὸ «Ντέ Ντιόν» ἐγκατέλειπε τὸν ἀγώνα γιὰτὶ εἶχε πάθει μεγάλες καὶ σημαντικές ζημιές. "Ετσι στὶς 22 Μαΐου ξεκίνησαν τὰ ὑπόλοιπα 3 αὐτοκίνητα. Οἱ Ρῶσοι βοήθησαν προμηθεύοντας σ' ὅλο τὸ μῆκος τοῦ δρόμου (500 χιλιόμετρα) ἐφόδια καὶ καύσιμα. Τὸ Παρίσι ἀπείχε ἀκόμη 13.250 χιλιόμετρα.

Τώρα ἡ τύχη ἄρχισε νὰ χαμογελά γιὰ τὸ «Πρῶτος». Οἱ Γερμανοὶ προχωροῦσαν κανονικὰ στὰ βόρεια τῆς Μαντζουρίας ἐνῶ τὸ «Τόμας» χαμένο σ' ἓνα ἀγριοὸρεῖνὸ λαβύρινθο ἔχασε δυὸ μέρες γιὰ νὰ ξαναβρῇ τὸν σωστὸ δρόμο προσπαθώντας νὰ προσανατολιστῇ μὲ τὰ ἄστρα καὶ τὴν πυξίδα. Γρήγορα ὅμως κέρδισε ἔδαφος ξεπερνώντας τὸ γερμανικὸ, 3.000 χιλιόμετρα μετὰ τὸ Βλαδιβοστόκ. "Όσο γιὰ τὸ «Ζούστ» αὐτὸ ὅλο καὶ χανόταν ἀπὸ τὸν ἀγώνα.

Στὶς πεδιάδες τῆς Σιβηρίας Γερμανοὶ καὶ Ἀμερικανοὶ πῆραν

ἐναλλάξ τὴν πρώτη θέσι πέντε-ἑξή φορές. Τὰ δυὸ αὐτοκίνητα ἔχαναν συχνὰ τὸ δρόμο γιὰτὶ οἱ ὁδηγοὶ δὲν καταλάβαιναν τίς πληροφορίες ποὺ ἔδιναν οἱ ἀγαθοὶ χωρικοί. Ἀναγκάζονταν καμμιὰ φορὰ νὰ περάσουν χωρὶς σταθμοὺς ἐπιδιορθώσεως ἐκτάσεις ὅπου πολλοὶ ταξιδιώτες εἶχαν χάθῃ καὶ πεθάνει ἀπὸ τὴν πείνα. Στὶς πεδιάδες, τὰ χιόνια ποὺ ἔλυονταν εἶχαν δημιουργήσει θάλλους ποὺ δὲν ὑπῆρχαν στὸ χάρτη καὶ ἦταν κρυμμένοι ἀπὸ θάμνους. Μέρους ὁλόκληρες περνοῦσαν γιὰ νὰ διορθώσουν τίς ζημιές καὶ νὰ σέρνονται μὲ ἀλυσίδες ὡς τοὺς πλησιέστερους σταθμοὺς ἀνεφοδιασμοῦ.

Μετὰ τὸ "Όμσκ, τὸ «Τόμας» ποὺ προηγεῖτο μιὰ ὁλόκληρη μέρα μῆκε σὲ λάσπη θαθεῖα ποὺ ἦταν κρυμμένη κάτω ἀπὸ χόρτα. Οἱ ἄνθρωποι ἔφτασαν στὴν στεγνὴ γῆ τσαλαβουτώντας καὶ περιμένοντας ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ θουλιάξῃ τὸ αὐτοκίνητο, ἀλλὰ εὐτυχῶς τὸ στρῶμα τῶν χόρτων ἄντεχε ἀρκετὰ καὶ κράτησε τὸ αὐτοκίνητο στὴν ἐπιφάνεια. Κι' ἔτσι ἔφθασαν ἐγκαίρως ἄνθρωποι ἀπὸ τὸ γειτονικὸ χωριὸ καὶ τὸ ἔβγαλαν ἀπ' τὴ λάσπη. Χρειάστηκαν ὅμως πέντε μέρες γιὰ νὰ ἐπιδιορθωθοῦν οἱ θλάδες.

Στὶς 18 Ἰουλίου τὸ αὐτοκίνητο «Πρῶτος» ἔκανε θριαμβευτικὴ εἴσοδο στὴ Μόσχα 48 μέρες μετὰ ποὺ ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Βλαδιβοστόκ. Αὐτὸ ἀντιπροσωπεύει ἓνα μέσο ὅρο 175 χιλιόμετρων τὴν ἡμέρα. Δυὸ μέρες ἀργότερα ἔκανε παρέλασι μπροστὰ στὸν Τσάρο στὴν Πετρούπολι μὲ συνοδεία γερμανικῶν αὐτοκινήτων ποὺ ἦλθαν εἰδικὰ ἀπὸ τὸ Βερολῖνο καὶ πῆρε ἓνα θραβεῖο ἀξίας 1.000 δολλαρίων γιὰτὶ κέρδισε διασχίζοντας τὴν Ρωσία. Τὸ «Τόμας»

ταξιδεύοντας καὶ τὴ νύχτα γιὰ νὰ κερδίσῃ χρόνο χάθηκε σὲ πυκνὰ δάση καὶ ἔφθασε στὴν ρωσικὴ πρωτεύουσα μὲ τέσσερις μέρες καθυστέρησι. Γιὰ νὰ διασχίσουν τὰ 4.460 χιλιόμετρα ποὺ χωρίζουν τὴν Πετρούπολι ἀπὸ τὸ Παρίσι μέσω Βερολίνου ἔπρεπε νὰ περάσουν ἀπὸ δρόμους γεμάτους λάσπες, πέτρες, χαλίκια, μὲ μιὰ λέξι ἀπὸ δρόμους ἐλεεινούς. Τὸ μεγάλο γερμανικὸ αὐτοκίνητο ὕστερα ἀπὸ μιὰ φρενιτιώδη ὑποδοχὴ στὸ Βερολῖνο μῆκε στὸ Παρίσι στὶς 26 Ἰουλίου τὸ βράδυ. Δὲν κέρδισε ὅμως τὸν ἀγώνα γιὰτὶ τοῦ εἶχαν ἐπιβάλλει 15 μέρες πέναλτυ.

Τέσσερις μέρες ἀργότερα τὸ «Τόμας» στάθμευσε ἔξω ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδας «Ματέν» νικητῆς τῶν ἀγώνων. Εἶχε διασχίσει 19.375 χιλιόμετρα σὲ 112 μέρες, δηλαδὴ ἔκανε σχεδὸν 173 χιλιόμετρα τὴν ἡμέρα. Οἱ ὁδηγοὶ Τζώρτζ Σέστερ καὶ Τζώρτζ Μίλερ, ἀναίσθητοι σχεδὸν ἀπὸ τὴν κοῦρασι μὲ τὸν στέκονταν στὰ πόδια τους. Κι' ὅμως σ' αὐτὴ τὴν κατάστασι ἔπρεπε νὰ ὑποστοῦν τὴν ὑποδοχὴ στὰ γραφεῖα τῆς ἐφημερίδας καὶ νὰ πιοῦν σαμπάνια ἐνῶ τὸ πλήθος χτυπιόταν μὲ τὴν ἀστυνομία γιὰ νὰ μπορέσῃ νὰ δῇ τὴν πολυτάπητ μηχανή τους. Ὁ Σέστερ εἶχε γίνῃ ἥρωας γιὰ ὅλο τὸν κόσμον. Τὸ γεγονός ὅμως ἦταν ἐντελῶς τυχαῖο. Ἦταν μηχανικὸς τῶν ἐργοστασίων «Τόμας» καὶ εἶχε πάει νὰ παραδώσῃ τὸ αὐτοκίνητο στὴ Νέα Ὑόρκη, ὑπολογίζοντας νὰ δῇ μόνο τὴν ἐκκίνησι. Ὁ μηχανικὸς ὅμως ποὺ θὰ ἔφευγε μαζί τους τὴν τελευταία στιγμὴ ἄλλαξε γνώμη. Κι' ἔτσι ὁ Σέστερ πῆρε θιαστικά τὰ ροῦχα του καὶ σκαρφώθηκε στὸ αὐτοκίνητο. Ὁ ἓνας ἀπὸ τοὺς ὁδηγοὺς ἐγκατέλειπε τὸν ἀγώνα

φρέσκο. Καθώς όμως ή σφήκα δουλεύει μόνο τους ζεστούς μήνες του καλοκαιριού, ένας σωρός από ψόφιας κάμπιες θα θρώμιζε φοβερά τη φωλιά. Το αποτέλεσμα θα ήταν ότι το μικρό τρώγοντας το θρώμικο κρέας θα φοβόσε πολύ γρήγορα. Τί κάνει λοιπόν ή μητέρα; Μήπως θάζει τα θύματα ζωντανά μέσα στο δωματιάκι; Έκτος από το ότι τα θύματα θα πέθαιναν από την πείνα κλεισμένα εκεί μέσα, το αυγό καθώς και το σφηκάκι που θγαίνει απ' αυτό είναι πολύ εύαισθητα. Αν το σώμα πάνω στο οποίο βρίσκεται το αυγό κουνηθή, το αυγό θα καταστραφεί. Το ίδιο ισχύει και για το μικρό που μόλις έχει θγή από το αυγό.

Ο μεγάλος Γάλλος έντομολόγος Φάμπρ, ύστερα από προσεκτική έρευνα ανακάλυψε την αλήθεια, ή οποία είναι όμολογουμένως καταπληκτική. Μιά μέρα βρήκε κάτι σκαθάρια σε μία περίεργη κατάσταση. Χωρίς να είναι ψόφια δεν ήταν και ζωντανά και αποτελούσαν το απόθεμα τροφίμων μίας σφήκας. Στην αρχή ο Φάμπρ νόμισε ότι επρόκειτο για «διατηρημένα πτώματα». Αυτό όμως δεν ήταν αλήθεια. Ήταν ζωντανά έντομα, τα οποία κάποιος είχε παραλύσει κατά τρόπο επιστημονικώτατο. Ο Γάλλος έντομολόγος ήταν ο πρώτος που αποκάλυψε τις άπιστευτες πραγματικά ανατομικές και χειρουργικές γνώσεις της σφήκας. Το καταπληκτικό αυτό έντομο βρήκε τον τρόπο να κρατάει ζωντανούς οργανισμούς σε πλήρη άκνησία. Ή παράλλωςι στην περίπτωση αυτή δεν είναι καθόλου απλό πράγμα. Για να προκληθή, πρέπει να βρε-

θούν και να πληγούν ώρισμένα νευρικά κέντρα, ενώ ή δόσις του δηλητηρίου που θα πέση στον οργανισμό του θύματος, χωρίς να προκαλή τον θάνατο, πρέπει να σταματά κάθε κίνηση. Πράγματι πρόκειται για μία εξαιρετικά πολύπλοκη δουλειά.

Ανάμεσα στις πολλές παραλλαγές της μοναχικής σφήκας υπάρχει και ή Αμμόφιλος. Έξωτερικά ή σφήκα αυτή είναι μικρή και ιδιότροπη γιατί ή κοιλιά της μοιάζει με αχλάδι. Όσο τόσο είναι χαριτωμένη και εύκίνητη. Το χρώμα που προτιμάει να παίρνει είναι το μαύρο με λίγο πορτοκαλλοκόκκινο. Για ένα διάστημα τριγυρίζει στον ήλιο, ζει κοντά στα λουλούδια και παίρνει το μέλι τους. Η ζωή της είναι μία διασκέδασι και δεν διαφέρει σε τίποτε από τη ζωή της πεταλούδας. Όταν όμως ζευγαρωθή και αρχίζει μέσα της να ώριμαζή το αυγό, τότε τα ενδιαφέροντά της αλλάζουν. Βγάζει το κεντρί της—που ως αυτή τη στιγμή δεν το έχει λερώσει με αίμα—και αρχίζει το κυνήγι.

Πριν όμως θγή για το κυνήγι κάνει κάτι άλλο. Ανοίγει μία τρύπα με ένα δωματιάκι στην άκρη. Τα χώματα που θγάζει για να φτιάξη αυτή τη φωλιά τα παίρνει στο στόμα της και τα ανεβάζει στη γή, γύρω-γύρω από την τρύπα. Εργάζεται σοβαρά, μεθοδικά και ακούραστα, και συνεχώς τραγουδάει. Όλες οι σφήκες όταν δουλεύουν τραγουδάνε. Το τραγούδι όμως της Αμμοφίλου έχει κάτι το απειλητικό. Ίσως να θέλει να κρατήσει μακριά τους εισβολείς όπως π.χ. τις μύγες που караδοκούν γύρω από τη φωλιά της για να έναποθέσουν εκεί τα αυγά τους.

Αν είναι ζέστη, ή οικοδομή τελειώνει σε μία μέρα. Αυτό σημαίνει πολλή δουλειά, ιδίως για ένα πλάσμα που έχει περάσει όλη του τη ζωή τριγυρίζοντας ξένοιαστα στον ήλιο. Πριν ή Αμμόφιλος ξεκινήσει για το κυνήγι της, πρέπει να κλειδώσει το σπινθηρί της. Έτσι, το μέρος όπου ξεφτιαξε τη φωλιά ξαναγίνεται όπως ήταν πριν και φαίνεται σά να μην έγινε τίποτε εκεί. Όταν κλείσει το άνοιγμα βρίσκει μία κατάλληλη κοίλη πετρίτσα, την θάζει στο μέρος του ανοίγματος και ξεκινάει άφοβη προηγούμενος πετάξει αρκετές φορές από πάνω για να έντυπωθή καλά το μέρος και να μωρη να το ξαναβρή. Σ' αυτό την βοηθούσε ένα σωρό μικρά σημαδάκια, ένα πετραδάκι, λίγο χορταράκι, κάποια τρυπούλα, ή κάτι άλλο. Γυρίζοντας ποτέ δεν λαθεύει.

Ας την ακολουθήσουμε όμως τώρα, και ας την δούμε την ώρα που συναντά τα θύματά της. Νά βρήκε κάμπια. Η κάμπια πρέπει να καταδικαστή σε πλήρη άκνησία. Και την άκνησία αυτή θα την εξασφάλιση ή σφήκα με το δηλητηριασμένο σπιλέτο της, που θα το μπήξει στα νεύρα που ρυθμίζουν την κίνηση του σώματος της κάμπιας. Ο στόχος της είναι πολύ λεπτός, αλλά όσο τόσο πρέπει να βρεθή. Ανατομικά ή κάμπια είναι πολύ ιδιότυπο πλάσμα. Το σώμα της έχει δεκατρείς έντομες και κάθε έντομη έχει το δικό της νευρικό σύμπλεγμα. Έτσι ή Αμμόφιλος πρέπει να πλήξει χωριστά το κεντρικό νεύρο κάθε έντομης.

Ποτέ δεν έτυχε να παρακολουθήσω ο ίδιος την επέμβαση. Έτυχε όμως να δω την Αμμόφιλο να σέρνει το ζωντανό θύμα

της, πολύ βαρύτερο από κείνην, στη φωλιά της. Ο Φάμπρ υπήρξε πιό τυχερός από μένα. Την είδε να χρησιμοποιή το σπιλέτο της.

Κάτω από ένα φύλλο ή σφήκα βρήκε την κάμπια και την πήρε από πίσω. Πολλές φορές προσπάθησε να την πιάσει και πολλές φορές της ξέφυγε. Την πέμπτη φορά, ή σφήκα έπιασε με το στόμα της το λαίμο της κάμπιας ενώ με τα πόδια της έσφιξε γερά όλο της το σώμα. Η κάμπια τινάζόταν σά μαστίγιο στον αέρα, μά ο δήμιος την κρατούσε σφιχτά. Τότε, με πολλή ψυχραιμία, ή σφήκα έβγαλε το κεντρί της και το έμπηξε στο σώμα της κάμπιας, ανάμεσα στην τρίτη και στην τέταρτη έντομη. Για να άκνησή ή κάμπια πρέπει να παραλύσει όλο της το σώμα. Μά το χτύπημα ανάμεσα στην τρίτη και στην τέταρτη έντομη είναι το πιό σπουδαίο και αυτό μπαίνει στο σώμα της το περισσότερο δηλητήριο. Η κάμπια σπαρτάρησε και έπεσε ακίνητη.

Η σφήκα κράτησε αρκετή ώρα το κεντρί της μέσα στο σώμα του θύματός της, μετά το έβγαλε και, άφοβη υπολόγισε με ακρίβεια, το έμπηξε ανάμεσα στην πρώτη και στη δεύτερη έντομη. Αυτή ήταν ή πρώτη φάσι. Άφησε το θύμα και έκανε ένα δυό γύρους στον αέρα, ίσως για να καμαρώσει από ψηλά το έργο της και να υπολογίσει το μέγεθος του θύματος και τη ζημιά που το είχε προκαλέσει. Ύστερα ξανακατέβηκε, άρπαξε με το στόμα το θύμα και άρχισε τις ενέσεις στην ένατη, στη δεκάτη, στην ένδεκάτη, στην δωδεκάτη και στη δεκάτη τρίτη έγκοπή.

Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἔχει πραγμα-
τοποιηθῇ ἢ πλήρης παράλυσις
τοῦ σώματος τοῦ θύματος, ἢ ἐ-
πέμβασι δὲν ἔχει τελειώσει. Καθ'
ὅλο τὸ διάστημα ποὺ κρατάει ἡ
πορεία πρὸς τὴ φωλιά, ἡ δυστυ-
χῆς ἢ κάμπια ὑφίσταται καὶ ἄλ-
λα δεινά. Τὸ μόνο ποὺ μπορεῖ ἀ-
κόμη νὰ κάνῃ εἶναι νὰ κινή τὸ
στόμα της καὶ νὰ δαγκώνῃ. Οἱ
σιαγόνες της ὅμως πρέπει νὰ
πάσουν νὰ κινούνται. Ἄν τῆς
μπήξῃ τὸ κεντρί στὸ κεφάλι ἢ
στὸ λαιμὸ τὸ πρόβλημα λύνεται,
τὸ θύμα ὅμως θὰ πάψῃ νὰ ζῇ,
καὶ αὐτὸ εἶναι κυρίως ἐκεῖνο ποὺ
θέλει μὲ κάθε θυσία νὰ ἀποφύγῃ
ἢ σφῆκα. Γι' αὐτὸ καταφεύγει

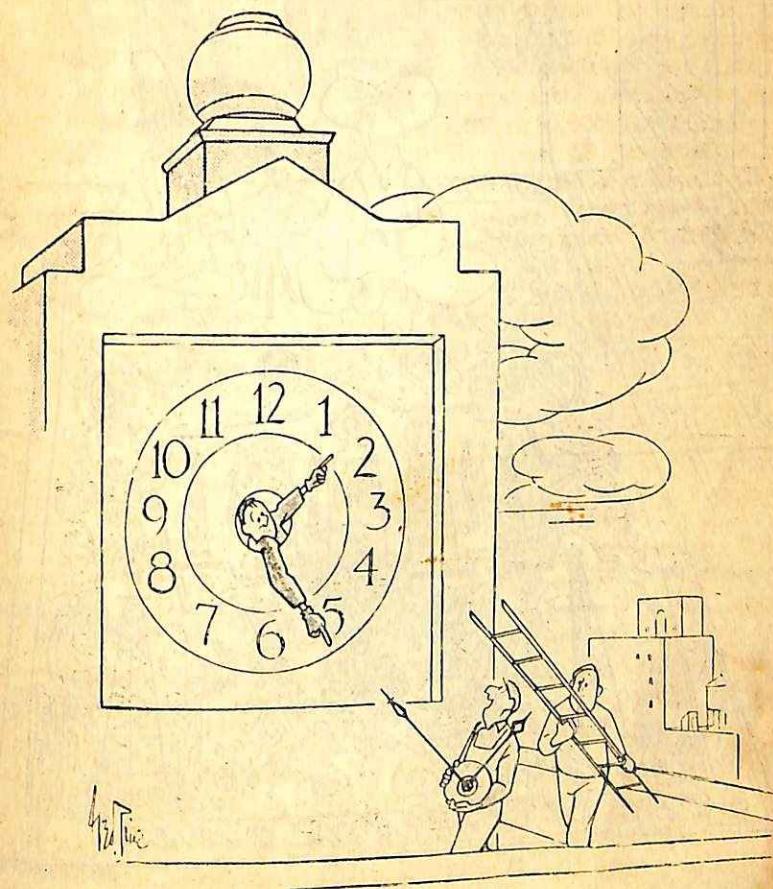
σὲ μιὰ λεπτότερη ἐπέμβασι. Κα-
θὼς ἔχει πιάσει τὸ θύμα της, τὸ
δαγκώνει στὴν κορφή τοῦ κρα-
νίου του. Τὸ δαγκώνει ὅμως προ-
σεχτικὰ πιέζοντας ἐλαφρὰ τὸν
ἐγκέφαλό του καὶ ἀμέσως ση-
κώνει τὸ κεφάλι της γιὰ νὰ δῇ
τὸ ἀποτέλεσμα. Ὁ ἐγκέφαλος
εἶναι ἓνα λεπτότατο ὄργανο καὶ
ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ ζήσῃ. Ξα-
νασκύβει λοιπὸν καὶ ξαναπιέζει
τὸν ἐγκέφαλο. Αὐτὸ γίνεται κά-
που εἴκοσι φορές, ὥσπου στὸ τέ-
λος ἔχει πιά νὰ μεταφέρῃ στὴ
μικρὴ της φωλιά ἓνα φορτίο βα-
ρὺ καὶ ὀγκῶδες μὰ φρικτὰ ἡ-
συχο.

(Ἀπὸ τὸ «Hunting Wasp»)

ΟΚΤΩ ΧΙΟΥΜΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

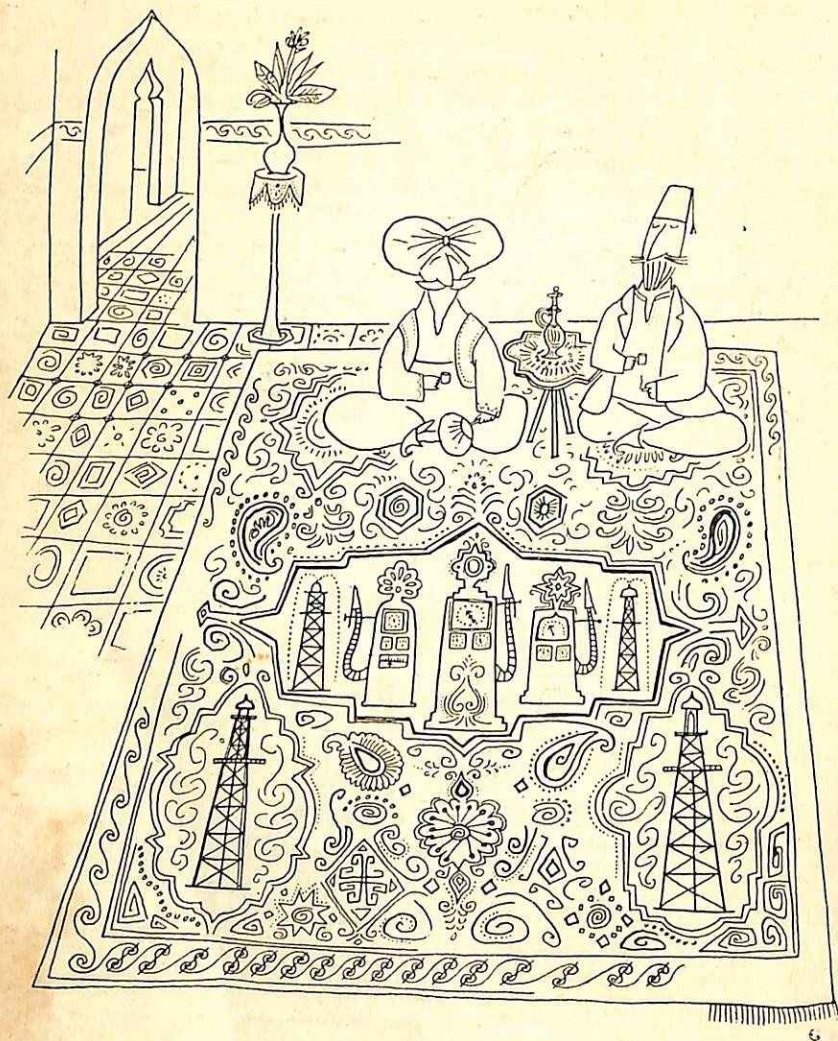
Ἡ «Εκλογή» προσφέρει στοὺς ἀναγνώστες της μιὰ μικρὴ συλλογὴ
ἀπὸ τὶς καλύτερες γελοιογραφίες μερικῶν ἐκ τῶν γνωστοτέρων γε-
λοιογράφων τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ μικρὴ αὐτὴ συλλογὴ—ὀκτὼ σελίδες
τοῦ παρόντος τεύχους—περιλαμβάνει γελοιογραφίες τοῦ Ἀμερικα-
νοῦ Σιάινμπεργκ, τῶν Γάλλων Ντυμπὺ καὶ Πενὲ καὶ μερικῶν ἄλ-
λων. Ὁ Σιάινμπεργκ ἔχει ἀναγνωρισθεῖ γενικὰ ὡς ὁ κορυφαῖος γε-
λοιογράφος τῶν Ἡν. Πολιτειῶν καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς πρώτους τοῦ κό-
σμου. Ὁ Ντυμπὺ εἶναι τόσο γνωστός, ὥστε δὲν χρειάζεται νὰ τὸν πα-
ρουσιάζουμε. Ὁ Πενὲ εἶναι ὁ ποιητὴς τῆς γελοιογραφίας καὶ τὸ τό-
σο προσωπικὸ ὅφος του τὸν τοποθετεῖ σὲ ξεχωριστὴ θέσι. Ὁ Χουί-
νερ Ντάρροου, ὁ Χάρφφ εἶναι διάσημοι γελοιογράφοι οἰκογενειακῶν
ὀκνητῶν. Ὁ Πράις, ὁ Κομπέαν, ὁ Νοβέλλο εἶναι γνωστοὶ γιὰ τὸ λεπτό-
τατο χιούμορ τους. Οἱ δημοσιευόμενες γελοιογραφίες τους εἶναι ἀπὸ
τὶς χαρακτηριστικώτερες τοῦ ἔργου των.

ΧΙΟΥΜΟΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

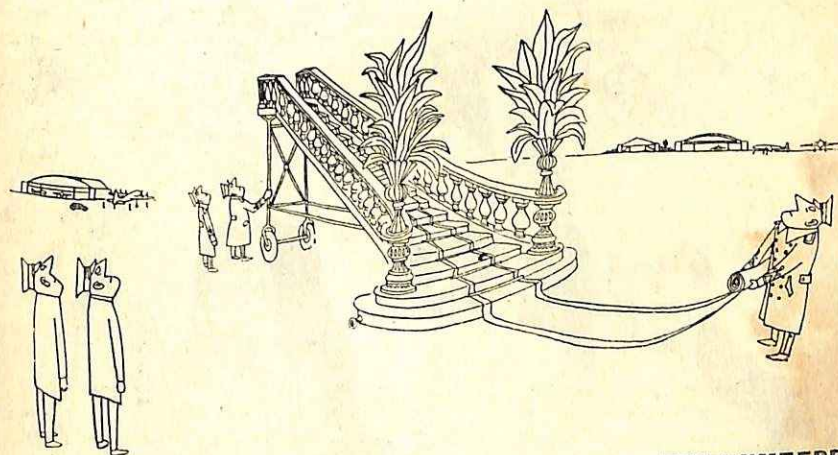
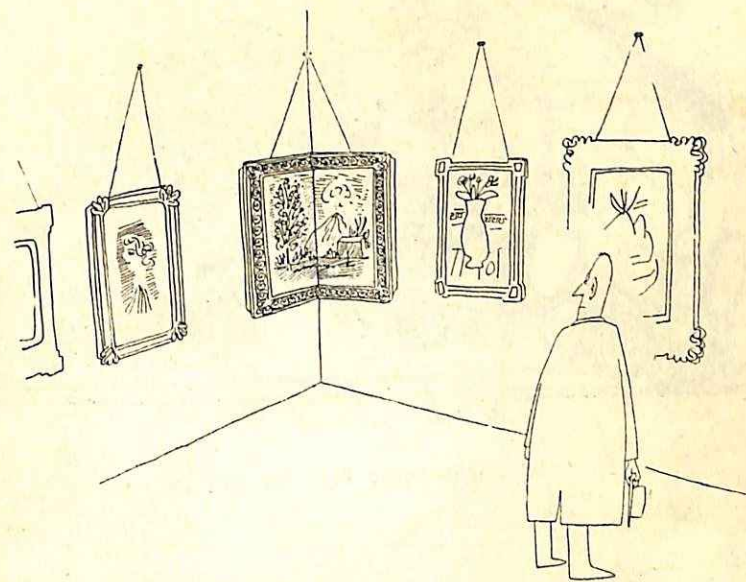

Ἐν τάξει Τζέ, μπορεῖς νὰ κατέβῃς...

ΠΡΑΪΣ

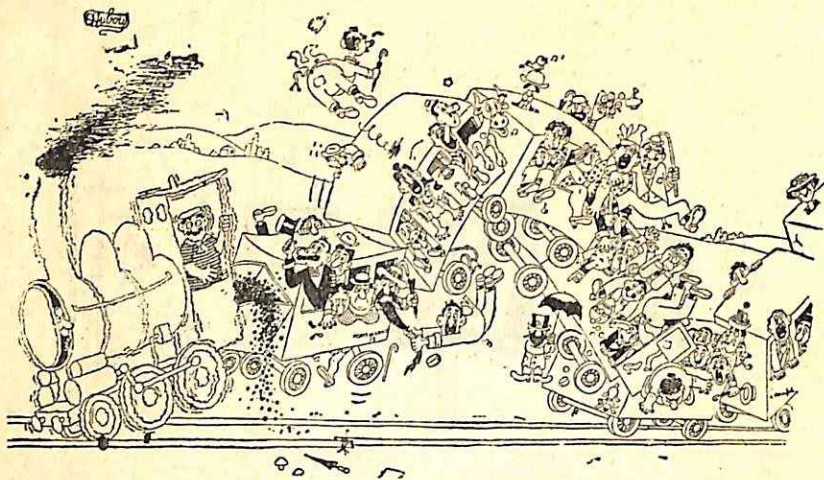

Ο Στάινμπεργκ είναι ο μεγαλύτερος ίσως σήμερα γελοιογράφος τών 'Ην. Πολιτειών. Τό έργο του είναι καί ποσοτικά καί ποιοτικά πολύ μεγάλο. 'Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του Στάινμπεργκ είναι ότι σχεδόν ποτέ δέν συνοδεύει τίς γελοιογραφίες του μέ έπεξηγήσεις. 'Η σάτιρα καί τό χιούμορ του είναι τόσο εύγλωττα ώστε δέν χρειάζονται λόγια γιά νά εξηγηθούν. Οί γελοιογραφίες του Στάινμπεργκ μιλούν μόνες τους, όπως αυτές οί τρεῖς

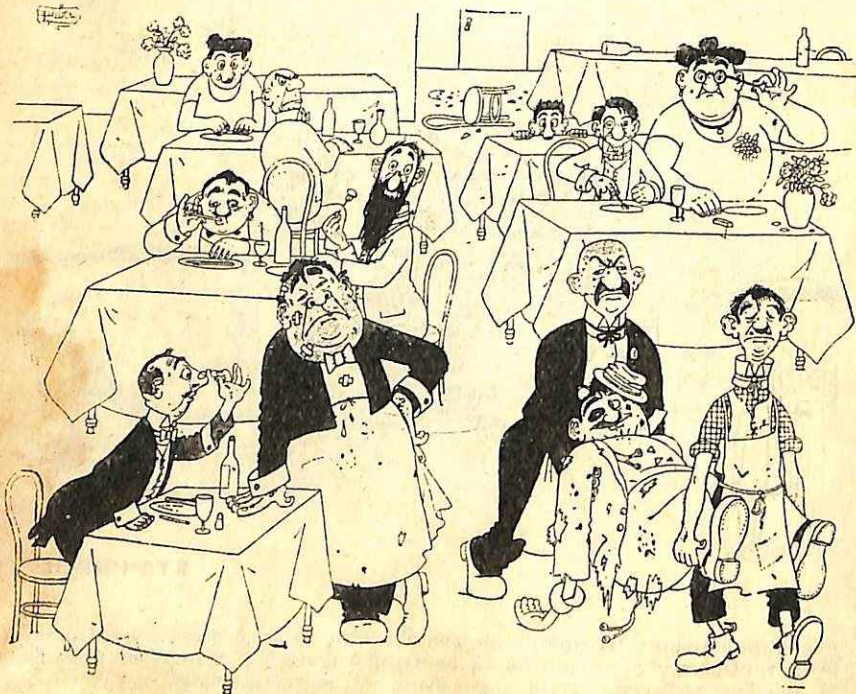

ΣΤΑΤΙΝΜΠΕΡΓΚ

πού παραθέτουμε: 'Η πρώτη παρουσιάζει ένα περσικό χαλί... γαυρισμένο, μέ πετρελαιοπηγές γιά μοτίβα, ή δεύτερη δείχνει ένα πίνακα σέ μιάν έκθεση πού έχει πάρει τό σχήμα τής γωνίας καί ή τρίτη σατιρίζει τήν υποδοχή τών επίσημων στά αεροδρόμια. Τό σημαντικώτερο γελοιογραφικό έργο του Στάινμπεργκ είναι συγκεντρωμένο σ' ένα τεύχος μέ τόν τίτλο «'Η τέχνη τής Ζωής» απ' όπου καί αναδημοσιεύουμε τίς τρεῖς αυτές γελοιογραφίες.

‘Ο μηχανοδηγός έχει λόξυγγα...

— Δεν είναι τίποτε: ανεπαρκές φιλοδώρημα!

ΝΤΥΜΠΟΥ

1.

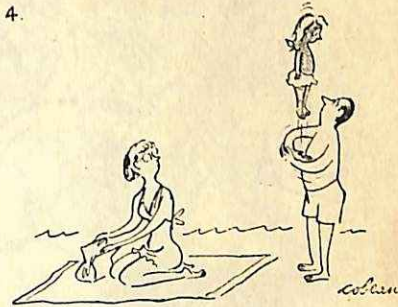
2.

3.

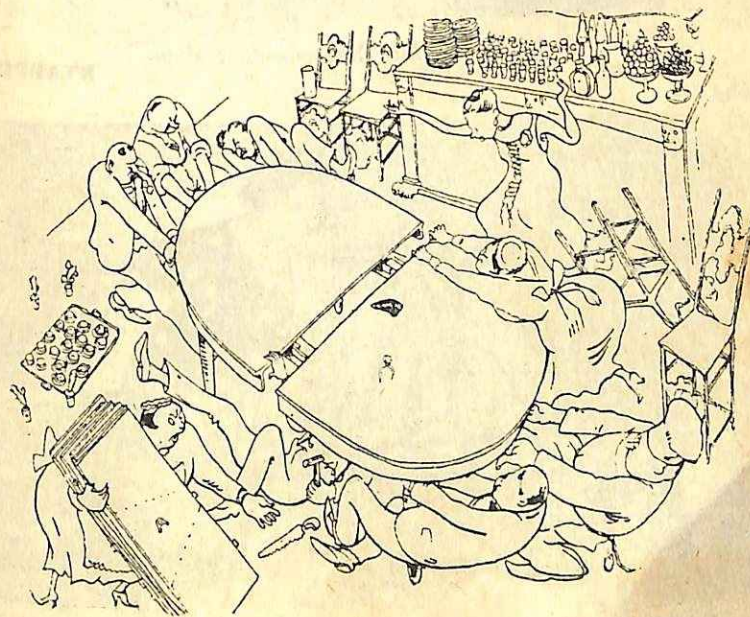

4.

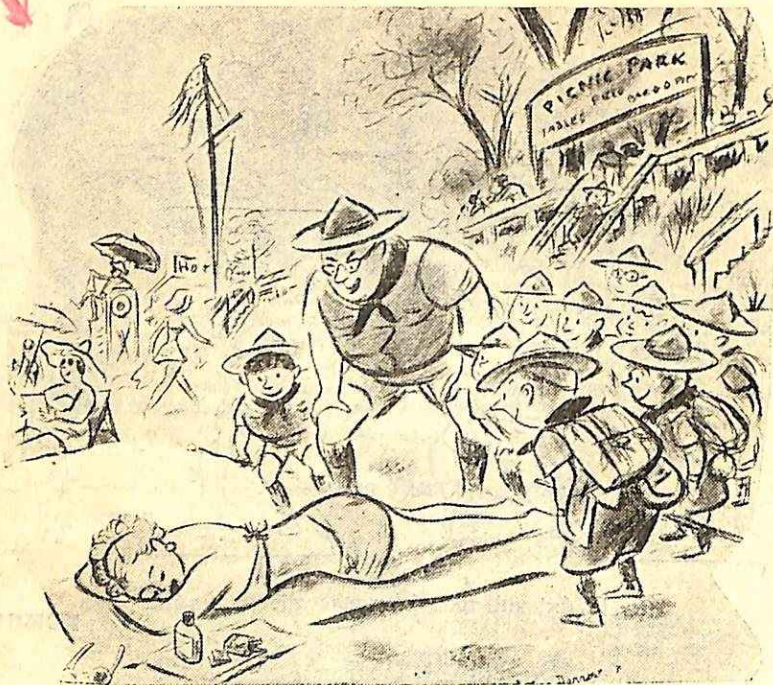
Πλάπ! και τού γλύστηκε το μπαμπά...

ΚΟΜΠΕΑΝ

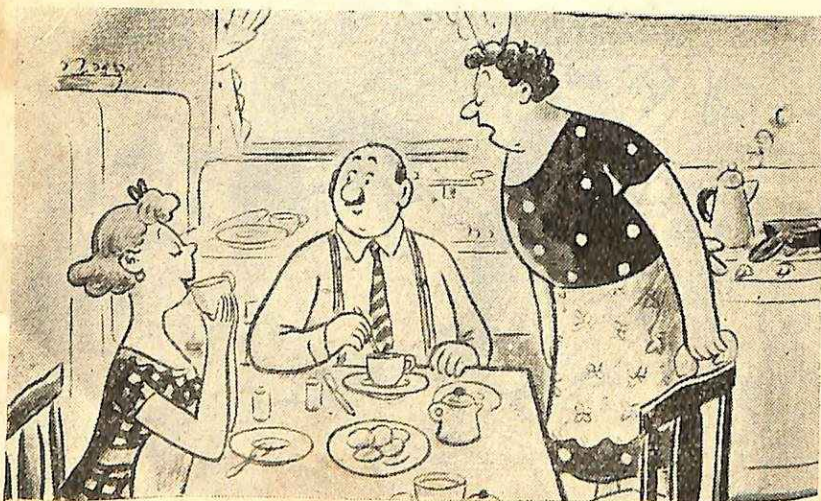
Ένώ οι καλεσμένοι περιμένουν στο σαλόνι.

ΝΟΒΕΛΛΟ

— Σωστά, παιδιά! Σταυρόκομπος είναι.

ΝΤΑΡΡΟΥ

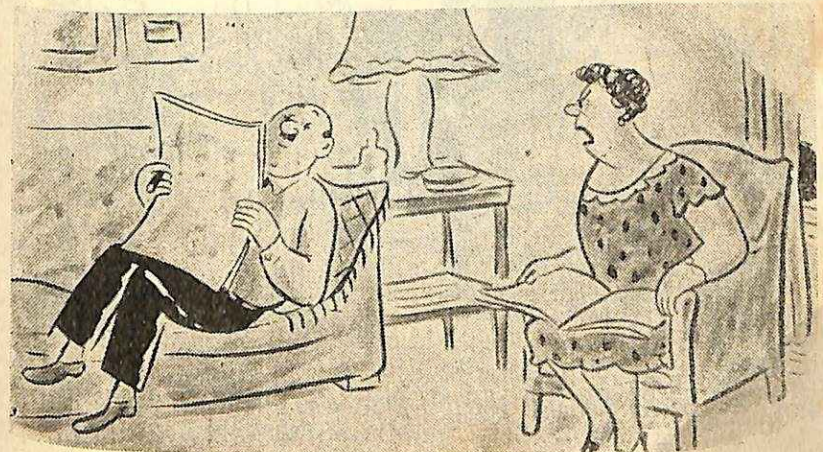
— Τί βρίσκει σ' αυτόν; Τη ξήτησε σέ γάμο:—Νά· αυτό του βρίσκει!

ΧΟΦΦ

Κάνε χάξι, νά δῆς πῶς θά τοῦ κόψω τὸ χέρι!

ΝΤΑΡΡΟΥ

Δὲν εἶναι δυνατὸ νά με ἀκούς. Ἄν με ἀκουγες δὲν θά καθόσουν ἔτσι!

ΧΟΦΦ

— Κατεργάση, κάποια ιδέα κρύβεις πίσω από το κεφάλι σου!

Ο ΚΛΗΔΟΝΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΦΩΤΙΕΣ ΤΟΥ ΑΗ-ΓΙΑΝΝΗ

Τού

Γ. Δ. ΚΟΡΟΜΗΛΛΑ

Ολοι, μικροί μεγάλοι, αγόρια και κορίτσια, έχουμε πηδήσει τις περίφημες φωτιές του Αη-Γιάννη, την παραμονή της μεγάλης θερινής εορτής του, στις 24 Ιουνίου. Γιατί όμως πηδάμε τις φωτιές αυτές, γιατί μάλιστα προσπαθούμε να περάσουμε μέσα από τις φλόγες τους, κι' ακόμη, γιατί τάχα οι αιώνες εκδιέλεξαν να τις ανάβουν αυτή τη νύκτα που είναι αφιερωμένη στον έλπιδοφόρο Κλήδονα, αυτό, φαντάζομαι, λίγοι θα ζήτησαν να το μάθουν και, θαρρώ, ότι ακόμη λιγώτεροι είναι εκείνοι που ξέρουν την πραγματική έννοια αυτού του παμπάλαιου εθίμου. Φυσικά, δεν συντρέχει κανένας λόγος να πολυσκοτίζεται ο κόσμος για να μάθη από που ξεκίνησε ή κάθε συνήθεια που θρήκαμε. Στον αιώνα που ζούμε δεν έχει πιά καμιά σημασία αυτό του είδους ο πονοκέφαλος. Έπειδή όμως ο κλήδονας και οι φωτιές του Αη-Γιάννη αποτελούν, πραγματικά, ένα μεγάλο μυστήριο, θα προσπαθήσω με λίγα λόγια να δώσω μιάν εικόνα, φευγαλέαν ίσως γιατί θα μοιάζει με τις φλόγες τους, ενώ θα ήταν

προτιμότερο να μιμηθώ το άμυλητο νερό του.

Η γενική δοξασία που επικρατεί αποδίδει αυτή τη συνήθεια στο κατάλοιπο μιας πυρολατρικής εορτής, της οποίας ή αφετηρία χάνεται στα βάθη των αιώνων. Άληθεύει βέβαια ότι σε πολλά μέρη, αλλά στην άπωτατη αρχαιότητα, έλατρεύετο αυτούσιος ο ήλιος. Όχι άλληγορικά, σαν θεότης, να πούμε, ήλιακή, ο Έλ δηλαδή, ο Βάαλ, ο Απόλλων. Σαν άστρο. Σαν κι' αυτό που φαίνεται. Ένας πύρινος δίσκος. Μιά φωτιά. Και έπειδή ο ήλιος θρίσκει στον κολοφώνα της δόξης του τη μεγαλύτερη μέρα του χρόνου μοιραίως έπεται ότι αυτή την μέρα έπρεπε να εορτάζεται με το σύμβολό του, τη φλόγα. Οι νεώτεροι μάλιστα έξηγηται των μύθων που διακωνίσθηκαν με τη μεσολάβησι του Χριστιανισμού, έπροσθεσαν και τις έξης παρατηρήσεις. Ο Πρόδρομος και ο Ιησούς ήταν δεύτερα εξαδέλφια. Ο ένας γεννιέται στις 24 Ιουνίου. Ο άλλος, στις 25 Δεκεμβρίου. Την μεγαλύτερη μέρα ο πρώτος, την μεγαλύτερη νύκτα ο

δεύτερος. Ναι, αλλά, από τον "Αη - Γιάννη οι μέρες μικραίνουν, ενώ μεγαλώνουν ύστερα από τα Χριστούγεννα. Και έως εδώ πάμε στρωτά. Τι γυρεύει όμως ο Κλήδοντας με το άμιλητο νερό του; Είναι σύμπτωσης απλή, ή έχουν σχέσι μεταξύ τους και αποτελούν ένα αρμονικό σύνολο όσο μπορεί να μονοιάσουν ή φωτιά με το νερό;

"Ας δοῦμε πρώτα τί σημαίνει: Κλήδοντας. Σημαίνει φωνή. "Ιαχή. "Ασυνήθιστη όμως, γιατί είναι ή φωνή που έρχεται από το άπειρο, από τον Παντογνώστη. "Η προσπάθεια που κατέβαλλαν οι άνθρωποι να την ακούσουν την νύκτα εκείνη, είχε διαφορετικά όνόματα στην αρχαιότητα. "Οττεύεσθαι το έλεγαν οι "Αττικοί, στην ξιππασμένη αρχοντόγλωσσά τους, ενώ όλοι οι άλλοι "Ελληνες, το ώνόμαζαν «Κληδονίζεσθαι». "Ο Πausανίας, στα «Βοιωτικά» του, μάς πληροφορεί ότι κοντά στας Θήβας, υπήρχε ένας θωμός του "Απόλλωνος, καμωμένος από τη στάκτη των ζώων που έθυσιάζαν. "Εκεί λοιπόν έσυνθηζέτο να μαντεύονται με τον κλήδονα. Αυτό του το είδους την μαντική τέχνη, καθώς γνωρίζω, την μεταχειρίζονται περισσότερο από όλους τους "Ελληνες οι Σμυρναίοι. Γιατί και στους Σμυρναίους, πάνω από την πόλι και στο μέρος που είναι έξω από το τείχος, υπάρχει «το Κληδόνων ιερόν». "Επομένως ή συνήθεια της μαντικής με τον κλήδονα δεν είναι μιὰ προσθήκη μεσαιωνική, όπως πιστεύουν πολλοί, στις φωτιές του "Αη - Γιάννη, αλλά έρχεται από πολύ μακριά, από τα βάθη της ειδωλολατρίας, από τον καιρό δηλαδή που οι άνθρωποι έπίστευαν, με όλη τους την καρδιά, στην πρόγνωση, κι' εγύρευαν, με κάθε τρόπο

να την προκαλέσουν. "Αλλωστε, οι άφορισμοί που διαβάζουμε στις όμιλίες του Χρυσοστόμου, ή του Μεγάλου Βασιλείου ή του Κυρίλλου και πολλών άλλων Πατέρων της "Εκκλησίας έναντιον του κοσμάκη που «ρίχνει» τον κλήδονα, είναι αρκετά να μάς πείσουν ότι πρόκειται για την άνεπιθύμητη επίβίωσι μιὰς ειδωλολατρικής τελετουργίας. Μόνον ότι καμμία φοβέρα δεν έκλόνισε την πίστι του κοσμάκη σ' όλη την "Ανατολή, να «κληδονίζεται» την παραμονή του "Αη - Γιάννη.

"Οτι ο κλήδοντας μαζί με τις φωτιές είναι όχι μόνο ένα παλαιότατο ειδωλολατρικό έθιμο, αλλά ακόμη αλληλένδετα, σαν μιὰ και ή αυτή γιορτή, σαν δίπρακτο δραματάκι, το θρίσκομε καθαρά στο Δευτερονόμιο (ΙΗ,9-12) όπου διαβάζουμε:

«"Αφού εισέλθης εις την γήν την όποιαν Κύριος ο Θεός σου δίδει εις σέ, δεν θέλεις μάθει να πράττης κατά τα βδελύγματα των έθνών εκείνων. Δεν θέλει εύρεθ ή εις σέ οὐδεις διαπερνών τον υἱόν αυτού ή την θυγατέρα αυτού διά του πυρός, ή μαντευόμενος μαντείαν, ή προγνώστης των καιρών, ή οἰωνοσκόπος ή μάγος, ή γόης ή ανταποκριτής δαιμονίων, ή τερατοσκόπος ή νεκρόμαντις». Δεν χρειάζονται λοιπόν περισσότερα για την πανάρχαιη συνάφεια της μαντικής με το πέρασμα ανάμεσα από τη φωτιά.

Περιεργότερη όμως είναι ή πιθανή άφετηρία της έορτής που φαίνεται ότι αποτελεί το παλαιότερο υγιειονομικό μέτρο της ύφηλίου. Ξέρομε σήμερα καλά, ότι ή φωτιά άπολυμαίνει. Για να κάνωμε μιὰ ένεσι, θα κάψωμε τη βελόνα. Για ν' άπολυμάνωμε ένα δωμάτιο, θα το καπνίσωμε. Για να διώξωμε τα κουνούπια, τον

καιρό που δεν είχαμε το Ντι - Ντι Τι και τα διάφορα φλίτ, μετεχειριζόμεθα ζαμπιρόνια και άλλα σωτήρια καπνογόνα. Γι' αυτή λοιπόν την αίτία, δημιουργήθηκαν και οι φωτιές του "Αη - Γιάννη. "Αξίζει τώρα να παρακολουθήση κανείς την αλληλουχία των πραγμάτων, των περιστατικών, των λέξεων και των ονομάτων.

Είδαμε ότι κλήδοντας σημαίνει: "Ιαχή. Και ο λεξικογράφος Σουΐδας, στο λήμμα «"Ιαχήν», μάς μαθαίνει τα εξής περιεργα: «Οὐτος, (ο "Ιαχήν) έγένετο Αἰγύπτιος, άνήρ θεοφιλής και εις πολλά λυσιστελής». Και εξακολουθεί να μάς πληροφορή ότι έξουσε ο "Ιαχήν τον καιρό που έβασίλευε στην Αἴγυπτο ο Σενύης (ένας από τους Ποιμένας Βασιλείς, που πολλοί αρχαιολόγοι φρονούν πως ήταν Κρητικός), και ότι ήταν «έμπειρος» στη μαντική (τον κλήδονα), και για τις άρρώστειες και τις συμφορές «άκρος σοφιστής» δηλαδή σοφώτατος άνθρωπος, ο όποιος, «έσβησε έπιδημίας λοιμών, και ήμέρωσε την έμπυρον όρμην» (με άλλους λόγους, τα κυνικά καύματα) τον καιρό που επιτέλλει ο Σείριος, δηλαδή στις 24 "Ιουνίου, φυσικά, πρό του μετέπειτα "Αη - Γιάννη. «Διό, εξακολουθεί ο Σουΐδας, και πολυτελώς έτάφη». «Και κάθε φορά που δημοσία νόσος εξαπλώθηκε στον τόπο, οι έρογραμματοείς (το σοφό παπαδαριό δηλαδή),

πηγαίνοντας στον τάφο του, άφου έκαναν τις δέουσες ιερουργίες, έπαιρναν φωτιά από το θωμό του, (κάτι σαν το άγιο φώς του Μεγάλου Σαββάτου στον Πανάγιο Τάφο), και ανάβοντας φωτιές σ όλες τις πόλεις, έμάραιναν την φθοροποιόν νόσον καθαρίζοντας τον θρώμικον άέρα με τις φωτιές».

Δεν χρειάζεται να μπω στις λεπτομέρειες της έορτής. "Ολοι την ξέρομε γιατί την ζούμε κάθε χρόνο, αναλλοίωτη. "Από όλη όμως αυτή την ιστορία που άρχισε σαν υγιεινολογικό μέτρο και κατέληξε στην έννοια της "Ηλιολατρίας, δυο σημεία είναι άξια πολλής προσοχής. Πρώτον ότι, στο πείσμα των αιώνων και των πατέρων της "Εκκλησίας, οι χριστιανοί δεν έπαυσαν να ακολουθούν τα βδελύγματα των έθνών «διαπερνώντας τους υἱούς και τας θυγατέρας των διά του πυρός, μαντευόμενοι», και δεύτερον ότι ένα πλήθος κορίτσια, για να δοῦν το ροιζικό τους, ακούγοντας την «"ιαχήν» από το "Υπερτέραν του κλήδονα, είναι ικανά να κρατήσουν την γλωσσίσσα τους, για να πάρουν άμιλητο νερό από το πηγάδι της άκένωτου σοφίας. "Ολα αυτά, μάς τα χάρισε άληθινά με τη μεγαλύτερη χάρι ο Σαίξπηρ στο «"Ονειρο θερινής νυκτός» που δεν είναι τίποτε άλλο από τον κλήδονα και τις φωτιές του "Αη Γιάννη.

"Η καινούργια γειτόνισσα:

- "Αν δεν είμαι άδιάκριτη, τί έχει μέσα αυτό το βάζο;
- Τις στάχτες του άνδρός μου.
- "Ω! με συγχωρείτε. Να με συγχωρήτε πάρα πολύ! δεν το ήξερα.
- Μα δεν έχει πεθάνει. "Απλώς βαριέται να άπλώνη το χέρι του ως το τασάκι.

Τί θα έκανε ο Βολταίρος σήμερα ;

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΜΕΝΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Του

JACQUES BARZUN

Η σύγχρονη κοινωνία δεν είναι κατάλληλη για να πλάσει, να δεχθή και να σεβαστή τον καλλιεργημένο άνθρωπο, και με δυσκολία φαντάζεται κανείς έναν μυαλωμένο άνθρωπο που θα διεκδικούσε σαν τίτλο τιμής την ιδιότητα του καλλιεργημένου ανθρώπου. Η ευφυΐα που κατέχει κανείς, το έπαγγελμα, που εξασκεί και προϋποθέτει μόρφωση, ή συνήθεια να τελειοποιήται είναι πράγματα που τα κρύβει κανείς ή που θέλει να τα ξεχνούν. Κι' αυτό αληθεύει παρ' όλο που στα σχολεία, στα πανεπιστήμια και στις διάφορες ανώτερες σχολές φοιτούν σήμερα περισσότεροι άνθρωποι από ποτέ άλλοτε.

Η κατάσταση αυτή δεν παρουσιάζει τίποτα παράδοξο. Είναι λογική, αναπόφευκτη και δεν θα ωφελοῦσε σε τίποτα αν αρχίζαμε τις διαμαρτυρίες. Είναι καλύτερα να εξετάσουμε με λίγη καλοπροαίρετη απάθεια μερικά σημεία, φανερά όσο και απροσδόκητα, που μαρτυρούν την παρακμή του καλλιεργημένου ανθρώπου. Συγχρόνως μπορούμε να σημειώσουμε τα συμπεράσματά μας για κα-

λύτερους καιρούς όπου τα γεγονότα θα ακολουθούν άλλη πορεία και η ζωή του πνεύματος θα γίνη πάλι αντικείμενο της επιθυμίας μας.

Η εποχή μας είναι όμοια μ' εκείνη που, στον αιώνα του Λουθήρου και του Καλβίνου, άλλαξε την όψη της Ευρώπης. Και κάθε εποχή δημιουργεί τους τύπους ανθρώπων που της ταιριάζουν. Η παγκόσμια σκηνή είναι γεμάτη στρατιωτικούς, πολιτικούς και έπιστήμονες. Μπορούμε να ελπίζουμε ότι θα θροῦμε ακόμη μερικούς καλλιτέχνες απόλυτα απομονωμένους, καθώς και δαιμόνιους οργανωτάς και έγκυκλοπαιδικά πνεύματα που καμμιά έρώτησι δεν μπορεί να τους φέρη σε άμηχανία. Όλα μαζί όμως τα χαρίσματα και οι γνώσεις τους δεν μπορούν να διαπλάσουν έναν καλλιεργημένο άνθρωπο ούτε να δημιουργήσουν ένα κλίμα πολιτισμού. Σε σύγκρισι με την έπαγγελματική κατάρτισι ή καλλιέργεια δεν έχει αντικειμενικό σκοπό και δεν αποδίδει τίποτα.

Όλες οι προσπάθειες προς κάποια δραστηριότητα του ανθρώ-

που της Δύσεως τον 20ό αιώνα συμβάλλουν στην αφαίρεσι κάθε έννοιας πολιτισμού. "Εργο μας γενικά είναι σήμερα να εκπαιδεύουμε ανθρώπους με προοπτική την μαζική παραγωγή και την εθνική ανεξαρτησία. "Η εργασία και οι πόροι του κόσμου γίνονται για τον σκοπό αυτό αντικείμενο μιας νέας κατανομής ανάμεσα στα έθνη, στις τάξεις, στα άτομα. Τεράστιες μάζες ανθρώπων ξυπνούν σιγά-σιγά από την μιζέρια τους. Τό θέαμα είναι συγκινητικό. Και το ιδανικό, ή τεχνική ανάπτυξι που ξυπνούν αυτή την κίνησι πηγάζουν κατ' ευθείαν από τον πολιτισμό του παρελθόντος μας.

"Ωστόσο ή μεταμόρφωσι αυτή με τον ρυθμό και την έκτασί της είναι ιδιαίτερα βλαβερή για όσους θέλουν να καλλιεργήσουν το πνεύμα τους. "Η ήσυχία, ή μοναξιά, οι μακρυές ώρες οι αβιερωμένες στη σκέψι έχουν γίνει μια πολυτέλεια που δεν μπορεί να την φτάση κανείς και είναι πολύ κακή ή δικαιολογία ότι «τώρα είμαστε πολύ απασχολημένοι».

"Ο καλλιεργημένος άνθρωπος έτοις όπως τον γνωρίσαμε άλλοτε έχει τις ρίζες του σε πολύ διαφορετικό χώμα, αναπνέει έναν άλλο αέρα. Είναι δημιούργημα της «σχολής» και της ανεξαρτησίας των καθιερωμένων θεσμών και μις άργης ωριμότητας. Χαίρεται μαζί με τους άλλους τη ζωή απολαμβάνοντας την συζήτησι, τη φιλία, μ' ή πρώτη του φροντίδα είναι να πλουτίση το πνεύμα του.

"Ο,τι κι' αν κάνη για να κερδίση πλούτη ή δόξα, δεν είναι σκλάβος της απάσχολήσεώς του τόσο που να μ' ήν έχη καιρό να χαρή τις απασχολήσεις του καλλιεργημένου ανθρώπου : να δια-

βάση, να γράψη, να μιλήση και να ακούση.

☆

Στις απασχολήσεις αυτές οι λέξεις είναι θέβαια ένα στοιχείο πολύ κοινό. Και ή χαρά των λέξεων, ή ποιητική ή πεζή χρησιμοποίησί τους, είναι ένα αίσθημα βαθύτατα ξένο σε έναν πολιτισμό που ενδιαφέρεται για τ' πράγματα αυτά κατ' έαυτά και δεν χρησιμοποιεί τις λέξεις παρ' ή να αγοράση ό,τι έχει για πούλημα. Καταλαβαίνουμε κάπως άοριστα πως οι λέξεις μπορούν να έχουν σημαντικά αποτελέσματα, ξέρουμε για την ρητορική, τ' αξιόλογα έργα και για άλλα πράγματα. "Αν όμως για κακή μας τύχη το πνεύμα μας δεν είναι έτοιμο να τ' συνδυάση αυτά με την ζωντανή πραγματικότητα τότε στρεφόμεστε σε κάτι άλλο. "Ο Πρόεδρος Τρούμαν θά περνούσε τις ελεύθερες ώρες του γράφοντας άρθρα για την "Ιλιάδα σαν τον Γλάδστων ; "Όχι, ό Πρόεδρος είναι έρασιτέχνης ψαρᾶς. Ξεκουράζεται ψαρεύοντας και μεϊς ξεκουραζόμεστε μαζί του.

Μιά απασχόλησι τέτοια για να περνᾷ ή ώρα είναι κάτι άπολύτως δεκτό. Μ' ήχουμε την τάσι να φοβώμαστε την σοβαρή μελέτη. Γιατί ; "Απλούστατα γιατί ό καλλιεργημένος άνθρωπος που εξακολουθεί να μορφώνεται είναι μια ζωντανή επίκρισι για τους άκαλλιέργητους. Τους κάνει να αισθάνονται ντροπή ή φθόνο ή και τ' δύο. Τον καιρό που ή εκπαίδευσι δεν ήταν δωρεάν, τ' αίσθημα αυτό της ντροπής δεν υπήρχε. Σήμερα ό κοινός άνθρωπος διχάζεται ανάμεσα στην επιθυμία και την αποστροφή. Γιατί ξέρει πως όποιος τ' πάρει απόφασι μπορεί και πρέπει να μορφωθή.

Κάθε άνθρωπος θά ήταν πιο ευτυχισμένος αν αναγνώριζε ότι καμμιᾷ φιλοπονία, καμμιᾷ ποσότητα γνώσεων δεν φθάνει για να κάνη έναν καλλιεργημένο άνθρωπο. "Ο ειδικός κατέχει άπέραντες γνώσεις μ' ήν είναι καλλιεργημένος. Γιατί λοιπόν να ντρέπεται κανείς όταν δεν έχει κάτι που είναι κυρίως ζήτημα φυσικῶν χαρισμάτων ; Είναι λογικό να παραπεονιέται κανείς που δεν είναι άσσοις του κρίκετ ή του τέννις ; Είναι άνόητο να θεωρούμε υπεύθυνη την τύχη γιατί δεν μ' ήδωσε καλλιέργεια, γιατί ή καλλιέργεια, όπως ή άρετή, είναι ή ίδια και ή άμοιδή της, τίποτα άλλο. Πάντως δεν είναι λόγος για καύχημα. Θά έλεγα μάλιστα πως ένα από τ' χαρηστηρικᾶ της καλλιέργειας είναι ότι δεν θαραίνει καθόλου όποιον την έχει. "Ο καλλιεργημένος άνθρωπος ξέρει καλύτερα από κάθε άλλον πόσο λεπτό είναι σε ώρισμένα σημεία τ' ντύμα αυτό που άλλοι θά ήθελαν να τ' πάρουν.

Παρ' όλα όσα δείχνει ή επιφάνεια, ή γλώσσα των καλλιεργημένων ανθρώπων δεν είναι ούτε δύσκολη ούτε ιδιαίτερα πλατειᾶ. Αυτόι που διάβασαν πολύ δεν τ' έχουν διαβάσει όλα. "Οπωσδήποτε την ζηλευτή αυτή ιδιότητα δεν την αποκτᾶ κανείς μελετώντας νύχτες όλόκληρες σκοτεινά θέματα. Τό σκοτάδι, όπως είναι τ' αντίθετο της τέχνης της ζωής είναι και τ' αντίθετο της καλλιέργειας. Για να κερδίση κανείς βαθειᾶ γνώσι χρειάζεται να έχη ενδιαφέρον, πάντα ξύπνιο, πάντα άνικανοποίητο. Και ένα τέτοιο ενδιαφέρον δεν μπορεί να είναι προσποιητό. Γι' αυτό είναι αδύνατο να εισχωρήση κανείς στον κύκλο των καλλιε-

γμένων ανθρώπων προσποιόμενος, όπως εισχωρεί στους κύκλους των πλουσιῶν, των άριστοκρατών, των κοσμικῶν. "Η άδελφότητα των καλλιεργημένων ανθρώπων είναι ή μόνη κοινωνική όμάδα που ό αιώνας μας δεν μπορεί να την κρατήση άνοιχτή σε όλους με μιᾶ νομοθετική πράξι. "Η ειρωνεία όμως είναι ότι τ' μέλη της δεν έχουν καμμιᾷ διάθεσι να κρατήσουν την άποκλειστικότητα : όσο περισσότεροι είναι οι τρελλοί τόσο πιο πολύ γελοῦν φθάνει ό καθένας να ταιριάζη στη θέσι του.

☆

Οί καλλιεργημένοι άνθρωποι δεν ήταν ποτέ πολυάριθμοι, πολύ σπάνια ήταν πλούσιοι και ή μοίρα τους συχνά ήταν σκληρή. Παράδειγμα ό Σωκράτης, ό "Αβελάρδος, ό Γαλιλαίος, ό Σάμουελ Τζόνσον, ό Χένρυ "Ανταμς. Σήμερα όμως ή συνοχή που υπήρχε άλλοτε ανάμεσα τους, χάνεται. Και τ' χειρότερο είναι πως οι καλλιεργημένοι άνθρωποι διχάζονται σήμερα ανάμεσα στην παλιά πίστι για τους θεσμούς του πνεύματος και σε μιᾶ καινούργια περιφρόνησι για τ' νόημά τους. "Αντί να δράσουν σαν άνθρωποι που ενδιαφέρονται για τ' ζητήματα του πνεύματος, δεν ξέρουν πως να δικαιολογηθούν. Είναι σαν να λένε : «Μή βλέπετε τη βιβλιοθήκη γεμάτη βιβλία. Τ' διαβάζω για να περάση ή ώρα ώσπου να πάω στον κινηματογράφο».

"Ο διευθυντής ενός πανεπιστημιακού τυπογραφείου έκανε τελευταίως μιᾶ έρευνα που έδειξε πως δέκα από τ' μεγαλύτερα κλασσικά βιβλία του κόσμου φαίνονται άναρᾶ σε πολλούς από όσους υποτίθεται πως τ' θαυμά-

ζουν. Η καλή αυτή είδησι πήρε μεγάλη δημοσιότητα στις Ήνωμένες Πολιτείες. Όλοι γέλασαν ευχαριστημένοι, ένοιωσαν ανακούφισι, σάν νά ξεφυγε από πάνω τους τὸ θάρος ἑνὸς σφάλματος πού τὸ κρατοῦσαν μυστικὸ καὶ πού στὸ τέλος θρέθηκε νά μὴν εἶναι σφάλμα.

Ἡ συνήθεια νά μιλοῦμε γιὰ ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ πνεῦμα μὲ μιὰ συγκαταβατική περιφρόνησι εἶναι μεταδοτικὴ κυρίως γιὰ τοὺς νέους. Καὶ δὲν εἶναι καθόλου παράξενο ὅτι θγαίνοντας ἀπὸ τὸ πανεπιστήμιο πολλοὶ δὲν ἀξιοποιοῦν τὰ ὅσα διδάχθηκαν. Ἐλάχιστα πρακτικὸς τρόπος γιὰ νά ξεδεύῃ ἕνα ἔθνος τοὺς πόρους του, σύμφωνος ὁμῶς μὲ τὴν γενικὴ σύγχυσι.

Οἱ νέοι καὶ οἱ νέες πού σπούδασαν σ' ἕνα πανεπιστήμιο σήμερα καὶ πήραν τίς σπουδές τους στὰ σοβαρὰ ἐμποδίζονται νά συνεχίσουν μόνοι τους τὴ μόρφωσί τους ἀπὸ τίς τυφλές δυνάμεις τῆς κοινωνίας μας. Οἱ δρόμοι εἶναι κλεισμένοι. Ἡ νεαρὴ κοπέλλα ὅταν παντρευτῇ ἔχει τόσες δουλειές μὲ τὴν κουζίνα καὶ τὰ παιδιὰ ὥστε δὲν μπορεῖ νά διαβάσῃ. Ὁ νέος μὲ τὴν εὐθύνη τῆς οἰκογενείας σ' ἕναν κόσμον συναγωνιστῶν, δουλεύει σκληρὰ γιὰ νά ἐπιτύχῃ στὰ 10—15 πρῶτα χρόνια τῆς καριέρας του. Παίρνοντας δουλειὰ κάθε βράδυ μαζὺ του δείχνει στοὺς προϊσταμένους του ὅτι τίποτα ἄλλο δὲν τὸν ἐνδιαφέρει πῶς ἀπὸ τίς δίκες, τίς ἀσφάλειες ἢ τὰ λάδια. Ἀναρωτιέται κανεὶς πῶς λειτουργοῦσε ὁ κόσμος τὴν ἐποχὴ πού οἱ νέοι δούλευαν 9 μὲ 5 καὶ δὲν τοὺς θεωροῦσαν ὑποπτους μὲ τὴν ἐξέβλεπαν στὴ συναυλία.

Θὰ μοῦ πῆτε ὅτι ὁ νέος σήμερα μαθαίνει πῶς πολλὰ γιὰ τὴ φύσι τῆς δουλειᾶς του καὶ γιὰ τίς

σχέσεις τῆς μὲ τίς ἄλλες πλευρές τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Μὰ οἱ γνώσεις πού συγκεντρώνει ἔχουν κάτι τεχνητό, ἀρκετὴ φλουρία καὶ στατιστικὴς πού συχνὰ δὲν εἶναι ἀκριβεῖς.

Αὐτὸ πού ἔμαθε νά ἀπολαμβάνῃ ὁ νέος στὰ χρόνια τῶν σπουδῶν του θρίσκεται μοιραῖα κρυμμένο κάτω ἀπὸ ὅλον τὸν ἀχρηστο σωρὸ πού πρέπει νά μάθῃ. Φθάνοντας κάποτε σ' ἕνα σημεῖο ἱκανοποιητικὸ χωρὶς νά ἔχῃ πάρει κανὴν ἀνάσα δὲν μπορεῖ πιά νά ἀσχοληθῇ μὲ τὸν κόσμον ἐκεῖνο πού τὸν εἶχε διακρίνει κάποτε ἀπὸ τὸ φοιτητικὸ του θρανίον.

Ὡστόσο ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει πάντα μιὰ δίψα γιὰ τὴν τροφὴ τοῦ πνεύματος πού δὲν ἱκανοποιεῖται μὲ τὰ «χειροπιαστὰ γεγονότα» πού φορτῶνουν τοὺς νέους. Ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχει μιὰ ἀνάγκη πάνω ἀπ' ὅλες : ἡ ἀνάγκη τῆς πείρας μὲ τὴ φαντασία. Ἡ ἐποχὴ μας, ἐποχὴ τῆς τεχνικῆς, προσφέρει στὴν ἀνάγκη αὐτὴ τὸ ραδιόφωνο, τὸν κινηματογράφο, τὰ παιγνίδια, τὰ σπόρ. Οὕτε μπορεῖ νά φαντασθῇ κανεὶς τί θὰ γίνονταν οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι ἂν ἦταν σάν τοὺς προγόνους μας, περιορισμένοι στὶς δυνάμεις τους, σὲ σπήλαια χωρὶς χαρτιά, σὲ σκηνές χωρὶς τηλεόρασι.

☆

Συναντᾷ ὥστόσο κανεὶς μερικὸς ἰδιότροπους τύπους πού δὲν μποροῦν νά ἀποφύγουν τὴν ἀπελπισία καὶ τὴν ἀνία παρὰ ἀφιερώνοντας τὴ ζωὴ τους στὴ χαρὰ νά καλλιεργήσουν τὸ πνεῦμα τους. Ἄντρες καὶ γυναῖκες ἔρχονται στὸν κόσμον μὲ μιὰ ἀκόρεστη δίψα γιὰ μάθησι. Καὶ δὲν εἶναι ὅλοι πρόθυμοι νά ἀποκτήσουν γνώσεις πού ἐπιδέχονται συμβιβασμούς. Εἶναι οἱ ἐξαιρέσεις καὶ

κατορθώνουν λίγο πολὺ νά γίνουν ἄνθρωποι καλλιεργημένοι. Εἶναι μοναδικοὶ νά προσαρμόζονται σὲ ἀκατάλληλο περιβάλλον : γραφεῖα διαφημίσεων, τεχνικὲς σχολές, στούντιο κινηματογράφου κ.λ.π.

Τὸ πῶς παράξενο εἶναι ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ χωρὶς νά πάρουν ἀπὸ τὴν κοινωνία κανένα ἀκριβὴ προσανατολισμὸ καὶ παρ' ὅλα τὰ ταραγμένα ρεύματα τῆς ἐποχῆς μας, δείχνουν ὅλοι παρόμοια ἐνδιαφέροντα καὶ ἀνακαλύπτουν πάλι τίς παλαιότερες ἐποχές τῆς ἀνθρωπότητος. Ἡ φιλολογία, ἡ τέχνη, ἡ φιλοσοφία, ἡ θρησκεία, οἱ πολιτικὲς θεωρίες καὶ ἡ ἱστορία γίνονται οἱ κύριες τροφές τοῦ πνεύματός τους. Καί, μὲ λίγες διαφορές πού ποικίλλουν ἀνάλογα μὲ τὸν χαρακτήρα φθάνουν νά ἀποκτήσουν τίς ἴδιες γνώσεις καὶ νά συνεννοοῦνται στὴν ἴδια γλώσσα. Τὸ εἶδος ἔχει παρακμάσει, μὰ δὲν ἔχει χαθῇ.

Ἄν καὶ πολλὲς φορὲς εἶναι μόνος ὁ καλλιεργημένος ἄνθρωπος εἶναι λιγώτερο ἀξιολύπητος ἀπὸ τοὺς κοινωνικοὺς ἐκείνους ἄνθρωπους πού πρέπει νά ἔχουν πάντα κόσμον γύρω τους ἢ νά ἔχουν νά

πᾶνε σὲ κάποιο θέαμα. Μπορεῖ νά ἐκμεταλλευθῇ τόσες πηγές πού τίς τροφοδότησαν ἄλλοι ὥστε μπορεῖ νά ζήσῃ μ' αὐτές. Ἡ ζωὴ του παίρνει οὐσία ἀκόμη καὶ στὴ δυστυχία γιατί σχετίζοντάς τα μὲ ὅσα ξέρει, ὅλα γίνονται γόνιμα, πλούσια σὲ ἀπειρους ἤχους, νοήματα, αἰσθήματα. Ὁ καλλιεργημένος ἄνθρωπος φαίνεται ἀπὸ τὴν χαρὰ πού ἔχει νά θέτῃ σὲ λειτουργία τὸ πνεῦμα του καὶ ἡ καλλιέργειά του χρησιμεύει ἀκριβῶς στὸ νά τοῦ παρέχῃ αὐτὴ τὴ χαρὰ.

Ὁ Πασκάλ εἶπε πῶς «ὄλη ἡ δυστυχία τῶν ἀνθρώπων πηγάζει ἀπὸ ἕνα πράγμα, ἀπὸ τὸ ὅτι δὲν ξέρουν νά μείνουν ἥσυχτοι, μέσα σ' ἕνα δωμάτιον». Ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀνάγκη νά κυνηγήσῃ, νά μιλήσῃ, νά παίξῃ μὲ τὴν τύχη, νά ἀγωνισθῇ. Αὐτὴ εἶναι ἡ μοῖρα του καὶ θὰ ἦταν μάταιη κάθε διαμαρτυρία. Ἀλλὰ ὁ καλλιεργημένος ἄνθρωπος θρῆκε, μέσα στοὺς αἰῶνες, τὸν τρόπο νά μεταμορφώσῃ τὴν μακρινὴν του ἐπιθυμία γιὰ δράσι σὲ μιὰ ἀπόλαυσι ἡρεμῆ καὶ οἰκεία. Αὐτὸς μπορεῖ νά μείνῃ ἥσυχος μέσα σ' ἕνα δωμάτιον καὶ ὁμῶς νά ζήσῃ.

Μιὰ μέρα, στὴν Οὐάσιγκτων, συνάντησα στὸ δρόμον ἕνα παλιὸ μου φίλον, δημόσιο ὑπάλληλον. Ἦταν μιὰ χαρὰ : Πόσο χαίρομαι πού σὲ βλέπω τόσο καλὰ ! τοῦ λέω.

— Νὰ σοῦ πῶ ἀγαπητέ μου, μοῦ ἀπαντᾷ ὁ φίλος μου. Ἀφοῦ ἐργάστηκα σὲ διάφορους διεθνεῖς ὀργανισμούς ὅπου οἱ πάντες διαφωνοῦσαν γιὰ τὰ πάντα, μετατέθηκα στὸ Ὑπουργεῖον Ἑσωτερικῶν, στὴν ὑπηρεσία ἐξοντώσεως τῶν ποντικῶν. Ἔ, λοιπόν, εἶναι καταπληκτικὸ ! Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ὅλων τῶν χωρῶν συμφωνοῦν σὲ κάτι. Ὅλοι τους εἶναι ἐναντίον τῶν ποντικῶν !

«New York Herald Tribune»

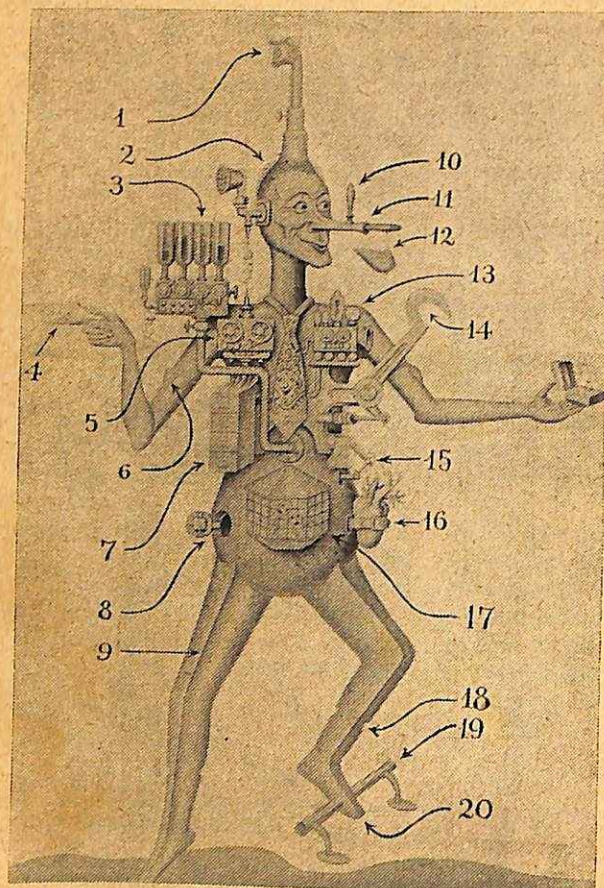
☆

Καθένας μπορεῖ νά λυπᾶται τοὺς φίλους του γιὰ τὰ βάσανά τους, λίγοι ὁμῶς εἶναι ἐκεῖνοι πού μποροῦν νά χαίρωνται μαζί τους τίς χαρές τους.

Oscar Wilde

ΟΙ ΠΡΩΤΟΠΛΑΣΤΟΙ...

Ο Μπόρρις Άρτζιμπάσεφ, ο οποίος και έχει όλη την ευθύνη για τα σχέδια αυτά, τρέφει ιδιαίτερο σεβασμό για τον τύπο του Άδάμ και της Εύας. Συγχρόνως όμως καταλαβαίνει ότι ο τύπος αυτός θέλει κάποιες τροποποιήσεις ώστε να προσαρμοσθεί στις απαιτήσεις του συγχρόνου περιβάλλοντος. Ένας άντρας π.χ. τύπου Άδάμ, είναι αδύνατο να θυμάται, την ώρα που του χρειάζεται, μία πικάντικη ιστορούλα. Τα δυο χέρια του δεν τον βοηθούν όσο χρειάζεται. Ο άρρην τύπος Άρτζιμπάσεφ διαθέτει μέσα που ισχυροποιούν τη

1. Περισκοπικός οφθαλμός δια την παρακολούθησιν αθλητικών αγώνων κ λ.π. Απαραίτητος όταν οδηγη κανείς. Έκτεινόμενος υπερθεν της όροφης του αυτοκινήτου βοηθεί εις την παρακολούθησιν της τροχιάς.
2. Αι τρίχες του στήθους μετεφέρθησαν εδώ δια λόγους διακοσμητικούς
3. Αυτόματος μίκτηρις δια την κατασκευήν κοκταίηλ παντός είδους, ή οποία οδηγεί το ποτόν εις τόν... προορισμόν του.
4. Συμφυής στυλογράφος, απόδειξις ότι πρόκειται περί ανθρώπου τών γραμμάτων.
5. Αυτόματος συσκευή καταγραφής ανέκδοτων.

6. Χαρακτηριστικός μύς δεικνύων την υπεροχήν έναντι τών γυναικών.
7. Γραβάτα τύπου κομψής Μάρα, δεικνύουσα την υπεροχήν έναντι τών άλλων ανδρών.
8. Δελτιοθήκη κοινοτοπιών και στερεοτύπων απόψεων.
9. Κρύπτη δια την φύλαξιν χρημάτων, διδλίου επιταγών και πολυτίμων ενθυμίων.
10. Άκμη κατά μήκος του προσθίου μέρους τών ποδών καθιστώσα περιτόν τὸ σιδέρωμα του πανταλονιού.
11. Τὸ σώμα ἴσταται ὀρθόν τῇ βοηθείᾳ ἰσχυρᾶς σπονδυλικῆς στήλης ἀνθεκτικῆς εἰς ὕλικά καὶ ἠθικά κτυπήματα.
12. Ἡ μύτη φέρει λαβὴν ἐκ βακελίτου καὶ προσαρμόζεται εἰς τὴν χεῖρα τῆς γυναικός.
13. Συμφυής πίπτα ἐπιτρέπουσα εἰς τὸν φέροντα νὰ καπνίσῃ καὶ συγχρόνως νὰ τηλεφωνῇ ἢ νὰ πίνῃ.
14. Πρόσθετος πῶγων καθιστὼν περιτόν τὸ ξύρισμα.
15. Συσσωρευτὴς ὑψηλῆς τάσεως προκαλὼν ἐκνευρισμόν κατὰ τὴν πληρω-

- μὴν τῶν φόρων, τὴν ἐξόφλησιν τῶν λογαριασμῶν καὶ τὰς περιπλοκάς τῆς πολιτικῆς καταστάσεως.
16. Ἀγκιστρον στηρίξεως εἰς τὸ μπάρ, τὸν ὑπόγειον σιδηρόδρομον, τὸ γραφεῖον.
17. Χρήσιμοι ἀριθμοὶ τηλεφῶνων καταγράφονται ἐδῶ.
18. Ἐφεδρική καρδιά με σύστημα ἐνσφαιρῶν τριβῶν καὶ μονίμου λιπάνσεως.
19. Κοίλη προεσχὴ μετὰ θυρίδος ἐπιτρέπουσας τὴν παρακολούθησιν τῆς χωνεύσεως.
20. Ἐντομὴ διὰ τῆς ὁποίας συγκρατεῖται ἡ κάλσα.
21. Χαλκίνη περόνη στηρίξεως.
22. Διὰ τῆς παραλείψεως τῶν δακτύλων δὲν τρυποῦν οἱ κάλσες.

ΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΕΝΟΙ

μνήμη του, ἐνῶ τὸ θῆλυ κρατὶ ἀμετάβλητα μόνον τὰ πόδια του, τὰ ὅποια ὁ καλλιτέχνης θεωρεῖ τέλεια ὅπως εἶναι.

Ὡστόσο, ὁ καλλιτέχνης, ἂν καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ μοντέλλα του, καταλαβαίνει τὰ μειονεκτήματά τους. Ένας κύριος τύπου Άρτζιμπάσεφ με τὸν περισκοπικὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ πολὺ δύσκολα θὰ μπορῇ νὰ περάσῃ ἀπὸ μιὰ συνηθισμένη πόρτα, ἐνῶ ἀπὸ τὴν ὁπῆ ὅποια ἐρίσκειται στὸ κρανίον τῆς κυρίας, κακοὶ ἄνθρωποι θὰ μποροῦν νὰ τῆς βάξουν... κακὲς ἰδέες στὸ μυαλό της...

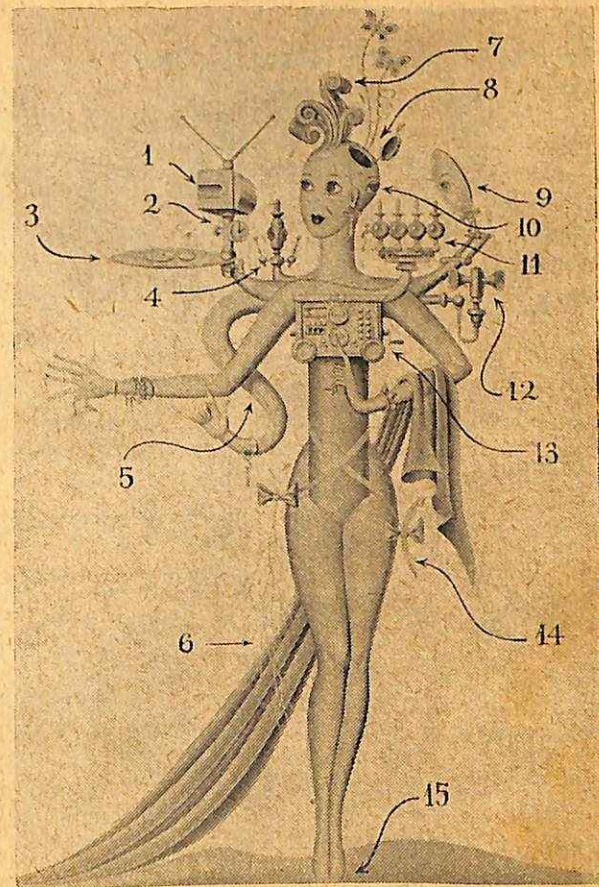
1. Ραδιοτηλεοπτικὴ συσκευή συνεχοῦς ἐκπομπῆς θερπνῶν μύθων.
2. Ὁρολόγιον βραδείας λειτουργίας διὰ τοῦ ὁποίου ἐπιτυγχάνεται κανονικὴ καθυστέρησις.
3. Πρόχειρον ραφάκι.
4. Αυτόματος συσκευή μετὰ συνδυασμοῦ κωδανίσκων καὶ δομητοῦ παράγουσα εὐχάριστον θόρυβον κατὰ τὰς κοσμικὰς συγκεντρώσεις.
5. Ἐπικουρικὴ χεὶρ διὰ τὸ κοῦμῶμα κομβίων ἢ ἐκλαίρ εὐρισκομένων εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τοῦ σώματος. Κρατεῖ τὸ σιγαρέττον, χαιρετᾷ καὶ ἐξέρχεται τοῦ αυτοκινήτου κατὰ τὰς στροφάς.

Ἐπικουρικὰ νεύρα ὑπενθυμίζοντα ὅτι ἡ γυνὴ εὐαίσθητοτέρα καὶ λεπτοτέρα τοῦ ἀνδρός. Εἰς περίπτωσιν νευρικῆς κοπώσεως ἀντικαθιστοῦν τὰ ἐξερσθημένα νεύρα.

6. Κόμη ἐξ ἀνοξειδωτοῦ χάλυβος. Ἐξοδα συντηρήσεως ἐλάχιστα.
7. Ἐγκεφαλικὴ ὁπὴ διευκολύνουσα τὸ ἔργον τοῦ ψυχαναλυτοῦ.

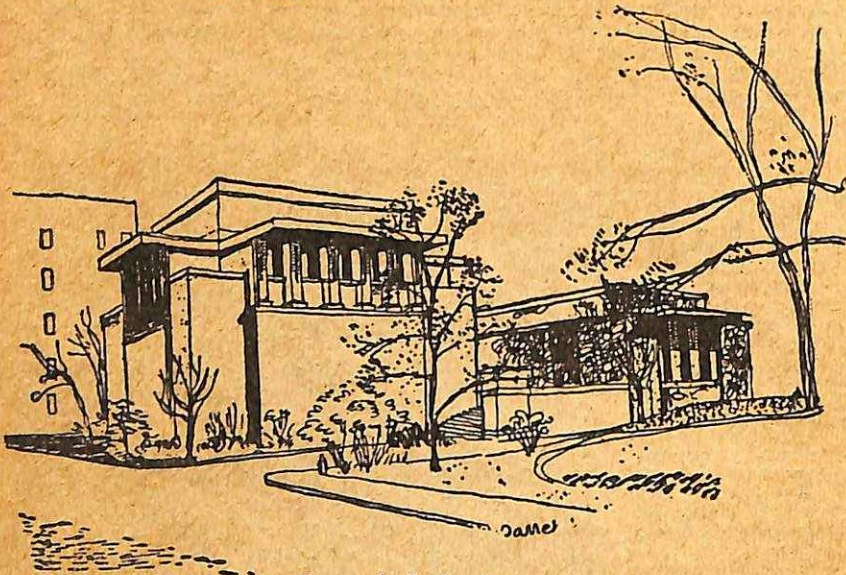
Συμπαγὴς ἐγκέφαλος, ἐξαιρετικῆς ἀποδόσεως διὰ τὴν ἐπίτευξιν συγκεντρώσεως καὶ τὴν δημιουργίαν ἀντιδράσεων.

8. Ροδόχρουν κάτοπτρον.
9. Ἐπικουρικὸς ὀφθαλμὸς διὰ τοῦ ὁποίου ἡ φέρουσα δύναμις νὰ καθρεπτίζεται εἰς τὰς προθήκας τῶν καταστημάτων.
10. Ἀρώματα, ἀποτριχωτικά καὶ καλλυντικά διανεμόνται ἐκ τῆς μπαταρίας αὐτῆς εἰς ὅλο τὸ σῶμα.
11. Ἡ μύτη ἀπουσιάζει διότι ὅταν ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἀέρα γυαλίζει καὶ διότι ὀλίγα γυναικεῖα εἶναι εὐχαριστημένοι ἀπὸ τὸ σχῆμα τῆς μύτης τῶν.
12. Ὑπερετρεπνῶν «Κουσομπολικὸς» δέ-

13. Ταχύς ηλεκτρονικός ἀριθμητής. Κύριον πλεονέκτημά του εἶναι μᾶλλον ἡ ταχύτης παρὰ ἡ ἀκρίβεια. Χρήσιμος κατὰ τὰ ψώνια.
14. Ὁ κορμὸς εἶναι ἓνας ἀπλὸς κύλινδρος ὁ ὁποῖος διὰ καταλλήλων μαλάξεων δύναται νὰ λάβῃ τὸ σχῆμα που λανσάρει ἡ Βάγκ ἢ τὸ Χάρπερς.
15. Ἡ 25ῃ πλευρᾷ, ἀπόδειξις κυριαρχίας ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν. Σῶμα καὶ πρόσωπον φέρον μόνιμον ἀντιρρυτιδικὸν ἐπίχρισμα ἐκ λακὲ τοῦ ὁποῖου δίδει ἀκτινοβολίαν.
16. Μονοδάκτυλοι πόδες, κατάλληλοι διὰ ἐξωδάκτυλα ὑποδήματα.

‘Ο Έπαναστάτης ‘Αρχιτέκτων

Ένωτική εκκλησία, 1906

ΦΡΑΝΚ ΛΟΎΝΤ ΡΑΪΤ

Του

J. M. RICHARDS

Φέτος το καλοκαίρι στην Φλωρεντία, στο Παλάτσο Στρότζι, θα γίνει η πρώτη έκθεση όλου κλήρου του έργου του Φράνκ Λόυντ Ράιτ, ενός από τους μεγαλύτερους αρχιτέκτονες του κόσμου. ‘Ο Λόυντ Ράιτ είναι σήμερα 82 ετών. Το γεγονός ότι ως τώρα δεν του έγινε άλλη δημόσια αναγνώριση οφείλεται, νομίζω, ως ξένα σημείω, στο γεγονός ότι ο Ράιτ είναι ένας επαναστάτης τόσο στη θέσι που έχει πάρει απέναντι στην αρχιτεκτονική, όσο και στο είδος των κτιρίων που κατασκευάζει — και ένας επαναστάτης πρέπει να ανοίξει το δρόμο του μόνος του, χωρίς την υποστήριξη

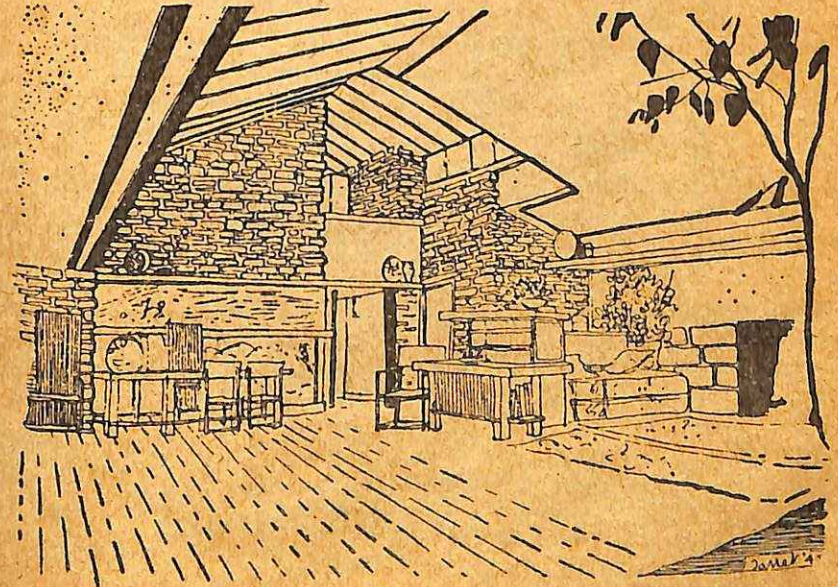
και την εβνοια του κοινού. Περισσότερο ακόμη, ίσως να συντέλεσε το ότι ο Ράιτ είναι ένας επαναστάτης πιο απόλυτος από κάθε άλλον. Τα έργα του πάντα ξεχώριζαν από τα έργα της αρχιτεκτονικής που μια εποχή τη θεωρούσαμε επαναστατική και που σήμερα είναι απολύτως αναγνωρισμένη και απλώς την ονομάζουμε μοντέρνα. ‘Η έργασία του Ράιτ θα είναι μια έκπληξη για κείνους που νομίζουν ότι ξέρουν την μοντέρνα αρχιτεκτονική.

‘Η εποχή μας είναι κατάλληλη για να γίνει γνωστός ο Ράιτ σε πλατύτερο κοινό γιατί η αξία της δουλειάς του κατανοείται τώρα

καλύτερα. ‘Ακόμη και ο αντίπαλός του, ή σχολή μοντέρνων αρχιτεκτόνων που πάντα είχε την τάση να τον θεωρή σαν έναν διειροπαρμένο ρωμαντικό, αρχίζει τώρα να βλέπει τα σημεία και τις ανάγκες που από καιρό μόνο εκείνος προσπαθούσε να καλύψει. ‘Οσοι ταυτίζουν την μοντέρνα αρχιτεκτονική κυρίως με τις αυστηρές γεωμετρικές γραμμές που εκφράζουν την απλυστία της μηχανής από την οποία και πηγάζουν, θα παρηγορηθούν όταν μάθουν ότι τώρα, όλο και περισσότερο υπολογίζονται οι ανθρώπινες αξίες που γι’ αυτές πάντα αγωνίστηκε ο Ράιτ.

Για να καταλάβουμε πώς δημιουργήθηκε αυτή η κατάσταση, θα χρειαστή να ρίξουμε μια ματιά στην μακρυστή και πολυτάραχη σταδιοδρομία του Ράιτ. ‘Ηταν μαθητής του μόνου μεγάλου αρχιτέκτονα που έβγαλε η ‘Αμερι-

κή, του Λουϊ Σάλλιβαν. Αυτός επινόησε τον ουρανοξύστη και σχεδίασε πολλούς από τους πρώτους ουρανοξύστες του Σικάγου που αποκάλυψαν τις τεράστιες δυνατότητες του καινούργιου αυτού τύπου οικοδομήματος. Το 1893 έπρόκειτο να γίνει στο Σικάγο μια μεγάλη παγκόσμια έκθεση και ο Σάλλιβαν και οι οπαδοί του πίστευαν ότι αυτή θα ήταν μια ευκαιρία για να φανή τι μπορούσε να δώσει μια νέα χώρα σαν την ‘Αμερική, δημιουργώντας ένα στυλ αρχιτεκτονικής που δεν ωφείλε τίποτα στις ακαδημίες του Παλιού Κόσμου. ‘Η συζήτηση για τα κτίρια που θα στέγαζαν την έκθεση ήταν θυελλώδης. Στο τέλος η οργανωτική επιτροπή αποφάσισε να δώσει μια πομπώδη απομύηση της αρχαίας Ρώμης. Το κτύπημα ήταν βαρύ για την ‘Αμερικανική αρχιτεκτονική. ‘Ο Σάλλιβαν πέθανε φτω-

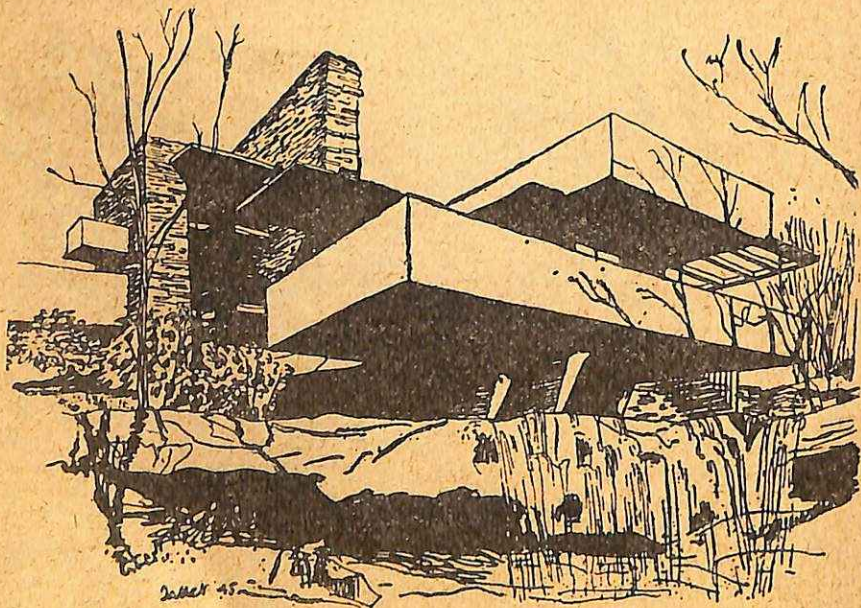
Σχολή αρχιτεκτόνων στο Οϊσκοβαν, 1925

χός ύστερα από λίγο καιρό και ο Φράνκ Λόυντ Ράιτ τραβήχτηκε στη μοναξιά του για να γίνη ο επαναστάτης. Όσο για την Αμερικανική αρχιτεκτονική, αυτή εξακολούθησε να παράγει άφθονες απομιμήσεις διαφόρων Ευρωπαϊκών στυλ καλύπτοντας ακόμη και τους ουρανοξύστες της με διακοσμήσεις γοθικές και μοτίβα παρμένα από την Αναγέννηση.

Ο Φράνκ Λόυντ Ράιτ, πιστός στην ιδέα του για την δημιουργία μιας τοπικής Αμερικανικής αρχιτεκτονικής, πέρασε τα πενήντα χρόνια από τότε σχεδιάζοντας και κτίζοντας έξοχικά σπίτια που με την απλότητα, τις οριζόντιες γραμμές και τα πλατειά τους γεύσα ξπαιρναν μια μορφή έντελως διαφορετική, και ξεχώριζαν από τους αρχιτεκτονικούς ρυθμούς που ήταν τότε της μόδας. Η χρησιμοποίησι ντόπιων υλικών τὰ συνέδεε με τὸ τοπίο ὅπου δούλευε

ο Ράιτ. Σπίτι και κήπος, θράχια και δέντρα, γίνονταν ένα αδιάσπαστο σύνολο. Αυτή η δουλειά δεν τον εμπόδιζε να κάνει και ακόμη πιο φιλόδοξα σχέδια και έκτισε μερικά μεγαλύτερα οικοδομήματα, τόσο πρωτότυπα στη σύλληψή τους όσο και τὰ έξοχά του σπίτια. Όστόσο, αν και σ' ὅλη του τὴ ζωὴ ἔκτισε πολλὰ κτίρια, τὸ ταλέντο του δὲν χρησιμοποιήθηκε τόσο ὅσο θὰ ἔπρεπε σὲ μιὰ χώρα μεγάλη σὰν τὴν Ἀμερική. Τὰ τελευταία του ἔργα δὲν εἶναι λιγώτερο πρωτότυπα παρ' ὅλο πὺ διακρίνει κανεὶς μιὰ τάσι (ἀναπόφευκτη ἴσως ὅταν μιὰ ἰδιοφυΐα παραμεληθῇ καὶ παραγνωριστῇ τόσο) πρὸς τὴν ἐσκεμμένη ἐπιτίθουσι καὶ τὸ παράδοξο.

Ἡ ἐπίδρασι του ὅμως, παρ' ὅλη τὴν ἀδιαφορία τῆς χώρας του, ἔγινε πολὺ αἰσθητὴ στὴν Εὐρώπη. Τὴν ἴδια ἐπίδρασι ἐξάσκησε καὶ στὶς σχολές πὺ ἵδρυσε — πρῶτα

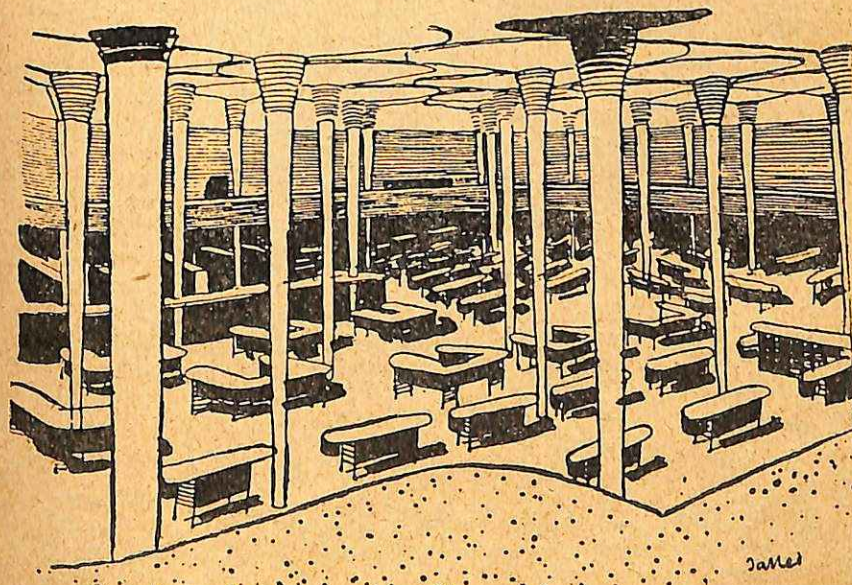

Σπίτι, στὴν Πενσυλβανία, 1936

στὸ Οὐϊσκονσιν καὶ ὕστερα στὴν ἔρημο τῆς Ἀριζόνας — ὅπου οἱ νέοι μαθηταὶ του ἐργάζονταν πᾶνω στὰ σχέδια τοῦ δασκάλου καὶ ἀφομοίωναν τὴν φιλοσοφία του. Ἡ φιλοσοφία αὐτὴ συνοψίζεται σ' ἓναν ὅρο πὺ ὁ ἴδιος ἀγαπᾶ νὰ τὸν χρησιμοποιῇ: «ὀργανικὴ ἀρχιτεκτονική». Μ' αὐτὸ ἔννοεῖ ὅτι ἡ ἀρχιτεκτονικὴ πρέπει νὰ στηρίζεται στὸν δεσμὸ μετὰ τὴν γύρω φύσι καὶ νὰ ἀντιτίθεται στὴν κυριαρχία τῆς μηχανῆς. Τὴν θεωρία αὐτὴ ὁ Ράιτ τὴν ἐξέθεσε στὰ ἑθελία του μετὰ τὸ σταθερὸ καὶ ρωμαλέο του στυλ καὶ μετὰ λίγο ἀέρα μυστικισμοῦ πὺ ὀφείλεται, χωρὶς ἀμφιβολία, στοὺς Οὐαλλοὺς προγόνους του.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ Ἀμερικανικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἀγνοώντας τὰ μαθήματα πὺ ὁ Ράιτ προσπάθησε νὰ τῆς διδάξη, ἐξακολούθησε τὸν δρόμο τῆς ἀνανεώνοντας ἐπιδέξια διάφορους ρυθμούς πὺ κατάφερε κάπως νὰ τοὺς συνδυάσῃ μετὰ

τὴν προοδευτικὴ οἰκοδομικὴ τεχνική. Τὰ πράγματα ἄλλαξαν ὅταν μπηκαν στὴν Ἀμερικὴ τὸ 1939, ἀκριβῶς προτοῦ κηρυχθῇ ὁ πόλεμος, πολλοὶ πρόσφυγες ἀπὸ τὴν κεντρικὴ Εὐρώπη, πολιτικοὶ διωκόμενοι. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς ἦταν καὶ μερικοὶ γνωστοὶ ἀρχιτέκτονες, ὁ Βάλτερ Γκρόπιους (ἀρχηγὸς τῆς πρωτοποριακῆς Γερμανικῆς σχολῆς βιομηχανικοῦ σχεδίου «Μπάουχαους» πὺ τὴν κατάργησαν οἱ Ναζί), ὁ Ἐρικ Μέντελσον, ὁ Μαρσέλ Μπρώυερ καὶ ἄλλοι. Αὐτοὶ ἔφεραν μαζί τους τὸ μοντέρνο ἀρχιτεκτονικὸ στυλ πὺ εἶχαν ἤδη ἐπιβάλλει στὴν Εὐρώπη μαζί με ἄλλους (ἀπὸ τοὺς ὁποίους ὁ περιφημότερος ἦταν ὁ Γαλλο-Ἑλβετὸς Λεκορμπυζιέ). Τὸ στυλ αὐτὸ ἦταν τὸ μόνο πὺ ἄξιζε ἀληθινά, ἦταν συγχρονισμένο καὶ μποροῦσε νὰ ἀντικαταστήσῃ τὶς ξεπερασμένες τυπικὲς ἀναγεννήσεις τοῦ κλασσικοῦ καὶ τοῦ γοθικοῦ ρυθμοῦ. Τὰ

Μακέττα τῶν κεντροῦ γράφειων τῆς εταιρίας Τζόνσον στὸ Οὐϊσκονσιν

λευκά, σκέτα, γεωμετρικά του σχήματα, κατασκευασμένα κυρίως από μπετόν και γυαλί — κομψά και πρόσχαρα όταν ή ξμπνευσί είναι καλή, αλλά καταθλιπτικά και άμορφα όταν είναι κακή — έχουν γίνει πιά γνωστά σε όλους.

Οί Εύρωπαϊκές αυτές ιδέες για την σύγχρονη αρχιτεκτονική κέρδισαν γρήγορα έδαφος στην Άμερική. Για τον Ράιτ όμως δεν έσήμαιναν τίποτε άλλο παρά ένα ακόμη μοντέρνο στύλ. Είχε καταπολεμήσει τόσον καιρό αυτές τις αναβιώσεις των παλιών ρυθμών — όπως και οί Εύρωπαίοι συνάδελφοί του τώρα — ώστε ήταν αληθινά δραματικό γι' αυτόν, όταν νίκησαν οί ιδέες τους, να μην μπορή να σταθή κοντά τους και να εγκρίνη τὰ καινούργια κτίρια που έφτιαχναν. Κι' αυτό γιατί ο χαρακτήρας της νέας Εύρωπαϊκής — και τώρα της νέας Άμερικανικής — αρχιτεκτονικής πήγαιζε από την χρησιμοποίησι της μηχανής, τὸ μόνο πράγμα που ο Ράιτ έβλεπε πάντα σαν τὸν πρώτο έχθρο της τέχνης.

Έτσι ο Φράνκ Λόυντ Ράιτ έμεινε ο επαναστάτης, προφητεύοντας την καταστροφή για την

πορεία που ακολουθούσαν οί άλλοι αρχιτέκτονες. Άλλά ή μοντέρνα αρχιτεκτονική, προχωρώντας με τὸν δικό της τρόπο ανακάλυψε μόνη της ότι, αν και έπρεπε να μείνη δεμένη στην μηχανή, δεν μπορούσε να δώση απάντησι στις ανάγκες του κοινού ανθρώπου χωρίς να γίνη συγχρόνως πιὸ ανθρώπινη και πιὸ φιλική πρὸς τις πανάρχαιες απαιτήσεις της φύσεως και του τοπίου, χωρίς να γίνη λιγώτερο άκαμπτη και συνθετική, δηλαδή (για να χρησιμοποιήσουμε τὸν ὄρο του Ράιτ) χωρίς να γίνη πιὸ ὀργανική.

Τὸ αποτέλεσμα είναι ότι ή σημερινή γενεά των αρχιτεκτόνων ενδιαφέρεται ὅλο και περισσότερο για τὰ διδάγματα του Ράιτ. Έφθασαν και αυτοί στα ίδια συμπεράσματα αλλά με πιὸ έμμεσες μεθόδους. Προνόμιο όμως της μεγαλοφυΐας είναι να δουλεύη με τή διαίσθησι εκεί όπου άλλοι στηρίζονται μόνο στη λογική. Η επίδρασι του Ράιτ είναι σήμερα μεγαλύτερη από ποτέ άλλοτε και ή καριέρα του ως επαναστάτη άνταμείβεται τώρα: ὅλοι τὸν αναγνωρίζουν σαν μιὰ μεγάλη μορφή της αρχιτεκτονικής.

Ο κύριος διάβαζε στὸ γραφεῖο του. Ξαφνικά μπήκε ή υπηρέτρια έξαλλη.

— Κύριε πήγα να πλύνω τις κάλτσες σας και μου λείπει μία. Μήπως είναι εδώ πουθενά;

Ο κύριος ψάχνει.

— Θα τις άφησα στὸ τέννις φαίνεται, της λέει όταν ή έρευνα αποδείχθηκε άκαρπη.

Η υπηρέτρια έφυγε και σε λίγο ξαναμπήκε χαρούμενη.

— Με συγχωρείτε, κύριε, έκανα λάθος. Μέτρησα όλες τις κάλτσες σας και μου περισσεύει μία.

S. Malaref

ΑΡΕΣΕΤΕ

ΣΤΙΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ;

Ολοι οί άνδρες δεν άρέσουν τὸ ίδιο στις γυναίκες και ή κλίμακα αρχίζει από κείνους που δεν γυρίζει καμμιὰ να τούς κυττάξη και τελειώνει στους Δὸν Ζουάν.

Ποιά θέσι νομίζετε ότι κατέχετε στην κλίμακα αυτή; Άπαντήστε με ὅλη σας τήν ειλικρίνεια στις παρακάτω έρωτήσεις με ένα ναι ή με ένα όχι, και θα τὸ μάθετε άμέσως.

1) Οί άνοησίες που λέτε είναι για τις γυναίκες άτράνταχτες αλήθειες μόνο και μόνο γιατί βγαίνουν από τὸ στόμα σας; Θεωρούν και τὰ πιὸ άνιάρ; καλαμπούρια σας πνευματώδη;

2) Έχουν για σας καλύτερη ιδέα από ὅ,τι έχετε έσείς ο ίδιος για τὸν εαυτό σας;

3) Σας ξαφνιάζουν τὰ τηλεφωνήματα, με προσήματα που μόνον οί γυναίκες μπορούν να ανακαλύπτουν;

4) Λένε συνήθως καλά λόγια μιλώντας για σας, άποσιωπώντας, συνειδητά ή ὅχι, τὰ έλαττώματά σας που έσείς ο ίδιος ξέρετε πως είναι άναρίθμητα;

5) Παρατηρήσατε αν θυμούνται λεπτομέρειες από έντελώς άσημαντα πράγματα που τούς διηγείσθε;

6) Όταν είστε στὸ κρεβάτι σας φορτώνονται με τις έπισκέψεις τους μόνο και μόνο για να διαπιστώσουν αν πραγματικά είστε άρρωστος;

7) Όταν φεύγετε στην έξοχή σας εκβιάζουν να τούς ὀρκιστήτε πως θα τούς γράφετε συχνά;

8) Όταν μάθουν πως αγαπάτε τὰ σπὸρ γίνονται κι' αυτές φίλαθλες,

9) Σπεύδουν να έπιδοκιμάσουν τὰ

κατορθώματά σας, κι' ως είστε σωστή νούλα;

10) Όταν τις καλείτε να χορέψετε, καταλαβαίνετε να πιέζουν τὸν εαυτό τους για να σηκωθούν;

11) Προσέξατε αν τὸ πρόσωπό σας αποτελεί τὸ αγαπημένο θέμα συζητήσεως στὸν κύκλο των γυναικῶν που γνωρίζετε;

12) Είστε άφορμή σκηνῶν ζηλοτυπίας;

13) Σας καλοῦνε συχνά;

14) Και όταν δεν πάτε σας λένε πως ή άπουσία σας ήταν πολὺ αίσθητή;

15) Σας είπαν ποτέ πως μιὰ γυναίκα που οὔτε καν τήν προσέξατε ποτέ δεν σας βγάζει από τὸν νοῦ της, πως είστε ο έκλεκτός της καρδιάς της;

16) Όταν δοκιμάσετε να τις άποφύγετε ή τις κάνετε να χάσουν τὰ ίχνη σας σας κυνηγάνε σαν τὰ καλύτερα λαγωνικά;

17) Δέχονται με φιλοφροσύνη και με ευγένεια τις περιποιήσεις σας;

18) Φροντίζουν να γίνονται ωραιότερες όταν πρόκειται να βγούνε μαζί σας;

19) Παρ' ὅλο που τούς φέρεστε άσκημα έπιμένουν να σας κυνηγάνε;

20) Τρελλαινόνται για ὅ,τι αγαπάτε έσείς;

Βαθμολογήστε με τὸ 1 κάθε ναι. Άν βγάλετε 17—με ειλικρίνεια όμως—είστε αρκετά άμαρτωλὸς γιατί ασφαλώς θα έχετε παρασύρει πολλές γυναίκες.

Άν βγάλετε από 14 έως 17, άρέσετε πολὺ.

Άπό 10 έως 13, άρέσετε αρκετά.

Άπό τὰ 6 έως τὰ 9, σας βρίσκουν συμπαθητικό.

Άπό τὰ 5 και κάτω τούς είστε αδιάφορος.

☆

Στὸ προηγούμενο τεῦχος, εκάναμε ένα θλιβερό λάθος που δεν έπείτρεψε σε κανέναν άναγνώστη μας να μετρήση τήν τύχη του. Τὸ δύο έγινε δέκα.

ΤΟ ΚΟΛΥΜΠΙ

Κολυμπάτε για να είστε υγιείς

Του
HENRI LE BATTLE

Τὸ κολύμπι εἶναι ἓνα εὐχάριστο σπόρ. Τὴν ὁμολογία αὐτὴ τὴν κάνουν ὄχι μόνο ὅσοι ἀσχολοῦνται μὲ τὸν ἀθλητισμὸ καὶ οἱ γιατροὶ ἀλλὰ καὶ οἱ ἴδιοι οἱ ἄνθρωποι ποὺ χαίρονται τὴν ζωογόνο ἐπίδρασί του. Γιὰ τοὺς ἐρασιτέχνες εἶναι μιὰ μοναδικὴ καλοκαιρινὴ ἀπασχόλησι ποὺ προσφέρει χαρὰ καὶ υγεία. Γιὰ ὅσους πάλι ἀσχολοῦνται συστηματικὰ μ' αὐτὸ εἶναι ἓνα σπόρ εὐγενικὸ καὶ ὠφέλιμο. Τὸ ἐνδιαφέρον μάλιστα ποὺ παρουσιάζει ἀπὸ ἀθλητικὴ ἀποψι γίνεται σ' ὅλο τὸν κόσμο διαρκῶς μεγαλότερο.

Στοὺς Ὀλυμπιακοὺς Ἀγῶνες τοῦ 1930, ὕστερα ἀπὸ τὴν καταπληκτικὴ νίκη τῶν Ἰαπῶνων κολυμβητῶν, ὁ προπονητὴς τῆς Ἀ-

μερικανικῆς ομάδας ἔκαμε ἔνστασι.

— Οἱ Ἰάπωνες, εἶπε, εἶχαν πάρει ὀξυγόνο ἀπὸ πρὶν. Οἱ ἀγῶνες πρέπει νὰ ἀκυρωθοῦν.

Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ καλύτερος εἰδικὸς σ' αὐτὰ τὰ ζητήματα ἦταν ὁ Δρ Κάρποβιτς, γι' αὐτὸ καὶ τοῦ ἔθεσαν ὑπ' ὄψι του τὴ διαφορά. Ὁ Δρ Κάρποβιτς ἐξέτασε μόνος του τὸ ζήτημα καὶ θρῆκε ὅτι οἱ Ἰάπωνες εἶχαν εἰσπνεύσει ὀξυγόνο μισὴ ὥρα πρὶν ἀπὸ τοὺς ἀγῶνες. Ἡ ἔκθεσι ποὺ ὑπέβαλε στὴν ἐπιτροπὴ τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων ἔλεγε μετὰξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς:

— Ἡ εἰσπονή τοῦ ὀξυγόνου δὲν ἐπέδρασε στὴν μυϊκὴ δύναμι τῶν Ἰαπῶνων περισσότερο ἀπὸ ὅ,τι θὰ ἐπιδροῦσαν, ἂς ποῦμε, δυὸ

κομματάκια ζάχαρη. Καὶ ὅλοι θέβαια συμβουλευέτε τοὺς ἀθλητὰς νὰ τρῶνε ζάχαρι. Δοκίμασα τὸ πείραμα σὲ πέντε καλοὺς Ἀμερικανοὺς κολυμβητὰς καὶ παρακολούθησα τὶς ἐπιδόσεις τους μὲ ὀξυγόνο καὶ χωρὶς ὀξυγόνο. Τὸ συμπέρασμά μου εἶναι ὅτι γιὰ νὰ βελτιώσῃ τὸν συνήθη χρόνον του στὰ 100 μέτρα ἓνας κολυμβητὴς πρέπει νὰ εἰσπνεύσῃ ὀξυγόνο λίγα δευτερόλεπτα πρὶν ἀπὸ τὸν ἀγῶνα. Ὑστερα ἀπὸ τρία λεπτά ἡ ἐπίδρασι χάνεται. Πολὺ περισσότερο ὕστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα. Ἡ ὑποτιθέμενη διέγερσι τῶν Ἰαπῶνων δὲν ἦταν παρὰ ἓνα ψυχολογικὸ κόλπο τοῦ προπονητοῦ.

Τὸ ὀξυγόνο, ὅπως φαίνεται, μπορεῖ νὰ βοηθήσῃ τοὺς ὑποψηφίους πρωταθλητὰς. Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ δημοσιεύθηκε τὸ τελευταῖο βιβλίον τοῦ Κάρποβιτς φαίνεται πῶς καὶ τὰ μαθηματικὰ μποροῦν νὰ βοηθήσουν. Οἱ Ἀμερικανοὶ προπονηταὶ ἔχουν τώρα στὴ διάθεσί τους μιὰ σειρὰ ἀπὸ μαθηματικοὺς τύπους ποὺ ἰσχύουν γιὰ κάθε σῶμα. Ἐχοντας ὠρισμένα στοιχεῖα, τὸ βάρος τοῦ κολυμβητοῦ, τὴν μέση του, τὴν ἔκτασι τῶν χεριῶν του, τὴν πυκνότητα καὶ τὴν θερμοκρασία τοῦ νεροῦ, μπορεῖ κανεὶς νὰ καθορίσῃ τὴν ἀντίστασι τοῦ νεροῦ καὶ νὰ προβλέψῃ, μὲ καθωρισμένο περιθώριο πιθανοτήτων, τὴν ἐπίδοσι ποὺ θὰ ἐπιτύχῃ ἓνας κολυμβητὴς γιὰ κάθε ἀπόστασι μεγαλύτερη τῶν 450 μέτρων. Οἱ Γάλλοι προπονηταὶ γενικὰ δὲν χρησιμοποιοῦν αὐτὸ τὸ σύστημα καὶ βασίζονται τὶς θεωρίες τους στὴν ὅλο καὶ μεγαλύτερη μηχανικότητα τῶν κινήσεων. Τὸ σὺλ τοῦ πρωταθλητοῦ Ἀλεξ. Ζάνυ ὅταν κολυμπᾷ κρόουλ δίνει τὴν ἐντύπωσι εὐκολίας, ἀπλότητας, οἱ-

κονομίας· εἶναι καρπὸς μεγάλου μόχθου. Μέσα σ' ἓνα χρόνο ὁ Ζάνυ διασχίζει σὲ προπονήσεις μὲ κρόουλ μιὰ ἀπόστασι ὅση εἶναι ἀπὸ τὸ Παρίσι ὡς τὴν Νίκαια μὲ ἐπιστροφή.

Ὅλοι οἱ πρωταθληταὶ τονίζουν πόσο αὐθόρμητος εἶναι ὁ χαρακτήρας τῶν κινήσεων τοῦ κρόουλ. Τὸ 1904 ἓνας ἀποικὸς τῆς Αὐστραλίας ἀνεκάλυψε τὸ κρόουλ ποὺ ἦταν ἄγνωστο στὶς πολιτισμένες χῶρες, βλέποντας τοὺς κανιβαλοὺς νὰ κολυμποῦν. Γιὰ πρώτη φορὰ τὸ κρόουλ ἐμφανίστηκε στὴ Γαλλία τὸ 1908. Ἀνάμεσα στὸ κρόουλ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ στὸ σημερινὸ ὑπάρχει θεβία ἀρκετὴ διαφορά.

Τὸ κρόουλ σήμερα φαίνεται νὰ πλησιάζῃ στὴν τελειότητα.

Ἐπίσης μεγάλη ἐξέλιξι σημειώσαν καὶ οἱ πσίνες ὅπου γίνονται οἱ κολυμβητικοὶ ἀγῶνες. Ἡ θερμοκρασία τοῦ νεροῦ κανονίζεται ἀπὸ τοὺς εἰδικούς καὶ ὑπάρχουν πολλὲς λεπτομέρειες ποὺ συντελοῦν στὴν τεχνικὴ ἐξέλιξι τῶν κολυμβητικῶν δεξαμενῶν. Μὲ τὶς συνθήκες αὐτὲς ἡ κατάρριψι ἐνὸς ρεκὸρ δὲν εἶναι πιά ἀποτέλεσμα τεχνικῆς βελτιώσεως ἀλλὰ ἀνωτέρας μυϊκῆς δυνάμεως. Τὰ ρεκὸρ ταχύτητος δὲν καταρρίπτονται παρὰ πολὺ σπάνια.

Ἡ ἔλξι ποὺ ἀσκεῖ τὸ κολύμπι σὰν σπόρ μπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ ἀπὸ τὴν ὑπόσχεσι τελειοποιήσεως ποὺ δίνουν οἱ σοβαρὲς θεωρίες προπονήσεως. Τὰ βασικὰ σημεῖα εἶναι τὰ ἑξῆς:

Ἄν γιὰ τὴν ἀπόστασι Χ ἓνας προπονημένος κολυμβητὴς χρειάζεται γιὰ νὰ τὴν διανύσῃ ποσότητα ἐνεργείας Α, ἓνας κολυμβητὴς ἀπείρος χρειάζεται γιὰ τὴν ἴδια ἀπόστασι ἐνέργεια 5Α.

Ἡ ταχύτης ἐνὸς κολυμβητοῦ κρόουλ καλὰ προπονημένου ἀνα-

λύεται ως εξής: κινήσεις χειρών 70%, ποδιών 30%, ενώ του άπρoπόνητου κολυμβητού: χέρια 80%, πόδια 20%.

Ώς βάσι για τόν υπολογισμό της ταχύτητος παίρνουν συνήθως τὸ ἓνα μέτρο στὸ δευτερόλεπτο.

Τὸ κολύμπι ὡς σπόρ ἀπαιτεῖ καὶ ψυχικὰ προτερήματα. Ἡ προπόνησι εἶναι μονότονη. Χρειάζεται ὑπομονὴ καὶ θάρρος. Τὸ κολύμπι ἀκόμη βοηθεῖ στὴν ἀνάπτυξι ὅλων τῶν μυῶν τοῦ σώματος καὶ ὄχι ὠρισμένων μόνον εἰς βάρος τῶν ἄλλων ὅπως γίνεται μὲ ἄλλα σπόρ. Ὁ κολυμβητὴς εἶναι ἓνας ἄνθρωπος ἰσορροπημένος φυσιολογικά. Ποτὲ δὲν βλέπει κανεὶς κοντὰ στὸ νερὸ ἀναιμικοὺς ἢ καχεκτικούς τύπους. Τὸ κολύμπι ἀνοίγει τὸν θώρακα, δυναμώνει τὴν καρδιά καὶ ρυθμίζει τὸ νευρικό σύστημα. Χαλυβδώνει τὴν θέλησι. Καὶ ὁ Λόρδος Βύρων πού πέρασε κολυμπώντας τὸν Ἑλλησποντο στὰ χνάρια τοῦ Λεάνδρου, ἔγραψε ὅτι ὁ ἄνθρωπος χάνει τὴν ἀξία του ὅταν βγαίνει ἀπὸ τὸ νερό.

οἱ πνιγμοὶ εἶναι ἀδικαιολογητοί

Τοῦ

CHARLES HARRIS

Κάθε χρόνο σ' ὅλες τὶς χώρες τοῦ κόσμου γίνονται πολλὰ δυστυχήματα στοὺς κολυμβητὰς πού πολλές φορές καταλήγουν στὸν θάνατο. Συμβαίνει θέβαια οἱ συνθήκες νὰ εἶναι τέτοιες ὥστε ἡ σωτηρία νὰ εἶναι ἀδύνατη. Τὶς περισσότερες φορές ὅμως ἡ

αἰτία τῆς συμφορᾶς εἶναι μηδαιμνὴ καὶ θὰ μπορούσε νὰ εἶχε ἀποφευχθῇ ἂν οἱ ἄνθρωποι πού κολυμποῦν εἶχαν ὑπ' ὄψιν τους δυὸ βασικά πράγματα:

α) Οἱ ἄνθρωποι πνίγονται γιατί δὲν ξέρουν κολύμπι. Εἶναι πείργο πόσο πολλοὶ ἄνθρωποι κατακλύζουν κάθε καλοκαίρι τὶς ἀκρογιαλιές καὶ τὶς ἀμμουδιές καὶ πόσο λίγοι ἀπ' αὐτοὺς ξέρουν νὰ κολυμπούν. Στὸν πόλεμο, ἀπὸ μιὰ ἐξέτασι πού ἔγινε στὸν Ἀμερικανικὸ στρατό, ἀπεδείχθη ὅτι σὲ δέκα ἄντρες μόνο ἓνας ἤξερε καλὸ κολύμπι καὶ μόνο 15% τοῦ συνόλου μπορούσαν νὰ κολυμποῦν τόσο ὥστε νὰ σωθοῦν.

β) Οἱ ἄνθρωποι πνίγονται γιατί δὲν σέβονται τὸ νερό. Οἱ ἄνθρωποι πολὺ συχνὰ ξεχνοῦν ὅτι τὸ νερὸ μπορεῖ νὰ εἶναι ἐχθρὸς ὅσο καὶ φίλος. Μὴν ἐμπιστεύεστε νερὰ πού δὲν τὰ ξέρετε, μὴν ὑποτιμάτε τὴ δύναμι τῆς φύσεως καὶ μὴν ὑπερτιμάτε τὴ δική σας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς δύο αὐτοὺς βασικοὺς συλλογισμοὺς ὑπάρχουν καὶ μερικοὶ κανόνες ἀσφαλείας στὴν θάλασσα:

1) Μάθετε κολύμπι. Τὸ κολύμπι μαθαίνεται εὐκόλα παρ' ὅλο πού ἐπικρατεῖ ἀντίθετη ἀντίληψι. Τὸ κολύμπι εἶναι εὐχάριστο καὶ ὑγιεινὸ καὶ μπορεῖ νὰ σώσῃ μιὰ μέρα τὴ ζωὴ σας.

2) Ἄν δὲν ξέρετε κολύμπι μὴν πλησιάζετε στὰ βαθιά. Ὁ κίνδυνος δὲν εἶναι διασκέδασι.

3) Νὰ μὴν κολυμπάτε οὔτε νὰ κάνετε βουτιές σὲ νερὰ ἐπικίνδυνα ἢ ἄγνωστα.

4) Ἄν εἴστε ζεστός μὴν μπαίνετε στὸ νερό. Ἄν αἰσθανθῆτε κρύο βγῆτε ἀμέσως ἔξω. Τὸ κρύο νερὸ ὕστερα ἀπὸ δρόμο ἢ παιγνίδια στὴν ἀμμουδιά μπορεῖ νὰ

φέρῃ κράμπα στὸ στομάχι. Κράμπες μπορεῖτε νὰ πάθετε καὶ ἂν κουρασθῆτε ἢ κρυώσετε μέσα στὸ νερό.

5) Μὴν θέλετε νὰ κάνετε ἐπίδειξι τῆς κολυμβητικῆς δεξιότητάς σας καὶ μὴν θελήσετε νὰ τὰ βάλετε μὲ τὸ νερὸ ἂν θρεθῆτε σὲ δύσκολη στιγμή. Ὁ συναγωνισμὸς μπορεῖ νὰ σᾶς κουράσῃ καὶ νὰ γίνῃ ἐπικίνδυνος. Μόνο μὲ τὴν ψυχραιμία καὶ τὴν ὑ-

πομονὴ θὰ βγῆτε ἀπὸ μιὰ δύσκολη περίστασι.

6) Μὴν σπεύδετε νὰ βοηθήσετε ἓναν κακὸ κολυμβητὴ ἂν δὲν κολυμπάτε πολὺ καλὰ ὁ ἴδιος. Καὶ ἂν εἴστε καλὸς κολυμβητὴς, καλὸ εἶναι νὰ μάθετε πῶς νὰ σώζετε ἓναν πνιγμένο. Τὸ κολύμπι εἶναι ἓνα μοναδικὸ σπόρ πού προσφέρει χαρά, ἀλλὰ καὶ ἐξυπηρέτησι σὲ ὦρα κινδύνου.

ΜΑΥΡΗ ΜΑΓΕΙΑ

Ένας Εὐρωπαῖος ἄποικος τοῦ Βελγικοῦ Κογγὸ διηγῆθηκε τὴν ἀκόλουθη παράξενη ἱστορία ἀπὸν Οὐίλλιαμ Μπρίτζες, μέλος τῆς Ζωολογικῆς Ἑταιρίας τῆς Νέας Ὑόρκης:

— Πρῶτος μὲ προειδοποίησε ὁ ἀρχιεργάτης μου. Δούλευε κοντὰ μου 18 χρόνια καὶ εἶχε ἀρχίσει νὰ καταλαβαίνει ὅτι δὲν ἦμουν καὶ τόσο κακὸς, ἂν καὶ λευκός. Ὅταν τὸν ἄκουσα ἔβαλα τὰ γέλια. Τί παράξενα πράγματα ἄκουγε κανεὶς στὸ Κογγὸ ἀλήθεια!

Ὑστερα ἀπὸ ἓνα μῆνα ὅμως δὲν γελοῦσα καθόλου. Στὸ ἐργοστάσιο δούλευαν 250 ἰθαγενεῖς πού ἦταν ἥσυχοι καὶ ὑπάκουοι στὸν ἀρχηγό τους. Ὅταν εἶδα λοιπὸν αὐτὸν τὸν τελευταῖο νὰ ἔρχεται μὲ ὕφος σοβαρὸ κατάλαβα ὅτι κάτι πραγματικά συνέβαινε.

— Μοῦ εἶπαν ὅτι τρῶτε ἰθαγενεῖς, μοῦ εἶπε χωρὶς περιστροφές. Ἄν δὲν σταματήσετε θὰ πῶ σ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ φύγουν. Δὲν μποροῦν νὰ δουλεύουν γιὰ ἓναν πού τρῶει μαύρους.

— Μὰ ἔλα στὰ καλά σου! Λὲς ἀνοησίες! Δὲν τρῶω θέβαια ἰθαγενεῖς.

— Ὁ μάγειράς μου ὅμως τάχθηκε ἐναντίον μου.

— Κι' ἐγὼ εἶμαι ἀγανακτισμένος καὶ ἀρνούμαι νὰ μαγειρεύω μαύρους.

Ἐμεῖνα σιωπηλός, γιατί θὰ φαινόμεν γελοῖος ἂν ἀρχίζα συζητῆσι μὲ τὸν μάγειρα μπροστὰ στοὺς ἄλλους. Πιὸ ὕστερα τὸν ρώτησα ἰδιαιτέρως. «Πότε μαγειρεύεις μαύρους γιὰ μένα; Τοὺς ἔτρωγα βραστούς ἢ ψητούς;» Μάταιος κόπος! Ἐκεῖνος ἐπαναλάμβανε διαρκῶς ὅτι ἔτρωγα μαύρους.

Τὴν ἄλλη μέρα ἓνας φίλος μου ἀπ' τὸ Σουντὰν ἦλθε νὰ μείνῃ λίγο μαζί μου καὶ μοῦ διηγῆθηκε ὅτι τὸν κατηγοροῦσαν πῶς ἔτρωγε μαύρους. Τοῦ ὁμολόγησα ὅτι τὸ ἴδιο συνέβαινε καὶ σὲ μένα. Στρωθήκαμε λοιπὸν καὶ μελετήσαμε τὸ ζήτημα καὶ ἐπιτέλους τὸ μυστήριο διαλευκάνθηκε.

Εἶχα παραγγεῖλει στὴν Ἀμερικὴ ἀρκετὲς κονσέρβες ἀπὸ εἶδη πού μᾶς λείπουν πολὺ στὴν Ἀφρική. Ἀπ' ἔξω τὰ κουτιά εἶχαν ὠραῖες χρωματιστὲς εἰκόνες καὶ οἱ ἰθαγενεῖς ἂν καὶ ἀγράμματοι τὶς καταλάβαιναν. Ὅταν ἔβλεπαν ἀπ' ἔξω ντομάτες, ἔβρισκαν καὶ μέσα ντομάτες, ὅταν ἔβλεπαν κεράσια, ἔβρισκαν κεράσια. Ἦταν ὅμως καὶ μερικά κουτιά μὲ σκόνη γιὰ κρέμες πού εἶχαν σῆμα κατατεθέν μιὰ γελαστὴ ἀραπίνη!

ΞΕΡΕΤΕ ΟΤΙ...

Το φιλμ Μπέργκμαν - Ροσελίνι «Στρόμπολι» έναντίον του οποίου έγινε τέτοιος αγώνας στην Αμερική, υπήρξε μία από τις μεγαλύτερες οικονομικές επιτυχίες ; Μέσα σε μία εβδομάδα έβγαλε όλα του τα έξοδα. Είναι η πρώτη ταινία που το κατάρθωσε αυτό μέσα σε τόσο μικρό χρονικό διάστημα.

☆

“Οτι 7.000 Άγγλοι υπήρξαν πέρυσι θύματα ατυχημάτων μέσα στα σπίτια ενώ τα ατυχήματα στους δρόμους είχαν μόνον 6.000 θύματα ; 66% των ατυχημάτων προήλθαν από απροσεξία ή λάθος. Οι ψυχολόγοι αποδίδουν τα οικιακά αυτά ατυχήματα στην έλλειψη οικογενειακής ηρεμίας.

☆

“Οτι ένας άνδρας ξυρίζει κάθε μέρα στο πρόσωπό του 340 τετραγωνικά εκατοστά και ότι αυτό σημαίνει πως ολοκληρω τον χρόνο ξυρίζει παραπάνω από 12 τετραγωνικά μέτρα ;

☆

“Οτι οι άκτες του Περού έρημώνονται κατά καιρούς σε έκτασι πολλών χιλιομέτρων από φοβερές καταιγίδες κατά τις οποίες μία χημική ουσία που έρχεται από την θάλασσα σκοτώνει τα πουλιά και προκαλεί φοβερές επιδημίες ; Οι καταιγίδες αυτές πλήττουν κυρίως το λιμάνι του Γκαλλάο αλλά απλώνονται και στην υπόλοιπη πόλι και σκεπάζουν τα πάντα με μία πυκνή μαύρη σκόνη. Κανένας σοφός δεν κατάρθωσε ως τώρα να εξηγήσει το μυστήριο.

☆

“Οτι οι γυναίκες νάνοι αποφεύγουν συνήθως να κάνουν παιδιά ; Καθώς τα παιδιά τους έχουν κατά κανόνα τις κανονικές διαστάσεις, χρειάζεται να γίνει καισαρική τομή ή οποία πολύ συχνά είναι μοιραία γι’ αυτές. Έν τούτοις στον 18ο αιώνα μία γυναίκα νάνος, ύψους 66 εκατοστωμέτρων, ή κυρία Τζούντιθ Σκίννερ, μέσα σε 23 χρόνια, απέκτησε με τον άνδρα της, ύψους 65 εκατοστωμέτρων, 14 παιδιά. “Ολα έζησαν και όλα είχαν τις διαστάσεις του κανονικού ανθρώπου.

☆

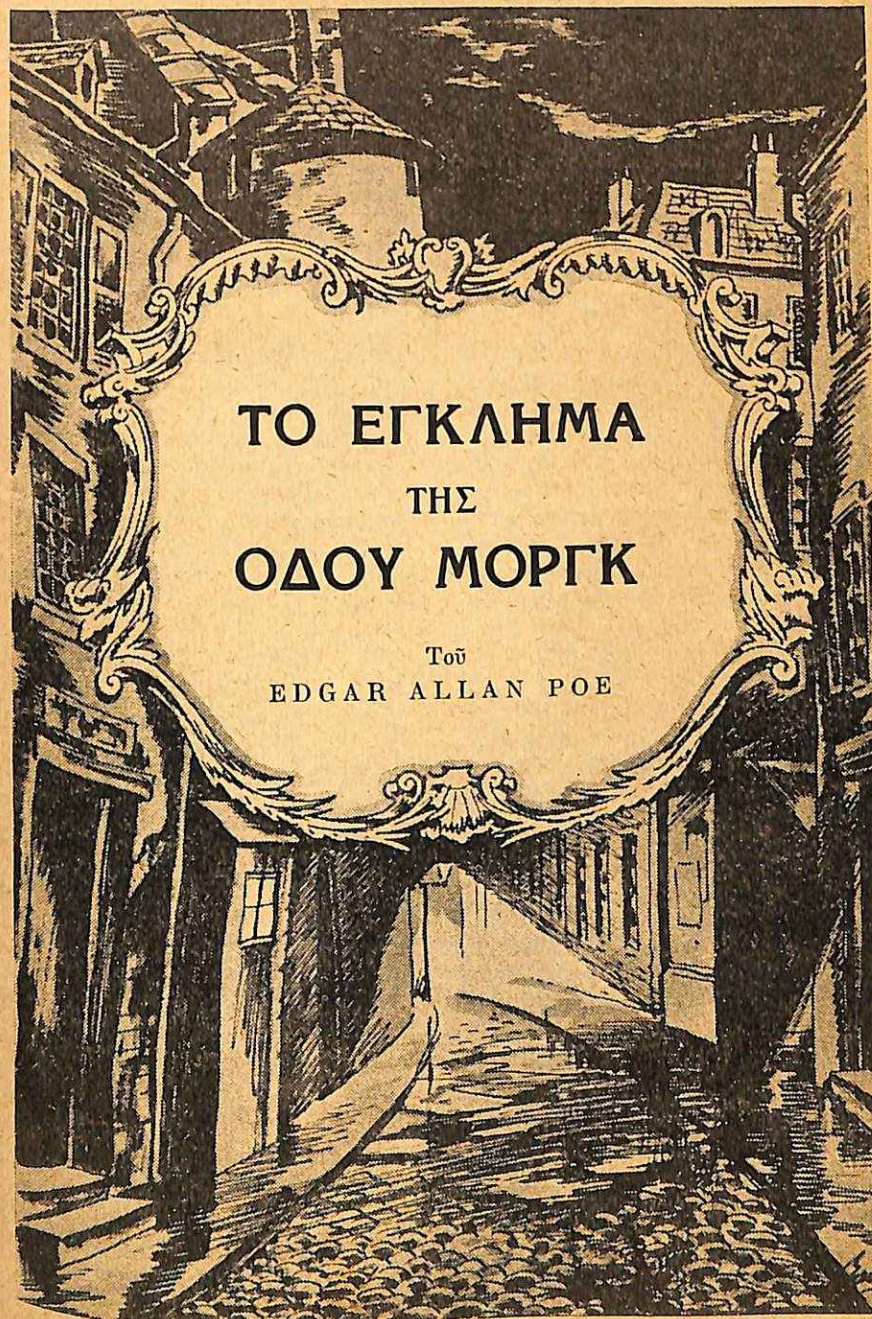
“Οτι ή συνήθεια να δίνουμε το δεξί χέρι όταν χαιρετάμε έχει την αρχή της σε μία παλιά συνήθεια ; Στα παλιά χρόνια το μαχαίρι ή το ξίφος αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της ανδρικής αμφιέσεως. “Ετσι, όταν δύο άνδρες συναντιόντουσαν στο δρόμο, άπλωναν πάντα το δεξί τους χέρι για να δείξουν πως δεν κρατούν όπλο και δεν έχουν κακές προθέσεις. Με τα χρόνια ή κίνησι αυτή εξελίχθηκε σε χαιρετισμό.

☆

“Οτι στον είκοστό αιώνα περισσότερο από κάθε άλλο έχουν προοδεύσει τα καταστρεπτικά μέσα ; Στα 1918 μία γαλλική βόμβα κατέστρεψε ένα σπίτι. Γόν Μάρτιο του 1945 ή δυνατότερη αγγλική βόμβα κατέστρεψε πολλά σπίτια. Τον Αύγουστο του 1945 ή ατομική βόμβα εξαφάνισε τελείως όλα τα σπίτια σε μία έκτινα 1.500 μέτρων. “Η έκρηξις προκάλεσε σοβαρές ζημιές σε απόστασι 3 χιλιομέτρων, ενώ σε απόστασι 5 χιλιομέτρων άναβαν φωτιές από την θερμότητα που εξαπολύθηκε με την έκρηξι της βόμβας. “Η βόμβα του υδρογόνου θα μπορη να καταστρέψη ολόκληρο το Παρίσι.

☆

“Οτι την μεγαλύτερη έντύπωσι την έκανε μία ανακοίνωσι του Βέλγου Άνδρέα Βασάλιους σύμφωνα με την οποία ο άνδρας και ή γυναίκα έχουν τον ίδιο αριθμό πλευρών ; “Ο Βασάλιους άνέτρεψε μια για πάντα τον μύθο ότι ο άνδρας είχε ένα πλευρό λιγώτερο, αυτό από το οποίο, σύμφωνα με την Βίβλο, πλάστηκε ή Εύα.

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΟΡΓΚ

Του
EDGAR ALLAN POE

ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΟΡΓΚ

Του

EDGAR ALLAN POE

Στά 18... Ήμουν στο Παρίσι. Τότε γνωρίστηκα με κάποιον κ. Αύγουστο Ντυπέν. Ήταν ένας νέος από εξαιρετική οικογένεια, αλλά τόσο φτωχός που είχε πάψει σχεδόν να εμφανίζεται στον κόσμο. Μοναδική πολυτέλεια στη ζωή του ήταν τα βιβλία και ευτυχώς, στο Παρίσι, μπορούσε κανείς εύκολα να τα προμηθευτείται.

Η πρώτη μας συνάντησι έγινε σε μία σκοτεινή βιβλιοθήκη της οδού Μονμάρτρ, όπου μία απλή σύμπτωση, το ότι και οι δύο ζητούσαμε το ίδιο σπάνιο βιβλίο, μās έφερε πολύ κοντά. Ήμουν έκπληκτος με τα βιβλία που είχε διαβάσει αλλά και με τη ζωηρή και ευέξαπτη φαντασία του.

Στο τέλος αποφασίσαμε να συγκατοικήσουμε και νοίκιασα ξένα παμπάλαιο σπίτι στο Σαιν Ζερμαίν. Εκεί ζούσαμε σε τέλεια απόμωνοι, κλεισμένος ο καθένας στον έαυτό του και περνούσαμε τον καιρό μας διαβάζοντας, γράφοντας και κουβεντιάζοντας.

Ωρες - ώρες δεν μπορούσα καθό-

λου να κρύψω τον θαυμασμό μου για την αναλυτική ικανότητα του Ντυπέν. Άληθινά φαινόταν πώς κι' εκείνου του άρεσε. Μου καυχιόταν πώς οι περισσότεροι άνθρωποι είχαν γι' αυτόν ένα παράθυρο στην ψυχή τους και ότι φιλοδοξία του ήταν, ακολουθώντας αυτήν την θεωρία, να ανακαλύψει τις πιο ένδομυχες σκέψεις μου.

Ένα βράδυ ενώ κυτούσαμε μαζί την έφημερίδα, μία φράσι τράβηξε την προσοχή και των δύο μας: «Καταπληκτικοί Δολοφόνοι». Τη νύχτα, κατά τις τρεις τα ξημερώματα, όλοι οι κάτοικοι του Σαιν Ρός ξύπνησαν από τις τρομακτικές κραυγές που ακούστηκαν από το τέταρτο πάτωμα ενός σπιτιού, στο οποίο, όπως ήξεραν

όλοι, έμεινε η κυρία Λ'Εσπαναί μαζί με την κόρη της, την δεσποινίδα Καμιλ Λ'Εσπαναί. Με κάποια καθυστέρηση, καμμία δεκαριά γείτονες συνοδευόμενοι από δύο χωροφύλακες έσπασαν την πόρτα του σπιτιού της κ. Λ'Εσπαναί και μπήκαν μέσα.

«Το έγκλημα της οδού Μόργκ» είναι ο πατέρας του αστυνομικού μυθιστορήματος και διηγήματος και ένα από τα αριστουργήματα του Πόε. Μολονότι από τότε έχουν γραφτεί άπειρα αστυνομικά μυθιστορήματα και διηγήματα, κανένα δεν μπορεί να φθάσει στο ύψος του έργου του Πόε. Η «Έκλογη» το αναδημοσιεύει σε συγτομευμένη μορφή με την ελπίδα πως θα ευχαριστηθή όσους δεν είχαν την ευκαιρία να διαβάσουν το πρωτότυπο.

Στο μεταξύ οι κραυγές σταμάτησαν. Ένω όμως η συνοδεία άνέβαινε τις σκάλες δυο - τρεις θυμωμένες φωνές εξακολουθούσαν να ακούγονται από το επάνω πάτωμα. Όταν η συνοδεία έφτασε στο πλατύσκαλο του δευτέρου πατώματος, οι φωνές είχαν σταματήσει. Όταν έφθασαν σε ένα μεγάλο δωμάτιο, στο πίσω μέρος του τετάρτου πατώματος (αφού παραβίασαν την πόρτα του) το θέαμα που αντίκρυσαν ήταν φρικιαστικό.

Όλο το διαμέρισμα θρискόταν σε άγρια άταξία — έπιπλα σπασμένα και πεταμένα, άνω - κάτω. Σε μία καρέκλα θρискόταν ένα ξυράφι καταματωμένο. Μπροστά στο τζάκι ήταν πεταμένες δυο - τρεις τούφες γκριζα γυναικεία μαλλιά που ήταν φανερό πώς είχαν ξεριζωθεί, βουτηγμένα κι' αυτά στο αίμα.

Χάμω στο πάτωμα ήταν πεταμένα δυο σακκουλάκια με 4.000 χρυσά φράγκα. Τα άνοικτα συρτάρια ενός γραφείου είχαν άνοιχτη, μα ωστόσο υπήρχαν ακόμη μέσα πολλά πράγματα.

Της κ. Λ'Εσπαναί κανένα ίχνος, πουθενά. Μέσα από την καπνοδόχο όμως, (τι φρίκη και να το λέη κανείς!), τράβηξαν το πτώμα της κόρης της με το κεφάλι κάτω και τα πόδια επάνω. Το πτώμα είχε συρθεί μέσα στο στενό άνοιγμα, σε αρκετό βάθος. Το σώμα ήταν ζεστό. Το πρόσωπο ήταν γεμάτο γραντζουνιές και στο λαιμό υπήρχαν μεγάλες μελανιές και νυχιές.

Αφού έψαξε όλο το σπίτι ή συνοδεία κατέβηκε σε μία πλακωστρωμένη αυλή στο πίσω μέρος του σπιτιού και βρέθηκε μπροστά στο πτώμα της κυρίας Λ'Εσπαναί. Ο λαιμός ήταν τόσο βαθιά κομμένος, ώστε όταν πήγαν να

την σηκώσουν, το κεφάλι έπεσε χάμω. Και το πρόσωπο και το σώμα ήταν φοβερά κακοποιημένα.

Σ' αυτό το μυστήριο δεν δόθηκε μέχρι της στιγμής καμμία εξήγησι.

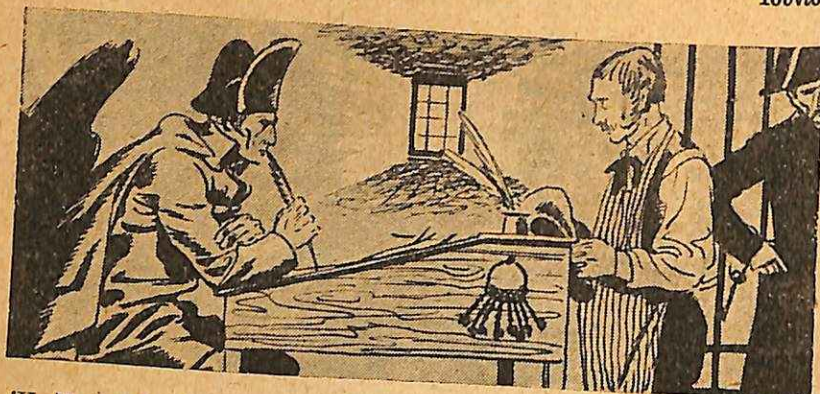
Την άλλη μέρα οι έφημερίδες έγραφαν με μεγάλα γράμματα:

Η ΤΡΑΓΩΔΙΑ ΤΗΣ ΟΔΟΥ ΜΟΡΓΚ, και συνέχισαν: Πολλά άτομα ανακρίθηκαν γι' αυτήν την φρικιαστική υπόθεση, αλλά τίποτε δεν μπόρεσε να ρίξει λίγο φως στο μυστήριο.

Η Παλιν Ντυμπούρ, ή πλύστρα, καταθέτει ότι γνώριζε τα θύματα τρία χρόνια. Η γρηά κυρία και η κόρη της φαίνονταν πολύ συνδεδεμένες. Ποτέ μέσα στο σπίτι τους δεν συνάντησε κανένα ξένο. Σ' αυτό συμφωνούν και οι καταθέσεις των γειτόνων.

Ο 'Ισίδωρος Μυζέ, χωροφύλακας, καταθέτει ότι έκλήθη στο σπίτι κατά τις τρεις τα ξημερώματα. Οι φωνές ακούγονταν ως την στιγμή που έσπασε την πόρτα — τότε ξαφνικά σταμάτησαν. Φαίνονταν κραυγές ανθρώπου που θρискόταν σε μεγάλη αγωνία — δυνατές και συνεχείς, δχι σιγανές και σύντομες. Φτάνοντας στο πρώτο πάτωμα άκουσε κουβέντες, θυμωμένες και άγριες. Η μία φωνή ήταν βαριά· ή άλλη πιο διαπεραστική. Κατόρθωσε να ξεχωρίση μερικές λέξεις της δεύτερης φωνής — αυτός ήταν Γάλλος και οι λέξεις ήταν sacre και diable. Η ψιλή φωνή ήταν ξενική. Δεν μπόρεσε να ξεχωρίση καμμία λέξη, μα νομίζει ότι μιλούσε ισπανικά.

Ο 'Ανρί Ντυβάλ, γείτονας, αναιρεί τη μαρτυρία του Μυζέ. Η ψιλή φωνή, λέει, μιλούσε ιταλικά. Δεν ξέρει ιταλικά, αλλά είναι βέβαιος ότι έτσι είναι.

Ἡ Παρισινὴ ἀστυνομία ἀνέκρινε πολλὰ ἄτομα, τίποτε ὅμως δὲν ἔρριξε φῶς στὸ μυστήριο.

Ὁ Ὀντεχάιμερ, ἐστιάτωρ, ὁ ὁποῖος δὲν μιλάει γαλλικά, ἐξετάστηκε μὲ διερμηνέα. Γεννήθηκε στὸ Ἀμστερνταμ. Αὐτὸς ἦταν βέλγιος πῶς ἢ ψιλὴ φωνὴ μιλοῦσε γαλλικά. Τὶς λέξεις δὲν τὶς ξεχώρισε, μὰ ἡ χοντρή φωνὴ ἔλεγε καὶ ξανάλεγε τὶς λέξεις *sacre* καὶ *diable* καὶ μιὰ φορά εἶπε *mon Dieu*.

Ὁ Ζὺλ Μινιῶ, τραπεζίτης, καταθέτει ὅτι ἡ κ. Λ' Ἑσπαναὶ εἶχε ἀνοίξει λογαριασμὸ στὴν τράπεζά του ἐδῶ καὶ ὀκτὼ χρόνια καὶ τρεῖς ἡμέρες πρὶν ἀπὸ τὰ γεγονότα εἶχε ἀποσύρει 4.000 φράγκα. Τὸ ποσὸν αὐτὸ τῆς ἐμετρήθη εἰς χρυσὰ φράγκα καὶ τῆς ἐστάλη στὸ σπίτι μὲ ἕναν ὑπάλληλο.

Ὁ Ἀντόλφ Λὲ Μπὸν, ὁ ὑπάλληλος, καταθέτει ὅτι συνώδευσε τὴν κυρία Λ' Ἑσπαναὶ στὸ διαμέρισμά της καὶ μετὰ ἔφυγε.

Ὁ Οὐίλλιαμ Μπέρντ, ράφτης, Ἀγγλος, λέει ὅτι ἡ χοντρή φωνὴ μιλοῦσε γαλλικά. Ἀκουσε καθαρά τὸ *sacre* καὶ τὸ *mon Dieu*. Εἶναι ἀκόμη βέλγιος ὅτι ἡ ἄλλη φωνὴ δὲν ἦταν φωνὴ Ἀγγλου. Μᾶλλον σὰν γερμανικὴ ἀκουγό-

ταν. Σημειωτέον ὅτι ὁ μάρτυς δὲν ἔχει γερμανικά.

Τέσσερις ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρω μάρτυρες, ἐπανεξετασθέντες, κατέθεσαν ὅτι τὰ παράθυρα, τόσο τῆς προσόψεως ὅσο καὶ τοῦ πίσω μέρους τοῦ σπιτιοῦ ἦταν ἐρμητικά κλεισμένα.

Ὁ Ἀλφόνσο Μοντάνι, Ἰταλὸς ζαχαροπλάστης, καταθέτει ὅτι ἡ χοντρή φωνὴ μιλοῦσε γαλλικά. Νομίζει ἀκόμη ὅτι ἡ ψιλὴ φωνὴ μιλοῦσε Ρωσικά. Ὁ μάρτυς δὲν ἔχει μιλήσει ποτὲ μὲ Ρώσο.

Ἀρκετοὶ μάρτυρες καταθέτουν ὅτι ἡ καπνοδόχος στὸ τέταρτο πᾶνωμα εἶναι τόσο στενὴ, ὥστε εἶναι ἀδύνατο νὰ χωρήσῃ ἀνθρώπινον σῶμα. Τὸ πᾶνωμα τῆς δεσποινίδος Λ' Ἑσπαναὶ ἦταν μὲ τὴ δύναμι σπρωγμένο ἐκεῖ μέσα, ὥστε γιὰ νὰ βγῇ χρειάστηκε νὰ τὸ τραβήξουν τέσσερις ἄνθρωποι.

Ὁ Πῶλ Ντυμάς, γιατρός, καταθέτει ὅτι τὸ πᾶνωμα τῆς κοπέλας εἶχε καταμολωπισθῇ καὶ ἔφερε γραντζουνιὲς κάτω ἀπὸ τὸ σαγόνι καὶ ζωηρὲς δακτυλίς. Τὸ πρόσωπο ἦταν τρομερὰ παραλλαγμένο, τὰ μάτια πεταγμένα ἔ-

Σὲ μιὰ μικρὴ πλακόστρωτη αὐλὴ στὸ πίσω μέρος τοῦ σπιτιοῦ βρισκόταν τὸ πᾶνωμα τῆς κυρίας Λ' Ἑσπαναὶ.

ξω, ἡ γλῶσσα κομμένη στὴν ἄκρη. Κατὰ τὴν γνώμη τοῦ κ. Ντυμάς ἡ δεσποινὶς Λ' Ἑσπαναὶ εἶχε στραγγαλισθῇ.

Τὸ πᾶνωμα τῆς μητέρας ἦταν κι' αὐτὸ φρικωδῶς ἀκρωτηριασμένο. Κάποιο πολὺ θαρὺ ἀντικείμενο, ξύλινο ἢ σιδερένιο, χρησιμοποιημένο ἀπὸ δυνatὸ ἄνθρωπο εἶχε προξενήσει φοβερὲς ζημιές. Ὁ λαίμωκος εἶχε κοπῇ μὲ κάτι πολὺ αἰχμηρὸ, πιθανῶτα μὲ ξυράφι.

Τίποτε ἄλλο ἀξιόλογο δὲν βρέθηκε. Ποτὲ στὸ Παρίσι δὲν ἔχει ἀκουστῇ ἔγκλημα τόσο μυστηριώδες, τόσο μπερδεμένο. Καὶ νὰ σκεφθῇ κανεὶς ὅτι τίποτε δὲν φαίνεται νὰ μπορῇ νὰ δώσῃ τὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου.

Ἡ βραδινὴ ἐκδοσις τῆς ἐφημερίδας πρόσθετε ὅτι ὁ Λὲ Μπὸν, ὁ ὑπάλληλος τῆς Τραπεζῆς, εἶχε συλληφθῇ, παρ' ὅλο ὅτι τίποτε συγκεκριμένο δὲν ὑπῆρχε εἰς βάρος του.

☆

Ὁ Ντυπὲν φαίνεται νὰ ἐνδιαφέρεται πολὺ γιὰ τὴν ἐξέλιξιν τῆς ὑποθέσεως ἀπὸ τὴν πρώτη στιγ-

μή, μόνο ὅμως μετὰ τὴ σύλληψιν τοῦ Λὲ Μπὸν μὲ ρώτησε τί νόμιζα ἐγώ. Ἀπλῶς συμφωνοῦσα μὲ ὅλες τὶς ἐφημερίδες τοῦ Παρισιοῦ ποὺ χαρακτήριζαν τὴ δολοφονία αὐτῆς ἄλυτο μυστήριο.

Δὲν μποροῦμε νὰ κρίνουμε, μοῦ εἶπε ὁ Ντυπὲν, ἀπὸ τὰ ψίχουλα ποὺ δίνει μιὰ ἀνάκρισις. Οἱ ἀστυνομικοὶ τοῦ Παρισιοῦ ποὺ τόσο ἐκθειάζονται γιὰ τὴν δξυνοιά τους, εἶναι ἀπλῶς πονηροί! τίποτε περισσότερο. Ἀλλὴ μέθοδο δὲν ἔχουν ἀπὸ τὴ μέθοδο τῆς στιγμῆς. Τὰ συμπεράσματά τους δὲν εἶναι σπάνια ἐκπληκτικά, εἶναι ὅμως ἀποτελεσματὶ ἀπλῆς ἐξυπνάδας καὶ δραστηριότητας. Ὅσο γιὰ τὸ ἔγκλημα αὐτό, καλύτερα εἶναι νὰ ἐξετάσουμε πῶς προσεκτικὰ μερικὲς καταθέσεις προτοῦ σχηματίσουμε γνώμη. Ἀλήθεια, τώρα ποὺ θυμάμαι, ὁ Λὲ Μπὸν κάποτε μὲ ἐξυπηρέτησε καὶ μένα. Ἐγὼ λέω νὰ πᾶμε μόνοι μας στὸν τόπο τοῦ ἐγκλήματος — γνωρίζω ἕναν ἀνώτερο ἀστυνομικό, καὶ δὲν θὰ δυσκολευτοῦμε νὰ πάρομε ἀδεια.

Ὅταν πλησιάζαμε στὴν ὁδὸ

Όταν φθάσαμε στην οδό Μόργκ, πλήθος περιέργων ήταν συγκεντρωμένο κάτω από τα κλειστά παράθυρα του σπιτιού της κ. Λ'Εσπαναί.

Μόργκ, πλήθος περιέργων ήταν ακόμη συγκεντρωμένο μπρος στα κλειστά παράθυρα. Προχωρήσαμε προς τ' άπάνω, στρίψαμε ένα στενό και βγήκαμε στο πίσω μέρος του σπιτιού — όλη αυτή την ώρα ο Ντυπέν παρακολουθούσε με την μεγαλύτερη προσοχή τη γειτονιά και το σπίτι.

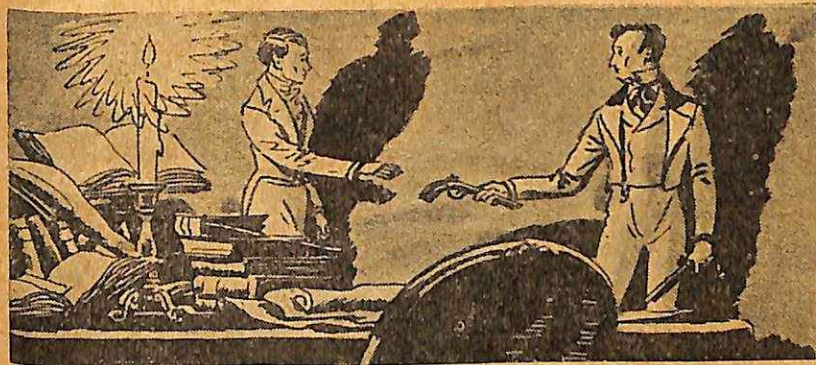
Ξαναγυρίσαμε ύστερα στην κύρια είσοδο του σπιτιού και ανεβήκαμε επάνω — στο άνακατεμένο δωμάτιο, όπου βρίσκονταν ακόμη τα δυο πτώματα. Ο Ντυπέν εξέτασε τα πάντα, ακόμη και τα πτώματα. Ύστερα πήγαμε και στα άλλα δωμάτια και στην αυλή, με την συνοδεία ενός χωροφύλακα. Μείναμε εκεί ώσπου σκοτείνιασε. Καθώς γυρίζαμε στο σπίτι, ο Ντυπέν σταμάτησε μπροστά στα γραφεία μιας έφημερίδας κι' ανέβηκε επάνω.

Ο φίλος μου δεν μίλησε καθόλου για την υπόθεσι εκείνο το βράδυ. Την άλλη μέρα εκεί που καθόμασταν με ρώτησε αν είχα προσέξει τίποτε το ιδιαίτερο.

— Όχι, είπα, τίποτε περισσότε-

ρο απ' αυτά που διάβασα στις έφημερίδες.

— Η έφημερίδα, απάντησε, δεν έχει συλλάβει την άσυνήθη φρίκη αυτής της υποθέσεως. Το μυστήριο τους φαίνεται άλλο, για τόν ίδιο ακριβώς λόγο που θα έκανε εύκολη τη λύσι του — έννοω για τα άσυνήθη του χαρακτηριστικά. Την άστυνομία τη συγχίζει ή φαινομενική έλλειψι αιτίων, όχι της δολοφονίας, αλλά της ωμότητας της δολοφονίας. Έπίσης την σατίζει κάτι άλλο. Νομίζουν ότι οι όμιλίες και το γεγονός ότι κανείς δεν θρέθηκε άπάνω έκτός από την δεσποινίδα Λ'Εσπαναί, είναι δυο πράγματα άσυμβίβαστα, την στιγμή μάλιστα που, αν ήταν κανείς επάνω, δεν μπορούσε να φύγει χωρίς να τόν δουν αυτοί που ανέβαιναν. Σε περιπτώσεις σαν αυτήν, δεν πρέπει κανείς να ρωτά άπλως «τί συνέβη» αλλά «τί το πρωτοφανές συνέβη». Πραγματικά, ή δυσκολία της λύσεως του μυστηρίου, όφειλεται στον καθαρά λογικό τρόπο με τόν όποιο άντιμετωπίζει το φαινομενικό αυτό μυστήριο ή άστυνομία.

— Τώρα περιμένω να ένοχοποιηθί κάποιος άθώος. "Αν συμβή κάτι τέτοιο, πιστόλια έχουμε και οι δυο και ξέρουμε να τα χρησιμοποιούμε.

Τόν κυττούσα κατάπληκτος.

— Τώρα περιμένω, συνέχισε ο Ντυπέν, να ένοχοποιηθί κάποιο πρόσωπο, παρ' όλο ότι δεν θα είναι αυτό ο δολοφόνος. "Αν συμβή κάτι τέτοιο, θα χρειαστή να τó έμποδίσουμε. Πιστόλια έχουμε και οι δυο και ξέρουμε να τα χρησιμοποιούμε.

Πήρα τα πιστόλια, ένw ο Ντυπέν έξακαλουθούσε να λήη σαν να μονολογούσε.

— Αφού οι φωνές μάλλον αν, είπα, αποκλείεται να ήταν τών γυναικών. Αυτό μάς άπαλλάσσει άπό κάθε ύποψία ότι ή μητέρα σκότωσε την κόρη και ύστερα σκότώθηκε κι' αυτή. Τό έγκλημα λοιπόν διεπράχθη άπό κάποιον τρίτον. Καί ό τρίτος αυτός, ήταν οι φωνές που άκούστηκαν να μαλλώνουν. Για να δούμε τώρα τί βγαίνει άπό τις καταθέσεις τών μαρτύρων γι' αυτές τις φωνές.

Όλες οι μαρτυρίες συμφωνούν για τη χοντρή φωνή. Για την ψιλή, όμως, έχουμε τό χαρακτηριστικό ότι ένας Ιταλός, ένας Άγγλος, ένας Ισπανός, ένας Όλλανδός και ένας Γάλλος την χα-

ρακτήρισαν «ξενική». Πόσο παράξενη θα ήταν αυτή ή φωνή ώστε άπό δέκα άνθρώπους με διαφορετική μητρική γλώσσα, να μην μπορέση κανείς να άναγνωρίση τίποτε τό γνωστό! Καμιά λέξι, κανένα φθόγγο δεν έχει ξεχωρίση κανείς τους.

"Ας ξαναγυρίσουμε όμως με τη φαντασία μας στο δωμάτιο. Δεν ύπάρχει άμφιβολία ότι, την ώρα που ανέβαιναν οι γείτονες, ό δολοφόνος έπρεπε να ήταν στο δωμάτιο όπου θρέθηκε ή δεσποινίς Λ'Εσπαναί ή, τό πολύπολύ, στο διπλανό. Μέσα στα δυο αυτά δωμάτια, λοιπόν, πρέπει να ζητήσουμε τη λύσι του μυστηρίου. Η άστυνομία είχε κυττάξει τούς τοίχους, τα πατώματα, τα ταβάνια, μά καθώς δεν της έχω και μεγάλη έμπιστοσύνη, προτίμησα να δώ ό ίδιος. Καμιά μυστική έξοδος, πουθενά.

"Ας πάμε τώρα στις καπνοδόχους. Εκεί μέσα δεν χωρεί ούτε γάτα καλά-καλά. Έτσι δεν μένουν παρά τα παράθυρα. Άπό τα παράθυρα της προσόψεως άποκλείεται να βγήκε κανείς χω-

Έβαλα το χέρι πίσω από το κεφάλι του κρεββατιού και βρήκα το ελατήριο. Τό πάτησα και σήκωσα λίγο το τζάμι.

ρίς να τον δουν. Οί δολοφόνοι επομένως θα βγήκαν από τα παράθυρα του πίσω δωματίου.

Αυτό το δωμάτιο έχει δυο παράθυρα. Τό ένα είναι ελεύθερο. Τό άλλο, κρύβεται στο κάτω μέρος από το κρεβάτι. Τό πρώτο βρέθηκε κλεισμένο από μέσα. Στο άριστερό μέρος έχει μια τρύπα ανοιγμένη με τρυπάνι, και μέσα ένα χοντρό σιδερένιο μάνταλο. Ακριβώς τό ίδιο πράγμα υπάρχει και στο άλλο παράθυρο. Και ή αστυνομία είναι βέβαιη ότι έξοδος δεν υπάρχει ούτε και σ' αυτό τό δωμάτιο.

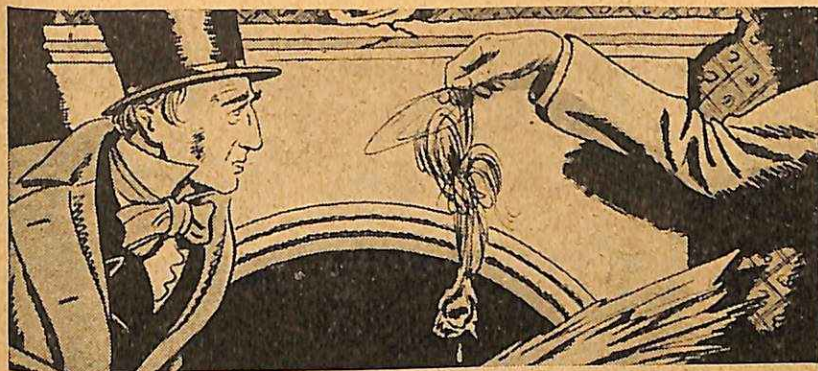
Η δική μου εξέταση ωστόσο ήταν πιό επίμονη. Σκέφθηκα τό εξής: Οί δολοφόνοι τσέκασαν απ' αυτά τα παράθυρα. "Αν τό παραδεχθούμε αυτό, δεν θά μπορούσαν φυσικά νά ξανακλείσουν τά παράθυρα απ' έξω. Πρέπει λοιπόν νά βρήκαν ένα τρόπο νά κλείσουν μόνα τους. Πήγα στο ελεύθερο παράθυρο. Τράβηξα τό μάνταλο και προσπάθησα νά σηκώσω τό τζάμι. Παρ' όλη τή δύναμι πού έβαλα, όπως τό περίμενα, τίποτε δεν κατώρθωσα. Κά-

ποιο ελατήριο πρέπει νά υπάρχει εδώ, σκέφθηκα. Μιά σύντομη έρευνα τό αποκάλυψε κι' αυτό. Πίεσα τό ελατήριο και, ένθουσιασμένος με τήν ανακάλυψί μου, σήκωσα τό τζάμι.

Ξανάβαλα τό μάνταλο στη θέση του και τό κύτταξα με προσοχή. "Αν έβγαине κανείς από τό παράθυρο, εύκολα θά μπορούσε νά τό κλείση, αλλά τό μάνταλο δεν μπορούσε νά τό ξαναβάλη στη θέση του. Ασφαλώς οί δολοφόνοι θά βγήκαν από τό άλλο παράθυρο. "Αν ύποτειψή ότι τά ελατήρια είναι τά ίδια, κάποια δι-αφορά θά υπάρχει στα μάνταλα.

Πήγα στο άλλο παράθυρο. Έβαλα τό χέρι μου πίσω από τό κεφάλι του κρεββατιού και βρήκα τό ελατήριο. Κυττούσα τό μάνταλο. Είχε τό ίδιο πάχος όπως τό άλλο και, όπως φαινόταν, ήταν τοποθετημένο κατά τόν ίδιο τρόπο. Μόλις όμως τό άγγιξα, τό κεφάλι του μούφυγε από τά χέρια. Τό υπόλοιπο έμεινε μέσα στην τρύπα. Όπως ήταν φανερό τό είχαν σπάσει με σφυρί.

Ξανάβαλα με προσοχή τό σπα-

— Τί συμπέρασμα βγάξεις απ' αυτά τα μαλλιά; με ρώτησε ό Ντυπέν.
— Ντυπέν! φώναξα: αυτά δεν είναι ανθρώπινα μαλλιά!

σμένο κομμάτι στη θέση του και όλα ήταν σαν νά μήν έγινε τίποτα. Πάτησα τό ελατήριο και σήκωσα λίγο τό τζάμι. Τό κεφάλι του μάνταλου σηκώθηκε κι' αυτό. Κατέβασα τό τζάμι και τό μάνταλο ένώθηκε πάλι, σαν νά μήν είχε πάθει τίποτε. Αυτό τό αίνιγμα είχε λυθή. Ο δολοφόνος τσέκασε από αυτό τό παράθυρο. Καθώς έπεσε με τό ίδιο του τό θάρος, τό τζάμι έκλεισε με τό ελατήριο.

Τό δεύτερο μυστήριο ήταν πώς κατέβηκε ό δράστης. Καθώς έφερα γύρω - γύρω τό σπίτι, πρόσεξα ότι σέ απόστασι ενός μέτρου και μισού περίπου από τό παράθυρο κρεμιόταν ένα σκοινί. Μ' αυτό δεν μπορούσε κανείς νά πλησιάση στο παράθυρο. Πολύ περισσότερο δεν μπορούσε νά μπη στο δωμάτιο. Παρατήρησα ωστόσο ότι τά παντζούρια του τετάρτου πατώματος ήταν σαν πόρτες, και ότι από τις γρίλλιες τους εύκολα μπορούσε κανείς νά πιαστή. Τό πλάτος των παντζουριών αυτών είναι τουλάχιστο ένα μέτρο και κάτι.

Για μένα δεν υπήρχε άμφιβο-

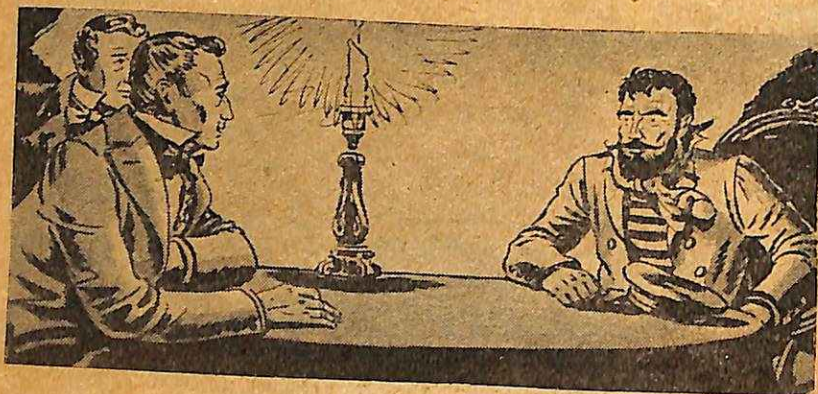
λία ότι τό εξώφυλλο του παραθυριού πού βρισκόταν πάνω από τό κρεβάτι, αν άνοιγε τελείως ώσπου νά κολλήση στον τοίχο, θά πλησίαζε πολύ στο σκοινί, σε μια απόστασι κάπου 0,60 μ.

"Ας ξαναμπούμε τώρα στο δωμάτιο. "Αν ό δολοφόνος ήταν απλώς λωποδύτης, τότε γιατί άφησε τις 4.000 φράγκα πεταμένα έτσι στο πάτωμα; "Αν δεχθούμε ότι τά χρήματα ήταν τό κίνητρο πού τόν ώθησε στο έγκλημά του, τότε ό δολοφόνος θά ήταν ασφαλώς ήλίθιος.

"Εχοντας ωστόσο στο νου μας τήν περιέργη φωνή, τήν ασυνήθιστη εύκινησία του δολοφόνου και τήν έλλειψη συγκεκριμένου σκοπού σέ ένα τόσο στυγερό έγκλημα, άς εξετάσουμε τόν τρόπο με τόν οποίο μεταχειρίστηκε τά θύματά του.

Σκέψου τί δύναμι θά είχε για νά σπρώξη τό πτώμα μέσα σ' ένα τόσο στενό άνοιγμα, τή στιγμή πού για νά βγή από κεί χρειάστηκε νά τό τραβήξουν τόσοι άνθρωποι!

Τής θαυμαστής, πραγματικά,

Ήταν ναυτικός, αυτό ήταν δολοφόνος, ένας ψηλός, χονδρός, γεροδεμένος άνθρωπος.

δύναμης του δράστου υπάρχουν και άλλα δείγματα που δεν πρέπει να τα παραβλέψη κανείς. Χάμω στο πάτωμα ήταν ριγμένες τουφες άσπρα μαλλιά, θγαλμένα από τις ρίζες. Και άσφαλώς θα ξέρης τί δύναμι χρειάζεται για να ξεριζωθούν έστω και είκοσι τρίχες μαζί. Ό λαιμός της γρηῃς κυρίας δεν ήταν άπλως κομμένος, μά έντελώς χωρισμένος από το σώμα.

Για τους μώλωπες του σώματος της κυρίας Λ'Εσπαναί, ό γιαντρός είπε ότι έγιναν με άμβλύ και θαρύ άντικείμενο. "Ως έδω ό γιαντρός έχει δίκιο. Το άντικείμενο αυτό ήταν μία πλάκα της αϋλής στην όποία κάποιος έρριξε το πτώμα από το παράθυρο. Αυτό δεν τό σκέφθηκε καν ή άστυνομία, γιατί, τό γεγονός ότι τά τζάμια θρέθηκαν κλειστά, απέκλειε κι' αυτήν την δυνατότητα να ανοίχτηκαν καθόλου.

Για την ώρα, τά στοιχεία που έχουμε για τόν δολοφόνο είναι ή καταπληκτική του εύκινησία, ή υπεράνθρωπη δύναμή του, ή κτηνώδης όμότητά του και ή όμι-

λία του, που από τόσους άνθρώπους διαφορετικής εθνικότητας, κανένας δεν μπόρεσε να την καταλάβη.

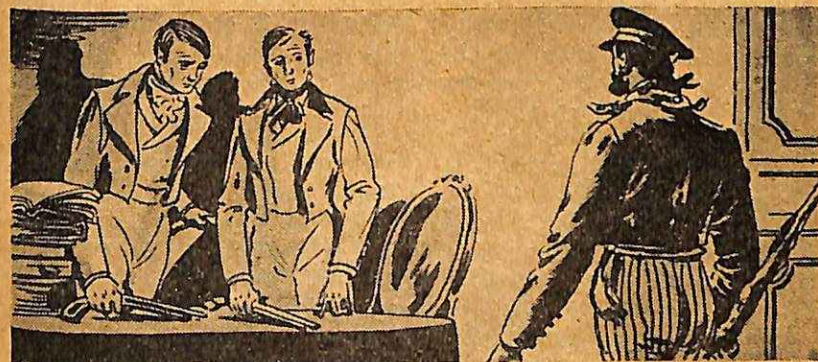
Τί συμπέρασμα θγαίνει άπ' όλα αυτά ;

Ανατρίχιασα. Κάποιος τρελός, είπα, κάποιος μανιακός θα έκανε αυτό τό κατόρθωμα.

— Σύμφωνοι, αλλά και οί μανιακοί έχουν κάποια εθνικότητα, άπάντησε ό Ντυπέν, και όταν μιλάνε, λένε κάτι. Καί έκτός άπ' αυτό, τά μαλλιά ενός μανιακού δεν είναι σαν αυτά που κρατώ τώρα στα χέρια μου. Τά έβγαλα μέσα από τά σφιγμένα δάκτυλα της κυρίας Λ'Εσπαναί. Πές μου, τί θγαζεις άπ' αυτό ;

— Ντυπέν ! του φώναξα. Αυτά δεν είναι ανθρώπινα μαλλιά !

— Μήπως είπα εγώ πώς είναι ; είπε. Κύτταξε τώρα αυτό τό σχέδιο. Είναι πανομοιότυπο των κώσεων του λαιμού της δεσποινίδος Λ'Εσπαναί. Όπως φαίνεται τά δάκτυλα του κακούργου έμειναν σφηνωμένα στο λαιμό του θύματος όπου έπήλθε ό θάνατος. Προσπάθησε τώρα να βάλης

Ό Ντυπέν είπε τις τελευταίες λέξεις πολύ ήρεμα. "Τότερα έβγαλε τά πιστόλια μας και τά έβαλε πάνω στο τραπέζι.

τά δικά σου δάκτυλα πάνω σ' αυτά τά ίχνη.

Προσπάθησα, αλλά άδικα.

— Αυτά, είπα, δεν είναι ίχνη από ανθρώπινα δάκτυλα.

— Διάβασε τώρα, άπάντησε ό Ντυπέν αυτό τό άπόσπασμα. Είναι από ένα ένδιαφέρον βιβλίο.

Ήταν μία λεπτομερής περιγραφή του μεγάλου ούρακοτάγκου των Ίνδιων : Τό γιγαντιαίο του άνάστημα, ή δύναμι και ή εύκινησία του, ή άγρια κτηνωδία του και οί μιμητικές του ίκανότητες... Μέσα σέ μία στιγμή συνειδητοποίησα τη φρίκη αυτού του έγκλήματος.

— Τώρα καταλαβαίνω πώς μόνο ένας ούρακοτάγκος μπορεί να κάνει αυτές τις γραντζουνιές, είπα. Δεν μπορώ όμως να ξεδιαλύνω μέσα στο νού μου αυτό τό μυστήριο. Ακόμη οί φωνές ήταν δύο, και ή μία όποσδήποτε μιλούσε γαλλικά.

— Αυτό είν' αλήθεια, είπε ό Ντυπέν και άσφαλώς θα θυμάσαι μία φράσι που την άκουσαν όλοι οί μάρτυρες : τόν mon Dieu ! Σ' αυτές τις δυό λέξεις στηρίζω όλες μου

τις ελπίδες ότι θα τά καταφέρω να λύσω τό αίνιγμα. Ένας Γάλλος πρέπει να ξέρη τό έγκλημα. Είναι άκόμη πιθανό ότι ό Γάλλος αυτός είναι έντελώς άθώος για όλη αυτήν την αίματοχυσία. Μπορεί ό ούρακοτάγκος να του έφυγε. "Αν πραγματικά είναι άθώος, ή άγγελία που άφησα χθές θράδυ στα γραφεία της «Monde» ή όποία, όπως ξέρεις, διαβάζεται από ναυτικούς, θα τόν φέρη έδω.

Μου έδωσε την άγγελία να την διαβάσω : Στο δάσος της Βουλώνης συνελήφθη ένας πελώριος ούρακοτάγκος. Ό ιδιοκτήτης του (άσφαλώς ναυτικός Μαλτέζικου θαποριού) μπορεί να παραλάβη τό ζώο, άφού διαπιστωθή ότι πράγματι είναι δικό του και καταβάλη τά έξοδα της συλλήψεως και της κρατήσεώς του. Αποταθήτε εις την όδόν..., αριθμός...

— Και πώς τό ξέρεις πώς ό κάτοχος του ούρακοτάγκου είναι ναυτικός και μάλιστα ότι δουλεύει σέ μαλτέζικο καράβι ;

— Δεν τό ξέρω, είπε ό Ντυπέν. Όσοόσο έχω έδω μία κορδέλλα

πού μοιάζει πολύ μ' αυτή που συνηθίζουν να δένουν τα μαλλιά τους οί ναυτικοί. "Όσο για τὸν κόμπο της, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι εἶναι μαλτέζικος. Τὴν ἔρρηκα μπροστὰ στὸ σκοινί.

"Εκείνη τὴν στιγμή, θήματα ἀκούστηκαν στὴ σκάλα.

— Νὰ εἶσαι ἕτοιμος, εἶπε ὁ Ντυπέν, μὴ χρησιμοποιοῦσης ὅμως τὸ πιστόλι σου παρὰ μόνο ὅταν σοῦ δώσω ἐγὼ τὸ σύνθημα.

"Ο ἐπισκέπτης χτύπησε δυνατὰ τὴν πόρτα μας.

— Ἐμπρός, εἶπε μὲ φιλικὸ τόνο ὁ Ντυπέν.

"Ενας ἄνθρωπος μπῆκε μέσα. Ἦταν ναυτικός, αὐτὸ ἦταν ὀλοφάνερο, ψηλός, γεροδεμένος. Τὸ ἡλιοκαμένο του πρόσωπο, κρυβόταν τὸ μισὸ ἀπὸ τὶς φαβορίτες, τὸ μουστάκι καὶ τὸ μούσι καὶ κρατοῦσε μιὰ πελώρια ξύλινη μαγγούρα. Κατὰ τὰ ἄλλα φαινόταν ἄοπλος. "Εκαμε μιὰ ἀδέξια υπόκλισι καὶ μᾶς καλησπέρισε.

— Κάθισε, φίλε μου, εἶπε ὁ Ντυπέν. Ὑποθέτω πὼς ἦρθες γιὰ τὸν οὐρακοτάγκο.

— Τὸν ἔχετε ἐδῶ ; ρώτησε γρήγορα ὁ ναυτικός.

— "Ω ! ὄχι. Τὸν θάλαμε σ' ἓνα σταῦλο, ἐδῶ κοντά. Ἔχετε θέβαια τὰ στοιχεῖα γιὰ νὰ ἀποδείξετε ὅτι εἶναι δικὸς σας.

— Βεβαίως, κύριε.

— Λυπᾶμαι πὺθ θὰ τὸν χωριστῶ, εἶπε ὁ Ντυπέν.

— Δὲν θὰ σᾶς ἀφήσω ἔτσι. Μπήκατε σὲ μεγάλη φασαρία, εἶπε ὁ ἄνθρωπος. Εἶμαι διατεθειμένος νὰ πληρώσω κάτι, κάτι λογικὸ φυσικά.

— Σὺμφωνοι, ἀπάντησε ὁ φίλος μου. Αὐτὸ εἶναι πολὺ σωστό.

Γιὰ νὰ σκεφτῶ, εἶπε, τί θὰ ζητήσω. "Ω ! τὸ ἔρρηκα. Ἡ ἀμοιβή μου θὰ εἶναι νὰ μοῦ πῆτε ὅ,τι ξέρετε γιὰ τὸ ἔγκλημα τῆς ὁδοῦ Μόργκ.

"Ο Ντυπέν εἶπε τὶς τελευταῖες λέξεις πολὺ ἥρεμα. Μὲ τὴν ἴδια ἡρεμία σηκώθηκε καὶ πῆγε πρὸς τὴν πόρτα. Τὴν κλείδωσε ἀθόρυβα, καὶ ἔβαλε τὸ κλειδί στὴν τσέπη του. "Υστερα ἔβγαλε τὰ πιστόλια μας καὶ τὰ ἔβαλε πάνω στὸ τραπέζι. "Ο ναυτικὸς σηκώθηκε ἀπὸ τὴν καρέκλα καὶ ἄρπαξε τὴν μαγγούρα του. Ἀμέσως ὅμως ξανάπεσε στὴν καρέκλα του τρέμοντας.

— Φίλε μου, εἶπε ὁ Ντυπέν εὐγενικά, θορυβεῖσαι χωρὶς λόγο. Ξέρω πὼς εἶσαι ἀθῶος, πὼς δὲν εὐθύνεσαι κατὰ τίποτε γιὰ τὸ ἔγκλημα τῆς ὁδοῦ Μόργκ. Οὕτε γιὰ ληστεία μπορεῖ νὰ σὲ κατηγορήσει κανεὶς τὴν στιγμή πού, ἂν ἤθελες, μπορούσες νὰ πάρης τόσο χρυσάφι. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά, εἶναι ζήτημα τιμῆς νὰ πῆς ὅ,τι ξέρεις, γιατί αὐτὴ τὴ στιγμή θρίσκεται στὴ φυλακὴ καὶ κατηγορεῖται ἄδικα ἓνας ἀθῶος.

"Ο ναυτικὸς συνῆλθε. Τὰ λόγια τοῦ Ντυπέν τὸν καθησύχασαν, ὥστὸσο ὁ ἀέρας πὺθ εἶχε ὅταν μπῆκε, εἶχε πέσει.

— "Ο Θεὸς βοηθός, εἶπε. Θὰ σᾶς τὰ πῶ ὅλα — ἂν καὶ φοβάμαι πὼς οὕτε τὰ μισὰ δὲν θὰ πιστέψετε. Ὡστόσο εἶμαι ἀθῶος καὶ ἂν πεθάνω, θὰ πεθάνω μὲ τὴν συνείδησί μου ἡσυχη ὅτι δὲν ἔκαμα κακὸ.

"Η ἐξιστόρησί του ἦταν μὲ λίγα λόγια αὐτὴ :

Σ' ἓνα τελευταῖο ταξίδι στὴ Βόρνεο, εἶχε πιάσει αὐτὸν τὸν οὐρακοτάγκο. Τὸ ζῶο ἦταν πολὺ ἄγριο καὶ δυσκολεύτηκε πολὺ ὡ-

σπου νὰ τὸ βολέψη. Τελικὰ τὸ ἔκλεισε σὲ ἓνα δωμάτιο, στὸ σπῆτι του, καὶ λογάριάζε νὰ τὸ πουλήσῃ.

Μιὰ μέρα καθὼς γύριζε ἀργὰ τὰ ξημερώματα, ὕστερα ἀπὸ ὀλονύχτιο ξεφάντωμα, ἔρρηκε τὸ θηρίο μέσα στὴν κάμαρά του, μπροστὰ στὸν καθρέφτη, μὲ τὸ ξυράφι στὸ χέρι, νὰ προσπαθῇ νὰ ξυριστῇ. Εἶχε παρακολουθήσει πολλὰ φορές τὸ ἀφεντικό του ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπα τὴν ὥρα πὺθ ξυριζόταν.

"Όταν εἶδε νὰ κρατᾶ στὰ χέρια του ἓνα τόσο ἐπικίνδυνο ἐργαλεῖο, ὁ ἄνθρωπος τρόμαξε. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάνῃ. Συνήθως τὸ ξύλο ἔφερνε τὸν οὐρακοτάγκο στὴν τάξι. Πῆρε λοιπὸν τὴ μαγγούρα καὶ ἦταν ἕτοιμος νὰ τὸ χτυπήσῃ. "Όταν τὸ ζῶο εἶδε τὴ μαγγούρα, μὲ ἓνα πῆδημα θρέθηκε στὴν πόρτα, κατέθηκε τὶς σκάλες καὶ θρέθηκε στὸ δρόμο.

"Ο ναυτικὸς ἔτρεχε ἀπὸ πίσω του ἀπελπισμένος. Τὸ θηρίο, μὲ τὸ ξυράφι στὸ χέρι, δὲν σταματοῦσε παρὰ μόνον γιὰ νὰ γυρίσῃ νὰ διῇ ἂν ἐξακολουθοῦσε νὰ τὸ κυνηγᾷ τὸ ἀφεντικό του. Οἱ δρόμοι ἦταν ἔρημοι. Ἦταν σχεδὸν 3 το πρωῒ. Τέλος, σ' ἓνα στενάκι, πίσω ἀπὸ τὴν ὁδὸ Μόργκ, τὸ θηρίο εἶδε ἓνα φωτισμένο, ἀνοικτὸ παράθυρο. Ἦταν τὸ δωμάτιο τῆς κυρίας Λ' Ἐσπαναί. Ἐτρεξε κατ' εὐθείαν πρὸς τὸ φῶς καὶ μὲ ἀφάνταστη εὐκολία πιάστηκε ἀπὸ τὸ σχοινὶ πὺθ φωτιζόταν ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ἐφτασε στὸ ὕψος τοῦ παραθύρου, κρεμάστηκε στὸ ἀνοιχτὸ παραθυρόφυλλο καὶ μὲ μιὰ κίνησι θρέθηκε πάνω στὸ κρεβάτι. "Όλα αὐτὰ ἔγιναν μέσα σ' ἓνα λεπτό.

"Ο ἄνθρωπος εἶχε πιά ἐλπίδες

πὼς θὰ ἔπιανε τὸ θηρίο. Ἀπ' αὐτὴν τὴν παγίδα δὲν μπορούσε νὰ γλυτώσῃ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ὅμως ἀνησυχοῦσε. Τὸ θηρίο κρατοῦσε τὸ ξυράφι. Αὐτὴ ἡ σκέψι τὸν ἔκανε νὰ ἀκολουθήσῃ τὸν ἄγριο δραπέτη. Γιὰ ἓναν ναυτικὸ δὲν ἦταν δύσκολο νὰ σκαρφαλώσῃ στὸ σχοινί. "Όταν ὅμως ἔφθασε στὸ ὕψος τοῦ παραθύρου, πὺθ θρισκόταν σὲ ἀρκετὴ ἀπόστασι πρὸς τ' ἀριστερά του, σταμάτησε. Τὸ μόνον πὺθ μπορούσε νὰ κάνῃ ἀπὸ κεῖ ἦταν νὰ μισοβλέπῃ τί γινόταν μέσα στὸ δωμάτιο.

"Όταν ἀντίκρουσε τὸ θέαμα, λίγο ἔλειψε νὰ πέσῃ ἀπὸ τὸν τρόμο του.

"Η κυρία Λ' Ἐσπαναί καὶ ἡ κόρη της ἦταν μὲ τὰ νυχτικά τους καὶ ὅπως κατάλαβα ἔφτιαχναν ἓνα συρτάρι—αὐτὸ πὺθ θρέθηκε πεταμένο στὸ πάτωμα.

Τὰ θύματα θὰ στέκονταν μὲ τὴν πλάτη γυρισμένη στὸ παράθυρο καὶ στὴν ἀρχὴ δὲν κατάλαβαν περὶ τίνος ἐπρόκειτο. Τὸ χτύπημα πὺθ ἔκανε τὸ ἐξώφυλλο, καθὼς τὸ τράβηξε ὁ οὐρακοτάγκος γιὰ νὰ κρεμαστῇ, τὸ ἀπέδωσαν φαίνεται στὸν ἀέρα.

Τὸ θηρίο κρατοῦσε στὰ χέρια τὸ ξυράφι καὶ τὸ κούναγε μπροστὰ στὸ πρόσωπο τοῦ κυρίου Λ' Ἐσπαναί. Ἡ κόρη της λιποθύμησε καὶ ἔπεσε μπρούμυτα. Οἱ φωνὲς τῆς δυστυχισμένης γυναίκας καὶ ἡ πάλη της γιὰ νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τὰ χέρια του, ἐξαγρίωσαν τὸ θηρίο. Μὲ μιὰ ξυραφιά τῆς ἔκοψε πέρα - πέρα τὸν λαιμό. Καθὼς εἶδε τὰ αἵματα, φρένιασε. Ἐτρίξε τὰ δόντια του καὶ ὤρμησε στὴν κοπέλλα. Τῆς ἔμπηξε τὰ νύχια του στὸ λαιμὸ καὶ δὲν τῆς τὰ ἔβγαλε ὥσπου ξεψύχησε.

Τὸ μάτι του γιὰ μιὰ στιγμή πῆρε τὸ ἀφεντικό του πὺθ ὁ τρόμος καὶ ἡ φρίκη τοῦ εἶχαν ἄγριο

έψει το πρόσωπο. Τότε το θηρίο θυμήθηκε φαίνεται τη μαγγούρα και η μανία του έγινε φόβος. Κατάλαβε πώς αυτό που είχε κάνει θα το πλήρωνε. "Αρχισε να γυρίζω λοιπόν μέσα στο δωμάτιο και να πετάω και να σπάω τα πάντα. Στο τέλος άρπαξε το πτώμα της κόρης και το τρύπωσε μέσα στην καπνοδόχο. Μετά πήρε τη μητέρα και την πέταξε στην αυλή.

Καθώς είδε τον ούρακοτάγκο να πλησιάζει στο παράθυρο με το άκρωτηριασμένο του θώρα, ο ναυτικός κατέβηκε και έτρεξε στο σπίτι του. Φόβος τον είχε πιάσει, τί συνέπειες θα είχε αυτό το μακελιό. Τον ούρακοτάγκο τον παράτησε στην τύχη του. Οί όμιλίες που άκουσαν οί γείτονες από τη σκάλα ήταν οί φωνές του ναυτικού και οί κραυγές του θηρίου.

Νομίζω πώς δεν έχω τίποτε άλλο να πω. Ο ούρακοτάγκος θα τόσκασε από το ίδιο σχοινί προτού οί γείτονες σπάσουν την πόρτα. Καθώς βγήκε το παράθυρο έκλεισε μόνο του. Έν συνεχεία

Εικονογράφηση του Edward Wilson

τόν έπιασε ο ιδιοκτήτης του και τον πούλησε σε έναν ζωολογικό κήπο. "Όταν τὰ είπαμε όλα αυτά στην αστυνομία και ύστερα από μερικές παρατηρήσεις του Ντυπέν, ο Λέ Μπόν αφέθηκε ελεύθερος. "Ο αστυνομικός που μ'ας είχε δώσει την άδεια, αν και φίλος του Ντυπέν, μ'ας είπε με κάποια ειρωνία ότι καλύτερα είναι να κυττάξω ό καθένας τη δουλειά του.

— "Αφησέ τον να λήη ό,τι θέλει, μου είπε ο Ντυπέν. "Ετσι προσπαθεί να ελαφρύνει τη συνείδησή του. Και να σου πω ένα πράγμα. Το ότι δεν μπόρεσε να λύσει το μυστήριο δεν μου κάνει καμμιά εντύπωση. Είναι τόσο πονηρός ώστε δεν μπορεί να έμβασθύνει σε τίποτα. Είναι καλός άνθρωπος όμως. Μου άρέσει κυρίως για την ύποκρισία του με την όποια κατάρθωσε να αποκτήσει τη φήμη του έξυπνου ανθρώπου. "Έχει μιάν καταπληκτική ικανότητα — ν' άρνείται αυτό που υπάρχει και να σου έξηγη αυτό που δεν υπάρχει.

ΦΛΥΑΡΙΕΣ

Μιά φορά ή Μπέττυ Νταϊνθίς είπε στον γνωστό κωμικό Μπόμπ Χόπ :

— Κατάλαβες, Μπόμπ, πώς πλησιάζω τὰ τριάντα ;

Έκείνος την κύτταξε πονηρά.

— Πές μου τώρα, μεταξύ μας, Μπέττυ, από ποιά κατεύθυνσι ;

Bob Hope

★

"Ενας γνωστός ήθοποιός του Χόλλυγουντ είχε παντρευτή καμιά δεκαριά φορές. Την τελευταία φορά είχε να πάρη στο νέο του σπίτι δύο αγόρια, τὸ ένα 4 καὶ τὸ άλλο 6 ἐτῶν. 'Η γυναίκα του, ήθοποιός κι' αυτή, είχε δυὸ παιδιά από τὸν πρώτο της γάμο. Τελικῶς τὸ ζεύγος απέκτησε ἄλλα δύο παιδιά.

Μιά μέρα ή σύζυγος τοῦ ήθοποιοῦ μπήκε ἐξαλλη στή βιβλιοθήκη ὅπου καθόταν ὁ ἄνδρας της.

— Για τὸ Θεὸ τρέχα, "Εντουαρντ. "Ελα να βάλης κάποια τάξι, γιατί θὰ τρελλαθῶ. Τὰ παιδιά σου καὶ τὰ παιδιά μου δέρνουν τὰ παιδιά μας!

«Courier»

★

Χάποτε ένα σκίτσο τοῦ Στραβίνσκυ φτιαγμένο ἀπὸ τὸν Πिकासό ἐπρόκειτο να ἐκτεθῇ μαζί με ἄλλα ἔργα σὲ μιὰ ἐκθεσι στὰ Βαλκάνια. Στὰ σύνορα οἱ τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι κράτησαν τὸ ἔργο. δυὸ ἡμέρες ἐπιμένοντας ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ τὸ σχέδιο τῶν συνοριακῶν ὁχυρωματικῶν ἔργων.

Every Body's

★

"Ενας ζωγράφος ἀνέλαβε μιὰ φορά να εικονογραφήσει ἕνα διδλίο. "Όταν τὸ διάβασε καὶ ἦταν ἔτοιμος να ἀρχίσει τὴν εικονογράφησι γυρίζει στὴν γυναίκα του καὶ τῆς λέει :

— 'Απὸ ὅτι διάβασα, ή ιστορία ὑποτίθεται ὅτι συνέβη στὰ 1940. 'Αλήθεια, πῶς ἦταν τὰ φορέματα τῶν γυναικῶν τότε ;

'Η κυρία του τὸν κύτταξε με πικρία :

— Δὲν ἔχεις παρὰ να κυττάξεις τὰ δικά μου !

Willy Roth

★

Μιά κινηματογραφική εταιρία προσέλαβε ἕναν ἐρυθρόδερμο να παίξει σὲ μιὰ ταινία.

Σ' ἕνα διάλειμμα πλησιάζει τὸν ἐρυθρόδερμο μιὰ ήθοποιός καὶ τὸν ρωτᾷ :

— Πῶς σᾶς φαίνεται ή πόλη μας ;

— Καλή, ἀρκετὰ καλή, ἀπαντᾷ ὁ ἐρυθρόδερμος. 'Εσᾶς πῶς σᾶς φαίνεται ή χώρα μας ;

Pourquoi Pas?

ΚΡΥΣΤΑΛΛΙΝΑ ΠΑΛΑΤΙΑ ΣΤΑ ΣΠΗΛΑΙΑ ΤΩΝ ΠΥΡΗΝΑΙΩΝ

Τοῦ

NORBERT CASTERET

Τὸ 1926 ἡ μικρὴ οἰκογενειακὴ μας συντροφιά — ἡ μητέρα μου, ἡ γυναίκα μου, ὁ ἀδελφός μου Μαρσιάλ καὶ ἐγώ — κάνοντας διάφορες ἔρευνες στὰ Πυρηναῖα ἀνακάλυψε ἕνα πελώριο παγωμένο σπήλαιο στὴν κεντρικὴ ὁροσειρά τους, τὸ Μαρμπορέ. Ἀπὸ τότε εἶχα πάντοτε στὸ νοῦ μου νὰ ξαναγυρίσω ἐκεῖ γιατί μοῦ φαινόταν ἕνα μέρος πλούσιο σὲ ὑποσχέσεις καὶ σὲ γοητεία, πού κρύβει τὸ ἄγνωστο.

Διάφορες ἀποστολές, ὅμως, ἐξερευνήσεις καὶ μελέτες σὲ ἄλλες περιοχές καὶ ἄλλες χῶρες καθὼς καὶ οἱ συνοριακὲς δυσκολίες πού δημιουργήθηκαν μὲ τὸν παγκόσμιον πόλεμον ἔμπόδιζαν νὰ πραγματοποιήσω τὸ σχέδιό μου. Διαρκῶς ἔπρεπε νὰ τὸ ἀναβάλλω.

Ἐπιτέλους τὸν περασμένο Αὐγούστο, ὅστερα ἀπὸ εἰκοσιτέσσερα χρόνια πέρασα πάλι τὰ σύνορα στὸ διάσελο τοῦ Ρολάνδου ἀπ' ὅπου θγαίνει κανεὶς σ' ἕνα τεράστιο ἀμφιθέατρο, σὲ ὕψος 3.000 μέτρων.

Αὐτὴ τὴ φορά δὲν εἶχα τὴν ἱδια συντροφιά. Ἡ γυναίκα μου

εἶχε πεθάνει τὸ 1940, ἡ μητέρα μου πλησίαζε πιά τὰ ὀγδόντα καὶ ὁ ἀδελφός μου δὲν μποροῦσε νὰ ἀφήσῃ τὴ δουλειά του. Πάλι ὅμως ἡ συντροφιά μου ἦταν οἰκογενειακὴ γιατί εἶχα μαζί μου τὶς δυὸ κόρες μου, τὴν Μὼντ καὶ τὴν Ζιλμπέρτ, εἴκοσι χρονῶν, στὴν ἴδια ἡλικία πού θρυσκόταν καὶ ἡ μητέρα τους τὸ 1926.

Ἀφοῦ πήγαμε πρῶτα στὸ παγωμένο σπήλαιο τοῦ 1926 πού ἡ ἱστορία του ἦταν τὸ ἀγαπημένο παραμῦθι τῶν παιδικῶν τους χρόνων, οἱ κόρες μου καὶ ἐγώ ἀρχίσαμε νὰ ἀναζητοῦμε καινούργια σπήλαια. Μὲ τὴ βοήθεια τῆς τύχης ἀνακαλύψαμε, τὸ ἕνα μετὰ τὸ ἄλλο, πολλὰ σπήλαια πού δὲν ὕστεροῦσαν καθόλου σὲ ὁμορφιά καὶ ἐνδιαφέρον ἀπὸ τὸ «σπήλαιο Καστερὲ» ὅπως τὸ εἶχε ὀνομάσει ἡ Γαλλικὴ Ἀλпинιστικὴ Λέσχη.

Πιο ψηλὰ ἀπὸ τὸ σπήλαιο Καστερὲ, σὲ ὕψος 2.800 μέτρων καὶ 2.900 μέτρων, στὶς ἀπόκρημνες πλαγιές τοῦ Μαρμπορέ, ἀνοίγουνται καὶ ἄλλα σπήλαια, ἕνας ἀληθινὸς ὑπόγειος παγωμένος κό-

σμος κρεμασμένος στὶς κορφές τῶν Πυρηναίων.

Γιὰ νὰ ἐξερευνηθοῦν αὐτὰ τὰ σπήλαια, χρειάστηκαν πολλές ἀποστολές, ἐπίμονες καὶ περιπετειώδεις. Τὰ ὀρειβατικά μας σακκίδια γεμᾶτα τρόφιμα, ρούχα καὶ ἄλλα εἶδη ἀπαραίτητα γιὰ μιὰ ὀρεινὴ κατασκήνωσι θάραιναν ἀκόμη πιὸ πολὺ μὲ τὶς σκάλες, τὰ σχοινιά, τὰ φανάρια καὶ τοὺς γάντζους πού χρειάζονται γιὰ τὴν ἐξερεύνησι τῶν σπηλαίων.

☆

Πόση ἀνταμοιβὴ ὅμως σοῦ δίνει ἡ ἐξερεύνησι καὶ τὸ ἀντίκρουσμα τῶν ὑπόγειων ἐκείνων θαυμάτων!

Μόλις μπαίναμε θρῖσκαμε κάτω ἀπάτητο κρυσταλλωμένο χιόνι πού χανόταν στὸ σκοτάδι μὲ τρομερὴ κλίσι. Στὸ τέλος τῆς παγωμένης αὐτῆς πλαγιάς θρῖσκαμε λιμνοῦλες καὶ ποτάμια ἀπὸ πάγο, πού τὸ βάθος τους ἦταν ἀνυπολόγιστο. Ὁ πάγος ἦταν τόσο καθαρὸς, ὥστε μποροῦσε κανεὶς νὰ διακρίνῃ σὲ μεγάλο βάθος τὰ χαλίκια πού εἶχαν φυλακιστῇ ἐκεῖ μὲ τὴν ψύξι. Σὲ ὠρισμένα σημεῖα ἔπρεπε νὰ σερνόμαστε ἐπάνω στὸν πάγο καὶ νὰ περνᾶμε κάτω ἀπὸ χαμηλὰ θράχια ἐνῶ γύρω μας φουσούσε μὲ ὀρμητὴ ὁ ἀέρας. Ἀλλοῦ ὑψώνονταν πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι μας πελώριοι θόλοι πού τὸ μάτι μας δὲν ἔβλεπε τὸ τέλος τους. Ἐδῶ καὶ κεῖ συναντούσαμε μεγάλια κομμάτια πάγου, σὰν καμπαναριά, ἡ μεγαλοπρεπὴ μνημεῖα πού ἔφθαναν σὲ ὕψος 20 μέτρων. Καὶ παντοῦ σταλακτίτες ἀπὸ πάγο, ἄλλοι λεπτοὶ καὶ διαφανεῖς, ἄλλοι τεράστιοι καὶ ἀπειλητικοί. Χωρὶς τὰ μακρὰ καὶ μυτερά μας ἄγκιστρα δὲν θὰ μπορούσαμε νὰ βαδίζουμε ἐπάνω στὶς ὀριζόντιες ἢ

ἐπικλινεῖς αὐτὲς παγωμένες πύσσες πού καλύπτουν ὁλότελα τὸ ἔδαφος τῶν παμπάλαιων σπηλαίων πού ἀνοιξε μὲ τὴν ὀρμὴ τοῦ νεροῦ σὲ πολὺ μακρινὲς γεωλογικὲς ἐποχές. Οἱ ὑπόγειοι αὐτοὶ κόσμοι μπηκάν στὸ στάδιο τῆς ἀπολιθώσεως ὕστερα ἀπὸ σημαντικὴ μεταβολὴ τοῦ κλίματος καὶ τῶν φυσικῶν συνθηκῶν. Ἐκεῖ ὅπου ἄλλοτε κυλοῦσαν ὀρμητικοὶ χείμαρροι, τώρα ὅλα εἶναι μαρμαρωμένα γιατί τὸ δυνατό κρῦο σταμάτησε κάθε κίνησι καὶ μεταμόρφωσε σὲ κρυσταλλένια παλάτια τὰ ὀρεινὰ αὐτὰ σπήλαια.

Ἡ δουλειά μας ἦταν δύσκολη καὶ συχνὰ ἐπικίνδυνη παρ' ὅλο πού εἶχαμε μαζί μας ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα ἐφόδια. Πολὺ συχνὰ κάναμε τὴν σκέψι ὅτι οἱ λεπτὲς σχοινέριες σκάλες στὶς ὁποῖες ἐμπιστευόμασταν τὸν ἑαυτὸ μας στηρίζονταν σ' ἕναν ἀπλὸ ἀτσάλενιο γάντζο καρφωμένο πάνω στὸν πάγο.

Κατωρθώσαμε ὥστόσο νὰ κατεβούμε ἀρκετὰ βαθειὰ καὶ ποτὲ δὲν θὰ ξεχάσουμε ἕναν τεράστιο τοῖχο ἀπὸ πάγο, 15—20 μέτρων, ἐντελῶς κάθετο, πού εἶχε ἐναλλάξ ὀριζόντια στρώματα διαφανῆ καὶ θαμπά. Ἡ ἀπολιθώσι θὰ εἶχε γίνῃ σὲ πολὺ ἀπομακρυσμένη γεωλογικὴ περίοδο.

Πολὺ συχνὰ ἀνοίγονταν μπροστά μας ἄβυσσοι τόσο βαθεῖς πού μᾶς σταματοῦσαν καὶ μᾶς ἀφώπλιζαν. Τὸ μόνο πού μπορούσαμε νὰ κάνουμε ἦταν νὰ ρίχνουμε κομμάτια πάγου καὶ νὰ τ' ἀκούμε νὰ σπάζουν σὲ τρομακτικὸ βάθος. Μεγάλες δυσκολίες συναντᾷ ἡ μεταφορὰ σὲ ὕψος 3.000 μέτρων τῶν ἐφοδίων πού χρειάζονται καὶ αὐτὸ θὰ καθυστερήσει πολὺ τὴν πλήρη καὶ συστηματικὴ ἐξερεύνησι τῶν παγωμένων αὐτῶν ἀβύσσων. Τὸ ὕψος ὅπου θρῖ-

σκονταί, είναι τόσο, ώστε ούτε τολμᾷ κανείς νὰ υπολογίσῃ σὲ ποιά τρομακτικὰ θάτῃ φθάνουν.

Ἀναγκαστικά λοιπὸν παρακάμπτουμε τὸ ἱλιγιῶδες ἐκεῖνο χάος ποὺ παρουσιάζει τόσοις κινδύνους. Ἄλλοι οἱ δυσκολίες ποὺ συναντοῦμε εἶναι ἐντελῶς ἀντίθετες. Δὲν θρискόμαστε στὸ χεῖλος ἑνὸς κατακόρυφου γκρεμοῦ ἀλλὰ στὰ πόδια ἑνὸς ἐξ ἴσου κατακόρυφου τοίχου ἀπὸ πάγο καὶ μπροστὰ σὲ παγωμένους καταρράκτες ποὺ οἱ ἀπότομες καμπύλες τῆς ἐπιφανείας τους ἀπαιτοῦν ἐπικίνδυνη ἀναρρίχῃσι. Μὲ τὸ πιολὲ γίνεται ἡ ἐπιθεσι ἐναντίον τῶν κρυστάλλινων καταρράκτων, μὲ τὸ πιολὲ ἀνοίγονται σκαλοπάτια στὶς δύσκολες θέσεις ποὺ αὐξάνονται ὅσο ἀνεβαίνουμε. Λίγο-λίγο, πολὺ ἀργὰ γιατί οἱ πυκνότετοι αὐτοὶ ὑπόγειοι πάγοι εἶναι πολὺ δετοὶ καὶ σκληροὶ, προχωροῦμε σὲ ὕψος, φθάνουμε στὴν κορυφή. Τυχαίνει νὰ γλυστρήσουμε καὶ νὰ πέσουμε καὶ ἀκόμη θυμόμαστε ἕνα ἀπότομο κατακύλισμα ἐπὶ κάμποσα μέτρα ποὺ τὸ πληρώσαμε μὲ ἀρκετοὺς μωλωπισμούς, καὶ μὲ τὸ σπάσιμο τῶν γυαλιῶν καὶ τῶν νυχιῶν μας.

Ἡ ἐξερεύνησι συνεχίζεται σὲ στενοὺς καὶ χαμηλοὺς διαδρόμους καὶ σὲ τεράστιες λεωφόρους. Καὶ πάντοτε προχωροῦμε ἐπάνω σὲ πάγο, πάγο λεῖο, ὁμοιομορφ, διαφανῇ, πάγο θαμπὸ καὶ ἀκανόνιστο, πάγο ρυτιδωμένο καὶ καμμιὰ φορὰ πάγο μὲ γεωμετρικὲς παλιέτες σὲ λεπτότατα σχήματα. Τὸ τελευταῖο αὐτὸ εἶδος εἶναι πολὺ εὐθραυστο. Ὁ πάγος εἶναι σάν δαντέλλα καὶ μοιάζει — καθὼς λιώνει — μὲ μαρέγγα! Οἱ ἀτσαλένιοι γάντζοι μας κατέστρεψαν θέβαιρα πολλὰ ἀπὸ τὰ θαυμάσια αὐτὰ ὑδάτινα

κεντήματα. Κάτω ἀπὸ τὸ εὐθραυστο αὐτὸ στρώμα θρискεται ὁ μαῦρος πάγος, σκληρὸς σάν τὸ μάρμαρο.

Πολλὲς φορὲς στὴ μέση ἑνὸς διαδρόμου περνᾷ ἕνα στενὸ ἐλικοειδὲς ρήγμα ὅπου κυλᾷ βιαστικὸ ἕνα ρυάκι ποὺ πέφτει μὲ θόρυβο σὲ κάποιον γκρεμὸ ἢ χάνεται μουρμουρίζοντας σὲ κάποιον ράγισμα τοῦ πάγου.

★

Κάθε στιγμή καὶ σὲ κάθε βῆμα τὸ βλέμμα σταματᾷ γεμάτο ἀπορία μπροστὰ σὲ ἀπροσδόκητα θεάματα, σὲ λεπτομέρειες πρωτόφαντες, σὲ πραγματικὰ αἰνίγματα. Σταματοῦμε ὅμως καὶ γιὰ νὰ ξεσφίξουμε τὸ σχοινὶ ποὺ κρατᾷ τοὺς γάντζους στὰ πόδια καὶ πονᾷ τὰ ξυλιασμένα δάκτυλα, καὶ γιὰ νὰ τρίψουμε τὰ χέρια μας ποὺ κινδυνεύουν νὰ παγώσουν. Καὶ νὰ σκέπτεται κανεὶς ὅτι εἶναι Αὐγουστος καὶ ὅτι μόλις θγοῦμε ἔξω θὰ μᾶς κτυπήσῃ ὁ ἥλιος ἀμειλικτος. Γιὰ τὴν ὥρα ὅμως θρискόμαστε μακριὰ ἀπὸ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Ὅλο καὶ προχωροῦμε μέσα στὰ σπλάχνα τοῦ Μαρμπορέ. Στὸ δρόμο σταματοῦμε γιὰ νὰ θαυμάσουμε ἕνα ἐπιβλητικὸ μνημεῖο ἀπὸ καθαρὸ πάγο ποὺ ὑψώνεται ὡς ἐπάνω στὸν θόλο. Εἶναι ἕνα θαυμάσιο ὑπόγειο παγόβουνον ποὺ δὲν μπορῶ ὅμως δυστυχῶς νὰ τὸ φωτογραφίσω γιατί ὁ καπνὸς ἀπὸ τὸ μαγνήσιο ποὺ κάψαμε γιὰ ἄλλη φωτογραφία ἔχει γεμίσει τὸν χῶρο. Στὰ τοιχώματα ποὺ εἶναι σκεπασμένα ἀπὸ λεπτὸ πάγο ἀνακαλύπτω σὲ ὕψος 2 μέτρων ἕνα ἀνοιγμα. Σκαρφαλώνω καὶ οἱ κόρες μου μὲ ἀκολουθοῦν. Καὶ ἀμέσως θγάζουμε μιὰ κραυγὴ ἐκπλήξεως ἂν καὶ νομίζαμε ὅτι τίποτα πιά δὲν θὰ μπορούσε νὰ

μᾶς ἐκπλήξῃ. Μπροστὰ μας ἀνοίγεται ἕνας διάδρομος μὲ ὅλα τὰ τοιχώματα σκεπασμένα ἀπὸ κρυστάλλους ἄφθονους, ἐξαιρετικὰ διαφανεῖς καὶ ἀσυνήθιστα μεγάλους.

Τὸ θέαμα εἶναι ἀφάνταστο. Βρискόμαστε σ' ἕνα κρυστάλλινον παλάτι ποὺ σπινθηρίζει ὁλόκληρο. Οἱ λέξεις ὅμως εἶναι πολὺ φτωχὲς γιὰ νὰ ἐκφράσουν τί εἶναι ἐκεῖνο ποὺ μᾶς ἐπιβάλλει τὴ σιωπὴ. Δὲν θὰ ἀραδιάσω ἐπιθετα ποὺ θὰ ἀκουστοῦν ἴσως ἀνόητα. Θὰ πῶ μόνο ὅτι οἱ κρύσταλλοι ἦταν ἐντελῶς διαφανεῖς, ὁκταγωνικοὶ, σάν ἱστοὶ ἀράχνης, μὲ διάμετρο 30 καὶ 40 ἑκατοστὰ ὁ καθένας. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴ μοναδική τους λεπτότητα καὶ ὁμορφιὰ ἢ ἀρχιτεκτονικὴ ἑνὸς παρόμοιου οἰκοδομήματος καὶ ὁ τρόπος τῆς συνθέσεώς του θέτει πολλὰ προβλήματα κρυσταλλογραφίας. Θὰ πρόκειται ἀσφαλῶς γιὰ φαινόμενα ἐξαιρετικὰ βραδείας ἐξατμίσεως. Ἐνας θάμνος ἀπὸ πάγο μὲ ὕψος περίπου 1 μέτρου τραβαεῖ ἰδιαίτερα τὴν προσοχή μας. Εἶναι ἀπὸ πάγο κατάλευκο καὶ πυκνὸ στὴ θάσι του καί, ὅσο ψηλῶναι καὶ πλαταίνει, ὁ πάγος γίνεται ὅλο καὶ πιὸ καθαρὸς καὶ τὰ κλαδιά του ὅλο καὶ πιὸ λεπτά, τόσο ποὺ μᾶς φαίνεται ἀπίστευτο. Ἡ μαγεῖα τοῦ ἀνθισμένου αὐτοῦ διαδρόμου συνεχίζεται ἀρκετὰ καὶ ὕστερα οἱ πολῦτιμες αὐτὲς ἐπενδύσεις χάνονται καὶ ὁ θράχος δὲν σκεπάζεται παρὰ ἀπὸ ἕνα ἀπλὸ στρώμα.

Μαγεμένος ἀπὸ τὴ χάρι τῶν τοπίων προχωρῶ πιὸ γρήγορα καὶ πιὸ ἐλεύθερα ὅταν ξαφνικὰ αἰσθάνομαι ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια ἕνα περίεργο σὸκ ποὺ μὲ κάνει νὰ σταματήσω ἀπότομα καὶ μοῦ ρίχνει τὴν λάμπα μου. Σὲ λίγο καταλαβαίνω τὸ ἀνεξήγητο

φαινόμενο. Εἶχα σκοντάψει καὶ εἶχα περάσει μέσα ἀπὸ ἕνα πέλο καθαρῶτατον πάγου μὲ ἐξαιρετικὴ διαφάνεια χωρὶς τὸ παραμικρὸ ψεγάδι. Κατάπληκτος κυτᾶζω τὰ συντρίμια τοῦ παγωμένου αὐτοῦ θαύματος ἐνῶ οἱ κόρες μου γελοῦν μὲ τὴν καρδιά τους καὶ ἐυπνοῦν τὴν ἡχὴ τοῦ σπηλαίου ὅπου ποτὲ ἄλλοτε δὲν εἶχαν ξανακουστῇ νεανικὰ γέλια.

Τώρα ποὺ γνωρίσαμε τὸ μοναδικὸ αὐτὸ μουσικὸ ἀνακαλύπτουμε καὶ ἄλλες «πτυχώσεις» καὶ ἄλλους σταλακτῆτες πλατιοὺς καὶ πεντακάθαρους καὶ διασκεδάζουμε κυτᾶζοντας ὁ ἕνας τὸν ἄλλο μέσα ἀπὸ τὸ κρύσταλλό τους. Προχωροῦμε τώρα μὲ προσοχὴ προσέχοντας τὰ ἐμπόδια, τὶς «παγίδες», τὶς ὀφθαλμαπάτες, ὅλα αὐτὰ τόσο ἄφθονα σ' αὐτὸν τὸν ἀφάνταστο κόσμον. Καὶ πάλι σταματῶ ξαφνικὰ γιατί δὲν καταλαβαίνω τί βλέπω μπροστὰ μου. Βλέπω, ἢ νομίζω πὼς βλέπω, ἕνα χλωμὸ φῶς, πρασινωπὸ, μ' ἕνα πράσινο ἄγνωστο καὶ παράξενο. Καὶ νὰ ποὺ ἀπλώνοντας τὸ χέρι ἀγγίζω τὸ περίεργον φῶς. Εἶναι ἕνα φράγμα ἀπὸ πάγο, σάν τὸ προηγούμενον, αὐτὸ ὅμως ἔχει πολλὰ μέτρα πάχος. Ἡ πρασινωπὴ ἀνταύγεια, ποὺ παγινιδίζει τώρα στὸ φῶς τῶν φαναριῶν μας, δὲν εἶναι παρὰ τὸ φυσικὸ χρῶμα τοῦ παγωμένου καθαροῦ νεροῦ ὅπως φαίνεται ὅταν ἔχη πάχος 4 μέτρων. Ἡ σμαραγδένια αὐτὴ πόρτα, ἀντάξια τοῦ παραμυθίου παλατιοῦ κλείνει ἐδῶ τὸν διὰδρομον καὶ τὸν προστατεύει ἀπὸ κάθε εἰσβολή. Ἡ ἐξερεύνησί μας λοιπὸν σταματᾷ ἐδῶ. Ὁ καὶ μὸς τοῦ σπηλαιολόγου ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ προχωρήσῃ ἔχει ἀνταμειφθῇ, ἔχει σχεδὸν ἐξασπῇ μπροστὰ στὴν ἀφάνταστη λαμπρότητα τοῦ χώρου. Ἀλλωστε τὸ τέλος

τοῦ σπηλαίου δὲν εἶναι ἐδῶ γιατί δὲν τελειώσαμε ἀκόμη τίς ἐξερευνήσεις πού σκοπεύουμε νὰ κάνομε στὸν παράξενο αὐτὸ κόσμο.

Οἱ ὑπόγειοι καὶ αἰώνιοι πάγοι τῶν σπηλαίων προσφέρουν ὅπως-δήποτε ἓνα θέαμα πού μένει ἀλησμόνητο, ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ παράξενα καὶ τὰ πιὸ σπάνια τοῦ πλανήτη μας. Στὰ σπλάχνα τῶν γιγαντιαίων αὐτῶν βουνοκορφῶν ὅπου εἶχαμε τὸ προνόμιο καὶ τὴν

συγκίνησι νὰ ἀνακαλύψουμε τὰ ὑψηλότερα παγωμένα σπήλαια τῆς γῆς, ὅλα εἶναι σιωπηλά καὶ παράξενα, ὅλα εἶναι γιὰ πάντα ἀκίνητα. Μόνο μιὰ παγωμένη πνοὴ ἀνέμου ἀκούγεται πένθιμα σ' αὐτὲς τίς σπηλιές καὶ ζωντανεῦει τὴ μοναξιά ἐκεῖνῃ πού ὡς τότε κανεὶς δὲν τὴν εἶχε ταράξει καὶ ὅπου κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ μείνῃ γιὰ πολὺ χωρὶς νὰ θρῆ τὸν θάνατο.

Ἀπὸ τὸ «France - Illustration», Παρίσι

Η ΓΑΛΛΙΚΗ ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ δύναμις τῆς συνηθείας

ΟΙ ΡΗΤΟΡΕΣ ΤΟΥ ΧΑΪΝΤ ΠΑΡΚ

Πουθενά ἄλλοῦ ἢ ἐλευθερία τοῦ λόγου δὲν τηρεῖται τόσο ὅσο στὸ Χάιντ Πάρκ τοῦ Λονδίνου, ἀπὸ τὴ μεριά τῆς Μάρμπλ "Αρτς. Ἄν θρῖσκεστε στὸ Λονδὶνο καὶ ἔχετε λίγο καιρὸ διαθῆσιμο, σ' αὐτὴ τὴ γωνιά τῶν Ρητόρων θὰ θρῆτε ἓνα ωραιότατο θέαμα καὶ μάλιστα δωρεάν.

Φανατικοὶ ὁπαδοὶ μιᾶς ἰδέας, εὐαγγελισταί, ὄργανα κάθε προπαγάνδας, ἢ καὶ ἀπλοὶ ἄνθρωποι πού ἐννοοῦν νὰ ποῦνε ὅ,τι ἔχουν στὸ νοῦ τους, ὅλοι θρῖσκονται ἐκεῖ, ἀνεβασμένοι σὲ κασσόνια, σὲ σκαμνιά, σὲ κινητὲς σκάλες καὶ ὅλοι ὠρύνονται ποιοὺς θ' ἀκουστῇ καλύτερα καὶ θὰ τραβῆξῃ περισσότερο κόσμο.

Ὅλες τίς ἡμέρες τῆς ἐβδομάδας οἱ ρήτορες δουλεύουν ἀλλὰ ἡ Κυριακὴ εἶναι ἡ μεγάλη τους ἡμέρα. Κατὰ τὸ μεσημέρακι, μετὰ τὸ φαγητό, πολλοὶ Λονδρέζοι κάνουν μιὰ βόλτα στὸ Πάρκο καὶ σχεδὸν πάντα κατασταλάζουν στὴ Γωνιά τῶν Ρητόρων γιὰ νὰ προστεθοῦν κι' αὐτοὶ στὸ πλῆθος πού θρῖσκεται συγκεντρωμένο ἐκεῖ.

Δὲν ἔχετε παρὰ νὰ διαλέξετε. Ἐδῶ μιλάει ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ Συνδέσμου Δημοσίας Ἡθικῆς, ἐκεῖ ἓνας Φιλελεύθερος Ἀναρχικός· παρακάτω ἓνας ὁπαδὸς τῆς Χριστιανικῆς Ἐταιρίας καὶ πιὸ πέρα ὁ «σοφὸς» τοῦ Χάιντ Πάρκ. Κάποια γνωστὴ ἰδέα

κηρύσσουν μερικοί. Οἱ περισσότεροι καινοτομοῦν. Ὁ κομμουνιστὴς στήνει τὸ σκαμνὶ του κοντὰ σ' ἓναν Συντηρητικὸ καὶ ἀρχίζει τὸν καταπέλτη τῆς διαλεκτικῆς του. Λίγα μέτρα πιὸ πέρα, μερικοὶ διαβάτες γονατίζουν νὰ προσευχηθοῦν γύρω σὲ μιὰ γυναίκα, ἐκπρόσωπο τοῦ Στρατοῦ τῆς Σωτηρίας. Ἐκεῖ κοντά, μιὰ ἀντίπαλη ὁμάδα ψάλλει ὕμνους μὲ πολλὲς παραφωνίες καὶ τρία ναυτάκια συνοδεύουν κι' αὐτά, ἔτσι γιὰ γοῦστο. Καὶ ὁ ἀέρας πού φυσᾷ στὸ πάρκο ἀνεμίζει τίς σημαῖες πού ἔχουν ἀπλώσει ὅλοι αὐτοὶ στὰ κάγκελα.

☆

Ἄν κανεὶς φωνάξῃ «Ψέματα!», ἀμέσως θὰ μαζευτῇ κόσμος γιὰ νὰ συζητήσῃ τὸ πράγμα. Ἄν δύο ἄνθρωποι σταματήσουν σὲ κείνη τὴ γωνιά γιὰ νὰ κουβεντιάσουν τὰ νέα τῆς ἡμέρας, ἀσφαλῶς θὰ τοὺς κολλήσουν ἄλλοι δέκα γιὰ ν' ἀκούσουν. Μέσα σ' ἓνα Κυριακάτικο ἀπόγευμα, χιλιάδες ἐπιχειρήματα προβάλλονται καὶ κομματιάζονται τὴν ἴδια στιγμὴ. Μπορεῖ οἱ ἀκροαταὶ ἑνὸς ρήτορα νὰ διαφωνήσουν, νὰ χωριστοῦν σὲ δύο καὶ τρεῖς ὁμάδες στὶς ὁποῖες θὰ ἀρχίσῃ νὰ ρητορεύῃ ἓνας καινούργιος ὁμιλητὴς καὶ ὁ ἀρχικὸς νὰ μείνῃ νὰ ὠρῆται μόνος του: Οὐ κλέψης... τὸ ἀκροατήριον τοῦ πλησίον σου!

Γὸ πλῆθος κυλᾷ ἀδιάφορα ἄ-

πό ομάδα σε ομάδα, δοκιμάζει την εύγλωττία του κάθε ρήτορα και προχωρεί. Λίγοι είναι εκείνοι ανάμεσα στους τυχαίους διαβάτες της Κυριακής που διακόπτουν τον δμιλητή με έρωτήσεις και άπορίες. Αυτή τη δουλειά την αφίνουν στους «τακτικούς» που βασανίζουν κάθε Κυριακή τους ίδιους ρήτορες.

Κι' ανάμεσα σ' όλους αυτούς κινούνται κάτι περίεργοι τύποι σαν τον γεροντάκο εκείνο που έχει ένα χάρτη με τις Πυραμίδες και ζητεί να πείση όποιον καταφέρει να τσακώσει, πώς οι αρχιτέκτονες των Φαραώ χρησιμοποιούσαν για μονάδα μετρήσεως τη βρετανική ίντσα!

Η συνήθεια αυτή του ελεύθερου λόγου στο Χάυντ Πάρκ έχει καθιερωθεί από το 1866, τότε που οι εργάτες του Λονδίνου δεν είχαν δικαίωμα ψήφου. Ένας γνωστός ειρηνόφιλος και μεταρρυθμιστής, ο Ουίλλιαμ Κρέμερ, είχε οργανώσει με τη Μεταρρυθμιστική Ένωση ένα μεγάλο συλλαλητήριο στο Χάυντ Πάρκ, για «την χορήγηση δικαιώματος ψήφου σε όλους τους ενήλικες άνδρες». Η Κυβέρνηση, με τη δικαιολογία πως το πάρκο ήταν βασιλική ιδιοκτησία, απαγόρευσε τη συγκέντρωση. Οι διαδηλωτές όμως επέμεναν και, παρ' όλο που βρήκαν τις πόρτες κλειστές και την αστυνομία να τις φρουρή, διέσπασαν τον κλοιό και έκαναν

τη συγκέντρωσή τους. Από τότε οι συγκεντρώσεις γίνονται ελεύθερα και από το 1872 ωρίστηκε και ειδικός τόπος μέσα στο πάρκο γι' αυτές.

Σήμερα σπάνια γίνεται φασαρία στη Γωνιά των Ρητόρων. Καμιά γροθιά κάπου - κάπου βέβαια πέφτει, γιατί πάντα υπάρχουν οι μπράβοι, έτοιμοι να υπερασπίσουν τους φίλους τους. Η έξουσία όμως είναι πάντα παρούσα. Άπλως άκροατής στέκεται εκεί ο άστυφύλαξ, αλλά έχει και το νοῦ του για καλό και για κακό.

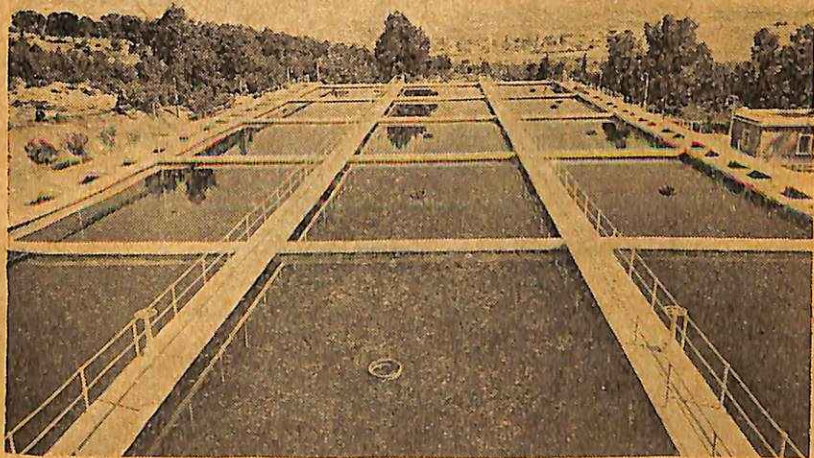
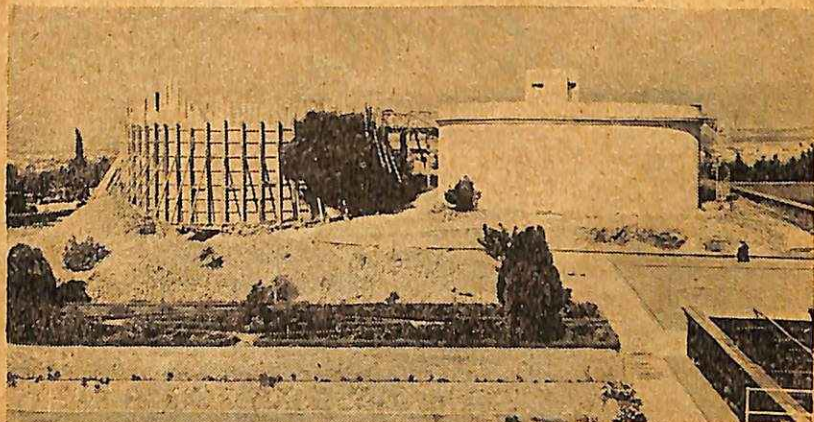
Πριν από τον πόλεμο υπήρχε και ο γέρο - Τζό που βοηθούσε τους πρωτάρηδες. Τους νοίκιαζε σκαμνιά, τους έλεγε με τι τρόπο θα τραβήξουν κόσμο και γενικά τους μυούσε σε όλα τα μυστικά. Μόνο που ο γέρο - Τζό πέθανε και ο αντικαταστάτης του δεν βρέθηκε ακόμη.

Η νύχτα δεν σταματά τους ρήτορες. Το σκοτάδι απλώνεται παντού, τα φώτα ανάβουν στους δρόμους, και αυτοί είναι ακόμη εκεί. Ο ένας θα σώση τον κόσμο με την αυταπάτη, ο άλλος με τη μαχητικότητα. Ο ένας βρίζει την Κυβέρνηση, ο άλλος στιγματίζει την κοινωνία. Όλοι κάτι έχουν να πουν και έτσι η Γωνιά των Ρητόρων δεν μένει ποτέ έρημη.

«To - day», Λονδίνο

ΛΙΓΟ, ΑΛΛΑ... ΚΑΘΑΡΟ ΝΕΡΟ

Στο Γαλάτσι, τελειώνει σύντομα η κατασκευή των νέων διυλιστηρίων ύδατος, που περιλαμβάνουν δεξαμενές διύλισης και καθαρισμού, και σωληνώσεις διαμέτρου ενός μέτρου. Η αποστολή του Σχεδίου Μάρσαλ επροήθευσε το αναγκαίο συνάλλαγμα για την εισαγωγή ώριμων μηχανημάτων και εφοδίων.

Στις φωτογραφίες που δημοσιεύουμε διακρίνονται:

Άνω: Δεξαμενές διύλισης, από τις οποίες περνά το νερό, προτού διανεμηθεί στους κατοίκους των Αθηνών. Το παλιό σύστημα δεξαμενών (δεξιά) συμπληρώνεται με την κατασκευή νέων (αριστερά).

Κάτω: Το νερό παραμένει στις δεξαμενές καθαρισμού, μέχρις ότου οι ξένες ουσίες και οι ακαθαρσίες επικαθήσουν στο βυθό.

Δεν πιστεύω να υπάρχει πραγματικά το νησί Λη (αν και μερικοί το τοποθετούν απροσδιόριστα κάπου στις θάλασσες της Κίνας), αλλά αν δεν έχετε τίποτε καλύτερο να κάνετε, ακούσετε την παρακάτω ιστορία που μου διηγήθηκε ένας γέρος θαλασσοδύκος.

Μουπε ότι σ' αυτό το νησί κατοικούν τρεις διαφορετικές ράτσες ανθρώπων. Οι Χού, οι Χή και οι Χά. Στην εμφάνισι είναι ολόιδιοι. Διαφέρουν όμως στο έθνος: "Αν ρωτήσης κάτι έναν Χού, θα σου πη πάντα αλήθεια. "Αν ρωτήσης έναν Χή θα σου πη πάντα ψέμματα. "Ενας Χά άλλοτε θα σου πη ψέμματα και άλλοτε αλήθεια. Ποτέ όμως δεν θα πη συνέχεια δύο ψέμματα ή δύο αλήθειες. Θα πη ένα ψέμμα και έπειτα μια αλήθεια ή αντίθετως. Δεν μπορεί να ξέρης όμως πώς θα αρχίση.

Μιά μέρα, λέει, έφτασε στο νησί μια περιηγήτρια για να μελετήσει τα ήθη των κατοίκων. Στο δρόμο συνήτησε μια παρέα ιθαγενών, από τρεις. "Ηταν ένας Χού, ένας Χή και ένας Χά. Φυσικά η γυναίκα δεν ήξερε ποιός ήταν ο ένας και ποιός ήταν ο άλλος. Στην τύχη διάλεξε έ-

ναν από τους τρεις και άρχισε να τον ρωτά:

— Πώς σε λένε;

— Κόνγκ.

— Είσαι Χού, Χή, ή Χά;

— Είμαι Χή.

— Και τον φίλο σου τον Χού πώς τον λένε;

— Κόνγκ.

Το όνομα του τρίτου ήταν Κένγκ.

Ποιό είναι το όνομα του Χά;

ΔΩΔΕΚΑ ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ

- α) Το μάθημα της 'Ανατομίας (Μουσείον Χάγης).
- β) 'Η 'Ελευθερία οδηγούσα τον Λαόν (Μουσείον Λούβρου).
- γ) 'Ο θάνατος της βασίλισσας 'Ελισάβετ της 'Αγγλίας (Μουσείον Λούβρου).
- δ) 'Ο 'Εσπερινός (Μουσείον Λούβρου).
- ε) 'Ο θρίαμβος του 'Ομήρου (Μουσείον Λούβρου).
- ζ) 'Ο θάνατος του Μαρά (Μουσείον Βρυξελλών).
- η) 'Η σχεδία της Μεδούσης (Μουσείον Λούβρου).
- θ) 'Ολυμπία (Μουσείον Λούβρου).

- ι) 'Η φυγή εις Αίγυπτον (Μουσείον Λούβρου).
 - κ) 'Ο 'Αταλά εις τον τάφον (Μουσείον Λούβρου).
 - λ) Γάμος έν Κανά (Μουσείον Λούβρου).
 - μ) Μάχη 'Ελάφων (Μουσείον Λούβρου).
- Με τους γνωστούς ζωγράφους των:
- 1) ΜΙΛΛΕ 2) ΜΑΝΕ 3) ΡΕΜΠΡΑΝΤ
 - 4) ΝΤΕΛΑΡΟΣ 5) ΖΕΡΙΚΩ 6) ΚΟΥΡΜΠΕ 7) ΡΟΥΜΠΕΝΣ 8) ΝΤΕΛΑΚΡΟΥΑ 9) ΔΑΥΪΔ 10) ΕΝΓΚΡ 11) ΒΕΡΟΝΕΖΕ 12) ΖΙΡΟΝΤΕ.

Σε ποιόν ανήκει ο κάθε πίνακας;

(Δύσεις στη σελίδα 120)

Η ΤΕΧΝΗ ΤΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΜΗΧΑΝΕΣ (Συνέχεια)

ΜΗΧΑΝΕΣ ΜΙΚΡΟΥ ΣΧΗΜΑΤΟΣ

(MINIATURE CAMERAS)

Α'. LEICA

Η ιστορία των μηχανών μικρού σχήματος είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη Λάϊκα, το καταπληκτικό αυτό μηχανήμα το οποίο παρ' όλον ότι από τα 1925 δεν άλλαξε στα βασικά του σημεία, εξακολουθεί χάρις στις συνεχείς τελειοποιήσεις του να είναι η πιό μοντέρνα φωτογραφική μηχανή. Πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο ένας μηχανικός και όπερατέρ του γερμανικού κινηματογράφου, ο Όσκαρ Μπάρνακ, θέλοντας να δοκιμάση τα φιλμ που χρησιμοποιούσε για τις κινηματογραφικές του λήψεις, έφτιαξε μια μικροσκοπική μηχανή για τις διαστάσεις του κινηματογραφικού φιλμ, δηλαδή των 35 χιλιοστών. Άργότερα το εργοστάσιο κατασκευής οπτικών οργάνων Λάϊτς ενδιαφέρθη γι' αυτή τη μηχανή και το 1924 παρέδωσε εις το εμπόριον τις πρώτες μηχανές Λάϊκα. Από τότε έχουν κυκλοφορήσει πάνω από 800.000 σε όλο τον κόσμο.

ΠΩΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΕΙ

Η πρώτη επανάσταση που προκάλεσε η Λάϊκα ήταν στο σχήμα της μηχανής. Πάει πια το παλιό τετραγώνον κουτί. Το νέο μηχανήμα απλά περιβάλλει φωτοστεγώς δύο μικρές κουβαρίστρες πάνω στις οποίες τυλίγεται το φιλμ. Όταν κρατάτε μπροστά στα μάτια σας τη Λάϊκα για να φωτογραφίσετε, άριστερά ευρίσκεται η κουβαρίστρα η κασέτα, με το παρθένο φιλμ το οποίο γλιστρά πάνω από το άνοιγμα που βρίσκεται πίσω από τον φακό και τυλίγεται στην κασέτα της δεξιάς πλευράς. Η ανάστροφος εικόνα που σχηματίζεται από το φακό πέφτει ακριβώς πάνω σ' αυτό το

άνοιγμα διαστάσεων 24 X 36 χιλιοστών. Μπροστά στο φιλμ, σχεδόν έν έπαφή, ευρίσκεται το κλείστρον ή φωτοφράκτης. Μόλις τραβήξουμε μια φωτογραφία, γυρίζουμε, έως ότου σταματήση, ένα κουμπί που βρίσκεται στο άνω δεξιόν της μηχανής. Οι στροφές αυτές άφ' ενός παρασύρουν το φιλμ πρός την κασέτα υποδοχής, άφ' έτέρου, κουρδίζουν συγχρόνως το ελατήριο της μηχανής και είμαστε έτοιμοι για δεύτερη φωτογραφία. Όταν θέλουμε να πάρουμε νέα φωτογραφία πατούμε ένα κουμπάκι στο επάνω μέρος και έλευθερώνεται το ελατήριο το οποίο μετακινεί τον φωτοφράκτη αφήνοντας άκάλυπτο το φιλμ. Ο φωτοφράκτης αυτός αποτελείται από άδιαφανές ειδικό ύφασμα με μια μικρή σχισμή, της οποίας το άνοιγμα ποικίλλει αναλόγως της ταχύτητας της πόζας.

Για την τρίτη φωτογραφία επαναλαμβάνουμε τις ίδιες κινήσεις και ούτω καθ' έξης, έως ότου τραβήξουμε και τις 36 φωτογραφίες του φιλμ.

Η εύκολία και η ταχύτης με την οποία μπορούμε να τραβήξουμε τις 36 αυτές φωτογραφίες είναι δικόνο μαχαίρι. Στα χέρια ενός τεχνίτου είναι προσόν για τον άτζαμή, έλάττωμα. Χρειάζεται προσοχή και ταχύτης στην έκτίμηση αν η φωτογραφία που πρόκειται να τραβήξουμε αξίζει τον κόπο. Άλλοιώς θα κάνουμε μεγάλο αριθμό κακών ή έστω μετριών φωτογραφιών.

ΟΙ ΦΑΚΟΙ ΤΗΣ ΛΑΪΚΑ

Ένα σημαντικό προσόν της Λάϊκα και των άλλων μικρού σχήματος μηχανών είναι η μικρή έστιακή απόστασις των φακών τους. Τέτοιοι φακοί δίνουν νέτο στη φωτογραφία

και για τα κοντινά και για τα μακρινά αντικείμενα. 'Επιστημονικά αυτό λέγεται «βάθος πεδίου». Και γι' αυτό οι μικροί σχήματος μηχανές είναι κατάλληλες για ταχεία λήψη φωτογραφιών με αντικείμενα που αλλάζουν συνεχώς θέσι μπρος και πίσω π. χ. φωτογράφησης αθλητικών παιδιών, ζώων κτλ.

Οι φακοί της Λάικα είναι προσαρμοσμένοι με ένα κοχλίας και μπορούν να αφαιρεθούν πολύ εύκολα αντικαθιστώνται με άλλους φακούς προοριζόμενους για ειδικές εργασίες, όπως οι τηλεφακοί για μακρινές αποστάσεις, οι μεγάλοι ανοίγματα φακοί για νυκτερινές φωτογραφίες ή οι μεγάλου γωνιακού πεδίου και άλλοι πολλοί.

ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ

'Εκείνο κυρίως που κάνει τη Λάικα πολύτιμη και μοναδική, ιδίως για την επιστημονική φύσιν εργασίες, είναι τα αναριθμητά εξαρτήματά της. Δεν υπάρχει είδος φωτογραφικής εργασίας το οποίο να μην είναι δυνατόν με τη Λάικα. Οι διάφοροι συνδυασμοί δακτυλίων, σωλήνων, προσθέτων φακών και άπειρία άλλων εργαλείων δίδουν την δυνατότητα στον επιστήμονα ή στον καλλιτέχνη να επιτύχει με μεγάλη ευκολία δυσχερέστερες φωτογραφίες. Π.χ. να φωτογραφηση το μάτι μιάς μυϊγας ή από μεγάλη απόσταση να φωτογραφηση πουλάκια στη φωλιά τους την ώρα που τα ταΐζει ή μητέρα τους.

ΤΟ ΦΙΛΜ

'Η Λάικα χρησιμοποιεί φιλμ των 35 χιλιοστών επί του οποίου σχηματίζεται άρνητική εικόνα διαστάσεων 24X36 χιλιοστών και φυσικά αυτή η εικόνα είναι πάρα πολύ μικρή ώστε να μπορεί να διακρίνει κανείς λεπτομέρειες. Χάρη όμως στην ποιότητα της κατασκευής του άρνητικού (τα κινηματογραφικά φιλμ των 35 χ. ύφιστανται ειδική επεξεργασία) και ιδίως στην εξαιρετική διακριτική ικανότητα των φακών του Λάικα και την έν γένει τελειότητά των, η μικροσκοπική αυτή εικόνα των λίγων τετραγωνικών χιλιοστών περικλείει αφάνταστες λεπτομέρειες που γίνονται ορατές με τη μεγέθυνση. 'Ενα καλό άρνητικό Λάικα μπορεί να μεγαλώσει 40 φορές, δηλαδή να γίνει φωτογραφία 1 μ.Χ1,5 μ. χωρίς να χάσει τίποτε από τη διαύγειά της.

'Αλλά για να γίνουν τέτοιες μεγεθύνσεις, το άρνητικό χρειάζεται εξαιρετικές περιποιήσεις. 'Η παραμικρότερη κάκωση της ζελατίνας, το άορατο μόριο της σκόνης μεγάλων καταπληκτικά στην έκτύπωση και καταστρέφουν τη φωτογραφία. Τα περίφημα «σύρματα τηλεγράφου» (Telegraph Drähte) που σχηματίζονται πάνω στο άρνητικό οφείλονται στα μικρά μόρια σκόνης που επικάθονται είτε στο βελούδο της κασέτας είτε στα διάφορα σημεία επαφής άρνητικού και μηχανής και σχίζουν την εξαιρετικά λεπτή επίστρωση της ευαίσθητης ουσίας. Γι' αυτό πρέπει, αν θέλετε να κάνετε μεγάλες μεγεθύνσεις, να αγοράζετε πάντοτε σφραγισμένες κασέτες και να σκουπίζετε τακτικά με ένα βουρτσάκι το εσωτερικό της μηχανής. 'Επίσης η εμφάνισις πρέπει άφ' ενός μέν να γίνεται με ειδική λεπτόκοκκο εμφάνισις άφ' ετέρου δε να καταβάλλεται προσοχή ώστε το φιλμ να μην υποστεί καμμία κάκωση και το στέγνωμα να γίνει σε μέρος χωρίς σκόνη. 'Η Λάικα είναι ένα θαυμάσιο μηχανήμα που αποδίδει τέλεια αποτελέσματα μόλις και έφ' όσον κατέχει κανείς καλά την τεχνική του και το μεταχειρίζεται με αγάπη και προσοχή. Στο επόμενο άρθρο θα γράψουμε για τις άλλες μηχανές μικρού σχήματος, RE-TINA, EXACTA κ.λ.π.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ

Ν. ΓΚΑΛΗΝ, 'Αθήναι. 'Η μηχανή σας Τσάις - 'Ικόν με NOVAR 4,5 είναι πολύ καλή και άμα εξασκηθώ σ' αυτήν θα γράψω άριστες φωτογραφίες. Για την αρχή σας συνιστώ να μεταχειρισθώ φιλμ Κόντακ Βέρικρομ. Για τις άλλες ερωτήσεις υπάρχει απάντησις στον πίνακα που δημοσιεύσαμε τον 'Απρίλιο.

Ν. Κ. Σ. (Γιατί η άνωμμία;) Θεσσαλονίκη. Για να επιτύχετε νυκτερινό εφέ κατ' αρχήν πρέπει να χρησιμοποιήσετε κόκκινο φίλτρο ή, εάν ο ήλιος βρίσκεται στη δύση του σε θαλάσσια, να υποφωτιστείτε. Το θέμα είναι μεγάλο και δεν μπορώ στον χώρο των απαντήσεων να το αναπτύξω. 'Αργότερα θα μιλήσουμε στην σειρά των άρθρων όπου επίσης θα έχετε την απάντησι για τα DIN και SCHEINER. Το Γκεβέρτ Πανκρομόζα 32' είναι της κατηγορίας Κόντακ Σούπερ XX.

Κ. ΚΩΝΣΤΑΝ, Χανιά. Πολύ ενδιαφέροντα τα όσα μάς γράφετε και συμφωνώ μαζί σας, ιδίως με την πρότασί σας να γίνει μία προσπάθεια για την δημιουργία «Λέσχης φίλων της φωτογραφίας» κατά το σύστημα των διαφόρων «CAMERA CLUBS». Να δώμε τί θα μάς γράψουν οι άλλοι φίλοι της φωτογραφικής σελίδος της 'Εκλογής».

Π. ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΝ. Σχετικά με την πρακτική της εμφάνισης και έκτυπωσης θα γράψουμε αργότερα.

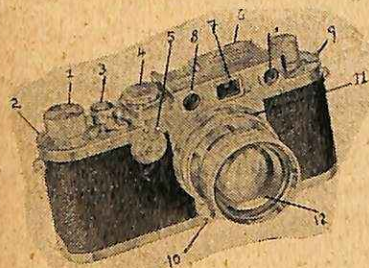
Ι. ΚΟΥΜΑΡΙΑΝΟΝ, Σύρον. Φωτογραφίες σας έληφθον αλλά είναι εκτός θέματος.

Σ. Β., 'Αθήναι. Σας εύχαριστώ θερμάτα αλλά γιατί και σεις άνωνυμοι; Πρέπει να γνωρίζω κανείς τους φίλους του.

Ε. ΚΑΠΝΙΣΤΟΝ, 'Ιεράπετρα. 'Ο μόνος τρόπος για να γιάλισθ ο φακός σας είναι το τρίψιμο με ROUGE D' ANGLE-TERRE. Προς θεού όμως μην προβήτε σ' αυτήν την επιχείρησι διότι υπάρχει κίνδυνος το τρίψιμο να προχωρήσει και να μεταβάλει τη σταθερά του φακού. 'Εξ άλλου ένα ελαφρό θάμνωμα στο φακό αυξάνει όπωσ γράψαμε στο άρθρο του Δεκεμβρίου την φωτεινότητά του χωρίς να μειώνει πρακτικά τη διακριτική του ικανότητα. 'Ο φακός σας BIOTAR 1:2 είναι άριστος και για εσωτερικά και για τοπία.

Ε. ΒΙΔΑΛΗΝ, 'Αθήναι. 'Εχει δίκιο ο φίλος σας. Οι μεγάλοι ανοίγματα φακοί έχουν τις καλύτερες διορθώσεις και αν εμφανίζουν φλου στο μέγιστο άνοιγμα, τούτο οφείλεται στη κακή έστίασι, γιατί τα μεγάλα ανοίγματα δεν έχουν εβάθος πεδίου και συνεπώς η έστίασις πρέπει να είναι ό-ζυτάτη. 'Ενας Ζωνάρ διαφραγμιζόμενος στο 3,5 είναι πολύ πιο «σάρπ» από έναν Τεσσάρ μεγίστου ανοίγματος 3,5. Οι φακοί

Το τελευταίο μοντέλλο της Λάικα (1950)

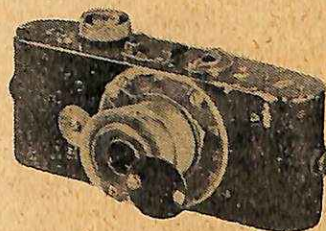

- 1) Κομβίον μετακινήσεως φιλμ.
- 2) Μετρητής φωτογραφιών.
- 3) Κομβίον άφειπρος (DECLENCHEUR)
- 4) Κομβίον ρυθμίσεως χρόνων πόδας από 1/30' έως 1/1000'
- 5) Κομβίον ρυθμίσεως χρόνων πόδας από 1" έως 1/30'
- 6) Δίδυμος διόπτρα. 'Αριστερά διόπτρα σκοπεύσεως και δεξιά διόπτρα τηλεμέτρου.
- 7) Σκόπευτρον (VISEUR).
- 8) Τηλέμετρον.
- 9) Μοχλός μεγεθύνσεως εικόνας τηλεμέτρου.
- 10) Μοχλός ρυθμίσεως έστίασεως φακού.
- 11) Πίναξ βάθους πεδίου.
- 12) Φακός.

μεγάλου ανοίγματος παρουσιάζουν μία έλαττωσι της διακριτικής ικανότητος στα πολύ μικρά ανοίγματα (11 ή 16) αλλά τούτο είναι άλλη Ιστορία, πολύ μακροσκελής.

Π. ΑΒΡΑΜΕΑΝ, 'Αθήναι. Πολύ πράγμα-τα μπορεί να συμβαίνουν στον μεγεθυντήρα σας: α) το επίπεδο του νεγκατίφ να μην είναι κάθετο επί των άξονα του φακού και β) η έστιακή απόστασις του φακού του μεγεθυντήρος να είναι μικρότερη από ότι πρέπει. Δηλαδή η έστιακή απόστασις πρέπει να είναι 30% μεγαλύτερη από τη διάμετρο του νεγκατίφ σας. Κάντε ένα δείγμα τετράγωνο και όχι μακρόστενο εάν αυτό που μου στείλατε και, αν μόνον οι δυο πλευρές παρουσιάζουν φλου, τότε ισχύει η πρώτη περίπτωσις. 'Αν και οι τέσσαρες είναι φλου, τότε η δεύτερα. 'Επίσης για το φωτισμό, ό συμπικνωτής πρέπει να έχη διάμετρον 30% μεγαλύτερη από τη διάμετρο του νεγκατίφ. Για όμοιογενή φωτισμό να χρησιμοποιήσετε δύο θαμπόγυαλα, τώ ένα 10 χιλιοστά πάνω από το νεγκατίφ και τώ άλλο 20 χιλιοστά πάνω από τώ πρώτο. Τώ δεύτερο θά το βάψετε στη μέση κυκλικά με όποιοδήποτε χρώμα ελαττώνοντας την έντασι του χρώματος προς τώ άκρα του κύκλου κατά τέτοιο τρόπο, ώστε τώ θαμπόγυαλο να είναι κάτασπρο στα άκρα (βαψίμο DEGRADE). Οι δοκιμές θα σας οδηγήσουν για την έντασι και διαβάθμισι του βαψίματος ώστε η προβολή να άποκτήση όμοιογένεια φωτισμού.

Το πρώτο μοντέλλο (1914)

'Η προμάμη Λάικα, η πρώτη κατασκευή του 'Όσκαρ Μπάρνακ που βρίσκεται τώρα στο Μουσείο. Την έφτιαξε τώ 1914 αλλά έως ότου ώριμάση πέρασαν 10 χρόνια. Δέκα χρόνια ό έφευρέτης και οι ειδικόι του Λάϊκς μελετούσαν τώ σχέδια, άλλαζαν τώ σχήμα, τροποποιούσαν, δοκιμάζαν και έκαναν πειράματα. 'Ο έφευρέτης διαρκώς άπερρίπτε τώ σχέδια και έψαχνε για κάτι καλύτερο.

'Επί τέλους τώ 1924 ήλθε στη δημοσί-τητα με την τελική της μορφή και άπέκτησε χιλιάδες ένθουσιώδεις όπαδούς.

Σ. Δ. Α.

Φίλοι μας που χάνονται

ΤΑ ΥΠΟΖΥΓΙΑ ΕΞΑΦΑΝΙΖΟΝΤΑΙ

Ιστορικές και στατιστικές πληροφορίες

Του
ΦΩΚ. ΚΩΝΣΤΑ

Οι αριθμοί που διαβάζουμε στις στατιστικές από τις διάφορες χώρες του κόσμου μας πληροφορούν ότι δεν είναι πιά καθόλου μακριά η ημέρα που για ν' αντικρύσουμε ένα άλλο, ένα γαϊδουράκι ή ένα μουλάρι θά πρέπει να καταφεύγουμε στους ζωολογικούς κήπους. Αφού επί αιώνες και χιλιετηρίδες μας πρόσφεραν τις πιο πολύτιμες υπηρεσίες και υπήρξαν οι ανεκτίμητοι συνεργάτες μας στην δημιουργία του πολιτισμού, καλούνται τώρα τα υποζύγια να μας αδειάσουν την γωνιά έπειδή δεν τα χρειαζόμαστε πιά. Δεν έχουν πιά κανένα προορισμό επάνω σε ένα πλανήτη που κυριarchείται από τις μηχανές όλων των ειδών και που αύριο θά κυριαρχηθεί από τους κινητήρες της ατομικής ενέργειας.

Όταν, έδω και πολλές χιλιάδες χρόνια, ο άνθρωπος ανέκαλυψε ότι μπορούσε να χρησιμοποιήσει την μυϊκή δύναμη των υποζυγίων, ότι μπορούσε να τα πιάσει, να τα εξημερώσει, να τα τιθασεύσει και να τα βάλει να δουλεύουν για λογαριασμό του, έκαμε μια ανακάλυψη, τόσο σημαντική όσο η διάσπασι του ατόμου. Τα υποζύγια δεν ήταν βέβαια εξ αρχής πρόθυμα να εγκαταλείψουν την ελευθερία τους για να γίνουν δούλοι του

ανθρώπου και χρειάστηκε προσπάθεια, υπομονή και έπιμονή πολλών γενεών για να υποταγούν. Τα πρώτα υποζύγια με τα οποία γνωρίστηκαν οι άνθρωποι στενότερα ήταν, απ' όσο γνωρίζουμε, τα βοοειδή, δηλαδή οι ταύροι, οι αγελάδες και άλλα συγγενικά τους ζώα. Και η γνωριμία είχε ελατήρια μάλλον θρησκευτικά. Εκείνο που έκανε μεγαλύτερη έντύπωση στους πρωτόγονους ανθρώπους ήταν τα κέρατα των ζώων αυτών που έμοιαζαν με το μισοφέγγαρο. Έτσι δημιουργήθηκε στην φαντασία τους, η έντύπωση ότι τα ζώα αυτά ήταν ιερά ζώα της Σελήνης που ήταν για όλους τους λαούς της Ανατολής η μεγαλύτερη θεά. Και γι' αυτό, κάθε φορά που ήθελαν να περιποιηθούν τη θεά τους, έπιαναν και της θυσιάζαν τα ιερά της ζωά. Η σύλληψή τους δεν ήταν εύκολη έπειδή οι ταύροι και οι αγελάδες ζούσαν σε άγρια κατάσταση και τα μέσα που διέθεταν οι άνθρωποι ήταν πρωτόγονα. Συνήθως τα άναγκαζαν να πέφτουν μέσα σε μεγάλους λάκκους, σκεπασμένους από πάνω με κλαδιά, και τα άφηναν εκεί ώπου να φθάσει η στιγμή της θυσίας. Αργότερα, πολύ αργότερα, άρχισαν να τὰ βάζουν να σέρνουν το άροτρο που ήταν

μαζύ και σύνεργο λατρείας αφιερωμένο κι' αυτό στην μεγάλη θεά Σελήνη.

Ακόμη και σήμερα οι αγελάδες είναι για τους Ινδούς ζώα ιερά και το ίδιο ίσχυε για τους αρχαίους Έλληνες, τους Αιγυπτίους και άλλους λαούς. Όταν μάλιστα ένας ταύρος ή μια αγελάδα είχε χρησιμοποιηθεί στην καλλιέργεια, όταν είχε σύρει το άροτρο, ο σεβασμός που έτρεφαν γι' αυτά οι άνθρωποι γινόταν πολύ μεγαλύτερος. Ο Δίων ο Χρυσόστομος αναφέρει ότι στην Κύπρο καταδικάζταν σαν ανθρωποκτόνος όποιος σκότωνε ταύρο ή αγελάδα που είχε σύρει άροτρο. Ανάλογο σεβασμό έτρεφαν προς τα άροτριώτα ζώα και οι Ρωμαίοι που τα θεωρούσαν ζώα ιερά της Δήμητρος.

Η γνωριμία των ανθρώπων με τον υπομονητικό γαϊδάρo έγινε πολύ αργότερα. Τα πρώτα θετικά ίχνη της γνωριμίας αυτής τα συναντούμε στην Αίγυπτο, κάπου τέσσερις-πέντε χιλιάδες χρόνια πριν από τον Χριστό. Είναι έπισης εξακριβωμένο ότι τα υπομονητικά αυτά τετράποδα πρόσφεραν πολύτιμη βοήθεια στην άνεγερσι των πυραμίδων. Από την Αίγυπτο πέρασαν στην Έλλάδα και ύστερα στην υπόλοιπη Εύρωπη όπου διαδόθηκαν πολύ γρήγορα και έγιναν ανεκτίμητοι συνεργάτες και βοηθοί, ιδίως των άγροτών και γενικά των κατοίκων της υπαίθρου. Για πολλούς αιώνες τα γαϊδούρια ήταν για τους ανθρώπους αυτούς ότι είναι σήμερα το φορτηγό ή επιβατικό αυτοκίνητο για μας και εκείνος που χαρακτήρισε το «τζιπ» ως τον «μηχανοκίνητο γαϊδάρo» έδωσε άσφαλως ένα από τους πιο έπιτυχημένους όρισμούς. Σιγά-σι-

γά όμως άρχισαν τα γαϊδουράκια να εξαφανίζονται από την Βόρειο και Κεντρική Εύρωπη και να περιορίζονται στις μεσογειακές χώρες, αλλά και εκεί διαρκώς λιγοστεύουν. Πόση σημασία είχαν αποκτήσει σε περασμένους αιώνες φαίνεται από την ακόλουθη περικοπή που τους αφιρώνει ο Πλίνιος ο πρεσβύτερος: «Το κέρδος που αποκομίζει κανείς από ένα γαϊδάρo είναι άνωτερο και από κείνο που αποφέρει ένας εύφορος άγρός». Και ο σύγχρονος του Πλινίου Κολουμέλλα έγραφε: «Ο γαϊδάρος άρκείται σε λίγη τροφή, χρειάζεται λίγη περιποίησι, υπομένει τις στερήσεις και την κακομεταχείρισι, δεν άρρωσταίνει εύκολα και δουλεύει πολύ». Τι άλλο θά μπορούσε να αξιώσει κανείς από ένα ζώο για να το χαρακτηρίσει «πολύτιμο»;

Η γνωριμία μας με τα άλογα έγινε πολύ-πολύ αργότερα. Η ιστορία τα αναφέρει για πρώτη φορά γύρω στα 1700 π.Χ., όταν έγινε η είσβολή των Υξώς στην Αίγυπτο. Όπως οι Υξώς, έτσι και τα άλογά τους είχαν προέλθει από την Ασία και για τον λόγο αυτό ο κόσμος πίστευε κάποτε ότι όλα τα άλογα, όλου του κόσμου, είχαν κοινή άρχική πατρίδα κάποια περιοχή στην Κεντρική ή την Δυτική Ασία και ότι από εκεί διαδόθηκαν σιγά-σιγά σε όλες τις άλλες χώρες. Αργότερα, όμως, ο Γερμανός Φάλτς-Φάιν απέδειξε ότι υπήρχε και ένα ιθαγενές άλογο της Εύρώπης, το «ταρπάν». Τα άλογα αυτά ζούσαν σε μεγάλα κοπάδια και η σύλληψή τους ήταν πολύ δύσκολη γιατί έτρεχαν πολύ γρήγορα. Για να τα πιάσουν οι άνθρωποι κυνηγούσαν το κοπάδι

ὄρες πολλές. Τότε ἔμεναν πίσω κουρασμένα τὰ πιὸ μικρά που ἡ σύλληψις καὶ ἡ ἐξημέρωσί τους δὲν ἦταν καὶ τόσο δύσκολη.

Γενικὴ εἶναι ἡ ἐντύπωσις ὅτι οἱ ἄνθρωποι χρησιμοποίησαν τὰ ἄλογα πρῶτα γιὰ πολεμικοὺς καὶ ὕστερα γιὰ εἰρηνικοὺς σκοποὺς. «Κανεῖς δὲν εἶναι σὲ θέσι νὰ φαντασθῇ ποιά θὰ ἦταν ἡ σημερινή μορφή τοῦ πολιτισμοῦ μας ἂν ἔλειπαν τὰ ἄλογα», γράφει ὁ ἱστορικός Μύλλερ. Καὶ δὲν λέει καμμιά ὑπερβολή.

Τελευταῖα στὴν χρονολογικὴ σειρά ἔρχονται τὰ μουλάρια. Τὰ μουλάρια εἶναι ζῶα σχετικῶς νεώτερα που ἔχουν δημιουργηθῇ ἀπὸ τὴν διασταύρωσι τοῦ ἀλόγου καὶ τοῦ γαϊδάρου. Ἀπὸ τὸν γαῖδαρο ἔχουν κληρονομήσει τὸ λιτοδαίμο καὶ ἀπὸ τὸ ἄλογο τὴν δύναμι καὶ τὴν ἀντοχή. Ἡ ἀναπαραγωγή τους εἶναι ὅμως περιορισμένη ἀπὸ αὐτὴν τὴν ἴδια τὴν φύσιν καὶ ἔτσι δὲν ἦταν ποτὲ πολυάριθμα.

Ἐκτός ἀπὸ τὰ κλασσικὰ ὑποζύγια που ἀναφέραμε πιὸ ἐπάνω, δηλαδὴ τὰ βοοειδῆ καὶ τὸ ἄλογο, τὸν γαῖδαρο καὶ τὸ μουλάρι, ὑπάρχουν καὶ πολλὰ ἄλλα ζῶα που προσφέρουν στὸν ἄνθρωπο τὴν μυϊκὴν δύναμιν καὶ που θὰ μπορούσαμε νὰ τὰ κατατάξουμε λίγο-πολύ στὴν κατηγορίαν τῶν ὑποζυγίων. Τέτοια ζῶα εἶναι π.χ. οἱ ἐλέφαντες, οἱ καμήλες, οἱ τάρανδοι, τὰ λάμα καὶ ἄλλα. Πρόκειται ὅμως γιὰ ζῶα μὲ περιορισμένη διάδοσιν καὶ κατὰ συνέπειαν μὲ σημασίαν ἐντελῶς δευτερεύουσαν γιὰ τὸν πολὺ κόσμον.

Στὴν ἱστορίαν τῶν ὑποζυγίων — ἢ ἀκριβέστερα στὴν ἱστορίαν τῆς ἀνθρωπότητος — πολὺ μεγάλο σταθμὸ ἀπτετέλεσε ἡ ἐφεύρεσις

καὶ ἡ διάδοσις τῶν πετάλων. Τὰ πέταλα ἄρχισαν νὰ χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὸν δέκατον μ.Χ. αἰῶνα, δηλαδὴ πολλὰς χιλιάδες χρόνια ὕστερα ἀπὸ τότε που ἔγινε ἡ πρώτη γνωριμία τῶν ἀνθρώπων μὲ τὰ ὑποζύγια. Τὸ πέταλο δίνει στὸ ζῶον δυνατότητα νὰ ἐκμεταλλεύεται καλύτερα τὴν μυϊκὴν δύναμιν, τοῦ δίνει τὴν εὐχέρεια νὰ κινῆται ἐπάνω σὲ σκληρὰ καὶ βραχώδη ἐδάφη καὶ προλαμβάνει πολλὰ ἀπὸ τὰ πεσίματά του. Ὅταν πρωτοβῆκαν τὰ πέταλα ὑπῆρχαν πάρα πολλοὶ ἄνθρωποι που, εἴτε ἀπὸ πρόληψιν, εἴτε ἀπὸ ἄγνοια ἢ ἀπὸ ἄλλες αἰτίες δὲν ἐννοοῦσαν νὰ πεταλῶσιν τὰ ζῶα τους. Ἦταν οἱ ὀπίσθοδρομικοί. Οἱ ἄλλοι ὅμως, οἱ προοδευτικοί, εἶχαν πολὺ μεγαλύτερη ὠφέλεια ἀπὸ τὰ πεταλωμένα ζῶα τους. Καλλιεργοῦσαν τοὺς ἀγρούς τους καλύτερα, τὰ φόρτωναν περισσότερο καὶ γενικὰ εἶχαν περισσότερη ὠφέλεια ἀπὸ αὐτὰ ὥστε μπορούσαν νὰ ζοῦν πιὸ ἀνετα καὶ πιὸ εὐτυχισμένα ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Καὶ ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία τους ἦταν ἀποτέλεσμα τοῦ πεταλώματος, τὸ πέταλο ἔγινε μὲ τὰ χρόνια σύμβολο τῆς εὐτυχίας.

Ὡς τὰ τέλη τοῦ περασμένου αἰῶνος τὰ ὑποζύγια ἦταν ὁ κυριώτερος βοήθος καὶ τὸ κυριώτερον στήριγμα τοῦ ἀνθρώπου σὲ ὅλες ἐκεῖνες τὶς περιπτώσεις που χρειάζοταν μεγάλη ἐνέργεια, τὴν ὁποία δὲν μπορούσαν νὰ δώσουν οἱ δικές τους δυνάμεις. Ἡ ἀτμομηχανὴ εἶχε θέσθαι διαδοθῇ σὲ ἄρκετὰ μεγάλο βαθμὸ. Ἀλλὰ τὰ ὑποζύγια ἦταν πάντοτε ἡ σημαντικώτερη πηγὴ ἐνεργείας. Πρὸ παντὸς διατηροῦσαν προνομιοῦχο θέσιν σὲ δυὸ ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα πεδία τῆς δράσεως τοῦ ἀνθρώ-

πού: στὴν καλλιέργειαν τῶν ἀγρῶν καὶ στὸν πόλεμον. Οἱ λίγες ἀγροτικὲς μηχανές που ἦταν σὲ χρῆσιν, εἶχαν γιὰ κινήτρια δύναμιν τὴν μυϊκὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου ἢ τῶν ζῶων. Καὶ τὰ ἄλογα ἔπαιξαν πάντοτε πρωταρχικὸν ρόλον στὸν στρατό, εἴτε ὡς ἱππικὸν εἴτε ὡς ζῶα ἑλξεως ἢ μεταφορῶν. Ὁ πρῶτος παγκόσμιος πόλεμος ἄφησε νὰ σχηματισθῇ ἡ ἐντύπωσις ὅτι τὸ ἱππικὸν ἦταν σῶμα ἀπληραϊσμένο καὶ ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ ἀλόγου στὸν στρατὸ ἔβαινε πρὸς τὸ τέλος τῆς. Ἡ ἐντύπωσις αὕτη βγήκε σχεδὸν ἀληθινή. Ἀλλὰ στὶς ἀρχές τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου τὸ πυροβολικόν, τὸ πεζικόν καὶ τὰ ἄλλα ὅπλα τῶν εὐρωπαϊκῶν στρατῶν χρησιμοποιήσαν περισσότερα ἄλογα ἀπὸ ὅσα χρησιμοποιοῦσε τὸ ἱππικὸν στὸν πρῶτον.

Παρ' ὅλα ταῦτα ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος ἐσήμανε τὴν ὀριστικὴν καμψὴν στὴν ἱστορίαν τῶν ὑποζυγίων. Ὁ πόλεμος αὐτὸς ἔδωσε τὴν πρώτη μεγάλη ὥθησιν στὴν μηχανοκίνησιν καὶ τὸ πρῶτον μεγάλο πλῆγμα στὰ ὑποζύγια. Τὰ ἐργαστήρια τῶν αὐτοκινήτων, τῶν ἀρμάτων μάχης, τῶν τρακτέρ κ.τ.λ., που εἶχαν πολλαπλασιάσει τὴν παραγωγὴν τους γιὰ νὰ ἐπαρκέσουν στὶς μεγάλες πολεμικὰς ἀνάγκας, μπῆκαν ἀμέσως μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου στὴν ὑπηρεσίαν τῶν εἰρηνικῶν προσπαθειῶν καὶ περισσότερον ἀπ' ὅλα στὴν ὑπηρεσίαν τῆς γῆς. Τὰ μηχανικὰ ἄρματα, οἱ ἀλυσιστῆρες καὶ θεριστικοὲς μηχανές, οἱ ἐκσκαφεῖς, ἰσοπεδωτῆρες καὶ ἕνα σωρὸ ἄλλα μηχανήματα κατέκλυσαν τὶς ἀγορὰς ὅλου τοῦ κόσμου ἐκτοπίζοντας τὰ ὑποζύγια σχεδὸν ἀπὸ παντοῦ.

Πρὶν ἀπὸ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον (1914-1918) ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀλόγων ὅλου τοῦ κόσμου εἶχε ὑπολογισθῇ σὲ 107 ἐκ. περίπου. Κατὰ τὸ 1938 εἶχε περιορισθῇ στὰ 73 ἐκ. καὶ δέκα χρόνια ἀργότερα — τὸ 1948 — σὲ 62 ἐκ. Οἱ μεγαλύτερες ἐκατόμβες ἀλόγων ἐσημειώθηκαν στὴ Σοβιετικὴ Ἐνωση ὅπου, κατὰ τὸ μεσοπολεμικὸν διάστημα καὶ χάρις στὴν ἐφαρμογὴν τοῦ προγράμματος μηχανοποιήσεως τῆς καλλιέργειας, θυσιάσθηκαν περίπου 20 ἐκ. ἄλογα. Ὁ δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος συμπλήρωσε τὴν ἐξόντωσιν ἐπειδὴ οἱ Ρῶσοι ἐχρησιμοποίησαν — πρὸ παντὸς στὴν ἀρχὴν τοῦ πολέμου — σὲ πολὺ μεγάλη κλίμακα τὰ ἄλογα.

Ἀπὸ μιὰ σχετικὴ στατιστικὴ ἀνακοίνωσιν τοῦ Ὄργανισμοῦ τῶν Ἑθνικῶν Ἐθνῶν μαθαίνουμε ὅτι δὲν ἦταν πολὺ καλὴ τὴν τύχην καὶ τῶν ἄλλων ὑποζυγίων. Ἔτσι π.χ. ὁ ἀριθμὸς τῶν μουλάρων μειώθηκε ἀπὸ 20 ἐκ. περίπου πρὸ τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου σὲ 15 ἐκ. κατὰ τὸ 1948 καὶ τὰ συμπαθῆ γαϊδουράκια, ἀπὸ 34 ἐκ. που ἦταν σὲ ὅλον τὸν κόσμον ἔχουν ἀπομείνει μετὰ τὸ 1948 λιγώτερα ἀπὸ 27 ἐκ.

Ἡ ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑποζυγίων συνεχίζεται μὲ ὅλον καὶ ταχύτερον ρυθμὸν καὶ καθὼς φαίνεται δὲν εἶναι καθόλου μακριὰ ἡ ἡμέρα που τὰ τετράποδα στὰ ὅποια τόσα πολλὰ ὀφείλει ἡ ἀνθρωπότης δὲν θὰ εἶναι γνωστά στοὺς ἀνθρώπους παρὰ μόνον ἀπὸ τὰ παραμύθια, ἀπὸ τὶς εἰκονογραφημένες ζωολογίας ἢ τὸ πολὺ — πολὺ ἀπὸ τοὺς ζωολογικοὺς κήπους ὅπου θὰ τὰ δείχνουν σὰν ἀξιοπεριεργὰ ὑπολείμματα κάποιου παλίου καιροῦ.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐνὸς γράμματος

ΤΙ ΘΑ ΠΗ "ΚΟΜΨΟΤΗΣ"

— Αὐτὸ τὸ γράμμα εἶναι γιὰ σένα... μού εἶπε ἡ συντάκτις ἐπὶ τῆς ἀλληλογραφίας τῆς «Ἐκλογῆς».

Πραγματικά, διὰ τὴν «Μαρίνα» ἔλεγε ἀπλῶς ὁ φακέλλος. Καὶ μέσα, μιά συντροφιά ἀπὸ νέες κοπέλλες, εἶχαν γράψει ὁμαδικά, καὶ μού εἶχαν ἀπευθύνει ἐρωτήσεις.

Ἐρώτησις α' «Τί θὰ πῇ κομψή γυναίκα»;

Ἐρώτησις β' «Ἡ κομψότης τοῦ Παρισιῶν ἐμφανίζεται ἀπολύτως εἰς τὰς Ἀθῆνας»;

Ἐρώτησις γ' «Ποῦ εἶναι οἱ πρὶ κομψῆς—κατὰ τὴν γνώμη μου—Ἀθηναῖες»;

Γιατί, ἐξήγησον ἔπειτα, διαβαζόμε εἰς τὶς σοβαρὰς στήλες τῶν σοβαρῶν ἐφημερίδων γιὰ τὶς δέκα κομψότερες τῆς Ἀμερικῆς, τῆς Γαλλίας, τοῦ κόσμου, τοῦ κινηματογράφου, τοῦ θεάτρου, κτλ., κτλ. Γιατί ποτὲ νὰ μὴν ἀναφέρονται οἱ Ἀθηναῖες; Μήπως δὲν ὑπάρχουν; Μήπως ὁ πόλεμος σταμάτησε ἐντελῶς κάπως ἐκδήλωσις τῆς κομψότητος; Ἀλλὰ τί εἶναι κομψότης; ἔπαναλαμβάνουν καὶ ἐπανέρχονται εἰς τὴν ἐρώτησιν α'. Εἶναι ἡ ἀπαρτίτης, ἡ τελεία ὑπακοὴ στὴν μόδα, τὸ τρομερὸ ἔξοδο, ἡ συνεχὴς ἐπίδειξις; Ἡ μὴ ποτε νὰ εἶναι ἕνα τολμῶν, ποὺ δὲν ἐξαφανίζεται οὔτε ὅταν ἕνας τόπος πούει νὰ ἔχη σπουδαία κοινωνικὴ ζωή;

☆

Ἀρχίζω ἀπὸ τὴν ἐρώτησιν ὑπ' ἀρ. β', ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ εὐκολώτερη γιὰ ἀπάντησι:

Λοιπόν, ὄχι βέβαια... Ἡ μόδα τοῦ Παρισιῶν εἶναι μιά κατευθυνσις. Πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ προσομοιωθῇ στὸ κλίμα καὶ στὴν ἀτμόσφαι-

ρα ἐνὸς τόπου, στὴν κοινωνικὴ τοὺς ζωὴ, στὰ ἔθιμά του ἀκόμη. Μιά κομψὴ Παριζιάνα, δὲν διανοεῖται νὰ βγῇ ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι τῆς, ἔστω καὶ Αὐγουστο μῆνα χωρὶς νὰ εἶναι τελείως «ντυμένη». Κατελλάκι, βέλο κατὰ πάσαν πιθανότητα, κάλτσες πάντως, καὶ παπούτσι γοβάκι καὶ «κλίπες» ἐπάνω στὸ φόρεμα καὶ ἐσάρπες καὶ γάντια ποὺ νὰ ἔρχονται σὲ ἀρμονία μὲ τὴν τσάντα καὶ τὰ παπούτσια. Ντυμένη, δηλαδή, πρεσβετικὰ, γιὰ ὅπο ἀδηποτε ὥρα τῆς ἡμέρας, ἔστω καὶ ἂν πηγαίνει νὰ ψωνίσῃ γιὰ τὸ σπῆτι τῆς. Ἡ ἴδια ἡ κομψὴ Παριζιάνα ἂν μεταφερθῇ στὴ Ρώμη, στὰς Ἀθῆνας ἢ στὸ Κάιρο, θὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ «ἀμπιγιέ», κατελλάκια, βέλο, κάλτσες, κλειστέα γόβες καὶ μὲ ἀνοιχτόχρωμο ἀπλὸ φόρεμα, πέδιλα καὶ μιά ψάθα γιὰ τὸν πολὺ ἥλιο, θὰ εἶναι διαφορετικὰ κομψή, ἀλλὰ πάντα κομψή.

☆

Ἡ πρὶ μεγάλη «γκάφα», εἰς τὴν τέχνην τοῦ ντυσίματος, εἶναι ἡ γεωγραφική. Νὰ ντύνεσαι γιὰ νὰ πᾶς νὰ πῆς ἕνα ποτηράκι στὴν τοβέρνα τῆς γειτονιάς, ὅπως θὰ ντυνοῦν γιὰ τοῦ Fouquet's στὸ Παρίσι. Νὰ κατεβαίνης στὸ θλιβερὸ ἐρειπωμένον σκουπιδαριὸ τῆς Γλυφάδας, μὲ τὸ τελευταῖο «ἀνσάμπλ» ποὺ δημιούργησε ἡ Σκιαπαρέλλι γιὰ τὴν Κυανὴ Ἀκτὴ. Διότι, καὶ ἐδῶ γυρίζομε στὴν ἐρώτησιν α', κομψότης εἶναι κυρίως νὰ ξέρῃς «πότε», νὰ φέρῃς τὸ κάθε ρούχο.

Ἀλλὰ ἂς ἀνυψώσωμε λίγο αὐτὸ τὸ θέμα. Τί εἶναι κομψότης, καὶ τί χαρακτηριστίζει τὴν ἀληθινὰ κομψὴ γυναίκα.

* 1. Πρῶτον καὶ κυριώτερον ὅλων: ἔχει μιά φυσικὴ ἱκανότητα νὰ φο-

ράῃ καλὰ ἔστω καὶ τὸ ἀπλούστερον φόρεμα. Κάτι, στὴν στάσι τῆς, στὸ σῶμα τῆς, στὴν κίνησί τῆς, τῆς δίνει αὐτὸ τὸ ἀπροσδιόριστον χάρισμα ποὺ ὅσες δὲν τὸ ἔχουν, σὰν πολῦτιμο δῶρο τῆς φύσεως, δὲν μποροῦν νὰ τὸ ἀγοράσουν, οὔτε μὲ τοὺς θησαυροὺς τοῦ Ἀλῆ-Χάν... Τὸ ὄνομα Ἀλῆ-Χάν, τὸ θυμῆθκα, διότι μιά ὠραιότατη γυναίκα ποὺ χαρακτηριστικὰ δὲν τὸ ἔχει αὐτὸ τὸ χάρισμα εἶναι ἡ Ρίτα Χαίγινουωρ.

Ἀπὸ τὸν κόσμο τοῦ κινηματογράφου ἔχουν φυσικὴ κομψότητα, ἡ Κάθριν Χέμπουργκ, ἡ Ἐντὶς Φεγιέρ, ἡ Λωρὲν Μπακάλλ καὶ ἄλλες.

* 2. Ἐπάνω σ' αὐτὴ τὴν βάση, τοῦ «φυσικοῦ χαρίσματος», ἡ κομψὴ γυναίκα προσθετεῖ, ἀπαραίτητον στοιχεῖο, τὸ γοῦστο. Τὸ γοῦστο, τὸ ὁποῖον μπορεῖ νὰ εἶναι φυσικό, ἀλλὰ μπορεῖ νὰ εἶναι καὶ ἐπικτήτο. Τὰ ὠραία περιοδικὰ, ἡ ἐπ' ὁρῇ μιάς καλῆς καὶ ἐξυπνης ράφτρας, βοηθοῦν μιά γυναίκα, νὰ μάθῃ νὰ ντύνεται μὲ γοῦστο. Τὸ γοῦστο εἶναι προῖον μορφώσεως σχεδὸν γιὰ ὅλους τοὺς κοινούς ἀνθρώπους. Οἱ ἰδιοφυῖες, οἱ δημιουργοί, οἱ καλλιτέχναι τὸ ἔχουν ἴσως μέσα τους, οἱ ἄλλοι τὸ ἀποκοτοῦν σιγά-σιγά. Βέβαια ὑπάρχουν καὶ οἱ ἀδιόρθωτα ἄγουστοι, ὅπως καὶ οἱ ἀδιόρθωτα φάλτσοι, ἀλλὰ αὐτοὶ ἀποτελοῦν ἐξαιρέσι.

* 3. Ἀντιμετώπισις τοῦ θέματος «ντύσιμο»: ὄχι πολῦσος, φλύαρη, ἐλαφρὰ, ἀλλὰ σὰν μιά πρόσθετη ἐργασία ποὺ χρειάζεται ὁργάνωσι, προσοχή, μελέτη. Ἡ ἀληθινὰ κομψὴ γυναίκα οὔτε ἀσχολεῖται ὅλη τὴν ἡμέρα μὲ τὰ φορέματά τῆς, οὔτε κάνει ὥρες ἀτελείωτες γιὰ νὰ ντυθῇ. Διότι εἶναι ὁ ὅπως μὲν ἔχει ἔχει σκεφθῇ τί χρειάζεται, ἔχει ἀγοράσει καὶ παραγγεῖλει καὶ συνδυάσει μὲ πολλὴν προσοχή τὰ φορέματα γιὰ τὸ καλοκαίρι ποὺ ἔρχεται, ἔχει φροντίσει νὰ μὴν ἔχη πολλὰ, ἀλλὰ ὅσα ἔχει νὰ εἶναι ἐν τάξει, καὶ συνοδευμένα ἀπ' ὅλα τὰ χρειαζόμενα «ἀκσεσουάρ». Τὰ ἔχει τακτοποιήσει βολικά, καὶ ὕστερα, τὰ ἔχει λησμονήσει.

* 4. Ἡ ἀληθινὰ κομψὴ γυναίκα

εἶναι πάντα κομψή. Ὅχι φορτωμένη μετ' ἀκατέργαστα, ἀλλὰ πάντα περιποιημένη, καθαρὴ, τακτικὰ, ἀπὸ τὸ πρῶτ' ὡς τὸ βράδυ καὶ ἀπὸ τὸ βράδυ ὡς τὸ πρῶτ'. Γνωρίζω γυναῖκες, ποὺ ξαφνικὰ ἐμφανίζονται σὰν βγαλμένες ἀπὸ τὶς σελίδες τῆς «Βόγκ». Ρούχο, κτένισμα, μακιγιάζ, ὕφος, κοσμήματα, γούνες, τὰ πάντα τέλεια. Τὸ ἄλλο πρῶτ' ὅμως, τὶς συναντᾷς... μὲ τὰ ρέστα τοῦ «μακιγιάζ», τὰ ὑπόλοιπα τοῦ κτενίσματος, μὲ σαλακωμένον φόρεμα καὶ στραβοφορεμένες κάλτσες. Τὴν μιά μέρα παίζουν τὴν «κομψή», τὴν ἄλλή τὴν «μποέμ». Δὲν ἀνέκουν ὅμως σὲ καμμιά ἀπὸ τὶς δύο κατηγορίας. Εἶναι ἀπλῶς ἀκατάστατες.

* 5. Τὰ πολλὰ χρήματα δὲν ἐξασφαλίζουν κομψότητα καθεῖς ἄλλο. Μὲ ἐλάχιστα ἔξοδα, μιά γυναίκα μὲ γοῦστο, μπορεῖ νὰ εἶναι ὑπόδειγμα κομψότητος, ἂν, ἐκτὸς ἀπὸ «chic», εἶναι αὐτὸ ποὺ ὀνομάζουν οἱ Γάλλοι «soignée». Περιποιημένη νοικοκυρεμένη, ἀπολύτως, αὐστηρῶς τακτικὴ ἐπάνω τῆς. Καὶ ἄλλη μιά φορὰ καθαρὴ, σιδερωμένη, κτενισμένη, μὲ νύχια πάντως περιποιημένα, μὲ πόδια τελείως ἐν τάξει, φανερά περιποιημένα, μὲ τὸ μακιγιάζ τοποθετημένον σωστά, προσεκετὰ καὶ μὲ τὸ κόκκινο χερίδι καὶ νυχιὸν σὲ ἀρμονία.

Δύσκολα ὅλα αὐτὰ; Σύμφωναι. Δυσκολώτατα. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ πραγματικὰ «κομψὴ γυναίκα» ποὺ νὰ πληρῶν ὅλους τοὺς ὅρους εἶναι ἕνα σπάνιον φαινόμενο, μ' ἕξαιρέσεις. Γι' αὐτὸ ἔξω τὶς μετροῦν, τὶς φωτογραφίζουν, τὶς θαυμάζουν σὰν ξεχωριστὲς προσωπικότητες.

Τώρα, ὅμως, αὐτὸ μᾶς φέρνει εἰς τὴν τρίτη ἐρώτησιν, στὴν ὁποία δὲν θὰ ἀπαντήσω ἀκόμη. Εἶναι ἡ ἐρώτησις: «Ποιὲς εἶναι οἱ κομψότερες Ἀθηναῖες». Ὅχι πῶς δὲν βρίσκω κομψὲς Ἀθηναῖες, αὐτὸ δὲν θὰ ἦταν ἀλήθεια. Ἀλλὰ ἔχω βρῆ τίς... ὀκτώ, θέλω νὰ φθάσω στὶς δέκα καὶ νὰ ξανασκεφθῶ μὲ προσοχὴ τὸν κατάλογο. Τὸ θέμα εἶναι, τὸ καταλαβαίνετε, ἀρκετὰ λεπτό.

MARINA

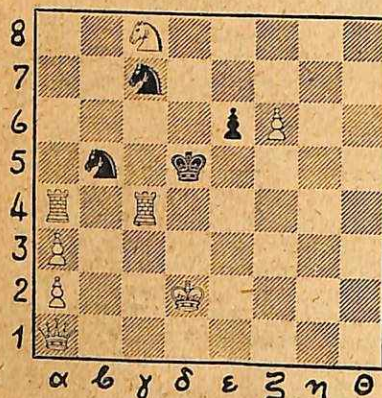
ΣΚΑΚΙ

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΑΡ. 23

ΟΤΤΟ FUSS

ΜΑΥΡΑ (4)

ΛΕΥΚΑ (8)

ΛΕΥΚΑ : Ρ62. Βα1. Πα4. γ4. Ιγ8.
Σα2. α3. ζ6.

ΜΑΥΡΑ : Ρ65. Ι65. γ7. ε6.

Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ
σε τρεις κινήσεις.Αρ. 24. Ν. SARDOTCH. Λευκά (6):
Ρη2. Β61. Πγ4. Πε4. Σ62. δ3.Μαύρα (7) : Ρ65. Π66. Αα6. Σ65.
γ5. γ6. η6.Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ
σε δύο κινήσεις.Αρ. 25. C. SALVIOLI. Λευκά (8):
Ρη6. Βζ4. Ια5. θ4. Αθ6. Σ66.
ζ2.Μαύρα (6) : Ρ64. Ια4. γ5. Σε4.
ζ6. η7.Τα Λευκά παίζουν και κάνουν μάτ
σε δύο κινήσεις.

ΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ

"Όπως γράψαμε στο τεύχος μας του
Μαΐου στις 16 Μαρτίου άρχισε στη
Μόσχα ο αγώνας για τόν τίτλο του
παγκοσμίου πρωταθλητού μεταξύ των
μαίτρ Μποτβίνικ και Μπρόνσταϊν.Μέχρι στιγμής μας είναι γνωστά τα
παρακάτω αποτελέσματα :

Ημερομηνία :	Λευκά παίζει :	Κινήσεις :	Αποτελεσμα :
Μάρτιος 16	Μποτβίνικ	29	ΡΕΜΙ
» 18/19	Μπρόνσταϊν	49	ΡΕΜΙ
» 20/21	Μποτβίνικ	63	ΡΕΜΙ
» 23/24	Μπρόνσταϊν	61	ΡΕΜΙ
» 25	Μποτβίνικ	39	Νικα Μπρόνσταϊν
» 27/28	Μπρόνσταϊν	58	Νικα Μποτβίνικ
» 30/31	Μποτβίνικ	66	Νικα Μποτβίνικ
Απρίλ. 1	Μπρόνσταϊν	41	ΡΕΜΙ
» 3	Μποτβίνικ	42	ΡΕΜΙ
» 6/7	Μπρόνσταϊν	55	ΡΕΜΙ
» 8	Μποτβίνικ	39	Νικα Μπρόνσταϊν
» 10/11	Μπρόνσταϊν	41	Νικα Μποτβίνικ
» 13/14	Μποτβίνικ	56	ΡΕΜΙ

Ο αγώνας διεξάγεται στη μεγαλο-
πρεπή «Τσαϊκόφσκι Αίθουσα» συναυλι-
ών και παρακολουθείται από χιλιάδες
θεατών. Έξαιρετικόν ενδιαφέρον πα-
ρουσίασε η ενάτη παρτίδα, την οποία
και δημοσιεύουμε παρακάτω, διότι σ'
αυτήν θρήθηκε ο Μποτβίνικ μετά από
ένα εξαιρετικό παζέμιο μ' έναν δλό-
κληρο Πύργο επί πλέον χωρίς να μπο-
ρέσει εν τούτοις να κερδίσει, άναγκα-
σθείς τελικώς ν' άρκεσθή με ρεμί.

ΛΕΥΚΑ : Μποτβίνικ.

ΜΑΥΡΑ : Μπρόνσταϊν.

Γκαμπι Ντάμας. Όλλανδική άμυνα
1) δ4, ε6. 2) γ4, ζ5. 3) η3, Ιζ6. 4)
Αη2, Αε7. 5) Ιγ3, Ο—Ο. 6) δ5, Αθ4.
7) Αδ2, ε5. 8) ε3, δ6. 9) Ιη2, α6.
10) Βγ2, Βε8. 11) ζ3, δ5. 12) Βθ3,
Αγ5. 13) γΧ65, Α67. 14) Ια4! Αα7;
15) θ6!! ΑΧα4 (ΣεγΧ66. 16) ΙΧ66,
ΑΧ66. 17) ΒΧ66 θά υπερτερούσαν πο-
λύ τα Λευκά! 16) θ7! ΑΧ63. 17) θΧ
α8 Βασίλισσα! Α66. 18) αΧ63, Β65.
19) Ιγ3, ΒΧ63. 20) ΠΧα6, (Για να
έλευθερώση τη Βασίλισσα έγκαιρώς.
Έν τούτοις δεν ήτο άναγκαίον) ΙΧα6.
21) ΒΧα6, ΙΧ65. 22) Βα4, ΒΧα4.
23) ΙΧα4, ΑΧε3. 24) Αζ1, Πα8. 25)
θ3, ΑΧ62+. 26) ΡΧ62.

Με την άπλοποίησιν την οποίαν έ-
πεδείωξαν κάπως «φορσέ» τα Λευκά
μειώθηκε η ύπεροχή των η «μία φι-
γούρα για δύο πιόνια» τδ όποιον δεν
ήτο πλέον άρκετόν διά να κερδίσουν
τελικώς τα Λευκά. Μετά άλλες 16 κι-
νήσεις κατέληξαν σε ρεμί.

ΕΝΑΤΗ ΠΑΡΤΙΔΑ

Παγκοσμίου Πρωταθλήματος 1951

ΛΕΥΚΑ : Μποτβίνικ.

ΜΑΥΡΑ : Μπρόνσταϊν.

1) δ4, ε6. 2) Ιζ3, Ιζ6. 3) γ4, θ6.
4) η3, Α67. 5) Αη2, Αε7. 6) Ο—Ο,
Ο—Ο. 7) θ3, δ5. 8) γΧ6, δΧγ. 9)
Α62, Ιθ67. 10) Ιγ3, Πε8. 11) Ιε5,
Αζ8. 12) Πγ1, ΙΧ1. 13) δΧ1, ΠΧε5.
14) Ι65, Πε7. 15) ΑΧζ6, ηΧζ6. 16)
ε4, δΧε. 17) Βη4+. Αη7. 18) Πζ—

δ1, Βζ8. 19) Ι64, Αγ8. 20) Βθ4, ζ5.
21) Ιγ6, Π ε8. 22) Αθ3, Αθ6. 23)
Πγ2, ε3. 24) ζΧε, ΑΧε+ 25) Ρθ1.
Αε6. 26) Αη2, α5. 27) Αζ3, Ρθ8.
28) Ι64, Παδ8. 29) ΠΧγ7, Α65. 30)
Πε1, Β66. 31) Πγ2, Πε4! 32) ΑΧΠ,
ΑΧΑ+. 33) ΒΧΑ, ζΧΒ. 34) Ιζ5.
Β64. 35) ΠΧε3, Πδ1+. 36) Ρη2,
Πδ2+. 37) ΠΧΠ, ΒΧΠ+. 38) Ρθ3,
Βζ2. 39) Ρη4, ζ6! Καί τα Λευκά
έγκατέλειψαν.

ΑΠΟ ΜΙΑΝ ΠΑΡΤΙΔΑ

ΛΕΥΚΑ : Λεβίτσκι.

ΜΑΥΡΑ : Μάρσαλλ.

Λευκά (9) : Ρη1. Βη5. Πγ5. ζ1.
Σα2. γ2. ζ2. η2. θ2.

Μαύρα (10) : Ρη8. Βγ3. Πζ8. θ3.
Ι64. Σα7. θ7. ε6. η7. θ7.

Γιατί ένθουσιάσθηκε τόσο πολύ η
«γαλαρία» στο μεγάλο τουρνουά του
Μπρέσλαου (1912) με την παρακάτω
κίνησι του 'Αμερικανού άσσου :

ΛΥΣΙΣ

Διότι ο Μάρσαλλ έξηκολούθησε με
την καταπληκτική κίνησι : 1).....
Βη3!! τδ όποιο ήνάγκασε τόν Λε-
βίτσκι να έγκαταλείψη άμέσως την
παρτίδα!

Τα Λευκά είναι χαμένα διότι σε 2)
θΧΒ ή ζΧΒ ακολουθεί 2).... Ιε2+
και 2) ΒΧη3, Ιε2+. 3) Ρθ1, ΙΧη3+
δέν φέρνουν έπίσης κανένα άποτέ-
λεσμα.

☆

Μίαν ένδιαφέρουσαν σκακιστικήν
στήλην παρουσιάζουν τα «Στρατιωτι-
κά Νέα» όπδ την διεύθυνσιν του γνω-
στού Συνθέτου Σπύρου Μπίκου. Την
συνιστώμεν εις όλους τούς φίλους του
ώραίου παιγνιδιού.

☆

Γράμματα πρδς την «Έκλογή», για
τις δύο αυτές σελίδες πρέπει ν' άνα-
φέρουν πάντοτε στο φάκελλο τη λέξι
«ΣΚΑΚΙ».

Ι. Χ.

(Λύσεις στη σελίδα 120)

Γράμματα τῶν ἀναγνωστῶν μας

ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ

Εἰς τὴν 110 σελίδα τοῦ περιοδικοῦ σας δημοσιεύετε ἓνα ἀπόφθεγμα τῆς Revue de Presse Française.

Δὲν ξέρω ἂν πρόκειται περὶ ἐμμέτρου εὐφυολογίας τὴν ὁποίαν μεταφράσατε εἰς πεζόν. Πάντως θὰ παραδεχθῆτε ὅτι πρόκειται περὶ ἀπελπιστικῆς πεζῆς ἀποδόσεως... Καὶ ὡς ἰδέα ἄλλωστε δὲν εἶναι διόλου πρωτότυπος. Τὴν ἐπραγματεύθη ὁ Σκόκος τὸ 1928 ὑπὸ τὸν τίτλον «Εἰδύλιον Ἀνδρογύνου». Ἀκούστε τον :

Σὰν πρωτογνωριστήκανε
— τί ἐρωτικό καμίνι ! —
μιλοῦσ' Ἐκεῖνος τρυφερά
καὶ ἄκουεν Ἐκείνη.

Καὶ σὰν ἀρραβωνιάστηκαν
— τί γλῶκα ἡ κάθε φράσι ! —
μιλοῦσε Ἐκείνη κι' ἄκουεν
Ἐκεῖνος ἐν ἐκστάσει !...

Μὰ ἀφ' ὅτου παντρεφθῆκανε
— ὦ βάσανα καὶ ὦ πόνοι ! —
μιλοῦνε καὶ οἱ δυὸ μαζί
κι' ἀκούνε οἱ γειτόνοι !...

Μὲ τιμὴν

ΑΡ. ΣΤΑΥΡΙΤΣΗΣ

Δὲν ἐπρόκειτο φυσικὰ περὶ μετατροπῆς τοῦ ποιήματος σὲ πεζό. Ἀπλῶς ἦταν ἀνάμεσα στὰ ἀνέκδοτα τῶν ὁποίων τὸ copyright ἀγοράζει ἡ «Ἐκλογὴ». Δὲν γνωρίζαμε τὸ πραγματικὰ νοστιμωτάτο αὐτὸ ποιημάκι τοῦ Σκόκου.

ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

... Ἡ μικρὰ σας «Ἀνθολογία» εἶναι κάτι πολὺτιμον.

... Ἐμείνα ἐξαιρετικὰ ἐνθουσιασμένος μὲ τὴν ποιητικὴ «Ἀνθολογία» σου...

... Σ' αὐτὸ τὸ τεῦχος ἔχεις τὴν μι-

κρὴ ἀνθολογία τῶν ποιημάτων γιὰ τὰ ὁποῖα ἔχω νὰ σὲ εὐχαριστήσω ἰδιαίτερως.

... Ἡ ποιητικὴ σου Ἀνθολογία μοῦ ἔδωσε ξεχωριστὴ χαρὰ.

... Ἐνθουσιάστηκα, χάρηκα καὶ περὶ μὲν τὴ συνέχειαν...

Γιὰ τὸν πρῶτο χρόνο ποὺ κλείνει τὸν ἄλλο μῆ-α ἡ νέα «Ἐκλογὴ» θὰ σὰς κάνῃ τὸ χατήρι. Θὰ δημοσιεύσῃ μία ἀνθολογία ξένων ποιημάτων σὲ ἐλληνικὴ μετάφρασι.

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟ ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΟ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,
... Μὲ χαρὰ οἱ φίλοι τοῦ ἱπποδρόμου διάβασαν τὸ ἄρθρο σου καὶ ὅλοι σὰς παρακαλοῦν νὰ παρακολουθῆς τὴς ἱπποδρομίες καὶ νὰ τοὺς δίνῃς κάτι σχετικό.

Ν. ΦΩΤΙΑΔΗΣ

Μὲ κατὰπληξί μοι εἶδα τὸ διθυραμικὸ (σημ. τῆς «Ἐκλογῆς»: ὄχι καὶ διθυραμβικό!) ἄρθρο σου στὸ τεῦχος Μαῖου μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς ἐνάρξεως αὐτοῦ τοῦ ὁργανισμοῦ... Ἦταν ἐθνικὴ ἀνάγκη νὰ ἀρχίσῃ καὶ ὁ ἱππόδρομος !

Π. ΑΝΩΠΟΛΙΤΗΣ

... Σὰν μῆνυμα εἰρήνης καὶ ἐπιστροφῆς στὰ παλιὰ καλὰ χρόνια ἀκούσαμε τὴν ἐνάρξιν τῶν ἱπποδρομιῶν. Ἡ «Ἐκλογὴ», συγχρονισμένη καὶ ἐπικαίρῃ πάντα, ἄς μᾶς δῇ τὰ ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὴς ἱπποδρομίας τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Μ. ΜΙΤΟΥΛΗΣ

Στὸ Ἡμερολόγιό της ἡ «Ἐκλογὴ» θὰ παρακολουθῇ τακτικὰ τὴς ἱπποδρομίες καὶ θὰ κρατᾷ ἐνήμερους τοὺς ἀναγνώστες της, εἴτε φίλοι εἶναι τοῦ ἱπποδρόμου, εἴτε ἐχθροί.

Ἡ ΜΑΓΕΙΑ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΣΑΣ

Διαβάζοντας τὸ τελευταῖο τεῦχος

σου εἶδα τὸ ἄρθρο τοῦ Dale Carnegie, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ ἐπανάληψιν τοῦ ἤδη δημοσιευθέντος ἄρθρου τοῦ ἰδίου : «Τὸ μυστικὸ τῆς ἐπιτυχίας στὴν πολιτικὴ».

Μὲ ἐκτίμησιν

Ε. Θ. ΚΑΡΔΑΡΑΣ

Σπουδαστὴς

Ἡ «Ἐκλογὴ» ἀγοράζει τὸ copyright τῶν ἄρθρων ποὺ δημοσιεύει. Ἐκ συμπτώσεως — ἀσυγχώρητης ὁμολογουμένως — ἀγόρασε δυὸ φορές τὸ ἴδιο ἄρθρο. Στὸ μέλλον θὰ προσέχη καὶ συγχρόνως θὰ κάνῃ καὶ οἰκονομία.

ΙΔΕΕΣ...

... Νὰ διαθέσῃς καὶ κανένα - δυὸ σελίδες γιὰ συνεργασίες τῶν ἀναγνωστῶν σου ;

Α. ΣΚΑΜΝΕΛΗΣ

... Νὰ ἔχῃς μεγαλύτερη καλλιτεχνικὴ κίνησι ;

Ε. ΧΑΧΟΣ

... Νὰ βάξῃς κάθε μῆνα ἓνα ἐλληνικὸ διήγημα ;

Σ. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ

... Ἀρθρα ἀναφερόμενα στὴ μουσικὴ ;

Μ. Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΗΣ

... Καμμιά ἀνθολογία διηγηματογράφων καὶ περισσότερα ἱστορικὰ δοκίμια ;

Π. ΓΕΩΡΓΙΟΥΔΑΚΙΣ

Πολλὲς ἀπὸ τὴς ἰδέες αὐτὲς ἔχουν ἤδη ἀρχίσει νὰ πραγματοποιοῦνται.

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Εἶναι δυνατόν νὰ δημοσιεύσῃς σὲ κάθε τεῦχος σου κανένα ἐκπαιδευτικὸ θέμα ;

... Νὰ κάνῃς τακτικὰ διαγωνισμοὺς ὅπως καὶ παλὰ (μεταφράσεις ποιημάτων, διάφορες ἐρωτήσεις ;)

... Κανένα θεατρικὸ τέστι ;

... Κάτι γιὰ τὴν γένεσιν μιᾶς κινηματογραφικῆς ταινίας ;

Καλὲς ἰδέες ἀλλὰ ἀνώνυμες... Γιατί ;

ΝΑ ΜΗΝ ΤΟ ΞΕΧΝΑΜΕ

Ἀγαπητὴ «Ἐκλογή»,

Σὲ διαβάζω μὲ τὴ μεγαλύτερη χαρὰ, δὲν μπορῶ ὅμως νὰ σοὺ κρύψω καὶ τὰ παράπονά μου.

Θέλω νὰ δλέπω στὴς σελίδες σου περισσότερη Ἑλλάδα μὲ ὅλα τῆς τὰ προβλήματα καὶ ὅλη τῆς τὴν κίνησι. Ἀντίθετα τῇ θέσιν αὐτῶν τῶν ἄρθρων τὴν παίρνουν συνεχῶς ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὸν ἔξω κόσμον. Δὲν θὰ μπορούσες — ὅπως ἄλλα ἐλληνικὰ περιοδικὰ — νὰ βάξῃς περισσότερα πράγματα σχετικὰ μὲ τὴν ἐλληνικὴ ζωὴ σὲ κάθε τῆς πνευματικὴ καὶ ὕλική ἐκδόλωσι ;

Φιλικώτατα

Α. Π.

Κάθε περιοδικὸ ἔχει τὸν τύπον του καὶ τὸν προορισμὸ του. Ἄλλο μὲ σοβαρώτερη ἄλλο μὲ ἐλαφρότερη μορφή, προσφέρουν στοὺς ἀναγνώστες τοὺς ὕλη κατὰ μέγιστο μέρος ἐλληνικὴ. Ὑπάρχουν μάλιστα καὶ εἰδικὰ περιοδικὰ, λογοτεχνικά, ἐπιστημονικά, τεχνικά, ἐμπορικά κ.τ.λ. καὶ ὅλα αὐτὰ ἰκανοποιοῦν ἐκεῖνον ποὺ ἐνδιαφέρεται γιὰ κάτι ὀρισμένον καὶ περιωρισμένον.

Ἡ «Ἐκλογὴ» εἶναι τὸ παραθυράκι πρὸς τὸν ἔξω κόσμον. Μὲ μικρότερα ἢ μεγαλύτερα ἄρθρα — ὅσο τῆς ἐπιτρέπει ὁ χώρος της — ἄλλοτε ἐλαφρότερα καὶ ἄλλοτε βαρύτερα, προσπαθεῖ νὰ δῇ τοὺς ἀναγνώστες τῆς μιὰ εἰκόνα τοῦ ἔξω κόσμου ὅσο γίνεται πιὸ πλήρῃ καὶ πιὸ πολὺπλευρῃ. Ὁ κόσμος αὐτὸς δὲν ἔχει μόνο τὴ σοβαρὴν τοῦ ὄψι. Ἐχεῖ καὶ τὰ ἐλαφρά του. Στὴν προσπάθειά της ὥστόσο αὐτὴ, ἡ «Ἐκλογὴ» ποτὲ δὲν ξεχνáει τὴν Ἑλλάδα. Ἀπὸ κανένα τεῦχος της δὲν λείπουν οἱ ἐλληνικὲς σελίδες. Αὐτὸ δὲν πρέπει νὰ τὸ ξεχνοῦν οἱ φίλοι της.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Εὐχαριστοῦμε τοὺς ἀναγνώστες μας :

Π. Κουϊμελῆν Β.Σ.Τ. 902, Σ. Φατσέτα Ν. Ὑόρκη, Μ. Μαρκαντωνάτο Καλλιθέα, Σ. Ρηγόπουλο Ἀθήνας, Τ. Μορέλλη Σ.Τ.Γ. 919 γ', Π. Γεωργουδάκη Ἀθήνας, Ν. Πίστην Ἀθήνας, Ι. Σταυρόπουλο Ἀθήνας, Π. Ἰωσφίδην Πειραιᾶ, Α. Σκαμνίλη Σ.Τ.Γ. 920 γ', Χ. Ἀοθανίτη Ἀθήνας, Ε. Χάχο Σ.Τ. Γ. 913 γ', Π. Φωσσέ Α.Κ. 561, Κυβέλλο Γεώργιο Β.Σ.Τ. 914 α', Κ. Γεωργιάδη Σ.Τ.Γ. 920 γ', Θεόδωρο Λουκά Σχολὴ Σπετσῶν, Στράτον Βασίλειο 513 Τ.Π., Ἀνδρέα Βολωάκη Ἀθήνας.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Νίκο Μπούρα : Τὸ σχετικὸ δελτίο ποὺ δημοσιεύεται στὴ σελίδα

97 του τεύχους Μαΐου είναι αρκετά σαφές και ως προς το θέμα και ως προς το βραβείο.

Κ. Μαρράκη: Δεν δρῆκαμε και δεν το δημοσιεύουμε.

Χ. Ρ. Συμεωνίδη: Διαβιάσαμε την έπιστολή σας στον κ. Γ. Κορομηλά.

Λεωνίδα Γεωργακόπουλο. Νομίζουμε πως κάτι υπάρχει. Θα σας απαντήσουμε μόλις το έξεκριθώσουμε.

Π. Κουίμελιν: Ευχαρίστως θα λάβουμε το διβλίο που μας λένε.

Παρακαλείται η δις Εὐγενία Λουκά, στο Λος Άντζελες να γράφει στον κ. Τ. Μορέλλι στη νέα του διεύθυνση: Δ.Δ. 42ον Συν)τος Εὐζώνων Σ.Τ.Γ. 919 γ'.

ΖΗΤΩ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

... με φίλες και φίλους της «Έκλογής», προτιμώ δε στη μητρική μας γλώσσα γιατί τόσο τη στερεώθηκε στα χρόνια της σκλαβιάς της ιδιαίτερης πατρίδος μου, της Δωδεκανήσου. Με ενδιαφέρει η λογοτεχνία, η τέχνη, ο κινηματογράφος και η έρευνα για τη συμβολή της γυναίκας στην ανάπτυξη του πολιτισμού και στη διαμόρφωση της κοινωνικής ζωής. Είμαι πρωτοετής φοιτήτης.

Νίκος Κόνσολας
Ίω. Θεολόγου 1
Ζωγράφου — Αθήναι

... με νέους και νέες που ασχολούνται με τον αθλητισμό και την καλλιτεχνία καθώς και με φανατικούς φιλάθλους του ποδοσφαίρου.

Στρατιώτης Σταυρίδης Γεώργιος
575 Τ.Π. 7ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 9176'

... νέο ή νέα. Είμαι στρατιώτης που μέρα και νύχτα παλεύω με την θάλασσα, υπηρετώντας την Πατρίδα μου.

Ναυτής Κρυστάλλης Γεώργιος
Α)Β 1227
Δ.Π.Α. Β.Σ.Τ. 902

... για το θέατρο και τον κινηματογράφο με μορφωμένους νέους άνω των 25 ετών.

Βίκη Παπαδοπούλου
Άγνη Κυριαλίδου
Τ.Θ. 549 Αθήναι

... πάνω στα φλέγοντα ζητήματα που απασχολούν σήμερα τον άνθρωπο, με Έλληνα ή Έλληνίδα του έσωτερικού ή όμογενή της Αμερικής.

Θέματα ιδιαίτερα που μ' ενδιαφέρουν είναι, Παιδαγωγική, Κοινωνιολογία, Αισθητική, Μουσική.

Στρατ. Καμίτσης Γεώργιος
1650 Μονάς Β.Σ.Τ. 904

... για όποιοδήποτε από τα διάφορα θέματα της «Έκλογής». Είμαι σπουδαστής των Πολιτικών Έπιστημών και ασχολούμαι με το θέατρο, τον κινηματογράφο, την μουσική και τη λογοτεχνία.

Μάκης Μαρκαντωνάτος
Ν. Δημητρακοπούλου 34
Καλλιθέα — Αθήναι

... Για διβλία, μουσική, κινηματογράφο.

Ίωσηφίδης Πρόδρομος
Ψαρρών 39, Α' Πολυκατ.
Πειραιεύς

... για τη μουσική, τη φιλολογία, τα διβλία, τα ταξίδια.

Στρατ. Άναστασόπουλος Κων)νος
3139 Γ Β.Σ.Τ. 901

... για κοινωνικά, φιλολογικά θέματα, μουσική και αθλητισμό.

Σωτήριος Πετρόπουλος
Μαιζώνος 45
Αθήναι

... για τη διπλωματία, το θέατρο, τον κινηματογράφο, τα σπόρ, με νέες της Ελλάδος και του εξωτερικού Έλληνικά ή Γαλλικά.

Έρρίκος Σρόϊνερ
Ρήγα Φερραίου 18
Μοσχάτο — Αθήναι

... για τα ίδια και για όποιοδήποτε έπισημημονικό θέμα.

Ριρίκα Παπαδοπούλου
Τ. Θ. 549 Αθήναι

... με μέλη των οργανώσεων Χ.Α.Ν., Χ.Ε.Ν., «Προσκόπους», «Οδηγούς» από την Ελλάδα και άλλα κράτη, ελληνικά, γαλλικά, αγγλικά και τουρκικά.

Στρατ. Καράβας Γεώργιος
Α' Ε.Τ.Ο. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 902 6'

... με άναγνώστρια της «Έκλογής» με μόρφωση, ήθος και σύγχρονες αντιλήψεις, σε ζητήματα που απασχολούν

κάθε άνθρωπο της εποχής μας και με ιδιαίτερη προτίμηση στη φιλολογία και την Τέχνη.

Σ. Θωμόπουλος
Δαμασκηνού 8
Κόρινθος

... γύρω από τη ρεμπέτικη ζωή.

Στρατ. Μπογιατζόγλου Σπυρίδων
527 Τ.Π. 3ος Λόχος
Σ.Τ.Γ. 913 γ'

... για λογαριασμό τριών Άγγλιδων, στην αγγλική.

Miss Till Edwards (18 ετών)
Brambletye
Worth, NR. Crawley
Sussex, England

Miss Ruth Laurie (17 ετών)
3 Silwood
Reigate Hill, Reigate
Surrey, England

Miss Felicity Haukey (17 ετών)
The Village House
Brasted, NR. Sevenoaks
Kent, England

... για την καλλιτεχνία, την ποίηση και την μουσική με κοπέλες 16—19 ετών, αγγλικά, γερμανικά ή γαλλικά.

Μάκης Τηνιακός
Σόλωνος 58
Αθήναι

... για όποιοδήποτε θέμα με Έλληνίδες.

Κρυστάλλης Γεώργιος
Α)Β 1227
Δ.Π.Α. Β.Σ.Τ. 902

... με όσους θέλουν να ανταλλάξουν γνώμες για την «Έκλογή», τη μουσική και τον κινηματογράφο.

Παναγ. Φωσές
Α.Κ. 561
Δ.Α.Κ. — Α.Δ.Ν.Α.

... για όποιοδήποτε θέμα.

Στρατ. Κυδέλλος Γεώργιος
513 Τ.Π. Λόχος Δ)σεως
Σ.Τ.Γ. 914 α'

... για όποιοδήποτε θέμα.

Μυρτώ Μουσούρη
Μαινεμένης 17
Νέα Σμύρνη — Αθήναι
και Νίκη Ζαγρή
Αϊδινίου 60
Νέα Σμύρνη — Αθήναι

... για όποιοδήποτε θέμα με Έλληνοπούλες του έσωτερικού ή του έξωτερικού, στην Έλληνική.

Υπολοχαγός Γεωργιάδης Κων.
Σ.Τ.Γ. 920 γ'

... με νέους από όλο τον κόσμο με σκοπό την ανταλλαγή γραμματοσήμων και άπόψεων, στην γαλλική, αγγλική ή ισπανική. Είμαι 20 ετών.

Matelot secrétaire Jean Desgans
Base navale Haiphong
Tonkin - Indochine

... με νέους και νέες 18 — 19 ετών, αγγλικά, γαλλικά ή γερμανικά. Είμαι φιλοτελιστής.

C. Prins
San. Weiz igh
Dordrecht, Holland

... με νέους και νέες από όποιαδήποτε χώρα και πάνω σε πνευματικά ζητήματα, στην αγγλική γλώσσα. Είμαι 23 ετών.

Mlle J. M. Dillenseger
2 Rue du Docteur Lombard
Issy - les - Moulineaux

... με σκοπό την ανταλλαγή γραμματοσήμων και γνώμων και την δημιουργία, αν είναι δυνατόν, μιάς φιλικής με νέους και νέες από όποιαδήποτε χώρα. Ξέρω γαλλικά και αγγλικά.

Erminio Bianchi
Via Giuseppe Verdi 7
Varese, Italia

... για την φιλολογία, τον προσκοπισμό και τα γραμματόσημα, στην αγγλική, γαλλική, γερμανική και όλανδική. Είμαι 17 ετών.

Paul Taverniers
Tienssestweg 22
Hoegarden, Breband

... για τα γραμματόσημα, τα οικονομικά και την τέχνη. Είμαι νέος 21 ετών και ξέρω γερμανικά και αγγλικά.

Andy Andriessen
Bin. Brouwersstraat 23
Amsterdam - C
Netherlands

... με άναγνώστες και άναγνώστριες φίλους σου.

Nguyèn - Kun - Lan
105 4 Avenue Grand Bouddha
Hanoi, Nord Vietnam
Indochine

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	Γ	Ε	Ν	Ε	Α	Λ	Ο	Γ	Ι	Κ	Ο	Ν
2		Κ	Α	Ρ	Τ	Ε	Ρ	Ι	Α		Ρ	Α
3	Μ		Ρ	Α	Μ	Ι		Ο		Ε	Γ	Ω
4	Ε	Υ	Γ	Ν	Ω	Μ	Ο	Σ	Υ	Ν	Η	
5		Δ	Ι	Ο	Δ	Ω	Ν		Π	Α	Ν	Α
6	Π	Α	Λ		Ε	Ν	Ο	Χ	Ο	Ι		Ρ
7		Τ	Ε	Λ	Ι		Μ	Ε		Μ	Ο	Κ
8	Π	Ο	Δ	Ο	Σ	Φ	Α	Ι	Ρ	Ο	Ν	
9	Τ	Σ	Ε	Κ		Α	Τ	Λ	Α	Ν	Τ	Α
10	Ω		Σ		Ω	Τ	Ι	Ω	Ν		Ω	Ν
11	Μ	Ν		Ρ	Ε			Ν	Τ	Ι	Ν	Ο
12	Α	Υ	Τ	Α	Ρ	Κ	Ε	Ι	Α	Ν		Υ

«ΣΚΑΚΙ» από σελίδα 114.

Αρ. 23. 1) Πα4-α6 ! Απειλή 2) Ιγ8-ε7+, Ρδ5Χγ4 και 3) Πα6-γ6+ και μάτ.

Οι διάφορες άμυνες στην παραπάνω απειλή δίνουν αυτές τις θιαριάντες :

2) Ιγ7Χα6. 2) Βα1-η1, ε6-ε5. 3) Βη1-η8+ μάτ. Έάν 2) Ρδ5-ε5 τότε 3) Βη1-η5+ μάτ. Έάν πάλι 2) Ρδ5Χγ4 τότε τὸ ὠραίο μάτ με 3) Ιγ8-ε6+ μάτ. Έάν ἐπ'σης 2) Ια6 κατά βούλησιν, τότε 3) Βη1-γ5+ μάτ. "Η έάν 2) Ιε5 κ.ε. τότε 3) Βη1-ε4+ και μάτ.

Έάν δέν πάρη ὁ "Ιππος τὸν Πύργο καὶ ἀκολουθήσῃ 1) Ρδ5Χγ4 τότε 2) Βα1-ε5, κατά βούλησιν καὶ 3) Πα6-γ4, α4, ἢ Ιγ8-ε6, ε6+ καὶ μάτ. Σε 1) Ιε5-γ3 ἀκολουθεῖ Βα1Χγ3, κ.ε. καὶ 3) Βγ3-ε4 ἢ Ιγ8-ε7+ μάτ. Σε 1) Ιε5 κατά βούλησιν ἀκολουθεῖ ἄμεσον μάτ με 2) Βα1-ε4+ μάτ. Πλουσιώτατον σὲ ὠραῖες θιαριάντες !

Αρ. 24. 1) δ3-ε4 ! Απειλή 2) δ4Χγ5+ μάτ.

Αρ. 25. 1) Βζ4-η5 ! Έξαναγκασμός κινήσεως.

«ΠΟΛΥΤΙΜΑ ΜΕΤΑΛΛΑ» από σελίδα 102.

1) = λ. 2) = κ. 3) = α. 4) = β. 5) = ι. 6) = γ. 7) = θ. 8) = η. 9) = δ. 10) = ε. 11) = ζ. 12) = μ.

«ΜΕ ΠΟΙΑ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΚΙΝΕΙΤΑΙ ;» από σελίδα 103.

1 = Κανώ. 2 = Σκί. 3 = Μπόμσπλεϋ. 4 = Άλογο. 5 = Τράμ. "Ηλεκτρικός. 6 = Πατίνια. 7 = Μοτοσυκλέττα. 8 = Ποδήλατο. 9 = Αυτοκίνητο. 10 = Μόνιππο.

«ΤΟ ΝΗΣΙ ΛΗ» από σελίδα 104.

Τὸ ὄνομα τοῦ Χά εἶναι Κόνγκ. Γιατί; Διότι ὁ ἰθαγενὴς ποῦ ρώτησε ἡ περιηγήτρια εἶπε ὅτι ἦταν Χή. "Ο μόνος ὅμως ποῦ θὰ μπορούσε νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι εἶναι Χή ἔπρεπε νὰ εἶναι Χά. Διότι Ένας Χοῦ, ποῦ λέει πάντα τὴν ἀλήθεια θὰ ἔλεγε ὅτι εἶναι Χοῦ. Ένας Χή ποῦ πάντα λέει ψέμματα θὰ ἔλεγε ὅτι εἶναι Χοῦ ἢ ὅτι εἶναι Χά. Ποτὲ Χή. "Αρα μόνον Ένας Χά ψευδόμενος θὰ ἔλεγε ὅτι εἶναι Χή. Συνεπῶς ἡ πρώτη του ἀπάντησις ὅτι λέγεται Κόνγκ εἶναι ἀληθινή, ἐφ' ὅσον ἡ δεύτερη ἦταν ψέμματα.

Ακολουθῶς συμπεραίνομεν ὅτι ὁ Χοῦ λέγεται Κίνγκ καὶ ὁ Χή, Κένγκ.

«ΔΩΔΕΚΑ ΠΕΡΙΦΗΜΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ» από σελίδα 104.

α=3 β=8 γ=4 δ=1 ε=10 ζ=9 η=5 θ=2 ι=7 κ=12 λ=11 μ=6.

ΟΤΕ

Εἰδότε ὅτε
ἐλέφαντα διὴν Ἑλλάδα;

εἰς τὰ ὀροῖόντα τῆς Βιομηχανίας

ΙΣΟΛΑ

ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ - ΧΥΤΗΡΙΑ - ΕΜΑΓΕ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ : ΑΙΓΑΙΟΥ 40 ΚΑΛΛΙΘΕΑ - ΤΗΛΕΦΩΝΟΝ 96-234

ΣΙΑΦΡΟΣΩΛΗΝΕΣ ΥΔΑΤΟΣ ΜΑΥΡΟΙ ΚΑΙ ΓΑΛΒΑΝΙΣΜΕΝΟΙ. - ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΙ ΣΩΛΗΝΕΣ ΧΑΛΥ. ΒΑΙΝΟΙ ΚΑΙ «BERGMANN».- ΧΥΤΟΣΩΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΕΞΑΡΤΗΜΑΤΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ.- ΛΕΚΑΝΕΣ ΕΜΑΓΕ & ΚΑΖΑΝΑΚΙΑ ΑΠΟΧΕΤΕΥΣΕΩΣ.-ΧΥΤΟΣΙΑΦΡΑ ΜΕΡΗ ΜΗΧΑΝΩΝ & ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΧΥΤΗΡΙΟΥ

Η ΠΡΩΤΗ ΦΡΟΝΤΙΣ
ΤΟ ΠΡΩΪ...

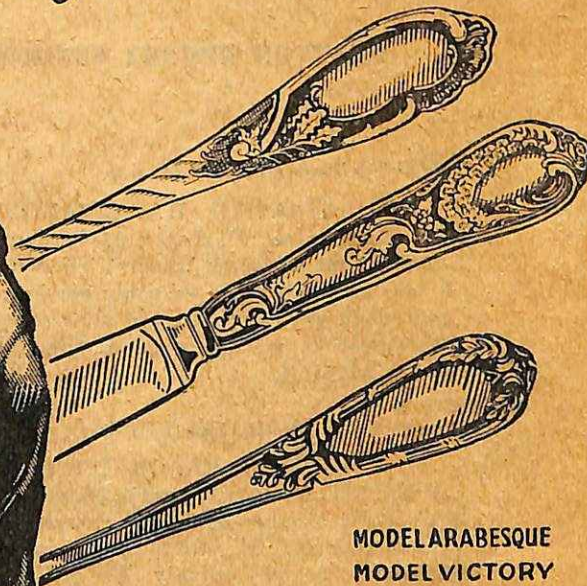
... ΚΑΙ Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ
ΤΟ ΒΡΑΔΥ

ΓΕΝ. ΑΝΤ. Α-ΦΟΙ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΙ

Αριστουργήματα

MODEL ARABESQUE
MODEL VICTORY
MODEL AIRAM

ΣΤΟ **“ΝΗΞΙΟΤΗΣ”**
ΑΓΑΛΜΑ ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ